BARONISSA ORCZY

ANAGALLIS PHOENICEA

FABULA ROMANENSIS

VERSIO LATINA BENIAMINI MARTINI

BIBLIOTHECA FABULARUM ROMANENSIUM
ET OPERUM PRAECLARORUM

· CC BY 4.0

CAPUT PRIMUM
LUTETIAE PARISIORUM: MENSE SEPTEMBRI, ANNO MDCCXCII

Multitudo fluctuantium, aestuantium, inter se mussitantium hominum, qui homines nomine tantum erant: nam oculis auribusque intuenti feras potius quam mortales videbantur, cupiditatibus foedis, ulciscendi studio atque odio incitati. Tempus erat paulo ante solis occasum; locus ad occidentales urbis munitiones, eo ipso loco ubi post decem annos superbus quidam dominator monumentum perenne et gentis gloriae et suae vanitatis excitaturus erat.

Maiorem diei partem machina illa capitalis, qua demisso desuper ferro cervices praecidebantur, nefario operi non cessaverat: quidquid Francia superioribus saeculis antiquis nominibus, illustri genere, nobilitate sanguinis gloriata erat, id omne libertatis fraternitatisque cupiditati velut tributum pependerat. Nec nisi iam inclinante die caedes intermissa erat, quod plebi alia spectacula, etiam iucundiora, antequam noctu portae clauderentur, oblata erant.

Itaque turba ex foro, quod de la Grève appellatur, prorupit ad varias urbis clausuras, ut spectaculum illud, ipsorum iudicio et mirum et ridiculum, cerneret.

Quotidie id videre licebat: tanta enim istorum nobilium stultitia erat! Proditores scilicet erant omnes, viri, feminae, pueri, quicumque orti essent ab iis maioribus qui iam inde a bellis sacris Franciae gloriam auxerant: ab antiqua videlicet eius nobilitate.

Maiores eorum plebem oppresserant, sub coccineis calcibus elegantium calceorum fibulis ornatorum contriverant; nunc autem ipsa plebs Franciae imperium obtinuerat veteresque dominos vicissim opprimebat, non quidem calcibus, quippe cum plerique eo tempore nudis pedibus incederent, sed pondere multo efficaciore, ferro machinae capitalis.

Atque illa immanis suppliciorum machina cotidie, immo singulis fere horis, plurimas sibi victimas poscebat: senes, iuvenes mulieres, infantes tenellos, usque ad eum diem quo caput regis ipsius atque caput pulchrae iuvenisque reginae esset exactura.

Sed ita fieri oportebat: nonne plebs iam rerum in Francia potiebatur? Quisque nobilis proditor erat, sicut maiores eius antea fuerant. Per ducentos enim annos populus sudaverat, laboraverat, fame confectus erat, ut regia aula libidinibus dedita profusisque sumptibus abundaret; nunc vero eorum posteri qui tantum aulae splendorem auxerant latere cogebantur, aut, si seram populi ultionem vitare vellent, fugere.

Latebant igitur, fugiebant; atque hoc ipsum erat totius spectaculi suavissimum. Singulis postmeridianis horis, priusquam portae clauderentur et plaustra mercatoria per varias custodias longo ordine exirent, aliquis ex istis nobilibus, stultus sane, se e manibus Consilii Salutis Publicae eripere conabatur. Alii alio habitu, alii alio commento, per aditus a militibus civibus rei publicae diligenter servatos elabi temptabant.

Viri muliebri veste, mulieres virili, pueri mendicorum pannis induti: omne genus hominum aderat. Comites quondam, marchiones, duces etiam, e Francia effugere, in Britanniam aut aliam gentem aeque exsecrandam pervenire cupiebant, ut ibi animos exterarum nationum adversus gloriosam rerum conversionem concitarent aut exercitum cogerent, quo miseros illos in arce Templi inclusos, qui olim se Franciae reges appellaverant, liberarent.

Verum ad portas paene semper deprehendebantur. In primis Bibot, qui ad occidentalem portam stationi praeerat, mira quadam sagacitate nobilem etiam occultissime mutato habitu odorabatur. Tum vero ludi incipiebant. Bibot praedam suam sic intuebatur ut feles murem; cum ea ludebat, interdum per totum fere horae quadrantem, simulans se veste fallaci, capillamentis ceterisque scaenicis artificiis deceptum esse, quibus facies quondam nobilis marchionissae aut comitis tegeretur.

O quam acutum ad iocos ingenium Biboto erat! Operae profecto pretium erat circa occidentales illas munitiones morari, ut eum nobilem aliquem ipso fugae conatu deprehendentem videres, qui se a populi ultione subducere frustra conaretur.

Nonnumquam Bibot praedam ipsam per portas dimittebat, ut illa saltem per duo minuta crederet se Lutetia vere evasisse atque fortasse ad Britanniae litora incolumem perventuram. Sed ubi miser ille per spatium decem fere metrorum in patentem agrum processerat, duos milites post eum mittebat, qui eum veste fallaci spoliatum reducerent.

O quam ridiculum id spectaculum! Saepissime enim fugiens mulier reperiebatur, aliqua superba marchionissa; quam lepide tum se gerebat, ubi se nihilominus in Biboti potestatem venisse intellegebat, certo sciens postridie brevissimam causae cognitionem, deinde blandos Dominae Guillotinae amplexus sibi instare!

Non mirum igitur si pulchro illo Septembris die, postmeridiano tempore turba ad Biboti portam conferta avida atque incitata erat. Sanguinis sitis eo ipso quo satiatur acrior fit neque umquam expleri potest. Centum nobilium capita eo die sub ferro conciderant; centum alia postridie casura esse plebs certum habere cupiebat.

Bibot prope clausurae portam in dolio vacuo inverso sedebat, cui parva manus militum civium parebat. Superioribus diebus munus ei valde difficile fuerat. Isti nobiles exsecrandi terrore iam consternati summis viribus Lutetia elabi nitebantur: viri, feminae, pueri, quorum maiores etiam remotissimis temporibus Borboniis illis proditoribus servissent, ipsi quoque proditores habebantur et apta machinae capitalis alimenta.

Singulis diebus Bibot sibi gratulatus erat, quod aliquot e regiis partibus fugientes detexisset eosque ad Consilium Salutis Publicae iudicandos remisisset, cui praeerat ille bonus rei publicae amicus, civis Foucquier-Tinville.

Robespierre atque Danton eius industriam laudaverant; gloriabatur autem Bibot se suo ipsius consilio haud minus quinquaginta nobiles ad supplicium capitis misisse.

Eo tamen die omnibus qui ad diversas urbis clausuras praesidiis praeerant mandata extraordinaria data erant. Nuper enim permulti nobiles Francia elapsi in Britanniam tuti pervenerant. Mira de istis fugis fama vagabatur: saepius atque audacius quam antea fiebant, animique plebis insolito quodam motu concitabantur. Grospierre, qui alteri stationi praeerat, capite plexus erat, quod universam nobilium familiam sub ipsis oculis per septentrionalem portam exire passus esset.

Fama erat has fugas ab Anglis quibusdam in sodalitatem coniunctis comparari; horum audacia singularis habebatur, quippe qui sola alienis rebus se immiscendi libidine otium suum in eripiendis legitimis Dominae Guillotinae victimis consumerent. Mox sermones illi incredibilia incrementa ceperunt. Sodalicium profecto exstare nemo dubitabat; immo ducem habere dicebatur cuius animi fortitudo atque audacia prope fabulosa essent.

Miranda narrabantur: illum ducem nobilesque ab eo servatos, ubi ad urbis clausuras pervenissent, repente e conspectu evanescere, atque ipsas portas vi quadam naturae viribus superiore transire.

Anglos istos arcanos nemo umquam viderat; ducem vero non nisi cum superstitioso quodam horrore nominabant. Interdiu civi Foucquier-Tinville schedula nescio unde afferebatur: aliquando eam in loculo vestis suae reperiebat, aliquando aliquis e turba praetereunti, cum ad Consilii Salutis Publicae conventum iret, in manum tradebat.

In ea schedula paucis verbis significabatur Anglos illos, qui aliena curarent, operi suo incumbere; signum autem semper erat floreculum stellatae formae rubro colore depictum, quod nos in Britannia Anagallidem Phoeniceam appellamus. Paucis horis post acceptum tam insolens nuntium

cives Consilii Salutis Publicae audiebant tot regios fautores nobilesque ad litus evasisse atque in Britanniam ad salutem navigare.

Duplicata erant ad portas praesidia; iis qui stationibus praeerant mors denuntiata, si quid neglegentius egissent; praemia vero magna iis proposita qui Anglos tam audaces atque impudentes cepissent. Praemium quinque milium francorum promissum erat ei qui arcanum illum semperque elabentem virum, Anagallidem Phoeniceam cognominatum, comprehendisset.

Omnes arbitrabantur Bibot illum virum comprehensurum esse; Bibot vero opinionem illam in animis hominum altius radicari sinebat. Itaque cotidie ad occidentalem portam conveniebant, ut praesentes adessent, cum aliquem nobilem fugientem, fortasse ab Anglo illo arcano comitatum, comprehenderet.

«Hem!» inquit ad optionem suum, cui maxime fidebat, «Grospierre iste civis merus stultus erat! Ego si superiore hebdomade ad septentrionalem portam fuissem ...»

Bibot, ut contemptum socordiae commilitonis significaret, humi despuit.

«Quomodo res accidit, civis?» rogavit optio.

«Grospierre apud portam excubabat atque diligenter observabat,» coepit Bibot magnifice, circumstantibus interea propius accedentibus eiusque narrationem avide auscultantibus. «Omnes audivimus de Anglo isto importuno, de exsecranda Anagallide Phoenicea. Per meam portam ille, mehercule, non transibit, nisi ipse diabolus sit. Sed Grospierre stultus erat. Plaustra mercatoria per portam egrediebantur; unum erat doliis onustum, quod senex agebat, puero iuxta sedente.

Grospierre paulum vinolentus erat, sed sibi ipsi nimis sapientem videbatur. Dolia inspexit, pleraque certe; cum vacua essent, plaustrum abire permisit.»

Murmur irae atque contemptus per turbam pannis obsitorum hominum, qui civem Bibot circumsteterant, increbuit.

«Dimidia deinde hora interiecta,» pergebat praesidii praefectus, «ecce tibi militum praefectus cum manipulo duodecim fere militum accurrit. "Num plaustrum hinc transiit?" anhelans rogat Grospierre. "Transiit," ille respondet, "ante semihoram nondum exactam." "At tu eos effugere passus es!" praefectus vehementer exclamat. "Ob hanc culpam, civis praefecte, ad machinam capitalem duceris! In illo plaustro latebat dux quondam de Chalis appellatus cum universa familia!" "Quid?" tonat Grospierre, perterritus.

"Sic est! Et qui plaustrum agebat alius non erat quam Anglus ille exsecrandus, Anagallis Phoenicea."»

Ululatus exsecrantium haec verba excepit. Grospierre stultitiae suae poenas machina capitali dederat; sed quam stultus, di immortales, quam stultus fuerat!

Bibot autem sua ipsius fabula adeo ridebat ut aliquamdiu pergere non posset.

«"Sequimini, milites!"» inquit tandem, «"praemii memores estote! Sequimini: haud procul abesse possunt!" Atque his dictis praefectus per portam ruit, duodecim militibus sequentibus.»

«Sed serum erat!» clamitabat concitata turba.

«Numquam illos ceperunt!»

«Pereat Grospierre propter stultitiam suam!»

«Meritas poenas dedit!»

«Quis credat eum dolia illa non rite exploravisse!»

Sed his vocibus civis Bibot mirifice delectari videbatur; usque adeo ridebat ut latera dolerent lacrimaeque per genas defluerent.

«Immo vero, immo!» inquit tandem, «nobiles illi non erant in plaustro; nec auriga erat Anagallis Phoenicea!»

«Quid ais?»

«Minime! Ipse militum praefectus erat Anglus ille diabolicus mutato habitu, milites autem eius omnes nobiles erant!»

Tum vero turba tacuit. Fabula haec aliquid supra humanam naturam sapere videbatur; res publica enim, etsi Deum sustulerat, occultarum tamen virium timorem ex hominum pectoribus nondum omnino sustulerat. Profecto iste Anglus ipse diabolus erat.

Sol iam ad occidentem demissus terris appropinquabat. Bibot portas claudere parabat.

«Agite, plaustra, procedite!» inquit.

Duodecim fere plaustra velata ordine constiterant, parata urbe egredi, ut ex vicina regione fruges apportarent quas postridie mane in foro venderent. Pleraque Bibot bene noverat, quippe quae bis cotidie per portam eius et intro et foras transirent. Cum una alterave auriga, mulieribus plerumque, locutus est, atque plaustrorum interiora quam diligentissime perscrutatus.

«Nemo scire potest quid futurum sit,» dicebat, «nec ego me tam stulte capi patiar quam Grospierre ille!»

Mulieres quae plaustra agebant diem plerumque in foro de la Grève sub suggestu machinae capitalis degere solebant, acubus lanam nectentes inter seque fabulas conferentes, dum spectarent plaustra supplicio destinata ordine advenientia quae victimas afferrent quas illud Terroris imperium cotidie poscebat. Iucundissimum iis erat spectare nobiles ad occursum Dominae

Guillotinae adductos; loca autem proxima suggestui tanto studio petebantur ut vix obtineri possent. Bibot ipse eo die in foro stationem egerat.

Plurimas ex illis vetulis taetris agnoscebat, quas Gallico nomine tricotteuses, id est lanificas, vocabant. Illic sedentes acubus opus laneum nectebant, dum caput post caput sub ferro cadebat, ipsaeque sanguine exsecrandorum illorum nobilium passim aspergerentur.

«Heus, mater!» Bibot uni ex illis taetris vetulis dixit, «quid istuc habes?»

Eam iam antea eodem die viderat cum lana sua atque flagello plaustri prope se posito. Nunc vero ad manubrium flagelli ordinem cirrorum capillorum alligaverat, vario colore, ab aureo ad argenteum, a claro ad atrum; quos digitis magnis osseisque leniter tractans Bibotum deridebat.

«Amicum mihi conciliavi amatorem Dominae Guillotinae,» inquit cachinno rustico edito. «Is mihi hos capillos e capitibus iam recisis ac devolutis praecidit. Plures cras daturum se promisit; sed nescio an meo solito loco adesse possim.»

«Quid ita, mater?» rogavit Bibot. Quamvis enim miles usu duratus esset, non poterat tamen quin horresceret tale mulieris simulacrum aspiciens, quod tam horrendum spolium in flagelli manubrio gestaret.

«Nepos meus variolis laborat,» inquit pollice introrsus, quo plaustrum erat, demonstrans; «sunt qui pestem esse dicant! Quod si verum est, cras mihi Lutetiam intrare non licebit.»

Ubi primum de variolis auditum est, Bibot continuo aliquot passus retro cessit; simul ac anus pestem nominavit, quam celerrime ab ea recessit.

«Ut pereas!» submissa voce fremuit, dum tota turba currum festinanter vitat atque in medio spatio solum relinquit.

Anus cachinnum sustulit.

«Tu potius pereas, civis, qui tam ignavus sis!» inquit. «Bah! Qualis vir est, qui morbum timeat!»

«Hercle! Pestem!»

Omnes metu perculsi conticuerunt, taeterrimi illius morbi horrore affecti: id unum etiam tum efficere poterat ut istis feris atque humanitate exutis hominibus terror simul ac fastidium incuteretur.

«Abi hinc cum tua pestifera progenie!» rauca voce exclamavit Bibot.

Anus alio cachinno edito et ioco crasso adiecto macilentum iumentum flagello concitavit, plaustrumque per portam egit.

Hic casus totius diei hilaritatem exstinxerat. Homines enim duos illos morbos, duas taeterrimas calamitates, metuebant, quibus nullum remedium esset, quaeque mortem miseram atque solitariam portenderent. Aliquamdiu iuxta munitiones taciti maestique haerebant, sese suspectis oculis contuentes,

mutuo quasi naturali quodam instinctu vitantes, ne forte pestis iam inter ipsos lateret. Subito autem, sicut in Grospierre fabula acciderat, praefectus quidam militum apparuit.

Hunc tamen Bibot noverat; itaque non verebatur ne sub eius specie callidus Anglus lateret.

«Plaustrum …» priusquam ad portam pervenisset, anhelans exclamavit.

«Quod plaustrum?» aspere rogavit Bibot.

«Quod anus quaedam agebat … plaustrum velatum …»

«Duodecim plaustra erant …»

«Anus quae filium suum peste laborare dicebat?»

«Ita …»

«Nonne eos retinuisti?»

«Mehercule!» inquit Bibot, cui genae paulo ante purpureae subito metu expalluerant.

«In plaustro latebant comitissa de Tournay et duo liberi eius, omnes proditores capitisque damnati.»

«At auriga?» mussitavit Bibot, dum per spinam superstitiosus quidam horror decurrit.

«Pro di immortales!» inquit praefectus, «veremur ne ipse fuerit Anglus ille exsecrandus, Anagallis Phoenicea.»

CAPUT SECUNDUM
DUBRIS: «QUIES PISCATORIS»

In culina Sallia negotiis vehementer distinebatur. Ollae patellaeque ordine super ingentem focum dispositae erant; in angulo lebes vastus stabat, dum veru lente ac graviter circumactum amplissimum lumbum bubulum nunc hac nunc illa parte ad ardentem flammam admovebat. Duae ancillulae culinariae huc illuc cursitabant, paratissimae ad opem ferendam, calore aestuantes et anhelantes, manicis e gossypio factis supra teretes cubitos alte revolutis; quoties autem Sallia, puellae praeposita, paulisper tergum vertebat, inter se de nescio quibus iocis secreto risitabant.

At Iemima anus, ingenio aeque hebeti atque corpore gravi, tacitas quidem sed longas querelas intermittere non poterat, dum lento ac statuto motu ius in lebete super ignem commovebat.

«Heus, Sallia!» ex proximo hospitum conclavi vox laeta, quamquam haud admodum canora, insonuit.

«Di boni, quid nunc illi sibi velint?» exclamavit Sallia, hilari risu soluta.

«Cervisiam, quid aliud?» submurmuravit Iemima. «Num Iacobum Pitkin una tantum canthari mensura contentum iri putas?»

«Et dominus Harrius siti haud mediocriter laborare videbatur», subridens ait Martha, altera ex ancillulis; cuius ocelli nigri et rotundi, simul ac sociae oculis occurrerunt, ita micuerunt ut ambae risum brevem furtimque repressum continere vix possent.

Sallia paulisper vultum contraxit, manibusque latera sua bene formata quasi secum cogitans perfricuit: plane enim palmam in rubicundas Marthae genas inicere cupiebat. Sed insita eius hilaritas vicit; labris in contemptum productis humerisque sublatis, ad tubera terrae in sartagine frigenda rediit.

«Heus, Sallia! Audi, Sallia!»

Clamores, quibus corpulentam cauponis filiam vocabant, comitabatur strepitus poculorum stanneorum, quae manus impatientissimae in quercinis hospitii mensis crebro illidebant.

«Sallia!» clamitabat vox pertinacior. «Num totam noctem in illa cervisia afferenda consumptura es?»

«Pater certe ipse illis cervisiam ministrare posset», mussitavit Sallia, dum Iemima, nihil respondens neque tranquillitatem suam amittens, duos urceos spuma coronatos e pluteo depromebat, cantharosque stanneos cervisia illa domestica implebat cuius fama caupona «Quies Piscatoris» inde a Caroli regis temporibus floruerat. «Satis bene scit quantum hic nobis laboris sit.»

«Pater tuus», inquit Iemima submissa voce, «cum domino Hempseed de re publica disputando ita occupatur ut neque te neque culinam cogitare vacet.»

Sallia ad parvum speculum in angulo culinae suspensum accesserat; comam celeriter composuit, galericulum laciniis ornatum ita super fuscos cincinnos aptavit ut quam maxime formosa videretur. Tum cantharos ansis sustulit, ternos utraque manu robusta et sole adusta; atque inter risum, querelas et ruborem in hospitum conclave eos intulit.

Ibi certe nihil eius trepidationis ac negotii apparebat quo quattuor mulieres in vicina ardentique culina exercitae atque aestuantes tenebantur.

Conclave illud cauponae «Quietis Piscatoris» ineunte saeculo vicesimo inter loca peregrinis ostentari solita numeratur. Sub exitum vero saeculi duodevicesimi, anno salutis millesimo septingentesimo nonagesimo secundo, nondum ea celebritate atque auctoritate gaudebat quam centum anni posteri et hoc saeculi nostri rerum antiquarum studium ei conciliaverunt.

Vetus tamen tum quoque aedes erat: trabes tignaque quercina iam aetate nigrescebant; item subsellia tabulata, dorsis alte eminentibus, et longae mensae interpositae, usu perpolitae, in quibus innumeri canthari stannei varia circulorum maiorum minorumque vestigia miris figuris impresserant. Ad fenestram vitreis orbiculis plumbo coniunctis instructam, in parte superiore dispositae erant ollulae geraniis coccineis et delphiniis caeruleis consitae, quae inter opacas quercus tabulas laetissimum colorem praebebant.

Jellybandum, cauponem «Quietis Piscatoris» apud Doveram, rebus satis prosperis uti nemo ne obiter quidem intuens dubitaret.

Vasa stannea in vetustis elegantibusque armariis disposita, aenea vero supra ingentem focum suspensa, argenti aurique instar lucebant; solum laterculis rubris stratum non minus splendebat quam geranium coccineum in fenestra. Ex quo intellegi poterat et satis multas bonasque ancillas famulosque illi esse, et hospites frequentes advenire eius ordinis qui elegantiam munditiamque summa cum diligentia servari postularet.

Cum Sallia, frontem paulum contrahens sed interea ridens, candentium dentium ordinem ostentans, ingressa esset, clamoribus plausuque velut concentu salutata est.

«En Sallia! Salveto, Sallia! Vivat Sallia formosissima!»

«Surdam te in ista culina factam esse arbitrabar», submurmuravit Iacobus Pitkin, tergum manus per labra siti aridissima ducens.

«Bene est, bene est!» risit Sallia, cantharis recens impletis in mensas depositis. «Quid vos ita festinatis? Num avia cuiusdam vestrum animam agit,

vosque misellam ante mortem visere properatis? Numquam tantum properandi studium vidi!»

Omnes bono animo cachinnaverunt: ex illo faceto dicto per longum tempus multae inter convivas iocandi occasiones natae sunt. Sallia autem ad ollas suas patellasque redeundi studium repente amisisse videbatur. Iuvenis quidam flavis crinibus crispis oculisque caeruleis vividis atque alacribus maximam partem animi temporisque eius sibi vindicabat; interim ioci crassiores de Iacobi Pitkin avia ficticia ore in os traditi fumosis tabaci nebulis miscebantur.

Ante focum ipse caupo stabat, cruribus late diductis, longa fictili fistula inter labra posita: probus scilicet Jellybandus, «Quietis Piscatoris» dominus, cuius pater ante eum eidem cauponae praefuerat, immo avus quoque et proavus. Corpore amplo, vultu ioviali, capite iam aliquantum calvo, Angli rustici sui temporis vivam prorsus imaginem praebebat: temporibus illis, cum insularis nostri generis praeiudicata opinio maxime valeret, adeo ut cuilibet Anglo, sive domino sive colono sive agresti, universa Europae terra continens quasi perfugium turpitudinum videretur, reliquus autem orbis barbaris gentibus, etiam hominum carnibus vescentibus, refertus atque ad quaestum nondum conversus putaretur.

Ibi igitur caupo noster stabat, firmo corpore validisque cruribus, e longa fistula fumum ducens, in patria neminem curans, extra patriam omnes contemnens.

Induerat thoracem coccineum fulgentibus aeneis globulis ornatum, bracas e panno costato, tibialia lanea cana, calceos nitidos fibulis praeditos: qualem cultum eo tempore quilibet in Britannia caupo honestatis suae studiosus gerebat. Dum autem pulchra Sallia, matre orbata, quattuor paribus manuum ad cuncta quae formosis umeris suis incumberent perficienda indigebat, pater Jellybandus cum gratissimis hospitibus de gentium regnis fortunaque disserere pergebat.

Conclave hospitum, duabus lucernis nitide expolitis e trabibus laquearis pendentibus illuminatum, mirum quantum hilare et commodum videbatur. Per densas tabaci fumantis nubes, quibus omnes anguli obtegebantur, cauponis convivarumque vultus rubri, laeti, sibi atque hospiti suo cunctoque orbi benevoli apparebant; undique ingentes cachinni sermonibus iucundis, etsi haud nimia sapientia insignibus, respondebant. Crebra vero Salliae risitatio ostendebat quam sollerter Harrius Waite brevi illo tempore, quod puella sibi concedere vellet, uteretur.

Plerique qui ad cauponem Jellybandum conveniebant piscatores erant; piscatores autem siti laborare solent, quoniam sal maritimus quem in alto

spirando trahunt fauces eorum in litore exsiccat. Verum «Quies Piscatoris» non humiliorum tantum hominum conventus erat. Cotidie inde vehiculum publicum inter Londinium et Doveram commeans proficiscebatur; viatores igitur qui fretum traiecerant, et ii qui amplissimum per terras peregrinationis iter suscepturi erant, Jellybandum eiusque vina Gallica cerevisiamque domi confectam cognoscebant.

Mensis September anni millesimi septingentesimi nonagesimi secundi ad finem vergebat. Caelum toto fere mense serenum calidumque repente mutatum erat; per biduum ingentes imbres meridionalem Angliam inundaverant, adeo ut vix iam sperari posset mala, pira prunaque serotina in fructus vere egregios maturescere. Etiam nunc pluvia fenestris vitreis illidebatur, per fumarium praecipitabat, ignemque ligneum in foco laete ardentem stridore interpellabat.

«Pro di immortales! Vidistine umquam, Jellybande, mensem Septembrem tam assiduis imbribus madentem?» quaesivit Hempseedus.

Sedebat Hempseedus in uno subselliorum iuxta focum positorum, vir gravis et auctoritate praeditus, non modo in «Quiete Piscatoris», ubi eum Jellybandus ad concertationes politicas tamquam adversarium lectissimum habere solebat, sed per totam regionem; nam eruditio eius, atque in primis divinarum Scripturarum scientia, apud finitimos summam admirationem reverentiamque conciliaverat.

Altera manu in capacissimos bracarum loculos sub tunica rustica multa arte contexta ac iam attrita demissa, altera longam fistulam fictilem tenens, Hempseedus maesto vultu trans conclave spectabat rivulos aquae per fenestrarum vitra decurrentes.

«Non hercle», respondit sententiose Jellybandus, «non memini, Hempseede, me tale umquam vidisse; sexaginta autem iam fere annos his in locis versor.»

«At primos tres ex istis sexaginta annis certe non meministi, Jellybande», placide interiecit Hempseedus. «Infantem enim de caelo atque tempestate magnopere curasse numquam vidi, certe non in hac regione; ego vero quinque et septuaginta iam fere annos hic dego, Jellybande.»

Tanta erat huius sapientiae vis, ut Jellybandus, quamquam disputare solitus, ad tempus nihil quod responderet inveniret.

«Aprili potius quam Septembri hic dies similis videtur, nonne?» maeste prosecutus est Hempseedus, dum guttae pluviae in ignem lapsae stridorem edunt.

«Ita hercle», concessit honestus caupo. «Quid autem, quaeso, aliud sperare licet, Hempseede, cum talem rem publicam habeamus?»

Hempseedus caput movit quasi sapientia infinita praeditus, cui tamen insita et de Britannico caelo et de Britannico imperio suspicio non parum admixta erat.

«Nihil sane spero, Jellybande», inquit. «Nos homines pauperes apud illos Londini degentes nihili sumus, id equidem scio, neque queri soleo. Sed cum mense Septembri tanta imbrium vis delabitur, et omnes mei fructus putrescunt ac pereunt, quemadmodum primogeniti matrum Aegyptiarum olim perierunt, miserabiles illi; ipsi autem fructus nemini iam prosunt nisi Iudaeis, institoribus circumforaneis aliisque eiusmodi hominibus, qui aurantia et peregrinos istos fructus impios venditant, quos nemo emeret si nostra mala piraque rite tumuissent…»

«Ut in Scripturis legimus…»

«Rectissime dicis, Hempseede», interpellavit Jellybandus. «Quid enim, ut dixi, exspectare possumus? Ibi trans fretum daemones illi Galli regem suum atque nobiles trucidant; interea Pittius, Foxius, Burkius inter se decertant utrum nos Angli istis nefariis rebus pergere patiamur. "Sine trucident", inquit Pittius; "Prohibe", inquit Burkius.»

«Sane occidant et pereant, me quidem non curante», asseveravit Hempseedus. Disputationes enim politicas Jellybandi parum amabat, quippe in quibus saepe ultra suam scientiam ducebatur nec locum habebat illas sapientiae margaritas ostentandi quibus tantam in vicinia famam totque gratis cervisiae cantharos apud «Quietem Piscatoris» adeptus erat.

«Sane occidant», repetivit, «modo Septembri mense tales imbres non patiamur. Contra legem enim atque Scripturas fit, quae ita praecipiunt…»

«Heu me! Harri, quantum me terruisti!»

Salliae autem eiusque amatori infeliciter evenit ut illa verba eo ipso tempore emitteret quo Hempseedus spiritum colligebat, ut unum ex iis Scripturarum dictis proferret quibus celebris factus erat: ideoque in venustum puellae caput omnis paternae indignationis impetus erupit.

«Age nunc, Sallia, filia mea, age!» inquit pater, qui vultum suum natura benignum aegre in severiorem componebat. «Desine cum istis iuvenibus ineptis ludere atque negotium tuum cura.»

«Negotium sane recte agitur, pater.»

Sed Jellybandus imperiose loquebatur. De filia sua formosa, unica prole, quae aliquando deo favente «Quietis Piscatoris» domina futura erat, longe alia consilia ceperat: nolebat eam uni ex istis iuvenibus piscatoribus, quorum victus e retibus pendebat nec satis certus erat, nubere.

«Audistine quid dixerim, filia?» submissa illa voce locutus est, cui nemo in caupona parere recusare audebat. «Cura ut cena domini Antonii quam

optime paretur; sin minus, si ille non contentus erit, senties quid te maneat. Hoc habe.»

Invita Sallia paruit.

«Num hospites quosdam insignes hac nocte exspectas, Jellybande?» quaesivit Iacobus Pitkin, studiose conans animum cauponis a nupera Salliae obiurgatione avertere.

«Ita sane», respondit Jellybandus, «ipsius domini Antonii amicos: duces atque ducissas qui trans mare habitabant, quos iuvenis ille dominus cum amico suo equite Andrea Ffoulkes aliisque nobilibus iuvenibus ex istorum trucidatorum faucibus eripuit.»

At istae res querulis Hempseedi rationibus minime placebant.

«Pro di boni!» inquit. «Quidnam eos ad talia facienda impulerit, miror. Non enim placet mihi me alienis negotiis immiscere. Ut Scripturae dicunt...»

«Fortasse, Hempseede», interpellavit Jellybandus sarcasmo acerrimo, «tu ipsius Pitti familiaris es et cum Foxio una censes, "Sine trucident!" Hoc enim tu dicis.»

«Ignosce mihi, Jellybande», languide contradixit Hempseedus. «Nescio equidem an umquam tale quid dixerim.»

At Jellybandus tandem in argumento suo dilectissimo versari coeperat, neque inde se tam cito detrahi passurus erat.

«Aut fortasse cum aliquibus Gallis istis amicitiam iunxisti, quos eo consilio huc transisse dicunt, ut nos Anglos ad caedes eorum approbandas adducerent.»

«Quid dicas non intellego, Jellybande», temptavit Hempseedus. «Hoc unum scio...»

«Ego vero hoc unum scio», magna voce asseveravit caupo, «amicum meum Peppercornum, qui tabernae "Aper Facie Caerulea" dominus est, Anglum tam fidelem et patriae amantem fuisse quam quisquam alius reperiri potest. Nunc autem ipsum videte! Cum quibusdam istis ranarum voratoribus amicitiam contraxit, ita familiariter cum iis versatus ac si Angli fuissent, non peregrini exploratores impudici et Deum deserentes. Quid inde secutum est? Peppercornus meus nunc de rebus novandis, de libertate, de nobilibus opprimendis declamat, plane ut hic noster Hempseedus!»

«Ignosce mihi, Jellybande», iterum Hempseedus vix audita voce interiecit. «Nescio an umquam...»

Jellybandus ad universum iam conventum provocaverat: omnes stupentes oreque hiante de Peppercorni defectione audiebant. Ad unam mensam duo hospites, vestitu ut videbatur homines honestiores, ludum tessellis punctatis

institutum nondum confectum deposuerant, diuque Jellybandi sententias de rebus externis non sine voluptate audiverant.

Unus eorum, subrisu tenui atque irridente, qui circa oris mobilis angulos haerebat, conversus est ad medium conclave, ubi Jellybandus stabat.

«Ergo, amice probe», placide inquit, «Galli illi, quos, nisi fallor, exploratores vocasti, adeo tibi callidi videntur, ut amici tui Peppercorni opiniones quasi in frusta conciderint. Quibus autem artibus id efficere potuerunt, ut tu existimas?»

«Di boni, domine, credo eos sermone perpulisse. Galli, ut audio, lingua promptissimi sunt; atque hic Hempseedus tibi explicabit qua ratione nonnullos quasi minimo digito circumducant.»

«Itane vero, Hempseede?» perhumaniter interrogavit hospes ignotus.

«Minime, domine!» respondit Hempseedus, vehementer offensus. «Nescio equidem an ea quae quaeris edocere possim.»

«Quod si ita est», inquit hospes, «speremus, bone caupo, istos callidos exploratores numquam fore tam potentes ut tuas fidei erga regem opiniones labefactent.»

Verum ista ironia Jellybandi solitam aequanimitatem superavit. In risum tam ingentem erupit ut mox omnes illi qui aliquid ei debebant eum cachinnando sequerentur.

«Ha, ha, ha! Ho, ho, ho!» Omnibus sonis ac modis risit ille caupo noster, adeo ut latera dolerent et lacrimae ex oculis fluerent. «Me vero! Audite, quaeso! Audistine eum dixisse meas opiniones everti posse? Quid? Di te ament, domine, quam mira narras!»

«At nosti, Jellybande», sententiose inquit Hempseedus, «quid in Scripturis scriptum sit: "Qui se existimat stare, videat ne cadat."»

«At audi, Hempseede», retulit Jellybandus, latera adhuc risu tenens, «Scripturae me non noverant. Ne poculum quidem cervisiae cum ullo istorum Gallorum homicidarum potarem; neque ulla res sententiam meam umquam mutabit. Quin etiam audivi istos ranarum voratores ne regis nostri Anglico quidem sermone uti posse. Itaque si quis eorum lingua illa impia et peregrina me appellaret, statim eum deprehenderem, intellegis? Nam qui ante cavet, ante munitus est, ut dicitur.»

«Sane, amice probe», laeto animo assensus est peregrinus, «video te adeo sagacem esse ut viginti Gallos unus superare possis. Itaque pro optima tua valetudine bibamus, caupo egregie, si eo me honore dignaberis ut mecum quod vini in hac lagena reliquum est ebibas.»

«Profecto, domine, humanissimus es», inquit Jellybandus, lacrimas ex oculis adhuc risu manantibus detergens; «neque recusabo.»

Hospes ignotus vinum in duos cantharos infudit, unumque cauponi obtulit, alterum sibi sumpsit.

«Quamquam omnes», inquit, eodem illo faceto subrisu circa tenuia labra ludente, «fidissimi regi nostro Angli sumus, fateamur tamen unum saltem bonum ex Gallia ad nos afferri.»

«Id nemo nostrum negaverit, domine», assensus est caupo.

«Itaque pro optimo totius Angliae caupone, pro nostro honestissimo Jellybando, bibamus!» peregrinus clara voce proclamavit.

«Io, io, io!» universi conclamaverunt; deinde magno plausu manus concrepuere, canthari poculaque in mensis crepitarunt, cunctis sine certa causa ingenti risu solutis, dum Jellybandus secum submissa voce identidem mussitat:

«Egone ab ullo peregrino impio de sententia deducar! Quid? Di te ament, domine, sed profecto mira narras!»

Cui rei nimis manifestae peregrinus libenter assensus est. Ridiculum enim prorsus videbatur quemquam umquam efficere posse ut Jellybandi de universa incolarum Europae continentis vilitate inveteratae opiniones vel minimum commoverentur.

CAPUT TERTIUM
PROFUGI

Per universam sane Angliam eo tempore vehementer commovebantur animi adversus Gallos atque ea quae ab illis gerebantur.

Mercatores clandestini nec minus ii qui palam iustoque iure inter litora Galliae Britanniaeque commercium exercebant, rumores ex altera freti ripa sparsim acceptos afferebant; quibus auditis omnis probus Anglus ira exardescebat, cupiebatque aliquando cum sicariis illis manus conserere, qui regem eiusque familiam universam in carcerem coniecissent, reginam cum liberis regiis omni contumeliarum genere affecissent, atque etiam tum totius gentis Borboniae omniumque qui illi favebant sanguinem clara voce flagitarent.

Caedes principissae de Lamballe, iuvenis venustaeque Mariae Antoniae reginae amicae, omnes in Anglia inexprimibili horrore compleverat; quotidiana vero supplicia aliquot denorum regiae causae fautorum, honestissimis familiis ortorum, quorum unum crimen nobile nomen erat, universam Europam humanitatis cultu praeditam ad ultionem expetendam excitare videbantur.

Tamen, his omnibus compertis, nemo se interponere audebat. Burkeus omnem dicendi copiam exhauserat, dum Britanniae gubernatores ad bellum contra Gallorum rerum novarum administratores suscipiendum impellere conatur; Pittius autem, solita prudentia usus, patriam nondum paratam existimabat ad novum bellum arduum sumptuosumque suscipiendum. Austriam vero primam arma capere oportebat; illius enim filia pulcherrima, regina iam solio deiecta, a multitudine ululante in custodiam coniecta et contumeliis vexata erat. Neque vero, ut Foxius disputabat, universum Anglorum populum arma capere oportebat, quod alia Gallorum pars aliam trucidare vellet.

Jellybandus quidem ceterique eiusdem generis Angli, quamquam peregrinos omnes supremo contemptu despiciebant, regiae tamen potestati favebant et rebus novis cuncti adversabantur; eoque tempore in Pittium propter nimiam, ut putabant, cautionem moderationemque vehementer irascebantur, etsi causas diplomaticas, quibus ille civitatis moderator sententias suas regebat, ne minimum quidem intellegebant.

Interea Sallia incitata cursu rediit, vehementer concitata atque alacris. Convivarum hilari coetui nihil strepitus foris orti innotuerat; at illa equum imbri madentem equitemque ante «Quietem Piscatoris» consistere conspexerat. Dum puer stabularius ad equum excipiendum accurrebat,

formosa Sallia ad ianuam primam properavit, ut gratum hospitem ipsa salutaret.

«Equum domini Antonii in area videre mihi videor, pater», inquit, dum per hospitum conclave currit.

Iam vero ostium extrinsecus reseratum erat; atque mox lacertus, panno fusco tectus et imbre stillans, Salliae graciles lumbos circumdedit, dum vox hilari et pleno sono sub politis conclavis trabibus resonat.

«Ita est, mea Sallia pulcherrima; benedicti sint isti fusci oculi, qui tam acute cernunt», ait advena; tum honestus Jellybandus obviam properavit, festinus, alacer, omni officio intentus, ut par erat hospiti quem inter carissimos cauponae frequentatores habebat.

«Pro di immortales, Sallia», perrexit dominus Antonius, osculum puellae genis florentibus imprimens, «quoties te conspicio, toties pulchriorem factam esse iuro! Amicus autem noster Jellybandus non parum sane negotii habet, dum iuvenes istos a tam gracilibus tuis lumbis arcere conatur. Quid ais, Waite?»

Harrius Waite, inter reverentiam erga nobilem dominum atque displicentiam huiusmodi iocorum dubius, non nisi murmur incertum edidit.

Antonius Dewhurst, unus e filiis ducis Exoniensis, tum egregium iuvenis nobilis Angli exemplar praebebat: procerus, corpore bene composito, umeris latis, vultu iucundo, quocumque venisset magna voce ridebat. Venationibus et exercitationibus idoneus, in convictu hilaris, moribus urbanus et bene institutus, neque tanta ingenii copia instructus ut ea laetitiam naturae vitiaret, pariter in Londiniensium nobilium conviviis atque in agrestium cauponarum conclavibus omnibus acceptissimus erat.

In «Quiete Piscatoris» eum nemo ignorabat; nam in Galliam transire delectabatur, et, sive eo iter faceret sive inde rediret, apud bonum Jellybandum pernoctare solebat.

Tandem Salliam amplexu dimisit; Waiteo, Pitkino ceterisque salutem nutu significavit, atque ad focum accessit, ut corpus calore recrearet vestesque siccaret. Eo ipso tempore duos viros peregrinos, qui ad tessellarum ludum taciti redierant, celeri et aliquantum suspectanti oculorum motu aspexit: paulisper tum gravis intentio, immo sollicitudo quaedam, hilarem iuvenis vultum obscuravit.

Id tamen vix momento uno duravit; statim enim ad Hempseedum conversus est, qui capillos ad frontem manu leviter attingens reverentiam ostendebat.

«Quid agitur, Hempseede? Quo statu fructus tui sunt?»

«Male, domine, pessime», maeste respondit Hempseedus, «sed quid tandem exspectari potest, cum haec nostra administratio improbis illis Gallis faveat, qui regem suum nobilitatemque universam trucidare velint?»

«Per vitam meam!» respondit dominus Antonius. «Id profecto volunt, probe Hempseede; eos saltem quos comprehendere poterunt, quod sane miserrimum est. Sed nonnulli amici hodie vesperi ad nos venient, qui certe eorum manibus elapsi sunt.»

Haec cum diceret iuvenis, visus est duos peregrinos in angulo tacitos sedentes obtutu quasi ad certamen provocante petere.

«Tuo beneficio, domine, tuorumque amicorum, ut quidem audio», inquit Jellybandus.

Sed confestim Antonius monendi causa manum cauponis lacerto imposuit.

«Tace!» iussit, atque iterum quasi instinctu quodam ad peregrinos respexit.

«At, per deos, nullum ab istis periculum est, domine», respondit Jellybandus; «ne quid vereare. Nihil ego dixissem, nisi nos inter amicos esse certissime scirem. Ille vir illic non minus quam tu ipse, honore tuo salvo, fidus est Georgio regi ac patriae subiectus. Nuper Dubris advenit et in his regionibus negotium aliquod instituit.»

«Negotium? Equidem, si qua fides oculis est, libitinarium illum esse conicere licet; numquam enim vultum adeo maestum atque funereum vidi.»

«Immo, domine, ut opinor, uxore orbatus est; inde fortasse tristis ille habitus. Amicus tamen est, id ego praestare ausim. Et fateberis, domine, neminem aptius hominum vultus diiudicare posse quam dominum cauponae a compluribus frequentatae...»

«Bene igitur, si inter amicos sumus», dixit dominus Antonius, qui de hac re diutius cum caupone disserere minime cupere videbatur. «Sed dic mihi: num alii quoque apud te diversantur?»

«Nemo, domine; nec quemquam praeterea venturum exspectamus, nisi forte...»

«Nisi forte?»

«Nemo certe, quem tua dignitas aegre ferat; hoc probe scio.»

«Quis tandem?»

«Eques Percivalus Blakeney cum coniuge mox aderit, domine; neque tamen hic commoraturi sunt...»

«Domina Blakeney?» interrogavit Antonius, non sine admiratione.

«Ita, domine. Nauclerus equitis Percivali paulo ante hic adfuit. Narrat fratrem dominae hodie in Galliam profecturum esse navi cui nomen

"Somnium Diurnum" est, ipsius equitis Percivali navicula voluptaria; ipsum cum uxore sua fratrem usque huc deducturum esse, ut abeuntem extrema vice videant. Num id tibi incommodum est, domine?»

«Minime vero, amice, minime! Nihil me offendet, modo cena ea sit quam Sallia optime parare possit, atque adeo optima omnium quas umquam in "Quiete Piscatoris" apposuistis.»

«Nihil est cur timeas, domine», inquit Sallia, quae toto hoc tempore cenatoriae mensae instruendae operam dederat. Ea vero elegans et ad invitandum apta videbatur, magno fasciculo florum dahliarum variis coloribus fulgentium in medio posito, stanneis poculis nitentibus et vasis fictilibus caeruleis circumstantibus.

«Quot locos ad cenam instruam, domine?»

«Quinque, Sallia formosa; cibum tamen decem saltem hominibus satis esse iube. Amici nostri itinere defessi erunt et, ut spero, esurient. Ego certe hac nocte ingentem bovis lumbum totum devorare posse mihi videor.»

«En adsunt, ut credo!» excitata ait Sallia; nam iam procul equorum strepitus rotarumque fragor audiebatur, qui celeriter propius accedebat.

Tota caupona repente commota est. Omnes videre cupiebant nobiles illos domini Antonii amicos, qui trans fretum venerant. Sallia speculum parvum in pariete pendens semel atque iterum furtim aspexit; honestus Jellybandus ipse ad ianuam prosiluit, ut primus hospites tantae dignitatis salutaret. Soli duo peregrini in angulo considentes a communi trepidatione abstinebant: aequo animo tessellarum ludum absolvebant neque semel quidem ad ianuam respexerunt.

«Recta perge, comitissa; ostium ad dextram tuam est», vox extra ianuam suaviter dixit.

«Ita, ita, ipsi sunt!» gaudens inquit Antonius. «Abi nunc, Sallia mea formosa, atque fac ut ius quam celerrime in mensam afferatur.»

Ianua late patefacta est, quattuorque homines, duae feminae duoque viri, Jellybando praecedente atque crebris inclinationibus salutamentisque eos prosequente, hospitum conclave ingressi sunt.

«Salvete! Salvete in antiqua Anglia!» magnopere laetatus dominus Antonius exclamavit, dum ad novos hospites utraque manu porrecta alacriter properat.

«Ah, tu es, opinor, dominus Antonius Dewhurst», dixit altera mulierum, insigniter peregrino accentu verba efferens.

«Ad tua imperia, domina», respondit ille; deinde utriusque feminae manus more urbano osculatus est, postea ad viros conversus utrumque dextra sua magna cum benevolentia excepit.

Iam Sallia mulieribus pallia itineraria detrahere adiuvabat; utraque autem, frigore tremens, ad focum clara flamma ardentem conversa est.

Omnes qui in hospitum conclavi erant loco se moverunt. Sallia in culinam festinaverat; Jellybandus, assiduis reverentiae signis nondum satiatus, sellas nonnullas circa ignem collocabat; Hempseedus, summam pilei partem verecunde attingens, e subsellio foco proximo tacite surgebat. Omnes peregrinos curiosis quidem, sed reverentibus oculis intuebantur.

«Ah, domini, quid tandem dicam?» inquit natu maior ex duabus, manus graciles atque nobilitatem prae se ferentes ad ignis calorem explicans, oculisque ineffabili gratitudine plenis primo Antonium, tum unum ex iuvenibus, qui cum eius familia venerant et gravem lacernam amplis umeralibus instructam exuebat, respiciens.

«Hoc tantum dic, comitissa: te laetari quod in Angliam incolumis perveneris neque navigationis difficultatibus nimis vexatam esse», respondit Antonius.

«Vere, vere in Angliam venisse gaudemus», ait illa, oculis lacrimarum plenis. «Iam vero omnia quae passi sumus e memoria delevimus.»

Vox eius suavis erat ac demissa; in vultu autem pulchro et nobilitatem testante, quem copia capillorum niveorum super frontem ex more illorum temporum alte composita ornabat, quies quaedam gravis atque signa multorum dolorum fortiter toleratorum apparebant.

«Spero amicum meum, equitem Andream Ffoulkes, per iter comitem tibi iucundum fuisse, domina.»

«Ah, equidem Andreas tanta in nos humanitate usus est, ut nihil supra! Quo tandem modo ego liberique mei satis gratias vobis omnibus agere poterimus, domini?»

Altera autem femina, puella tenui venustoque corpore, cuius species propter lassitudinem et maerorem quasi infantilis simul et miseranda videbatur, nihil adhuc dixerat. At oculi eius magni, fusci, lacrimis suffusi, ab igne ad Andream Ffoulkes conversi sunt, qui propius ad focum et ad ipsam accesserat; atque ubi oculi eorum convenerunt, ille autem apertissime pulchro eius vultui admirans inhaerebat, nova quaedam ruboris unda pallidas puellae genas perfudit.

«Haec igitur Anglia est», inquit, puerili quadam curiositate ingentem apertum focum, trabes quercinas, agrestes homines tuniculis rusticis opere elaborato ornatos, vultusque laetos rubicundosque Britannorum contemplata.

«Pars quaedam Angliae, puella», subridens Andreas respondit; «sed tota tibi, si modo iubeas, praesto est.»

Rursus erubuit virgo; sed tum risus clarus, brevis et dulcissimus pulchrum eius vultum illustravit. Nihil locuta est, tacuit et Andreas; attamen duo illi iuvenes inter se intellexerunt, ut iuvenes per totum orbem solent, atque a primo mundi ortu soliti sunt.

«At, quaeso, cenam!» hic clamosa Antonii vox hilariter intercessit. «Cenam, bone Jellybande! Ubi est ista tua formosa puella, ubi ius? Pro Iuppiter, homo, dum tu istas dominas hianti ore stans contemplaris, ipsae fame deficient!»

«Modo, modo, domine!» respondit Jellybandus; atque aperto ostio ad culinam pertinente, magna voce clamavit: «Sallia! Heus, Sallia! Paratane es, filia?»

Parata erat Sallia, quae proximo momento in limine apparuit, ingens vas cenatorium ius fervens continens portans, unde vapor densus cum grato ciborum odore exhalabat.

«Per vitam meam, tandem cena!» laete exclamat Antonius, qui comitissae brachium urbanissime obtulit.

«Hunc mihi honorem concedis?» addidit sollemniter, eam ad mensam cenatoriam deducens.

In hospitum conclavi omnibus negotium erat. Hempseedus et plerique rustici piscatoresque exierant, ut nobilioribus locum cederent et alibi fistulis suis fumarent. Duo tantum viri peregrini remanserunt, qui nulla moti cura tessellis ludere et vinum paulatim bibere pergebant; ad aliam vero mensam Harrius Waite, cui patientia magis magisque deficiebat, Salliam formosam circa cenantes ministrantem intentis oculis observabat.

Ea profecto tamquam picta imago elegans vitae rusticae Anglicae videbatur; neque mirum erat iuvenem Gallum facile amore incensum ab eius venusto vultu oculos vix posse avertere. Vicecomes de Tournay vix undeviginti annos natus erat, puer adhuc imberbis, quem dirae tragoediae in patria sua perpetratae paene nihil commoverant. Cultu eleganti, immo nimis exquisito, indutus erat, et, postquam incolumis in Angliam advenerat, palam paratus videbatur horribiles rerum novarum caedes oblivisci atque voluptatibus vitae Britannicae se dedere.

«Per deum», inquit, Salliam magna cum voluptate oculis perlustrare pergens, «si ista Anglia est, mihi sane placet.»

Quidnam ipse Harrius Waite per dentes artissime compressos tum exclamaverit, verbis referre nullo modo licet. Sola reverentia erga nobiles, atque praecipue erga Antonium dominum, effecit ut manifestam suam illius iuvenis peregrini improbationem aliqua ex parte coerceret.

«Age vero, haec Anglia est, sceleste adulescens», interiecit Antonius ridens; «sed rogo ne mores istos peregrinos atque dissolutos in patriam nostram summae honestatis sedem importes.»

Antonius iam ad summam mensae partem consederat, comitissa ad dextram eius posita. Jellybandus huc illuc discurrebat, pocula implens, sellas apte componens. Sallia stabat, ut ius conviventibus distribueret. Amici Harrii Waite tandem eum e conclavi eduxerant, cum ira eius ob manifestam vicecomitis Salliae admirationem magis magisque exardesceret.

«Susanna!» vox comitissae severa atque imperiosa insonuit.

Iterum erubuit Susanna. Nam dum iuxta focum stabat, oblita erat temporis et loci, pulchro illo iuvene Anglo vultum eius tam suaviter intuente, manuque iuvenis quasi casu super manum eius posita. Matris vox eam ad praesentia revocavit; statimque illa demissa voce «Ita, mater» respondens ad mensam cenatoriam suum quoque locum occupavit.

CAPUT QUARTUM
SODALITAS ANAGALLIDIS PHOENICEAE

Omnes circa mensam considentes hilarem atque adeo felicem coetum praebere videbantur: Andreas Ffoulkes et Antonius Dewhurst, duo iuvenes Angli, specie elegantes, nobili loco nati liberaliterque instituti, quales anno illo a Christo nato millesimo septingentesimo nonagesimo secundo apud Britannos florebant; cum eis comitissa Galla, genere illustri, duoque eius liberi, qui e summis modo periculis erepti tandem in litoribus Angliae, advenas benigne tutantis, securum perfugium invenerant.

Interea duo illi peregrini in angulo ludum suum absolvisse videbantur. Alter surrexit et, tergo ad laetum convivarum coetum converso, pallium suum amplum tribus superpositis palliolis instructum magna cum mora aptare coepit. Dum id agit, oculos subito circumfert; cum omnes risu et sermone occupatos vidisset, submissa voce dixit: «Omnia tuta sunt.» Tum comes eius, ea qua diuturnus usus parit agilitate, continuo in genua procubuit ac momento post sub scamnum quercuum sine ullo strepitu irrepsit.

Peregrinus autem clara voce «Bonam vobis noctem!» pronuntiavit et tranquillo gradu e conclavi deversorio excessit.

Nemo eorum qui cenabant tam singularem tamque tacitam rationem agendi animadverterat. Attamen, cum vir ille post se ianuam clausisset, omnes quasi uno instinctu spiritum laxaverunt.

«Tandem soli sumus!» Antonius hilari voce exclamavit.

Tum adulescens vicecomes de Tournay poculum manu tenens surrexit; cum venusta quadam comitate et benevolentia, qualis eo saeculo in usu erat, id sustulit et Anglice haud satis expedite ait:

«Georgio Tertio, Britanniae regi! Deus ei propter hospitium, quod nobis miseris e Gallia exsulibus praebuit, benedicat.»

«Regi nostro!» resonaverunt Antonius et Andreas, qui poculum, ut fideles regis subditi, ad salutem eius exhauserunt.

«Ludovico autem regi Galliae!» Andreas addidit graviter. «Deus illum tueatur victoriamque de inimicis concedat.»

Ad hoc votum omnes surrexerunt tacitique biberunt. Sors miseri regis Gallorum, quem sui ipsius cives tum captivum tenebant, etiam hilarem Jellybandi vultum tristitia obduxisse videbatur.

«Tum etiam comiti de Tournay de Basserive!» Antonius laete perrexit. «Utinam intra paucos dies eum in Anglia salvum salutare possimus!»

«Ah, domine», comitissa respondit, dum manu paulum tremente poculum ad labra admovet, «vix tantum mihi sperare licere puto.»

Sed Antonius iam ius convivarum patinis infuderat; aliquamdiu igitur intermissus est sermo, dum Jellybandus Salliaque patinas circumferebant atque omnes cenare incipiebant.

«Equidem, domina», Antonius post paulum temporis inquit, «non inania modo vota nuncupavi. Cum tu ipsa, filia Susanna, et amicus meus vicecomes iam in Anglia incolumes sitis, nonne etiam de comitis salute firmiore spe atque animo tranquilliore esse debes?»

«Ah, domine», comitissa magno cum suspirio respondit, «in Deo spem pono; nihil aliud possum quam orare et sperare...»

«Ita vero, domina!» Andreas Ffoulkes interpellavit. «In Deo certe confide; sed nonnihil quoque fidei amicis tuis Anglis tribue, qui se iuramento obstrinxerunt comitem trans fretum incolumem perducturos esse, sicut vos hodie perduxerunt.»

«Ita, ita, domine», illa respondit, «vobis amicisque vestris summam fidem habeo. Fama vestra, mihi crede, iam per totam Galliam pervasit. Quod nonnulli ex amicis meis ex illius nefandi rerum novarum tribunalis unguibus effugere potuerunt, id prope miraculum fuit; idque totum vos et amici vestri perfecistis...»

«Nos manus tantum operi admovimus, domina comitissa...»

«At coniunx meus, domine», comitissa ait, voce ob lacrimas vix retentas quasi velata, «ille in tanto mortis discrimine versatur! Numquam ab eo discessissem, nisi... liberi mei erant... Inter officium coniugis et liberorum curam distracta eram. Illi sine me proficisci noluerunt... Vos autem atque amici vestri mihi gravissime polliciti eratis virum meum salvum futurum. Nunc vero, cum hic apud vos in hac pulcherrima liberissimaque Anglia sim, illum animo contueor pro vita fugientem, velut miseram feram a venatoribus insectatam...

...in tanto periculo... Ah! Non debui eum relinquere... non debui!»

Infelix mulier animo prorsus fracta erat. Labor, maeror, vehementes animi motus gravitatem illam rigidam, nobilitati propriam, superaverant. Tacite secum flebat, dum Susanna ad eam accurrit et osculis lacrimas matris abstergere conabatur.

Antonius et Andreas, dum comitissa loquebatur, ne verbo quidem interpellaverant. Eorum autem misericordiam ipsum silentium satis declarabat. Mos enim apud Anglos iam inde a maiorum memoria obtinuit ut viri animi sui motus miserationemque profiteri quodammodo erubescerent. Itaque duo illi iuvenes nihil dixerunt atque, dum sensus suos celare student, hoc tantum consecuti sunt ut mire perplexi atque pudibundi viderentur.

«Ego vero, domine», Susanna subito inquit, dum per densos capillos fuscos ad Andream Ffoulkes respexit, «tibi sine ulla dubitatione confido, certumque habeo te carissimum patrem meum in Angliam tutum adducturum esse, sicut nos hodie adduxisti.»

Haec tanta fiducia, tam tacita spe tantaque fide dicta sunt, ut matris lacrimas velut incantamento siccarent et omnium ora risu quodam hilari illustrarent.

«Immo me pudore afficis, puella», Andreas respondit. «Etsi vita mea tibi dedita est, nihil tamen aliud fui quam humile instrumentum in manibus ducis nostri magni, qui fugam vestram disposuit atque perfecit.»

Haec tanta animi contentione tamque ardenti voce dixerat, ut Susanna defixis in eum oculis palam miraretur.

«Ducis vestri, domine?» comitissa studiose rogavit. «Ah, certe ducem aliquem habetis. Id antea mihi ne in mentem quidem venerat! Sed dic, quaeso, ubi est? Eum statim convenire debeo, ut ego et liberi mei ad eius pedes provoluti pro tantis in nos beneficiis gratias agamus.»

«Heu, domina», Antonius inquit, «hoc fieri non potest.»

«Non potest? Quam ob rem?»

«Quia Anagallis Phoenicea omnia clam agit, neque quis ille sit ulli constat praeter proximos eius socios, qui gravissimo iureiurando se ad arcanum custodiendum obstrinxerunt.»

«Anagallis Phoenicea?» Susanna ridens inquit. «Quam ridiculum nomen! Quidnam est ista Anagallis Phoenicea, domine?»

Andream oculis summa curiositate interrogabat. Iuvenis vultus quasi totus mutatus erat. Oculi ardore fulgebant; tanta erat eius in ducem veneratio, amor admiratioque, ut haec omnia ipso in ore enitere viderentur.

«Anagallis Phoenicea, puella», tandem respondit, «nomen est humilis floris, qui iuxta vias Angliae nascitur; idem autem nomen sibi sumpsit, quo vera eius persona lateat, vir omnium quos orbis terrarum habet optimus fortissimusque, ut egregium opus, quod sponte suscepit, facilius perficere possit.»

«Ah, ita vero», vicecomes adulescens interiecit, «audivi ego de ista Anagallide Phoenicea loqui. Flos parvus est, ruber, nonne? Ita! Aiunt Lutetiae, quotiens regiae partis fautor in Angliam evaserit, impium illum Foucquier-Tinville, publicum accusatorem, chartulam accipere in qua illius flosculi imago rubro colore adumbrata sit… Nonne ita est?»

«Ita prorsus est», Antonius assensus est.

«Ergo hodie quoque eiusmodi chartulam accepisse debet?»

«Sine dubio.»

«O quam vellem scire quid dicturus sit!» Susanna laete exclamavit. «Audivi nihil aliud eum adeo terrere quam effigiem parvi illius floris rubri.»

«Equidem», Andreas ait, «saepe etiam posthac eius floris rubri formam contemplandi facultatem habiturus est.»

«Ah, domine», comitissa suspiravit, «omnia tamquam fabulae cuiusdam argumentum mihi sonant; vix rem totam mente comprehendere possum.»

«Quid autem opus est, domina, ut omnia perspicere studeas?»

«Sed dic mihi, cur dux vester, cur vos omnes pecunias vestras impenditis, vitas in discrimen adducitis—vitas enim profecto periclitamini, domini, simul ac in Galliam pedem infertis—et haec omnia nostra causa, Gallorum, virorum feminarumque, quos nulla vobiscum necessitudo coniungit?»

«Ludus venatorius, domina comitissa, ludus!» Antonius clara illa sua, iucunda et hilari voce affirmavit. «Gens enim sumus venandi studiosissima, ut nosti; nunc autem mos est leporem ex ipsis canis venatici faucibus eripere.»

«Ah, minime, minime! Non sola venationis voluptas vos movet, domine... Causam profecto honestiorem habetis tam egregii operis faciendi.»

«Profecto, domina, velim ut tu illam causam invenias. Ego vero ludum ipsum amo, atque hanc omnium quas umquam expertus sum venationum iucundissimam esse iuro. Fugae e summis angustiis... pericula ipsi diabolo digna! Io, venatores! Curramus!»

At comitissa caput movit neque credere potuit. Ei absurdum videbatur iuvenes istos ducemque eorum, divites omnes ut coniciebat, nobiles fortasse, integra aetate, sola venandi voluptate impulsos subire tam horrenda pericula, qualia eos saepe subire certissime sciebat. Nam, cum semel in Galliam pedem intulissent, nihil eos civitas Britannica tuebatur.

Quicumque suspectos regiae causae fautores hospitio accepisset aut adiuvisset, cuiuscumque gentis esset, sine misericordia capitis damnabatur et statim supplicio afficiebatur. Et tamen haec iuvenum Anglorum sodalitas, ut comitissa ipsa compererat, intra ipsa Lutetiae moenia sanguinarium atque inexorabile rerum novarum tribunal ultro provocaverat, iam damnatos paene ab ipso capitalis machinae suggestu eripiens.

Horrens animo superiorum dierum casus recordata est: quomodo ipsa duoque liberi Lutetia effugissent, sub concamerato fragilis plaustri tecto delitescentes, inter rapa brassicasque coniecti, ne respirare quidem ausi, cum turba apud horrendum illum Obicem Occidentalem clamaret: «À la lanterne les aristos!»

Haec omnia paene miraculo contigerant. Ipsa enim et maritus didicerant se in indicem eorum qui «suspecti» appellabantur relatos esse; quod idem

erat ac scire sibi post paucos dies, fortasse post paucas horas, iudicium et mortem instare.

Tum spes salutis apparuerat: epistula occulta, insolito illo floris coccinei signo subscripta; mandata clara et imperiosa; discessus a comite de Tournay, quo infelicis uxoris cor paene discissum erat; spes iterum conveniendi; fuga cum liberis; plaustrum opertum; anus illa horrenda, quae id regebat, simillima malo cuidam daemoni, cum nefando illo tropaeo scuticae manubrio alligato!

Comitissa circum se veterem illam Anglicam cauponam, mira forma constructam, contemplata est; pacem eius terrae, ubi et civili et religiosae libertati locus esset, sensit, atque oculos clausit, ne rursus ante animum versaretur visio illius Obicis Occidentalis, populi territi, qui, ubi anus de peste locuta erat, trepidans recesserat.

Singulis momentis, dum sub plaustri tecto latebat, timebat ne cognoscerentur, ne ipsa liberique comprehenderentur, in iudicium raperentur damnatique perirent. At isti Angli adulescentes, forti illo et arcano duce praeeunte, vitam suam in discrimen adduxerant, ut eos omnes servarent, sicut iam complures decenas innoxiorum hominum servaverant.

Haecne omnia sola venationis causa? Fieri non poterat! Oculi Susannae, cum Andream quaererent, aperte significabant eam existimare illum, qui homines immerita ac crudeli morte damnatos eriperet, longe honestiore atque altiore causa moveri quam Antonius eam credere vellet.

«Quot igitur viri in vestra forti sodalitate sunt, domine?» illa timide quaesivit.

«Viginti omnino, puella», Andreas respondit: «unus qui iubeat, undeviginti qui pareant. Angli sumus omnes, omnes eidem causae sacramento devincti: duci parere, innocentes servare.»

«Deus vos omnes protegat, domini», comitissa ex animo precata est.

«Hactenus certe protexit, domina.»

«Mira res, mihi sane mira! Vos omnes tam fortes, tam studiosi salutis aliorum hominum estis, et tamen Angli estis! At in Gallia perfidia ubique dominatur, omnia sub libertatis fraternitatisque nomine.»

«Feminae etiam in Gallia in nos nobiles acerbius quam ipsi viri saevierunt», vicecomes suspirans dixit.

«Ita vero», comitissa addidit, in cuius tristibus oculis simul superbum fastidium atque gravissimum odium eluxerunt. «Illam Margueritam St. Just, exempli causa, cogita. Haec marchionem de St. Cyr cum tota familia apud illud nefandum Terroris tribunal accusavit.»

«Margueritam St. Just?» Antonius dixit, oculos sollicite ac celeriter ad Andream convertens. «Margueritam St. Just? Certe non…»

«Ita», comitissa respondit, «certe eam nosti. In theatro Gallico quod Comédie Française vocatur primae quondam ei partes dabantur; nuper Anglo cuidam nupsit. Non potes eam ignorare…»

«Ignorare?» Antonius inquit. «Egone dominam Blakeney ignorem, quae omnium feminarum Londinensium elegantissima habetur atque ditissimi totius Angliae viri uxor est? Nos omnes dominam Blakeney profecto novimus.»

«Eadem mecum in monasterio Lutetiae litteras didicit», Susanna interiecit, «atque una in Angliam venimus, ut linguam vestram disceremus. Margueritam magnopere diligebam; neque credere possum eam tantum scelus umquam admisisse.»

«Incredibile sane videtur», Andreas dixit. «Dicis eam marchionem de St. Cyr vere accusasse? Quam ob causam tale quid fecisset? Certe error aliquis subesse debet…»

«Nullo modo errare possumus, domine», comitissa frigide respondit. «Frater Margueritae St. Just ex notissimis rei publicae novae fautoribus est. Fama fuit veteres inter illum et consobrinum meum, marchionem de St. Cyr, simultates exstitisse. Familia St. Just plebeia omnino est, multisque exploratoribus administratores rerum novarum utuntur. Certiorem te facio nihil hic erroris esse… Num hanc rem numquam audiveras?»

«Equidem, domina, nescio quas leves de hac re voces audiveram; sed in Anglia nemo fidem eis habebat… Eques Percivalus Blakeney, maritus eius, ditissimus est homo, summo inter suos loco, principi Cambriae familiarissimus… Domina autem Blakeney et vestium elegantiam et hominum nobilium consuetudines Londini moderatur.»

«Esto sane ita, domine; nos autem in Anglia vitam quietissimam agemus. Sed Deum oro ut, dum in hac pulchra terra commorabor, Margueritam St. Just numquam conveniam.»

Velut frigida aqua in convivas effusa, omnis repente hilaritas exstincta est. Susanna maesta conticebat; Andreas furca qua edebat inquieto animo ludebat; comitissa vero, quasi inveteratis nobilitatis suae opinionibus ferrea lorica munita, rigida et inflexibilis in sella recto dorso instructa residebat. Antonius quoque graviter angebatur, atque semel iterumque sollicite Jellybandum spectavit, qui non minus quam ille ipse perturbatus videbatur.

«Qua tandem hora equitem Percivalum dominamque Blakeney venturos speras?» Jellybandum ita clam rogavit ut nemo animadverteret.

«Quovis momento, domine», Jellybandus submissa voce respondit.

Dum Jellybandus haec loquitur, procul auditus est currus appropinquantis crepitus, qui paulatim clarior fiebat; hinc inde clamores discerni coeperunt, tum equorum ungulae in inaequales viae lapides concrepuerunt; statim post puer stabulo praepositus ianuam conclavis patefecit et incitatus intro prosiluit.

«Eques Percivalus Blakeney et domina eius», summa voce clamavit, «iam adsunt!»

Tum novo clamore orto, cum phalerae tinnirent atque ferreis ungulis equi saxa viae pulsarent, magnificus currus quattuor equis badiis praestantissimis iunctus ante vestibulum cauponae cui nomen «Quies Piscatoris» erat constitit.

CAPUT QUINTUM
MARGUERITA

Repente illud iucundum cauponae conclave quercinis laquearis trabibus ornatum, in summam confusionem et molestiam conversum est. Vix puer stabularius nuntium attulerat, cum dominus Antonius, iure iurando inter elegantes usitato emisso, e sella exsiluit et infelici Jellybando, qui prorsus quid ageret nesciebat, multa simul atque inter se perturbata imperare coepit.

«Obsecro te, homo», illum monuit, «fac ut domina Blakeney paululum ante fores sermonibus detineatur, dum hae dominae discedunt. Pro Iuppiter!» graviore etiam sacramento adiecto inquit, «quam incommode haec omnia inciderunt!»

«Age, Sally, candelas affer!» exclamavit Jellybandus; atque nunc in hunc, nunc in illum pedem subsiliens, huc illuc cursitabat, omniumque perturbationem suo tumultu augebat.

Comitissa ipsa quoque surrexerat; erecto corpore rigida stabat, atque commotum animum simulata constantia celare conata haec velut machinaliter iterabat:

«Non videbo illam! Non videbo!»

Foris interea strepitus, quo adventus hospitum clarissimorum excipiebatur, magis magisque augebatur.

«Salve, eques Percivale! Salve, domina! Servus tuus sum, eques Percivale!» continua fere voce undique conclamabant; interdum autem inter hos clamores exiliores audiebantur voces: «Miseri caeci memoriam habete! Per misericordiam vestram, domina, domine!»

Tum subito e medio illo tumultu vox quaedam mire suavis emicuit.

«Nolite pauperem vexare; cenam autem ei meis impensis date.»

Vox erat demissa atque canora, sono quodam leviter modulato, et in consonantibus pronuntiandis vix perceptum peregrinae linguae vestigium habebat.

Quicumque in conclavi erant eam audiverunt, et paulisper quasi naturae instinctu silentes auscultaverunt. Sally ad ianuam adversam, qua ad superiora cubicula ascendebatur, candelas tenebat; comitissa iam ab ea quam inimicam sibi putabat festinanter recedebat, etsi vocem eius tam dulcem audierat; Susanna matrem invitissima secutura erat, identidem tamen ad ianuam respiciens, si forte amicam sibi olim in eadem schola carissimam adhuc conspicere posset.

Tum Jellybandus ianuam patefecit, stulta adhuc spe fretus se calamitatem, quam iam impendere sentiebat, avertere posse. Eadem vero vox lenis ac modulata, cum risu hilari et trepidatione simulata, insonuit:

«Brrr! Tam madida sum quam harengus modo e mari extractus! Dieu! Num quis umquam tam foedam caeli temperiem vidit?»

«Susanna, mecum statim veni; ita volo», comitissa imperiose dixit.

«At, mater!» Susanna supplicavit.

«Domina mea... eh... hem... domina mea...» voce languida dicebat Jellybandus, qui in ipso aditu inepte obstabat viamque frustra intercludere conabatur.

«Pardieu, bone vir», domina Blakeney aliquanto stomachans respondit, «cur mihi aditum obstruis, quasi gallus Indicus pede laeso saltitans? Sine me ad ignem accedere; frigore enim paene confecta sum.»

Ac statim domina Blakeney, caupone molliter in latus submoto, celeriter atque ornato incessu in conclave ingressa est.

Multae adhuc servantur Margueritae St. Just imagines, aliae maioris formae pictae, aliae minutae effigies; ea enim tum domina Blakeney appellabatur. Sed an ulla earum singulari eius pulchritudini plene respondeat merito dubitari potest. Statura communem feminarum modum superabat; habitus erat magnificus, corpus prope regium: nec mirum quod ipsa comitissa, antequam tantae formae terga verteret, paulisper invita admiratione constitit.

Marguerita Blakeney ea tempestate vix quintum et vicesimum annum agebat, atque pulchritudo eius in ipso flore splendescebat. Petasus amplus, cui plumae undulatim fluctuantes adhaerebant, mollem umbram in frontem prorsus elegantem iniciebat, circa quam capilli rufulo fulgore splendentes, tum nullo pulvere aspersi, velut corona fulgebant; os dulce ac paene puellare, nasus rectis lineamentis distinctus, mentum teres, collum delicatum, omnia cultu vestituque illius temporis picturae simili pulchriora videbantur.

Vestis pretiosissima ex serico caeruleo mollibus villis contexto, corpori undique apte adhaerens, formam eius venustam singulari gratia ostendebat. Manu autem altera, perquam parva, gestabat virgam longam magno taeniarum fasciculo ornatam, quales tum feminae summo cultui studentes recenti more circumferre coeperant; ipsa vero virgam gestu sibi proprio tenens maiestatem prae se ferebat.

Marguerita uno oculorum circuitu cunctos qui aderant perspexerat. Andream Ffoulkes comiter capitis nutu salutavit, Antonio vero manum porrexit.

«Eho, mi Antoni, quidnam tu hic Dubris agis?» laeta interrogavit.

Neque responsum exspectavit, sed conversa comitissam Susannamque conspexit. Tum vultus eius multo clariore gaudio refulsit, et ambas manus ad puellam extendit.

«Hem! Nisi fallor, parvula mea Susanna illic est! Pardieu, civicula mea, qua ratione in Angliam venisti? Et domina mater adest!»

Ad utramque effusis amoris signis accessit, nec minimo pudore aut haesitationis vestigio in gestu vel risu apparente. Antonius atque Andreas, ne quid mali accideret solliciti, hanc congressionem intentis oculis spectabant. Quamquam Angli erant, in Galliam saepe profecti atque inter Gallos tamdiu versati erant, ut intellegerent qua superbia indomita quantoque odio antiquae Gallorum familiae eos prosequerentur qui earum excidio opem tulissent. Armandus St. Just, frater pulchrae dominae Blakeney, quamvis moderatis sententiis atque ad concordiam propensis notus esset, rei publicae studiosissimus erat. Vetus inter eum et illustrem gentem Sancti Cyri simultas, cuius causas et utra pars iure, utra iniuria egisset, nemo extra ipsas familias umquam compererat, in ruinam atque paene in universum illius gentis interitum eruperat. In Gallia St. Just eiusque fautores superiores discesserant. Hic autem in Anglia, coram tribus exulibus patria pulsis, qui vitae servandae causa profugerant omnibusque privati erant quae saeculorum luxuria iis congesserat, stabat pulchra femina orta ex iisdem familiis rei publicae faventibus, quarum opera solium regium eversum erat et vetus nobilitas, cuius origo in remotissimorum temporum obscuritate latebat, radicitus exstirpata erat.

Ita coram illis stabat, insolentiae suae, quam pulchritudo ei dabat, quasi nescia, atque manum teneram porrigebat, velut uno illo gestu dissensiones caedesque decem annorum praeteritorum tollere posset.

«Susanna, interdico tibi ne cum ista muliere colloquaris», comitissa severa voce dixit, simul bracchium filiae manu retinens, ne propius accederet.

Anglice locuta erat, quo omnes audirent atque intellegerent, duo illi iuvenes Angli non minus quam caupo vulgaris cum filia. Haec vero alienigenae illius mulieris fastum atque impudentiam adeo exhorruit, ut paene spiritum amitteret: illa peregrina ausa erat ita se gerere coram domina Blakeney, quae iam Angla esset, quippe equiti Percivalo nupta, atque insuper principissae Cambriae amica!

Antonius autem et Andreas Ffoulkes tam inopinatam contumeliam ita horruerunt, ut ipsa eorum corda consistere viderentur. Alter voce supplici intercessit, alter monentis clamorem edidit; et uterque repente ad ianuam respexit, unde vox lenta, syllabas paene producens, nec tamen ingrata iam audiri coeperat.

Ex omnibus qui aderant solae Marguerita Blakeney et comitissa de Tournay immotae mansisse videbantur. Comitissa, recta et inflexibilis, filiae adhuc bracchium manu tenens, ipsius superbiae pertinacis effigies esse videbatur. Margueritae autem vultus dulcissimus subito tam pallidus factus erat quam linteolum molle quo collum circumdederat; qui vero curiosius spectasset facile animadvertere potuisset manum qua virgam taeniis ornatam tenebat contractam esse atque aliquantulum tremere.

Sed id momento tantum duravit. Continuo supercilia delicata paulum sublata sunt, labra in risum acrem atque irrisorium conversa, oculi caerulei lucidi in rigentem comitissam defixi; tum umeris leviter sublatis:

«Eho, civis mea», hilari voce inquit, «quae tandem te musca pupugit, quaeso?»

«Nunc in Anglia sumus, domina», comitissa frigide respondit, «mihique licet filiam meam vetare manum tuam amicitiae causa attingere. Veni, Susanna.»

Filiae signo dato, neque Margueritam Blakeney rursus aspiciens, duobus autem iuvenibus alte flexo genu, more iam pridem recepto, salutatis, comitissa sublimi ac prope regali incessu conclavi excessit.

Paulisper in antiquo cauponae conclavi silentium fuit, dum strepitus vestis comitissae per andronem paulatim evanesceret. Marguerita statuae similis immobili corpore, oculis duris atque intentis, erectam illius figuram prosequebatur, donec per ianuam disparuit. At cum parva Susanna, verecunda ac dicto audiens, matrem iam secutura esset, rigor ille vultus Margueritae subito evanuit, et in oculis eius tristis quidam ac desiderio plenus, paene miserabilis, paene puellaris, aspectus apparuit.

Quem aspectum Susanna animadvertit; tenerus puellae animus ad illam pulchram feminam, aetate haud multo maiorem quam ipsa erat, continuo inclinavit. Matris imperio iam puellaris misericordia potior erat. In ipso limine conversa ad Margueritam recurrit, eam ulnis complexa atque ardentissime osculata est; tum demum matrem secuta est. Sally, postrema egressa, hilari vultu genisque leviter foveatis, dominae Blakeney rursus genu flexo reverentiam exhibuit.

Dulcis hic Susannae impetus illam molestam animorum contentionem relaxaverat. Andreas oculis elegantem puellulae figuram secutus est, donec prorsus ex conspectu abierat; tum ad dominam Blakeney respexit, atque, ubi oculi eorum concurrerunt, sine ulla simulatione subrisit.

Marguerita, exquisita quadam affectatione, mulieribus abeuntibus manum labris admoverat atque ad eas porrexerat; deinde subridens paulatim oris angulos ad risum lepidum composuit.

«Ita ergo res se habet?» hilare inquit. «Edepol, Andrea domine, num umquam tam difficilem atque iniucundam mulierem vidisti? Spero equidem me, cum consenuero, ei non similem futuram esse.»

Vestem manibus collegit, et maiestatem sibi sumptam fingens, magnis gravibusque passibus ad focum processit.

«Susanna», inquit, voce comitissae ad amussim imitata, «interdico tibi ne cum ista muliere colloquaris!»

Risus, quo has facetias prosecuta est, fortasse paulo coactior duriorque sonabat; at neque Andreas neque Antonius ad tam minuta animi indicia attendere solebant. Imitatio enim tam perfecta erat, tam accurate ipsa vocis modulatio expressa, ut ambo iuvenes alacri et magno clamore «Euge! Euge!» conclamarent.

«O domina Blakeney», Antonius adiecit, «quantopere profecto te desiderant qui in theatro quod Comédie Française vocatur agunt! Quantopere etiam Parisienses equitem Percivalum odisse necesse est, qui te illis abstulerit!»

«Papae, bone vir», Marguerita umeris venustis leviter motis respondit, «equitem Percivalum ob ullam rem odisse non potes; eius enim lepidae facetiae ipsam dominam comitissam, credo, armis spoliarent.»

Iuvenis vicecomes, qui matrem in illo magnifico exitu sequi noluerat, iam gradum protulit, paratus comitissae causam defendere si domina Blakeney alias in eam dicteriorum sagittas coniecisset. Sed priusquam primum reclamationis verbum pronuntiare posset, foris auditus est risus suavis quidem, sed plane ineptus. Statimque in limine apparuit vir insolita proceritate, vestibus ditissimis magnifice ornatus.

CAPUT SEXTUM
HOMO ELEGANTISSIMUS ANNI MDCCXCII

Percivalus Blakeney eques, ut eius temporis annales memoriae prodiderunt, anno illo salutis humanae MDCCXCII uno alterove anno a tricesimo aetatis anno adhuc aberat. Statura procera erat, etiam inter Britannos solito excelsior, umeris latis, valido magnoque corpore; formosissimus habitus esset, nisi languor quidam in caeruleis oculis altius conditis apparuisset, et perpetuus ille inanis risus os eius firmum ac nitide expressum deformare videretur.

Annus fere iam praeterierat ex quo Percivalus Blakeney, equestri dignitate insignis, unus e ditissimis Britanniae civibus, omnium cultiorum elegantiae princeps atque intima principis Walliae familiaritate coniunctus, Londinensem Bathoniensemque hominum cultiorum societatem vehementer obstupefecerat, cum ex quadam peregrinatione domum redux uxorem Francogallam duxisset, forma venustam, moribus blandam, ingenio praestantem.

Is ipse, omnium hominum somnolentissimus, tardissimus, Britannorum denique Britannissimus, qui ullam mulierem pulchram oscitare umquam coegisset, eximium matrimonii praemium adeptus erat, quod, ut rerum scriptores omnes testantur, multi aemuli ambierant.

Marguerita Sancti Iusti primum inter artifices litterarumque cultores Lutetiae innotuerat, eo ipso tempore quo maximus, quem umquam terrarum orbis viderat, civitatis motus intra urbis moenia exoriebatur. Vix duodeviginti annos nata, forma atque ingenio largissime a natura donata, solius fratris iuvenis fidissimi tutela comitata, brevi in amoenis aedibus suis, in via quae Richelieu appellatur, circum se coetum collegerat non minus splendidum quam selectum; selectum tamen hac una ratione: Marguerita Sancti Iusti, instituto suo ac persuasione, rei publicae studebat; omnes homines natura pares nasci praedicabat; fortunarum inaequalitatem non nisi casui adverso imputabat; nullam autem praeter ingeniorum diversitatem agnoscebat.

«Pecunia», inquiebat, «et nobilium insignia hereditate transferri possunt; ingenium non potest.» Itaque aditum ad elegantissimum suum conventum iis tantum patefaciebat qui aliquid novi excogitare possent, qui doctrina, acumine, lepore, dicendi facultate praestarent, viris ingeniosis mulieribusque artium peritis; nec multo post apud eos qui litterarum studiis operam dabant, quibus etiam per illa turbida tempora Lutetia quasi orbis

umbilicus erat, in illius contubernium admitti tamquam certissimum probatae in artibus dignitatis testimonium habebatur.

Viri docti, illustres, nonnulli etiam summa nobilitate nati, velut splendidae aulae comites iucundam illam scaenicae artis feminam, quae in theatro Comédie Française agebat, assidue circumstabant; ipsa vero per Lutetiam rei publicae, seditionibus atque caedibus deditam, velut cometes fulgens ibat, trahens post se quidquid in universa Europa ingenio maxime conspicuum, doctissimum atque spectatu dignissimum inveniri poterat.

Tum denique res ad summum pervenit. Alii indulgenter arridebant atque artificis singularem quandam licentiam esse dicebant; alii, propter crebrescentes Lutetiae casus, prudenter prospiciendi rationem in eo consilio videbant; omnibus tamen vera causa rei perquam obscura atque inexplicabilis manebat. Certe Marguerita Sancti Iusti quodam die sereno, nullo amicorum praemonito, nullo coetu ad nuptiarum pactionem celebrandam habito, nullo convivio sponsalicio, nullis aliis quae ad exquisitas Francorum nuptias pertinent caerimoniis, Percivalo Blakeney nupsit.

Quo pacto ille Anglus ineptus atque hebes in doctissimorum hominum circulum, qui circa «omnium Europae feminarum ingeniosissimam», sic enim eam amici uno ore vocabant, versabatur, admissus esset, nemo conicere audebat; clavem tamen auream omnes fores reserare, maligniores quidam dictitabant.

Hoc satis constabat: eum maritum acceperat, atque «ingeniosissima totius Europae femina» sortem suam cum illo «stultissimo Blakeneyo», ut dicebant, coniunxerat; neque amicissimi quidem ullum consilii tam insoliti argumentum afferre poterant praeter eximiam quandam singularitatem. Qui autem illam vere noverant, risu excipiebant opinionem Margueritam Sancti Iusti divitiarum honorumque gratia stulto viro nupsisse. Sciebant enim eam pecuniae nihil, titulis etiam minus tribuere; praeterea in frequentia hominum ex omnibus gentibus convenientium sex saltem alios esse viros, genere aeque claro, etsi fortasse non aeque divites atque Blakeneyus, qui illi libentissime quemlibet in societate locum quem sibi optavisset obtulissent.

De Percivalo ipso omnium sententia erat eum gravissimo, quod susceperat, mariti muneri minime idoneum esse. Praecipuae eius ad id munus laudes caecus erga uxorem amor, ingentes opes, summaque apud Britannicam aulam gratia videbantur; at Londinensis societas existimabat, si eius ingenii angustiae reputarentur, prudentius eum facturum fuisse, si haec fortunae commoda minus ingeniosae minusque facetae feminae tradidisset.

Quamvis nuper inter elegantissimae Britannorum societatis principes versatus esset, maiorem tamen primae aetatis partem in exteris terris egerat.

Pater eius, Algernonus Blakeney eques iam vita functus, calamitatem gravissimam perpessus erat: iuvenem uxorem, quam unice diligebat, post duos annos felicissimi coniugii insanabili mentis morbo correptam viderat. Percivalus vix natus erat cum mater sua in miserrimum illum morbum incidit, qui illis temporibus omni remedio carere putabatur atque in universam domum quasi divina maledictio immissa esse credebatur.

Algernonus uxorem aegrotam trans maria duxit; ibi, ut conici licet, Percivalus educatus est, inter matrem mente captam patremque aegritudine paene confectum ad virilem aetatem crescens. Parentes brevi intervallo alter post alterum mortui filium sui iuris reliquerunt; cum autem Algernonus necessitate coactus vitam simplicem procul a turba duxisset, amplissima Blakeneyorum fortuna interea decuplo aucta erat.

Percivalus igitur, antequam formosam iuvenemque Francogallam uxorem in Britanniam reduceret, multas externas regiones peragraverat. Elegantiorum hominum conventus utrumque apertis, ut aiunt, ulnis exceperunt. Vir ditissimus erat, uxor omnibus artibus exculta, utrumque princeps Walliae vehementer diligebat. Intra sex menses in omni cultus elegantiaeque genere omnes eorum iudicium sequebantur.

De Percivali vestibus tota urbs loquebatur; eius ineptae sententiae passim repetebantur, stultum eius risum delicati iuvenes, qui apud Almackios aut in via Mall versabantur, imitabantur. Neminem latebat eum admodum hebetem esse; id tamen haud mirum videbatur, quoniam Blakeneyi iam per multas aetates tarditate ingenii famosi fuerant, atque mater eius mente capta decesserat.

Itaque societas illum suscepit, blanditiis fovit, honoribus cumulavit: equi enim eius in toto regno pulcherrimi, convivia vinaque omnibus maxime expetita erant. Quod ad nuptias cum «ingeniosissima Europae femina» attinet, inevitabilis scilicet exitus non dubiis nec tardis passibus adpropinquabat. Nemo eum miserabatur: ipse enim sibi hanc sortem elegerat.

Multae in Britannia iuvenes feminae, genere nobili atque forma egregia, libenter Blakeneyum adiuvisissent ut ingentes familiae suae divitias consumeret, dum ineptiis eius et comi stultitiae indulgenter arriderent.

Neque vero Percivalus misericordiam movebat, quippe qui nulla videretur indigere. Ingeniosissima uxore magnopere gloriari videbatur neque curare quod illa benevolum quidem, sed apertum erga eum contemptum celare minime studebat, immo paratam suam facetiarum aciem in eum exercendo sese delectabat.

Quin etiam Blakeneyus nimis tardus erat ut ludibria, quibus eum docta uxor assidue obruebat, animadverteret; et si coniugium cum pulchra

Lutetiensi non plane ad ea quae olim speraverat, cum eam canina prope fide coleret, respondisset, id homines in societate vix nisi obscure suspicari poterant.

In splendidis Richmondiae aedibus ingeniosae uxori secundas partes summa animi aequitate agebat; gemmas omneque deliciarum genus in eam profuse conferebat, quae dona singulari quadam gratia excipiebat, atque amplissimi eius domicilii hospites eadem benignitate accipiebat qua olim Lutetiae doctorum hominum contubernium habuerat.

Corporis forma Percivalus Blakeney indubitato pulcher erat, si consuetum illum languidum atque taedio affectum vultum exciperes. Vestitu semper omni reprehensione carebat, atque insolentes illas vestium rationes, quas in Gallia «Incroyables» appellabant et quae nuper in Britanniam pervenerant, tanto lepore gerebat quanto vir Britannicus bene educatus natura praeditus esse solet.

Eo ipso Septembri pomeridiano tempore, quamvis longo raedae itinere, imbre lutoque fatigatus esset, vestis umeris formosissimis sine ulla ruga insidebat; manus paene muliebri candore enitebant inter latas undantesque texti Mechliniensis tenuissimi lacinias. Vestis exterior ex serico nitido ad lumbos breviter aptata, vestis subiecta latis repandisque oris, feminalia strictissima lineis distincta validum eius corpus egregie ornabant; si quietus stetisset, tam praeclarum virilitatis Britannicae exemplum admirari cuivis licuisset, donec inepta quaedam elegantiae ostentatio, compositi motus, risusque ille perpetuus et stultus omnem admirationem repente interciperent.

In vetus cauponae conclave segniter ingressus, ex pallio exteriore stillantem aquam excusserat; tum vitrum oculare auro circumdatum ad caeruleum illum oculum languidum admovit atque adstantes perlustravit, inter quos repentinum et haesitationis plenum silentium ortum erat.

«Quid agis, Antoni? Quid tu, Ffoulkes?» inquit, duobus iuvenibus agnitis, quorum dextras prehendens eos salutavit. «Pro Iuppiter, mi amice», addidit, oscitationem levem comprimens, «num umquam foediorem diem vidisti? Pessimum, hercle, hoc caelum.»

Marguerita risit leviter, risu singulari, partim verecundo partim subsannante; deinde ad maritum conversa eum a capite ad calcem contemplabatur, oculis caeruleis hilariter micantibus.

«Papae!» inquit Percivalus, post aliquantum silentium, cum nemo quidquam respondisset, «quam omnes vultus demissos geritis! Quid accidit?»

«Nihil sane, Percivale», respondit Marguerita, hilarem se simulans, sed voce paulum invita, «nihil quod tuam animi tranquillitatem turbet; tantum contumelia uxori tuae illata.»

Risus quo haec dicta prosecuta est ad minuendam, ut apparebat, iniuriae gravitatem destinatus erat. Id ipsum efficere visus est; nam maritus risum reddens placide respondit:

«Papae, carissima! Nonne vere ista dicis? Per deos, quis vir tam audax fuit ut te lacesseret?»

Antonius aliquid interponere conatus est; sed priusquam loqui posset, iuvenis vicecomes celeriter in medium processerat.

«Domine», inquit, prolixa salutatione praemissa, Anglice tamen impedite et minus apte loquens, «mater mea, comitissa Tornacensis de Basserive, huic dominae, quam uxorem tuam esse intellego, iniuriam fecit. Non possum pro matre veniam a te petere; quidquid illa facit, mihi recte factum videtur. Sed paratus sum tibi eam satisfactionem praestare quam inter viros honoratos mos postulat.»

Iuvenis exili corpore se quantum potuit erexit, vultu superbia atque ira flagrante, dum in splendidissimum virum sex pedes et amplius longum, Percivalum Blakeney equitem, oculos intendit.

«Pro di immortales, Andrea», inquit Marguerita, hilari illo risu quo ceteros facile ad hilaritatem trahebat, «specta quam pulchram imaginem: gallopavus Britannicus et gallus pumilio Gallicus.»

Similitudo mire conveniebat; gallopavus enim Britannicus summa stuporis admiratione adfectus despiciebat Gallum illum Gallicum minutum atque elegantem, qui circum eum velut ad pugnam paratus agebatur.

«Papae, domine», Percivalus tandem ait, vitro oculari sublato, dum iuvenem Francogallum apertissime miratur, «ubi terrarum, quaeso, Anglice loqui didicisti?»

«Domine!» reclamavit vicecomes, aliquantum perturbatus quod animosa sua provocatio a magno illo Anglo tam insolenter accipiebatur.

«Nihil umquam vidi mirabilius!» Percivalus immotus perrexit; «perquam mirabile est! Nonne ita tibi videtur, Antoni? Ego certe Francogallice tam mirifice loqui nequeo. Quid censes?»

«Istud equidem testari possum!» Marguerita respondit. «Percivalus enim tam crasso Britannico sono verba Gallica profert, ut accentum ipsum cultro quasi secare possis.»

«Domine», serio animo vicecomes interiecit, Anglico sermone etiam magis impedito, «vereor ne me non intellexeris. Unam illam satisfactionem quam viri honesti inter se dare solent tibi offero.»

«Quid tandem istuc est?» suaviter rogavit Percivalus.

«Gladium meum, domine», vicecomes respondit, qui, quamquam adhuc obstupefactus erat, iam ira incendi coeperat.

«Tu vero, Antoni domine, certaminibus delectaris», Marguerita laeta dixit; «decem contra unum in gallum illum pusillum spondeo.»

At Percivalus per breve tempus vicecomitem palpebris semiclusis somnolenter intuens, rursus oscitationem suppressit, longa membra extendit, deinde otiose se avertit.

«Di te ament, mi domine», submissa voce benignissime mussitavit. «Quid, per deos, iuvenis, mihi cum tuo gladio est?»

Quae tum vicecomes cogitaverit senseritve, cum ab illo Anglo longis membris tam aperta contumelia adficeretur, multorum voluminum satis digna materia esset. At vix unum verbum distincte proferre potuit; cetera enim impetus irae in faucibus oppresserat:

«Singularis pugna, domine», balbutiit.

Iterum Blakeneyus sese convertit atque ex summa corporis proceritate homuncionem coram se ira flagrantem despexit; ne ad momentum quidem consuetam imperturbabilemque animi hilaritatem deposuisse visus est. Ridens illo suo blandissimo sed inani risu, manus graciles longasque in amplos pallii sinus condidit, deinde lente inquit:

«Singularis pugna? Papae! Hocne dicere volebas? Per Herculem, nimis sanguinem sitis, improbe adulescentule. Num civem legibus obsequentem perforare cupis? Ego vero, domine, singulari certamine numquam dimico», addidit, placide residens atque longissima crura ante se porrigens. «Mirae molestiae plena sunt talia certamina, nonne, Antoni?»

Vicecomes quidem aliquid audiverat de more inter viros nobiles singulariter dimicandi, quem in Britannia severissimis legibus repressum esse dicebant; ei tamen, homini Gallico, cuius de fortitudine atque honore opiniones plurium saeculorum institutis nitebantur, virum generosum certamen singulare palam detrectantem videre prope portentum videbatur.

Secum dubitabat utrum illum Anglum longissimis cruribus praeditum palma in faciem feriret ignavumque proclamaret, an id in praesentia mulieris contra bonorum virorum morem esset, cum opportune Marguerita sermonem intercepit.

«Obsecro te, Antoni domine», inquit voce illa sua leni, dulci, canora, «fac ut inter eos pax componatur. Puer iste ira rumpitur, atque», adiecit tenui quadam siccae subsannationis significatione, «fortasse Percivalo nocere posset.» Risit leviter illudens, quod tamen mariti immotam tranquillitatem ne minimum quidem turbavit. «Gallopavus Britannicus victor discessit», inquit. «Percivalus omnes, qui in fastis sanctorum leguntur, irritare posset, dum ipse interea aequissimo animo maneret.»

Iam vero Blakeneyus, ut semper comissimus, cum ceteris quoque in suum ipsius ludibrium risit.

«Quam lepide dictum est, nonne?» inquit, ad vicecomitem benigne conversus. «Ingeniosa sane mihi uxor est, domine; id tu, si in Britannia satis diu vixeris, ipse cognosces.»

«Percivalus recte facit, vicecomes», Antonius interposuit, manum amice iuvenis umero imponens; «vix decorum foret ut in ipso commorationis tuae in Britannia initio eum ad singulare certamen provocares.»

Parumper adhuc haesitavit vicecomes; tum umeris leviter contractis, quasi mirum illud honoris institutum huius insulae nebulosae improbaret, ea qua decebat gravitate dixit:

«Age igitur! Si dominus rem ita accipit, nihil habeo quod querar. Tu, domine, nobis praesidio es. Si quid peccavi, me recipio.»

«Optime, recipias!» Blakeneyus longo suspirio levatus respondit; «illuc te recipias. Nimis iracundus caniculus», submissa voce addidit. «Per fidem, Ffoulkes, si tale est specimen mercium quas tu atque amici tui e Gallia importatis, moneo ut eas in medio freto deponatis; alioqui mihi Pittium senem adeundum erit, ut vectigal tam grave imponat ut importari vix liceat et vos, si merces clam importaveritis, in cippis includat.»

«Papae, Percivale, ipsa te tua equestris humanitas in errorem ducit», Marguerita blande subridens ait; «oblivisceris te ipsum quoddam mercium fasciculum e Gallia importavisse.»

Blakeneyus lente surrexit atque ante uxorem salutatione tam humili quam elaborate composita inclinatus, summa urbanitate respondit:

«Ex toto mercatu, domina, quod optimum erat elegi; nec me umquam fallit iudicium.»

«Vereor ne certior sit eligendi sollertia tua quam illa tua equestris humanitas», illa mordaciter rettulit.

«Per deos, mea carissima, rationem aliquando sequere! Num putas me corpus meum velut in pulvinar acubus configendum traditurum, quotiescumque aliquis pusillus ranarum vorator forma nasi tui offenditur?»

«Heus vero, Percivale!» domina Blakeney risit, comiter atque lepide genu inflectens; «timere nihil debes: non viri sunt quibus nasi mei forma displicet.»

«Timor pereat! Num fortitudinem meam in dubium vocas, domina? Non frustra pugilum certamina soleo frequentare, nonne, Antoni? Ipse olim pugnis cum Samo Rufo congressus sum, nec sane ille omnia ut voluit gessit, immo... immo...»

«Per fidem, Percivale», inquit Marguerita, longo hilarique risu, qui per antiquas quercinas conclavis trabes resonabat, «utinam tunc te vidissem! Ha! ha! ha! quam venustam imaginem praebuisses! Et... et pusillum Gallicum puerum times! Ha! ha! ha!»

«Ha! ha! ha! he! he! he!» Percivalus eodem animo hilari risum reddidit. «Papae, domina, me magno honore afficis! Di boni, Ffoulkes, hoc vide! Uxorem meam ridere coegi! Ingeniosissimam Europae mulierem! Per deos, hanc rem patera celebrandam esse censeo!» Itaque mensam proximam vehementer pulsavit. «Heus, Jelly! Celeriter, homo! Huc ades, Jelly!»

Ita pristina concordia restituta est. Jellybandus caupo, magno animi conatu, se ex tot perturbationibus, quas intra dimidiam horam perpessus erat, collegit.

«Affer, Jelly, magnum vas potionis quam Angli punch appellant, calidae atque fortis, quid censes?» Percivalus ait. «Acuendum est ingenium quo mulier ingeniosa ad risum commota est! Ha! ha! ha! Festina, mi bone Jelly!»

«Minime, Percivale, tempus non suppetit», Marguerita interiecit. «Nauclerus iam aderit; frater meus navem conscendere debet, ne navis, quae Somnium Diurnum vocatur, aestum idoneum amittat.»

«Tempus, carissima? Unicuique generoso viro satis temporis est ut et inebrietur et navem ante aestus mutationem conscendat.»

«Opinor, domina», reverenter Jellybandus respondit, «iuvenem iam cum nauclero domini Percivali huc appropinquare.»

«Bene habet», Blakeneyus inquit; «itaque Armandus nobiscum in hilari potatione versari poterit. Quid ais, Antoni?» adiecit, ad vicecomitem versus; «hic vester ineptulus una nobiscum poculum sumere volet? Dic ei nos reconciliationis causa bibere.»

«Vos omnes adeo laetum convivium celebratis», inquit Marguerita, «ut mihi, spero, veniam daturi sitis, si fratri meo in alio conclavi valedixero.»

Contradicere indecorum fuisset. Antonius et Andreas sentiebant dominam Blakeney eo tempore non posse se ipsorum hilaritati penitus accommodare. Fratrem enim suum Armandum Sancti Iusti amore vehementissimo atque suavissimo complectebatur. Ille aliquot hebdomades apud eam in aedibus Britannicis egerat, et nunc patriae operam navaturus revertebatur, quo tempore constantissimae etiam fidei praemium plerumque mors erat.

Ne Percivalus quidem uxorem retinere conatus est. Ea perpolita atque aliquantum simulata comitate quae omnes eius motus insigniebat, fores conclavis aperuit, uxori iuxta exquisitissimum illius aetatis morem prolixe

inclinatus; illa autem, uno tantum obliquo atque leviter fastidioso oculorum obtutu eum dignata, ex conclavi maiestatem prae se ferens discessit.

Solus Andreas Ffoulkes, cui, ex quo Susannam Tornacensem convenerat, omnia cogitata acriora simul et mitiora atque naturali quadam misericordia pleniora videbantur, animadvertit quam vehementi desiderio, quam profunda atque spe destituta cupiditate Percivalus ille, quem omnes ineptum ac levem existimabant, splendidam uxorem abeuntem oculis sequeretur.

CAPUT SEPTIMUM
POMARIUM SECRETUM

Ubi e strepente deversorii conclavi egressa est et per semilucidum deversorii transitum sola processit, Marguerita Blakeney liberius spirare visa est. Alte suspiravit, velut ea quae gravi ac diuturno sui coercendi onere pressa fuisset; paucas deinde lacrimas per genas labi sivit, neque eas abstergere curavit.

Foris imber iam desierat; per nubes, quae celeriter praetervolabant, pallidi solis post tempestatem radii candidum Cantiae litus et domos forma inaequali circa navalem illum pontem, quem Admiralitatis vocant, congestas illustrabant. Marguerita in vestibulum prodiit atque in mare conspexit. Contra caelum semper mutabile navis velifera gracilis, albis velis explicatis, leni aura leviter agitari videbatur. Ea erat «Somnium Diurnum», navicula voluptaria Percivali Blakeney equitis, parata ut Armandum Sancti Iusti in Galliam reportaret, in ipsam illam cruentam rerum conversionem, quae regnum evertebat, religionem impugnabat, totam civitatis rationem dissipabat, ut ex maiorum institutorum cineribus novam quandam optimam civitatem exstruere conaretur, quam pauci animo finxerant, nemo re vera condere poterat.

Procul duo homines ad deversorium «Quietem Piscatoris» accedere videbantur: alter aetate provectior, cui canorum pilorum corona circa magnum rotundumque mentum insolito modo prominebat, et quem nauticae vitae adsuetum incessus ille nutans manifeste prodebat; alter gracili iuvenili corpore, lacerna obscura, multiplicibus superpositis umerorum palliolis distincta, nitide atque decore indutus; huic genae erant glabrae, capilli nigri retro a fronte clara et ingenua compositi.

«Armande!» Marguerita Blakeney, simul atque eum e longinquo venientem agnovit, exclamavit; et in dulci eius ore, quamvis lacrimis rigato, laetissimus risus enituit.

Uno alterove minuto interiecto frater sororque mutuis amplexibus impliciti erant, dum senex navarchus paulum secedens reverenter adstabat.

«Quantum nobis temporis superest, Brigge?» domina Blakeney rogavit; «quando Armandus Sancti Iusti in navem ascendere debet?»

«Intra dimidiam horam ancoras tollere oportebit, domina», respondit senex, dum canos frontis capillos manu prehendit.

Marguerita, brachium fratris suo inserens, eum versus rupes maritimas duxit.

«Dimidia hora», inquit, maestis oculis mare contemplata; «dimidia tantum hora, et longe a me aberis, Armande! O carissime, vix mihi persuadere possum te abiturum esse! Hi proximi dies, quibus Percivalus aberat teque mihi soli habere licuit, velut somnium effluxerunt.»

«Non longe proficiscar, mea dulcissima», iuvenis placide respondit; «angustum tantummodo fretum traiciendum est, pauca deinde milia passuum terrestri itinere conficienda sunt; brevi reverti possum.»

«Non spatium itineris me angit, Armande, sed Lutetia illa terribilis … hoc praesertim tempore …»

Iam ad summam rupis oram pervenerant. Mollis ex mari aura capillos Margueritae circa vultum volvebat; orasque focalis e tenui reticulo confecti, quo umeros velabat, circa eam agitabat, velut serpentem album flexibilemque. Illa oculis ultra spatium maris penetrare conabatur, ubi iacebant Galliae litora: Galliae inexorabilis atque asperae, quae ex nobilissimis liberis suis libram illam carnis, sanguinis quasi tributum, exigebat.

«Nostra patria pulcherrima, Marguerita», Armandus dixit, qui sororis cogitationes divinasse videbatur.

«Nimis longe progrediuntur, Armande», illa vehementer respondit. «Tu rei publicae faves, ego quoque; idem nobis de libertate aequalitateque iudicium, idem ardor. Sed ne tu quidem negare potes eos modum iam excessisse …»

«Tace!» Armandus instinctu quodam admonuit, et anxius circum se oculos celeriter circumtulit.

«Videsne? Ne tu quidem tutum putas de his rebus loqui, etiam hic in Anglia!» Tum subito eum complexa est amore vehementi, paene materno. «Noli proficisci, Armande!» oravit. «Noli redire! Quid ego faciam si … si … si …»

Vox singultibus interclusa est; caerulei eius oculi, dulces et amoris pleni, ad iuvenem supplices conversi erant, qui eosdem immobilis intentusque intuebatur.

«Quaecumque acciderint, mea illa fortis soror eris», ille blande respondit, «quae meminerit, cum Gallia in periculo sit, filios eius non decere terga patriae vertere.»

Dum haec dicebat, suavissimus ille risus, puellae potius quam feminae similis, in Margueritae vultum sensim rediit; eo magis miserandus videbatur, quod lacrimis velut obruebatur.

«O Armande!» illa singolari quadam festivitate inquit, «interdum optarem ne tot tantisque virtutibus praeditus esses. Crede mihi, leviora

peccata multo minus periculosa sunt atque molesta. Sed cautus eris?» serio addidit.

«Quantum potero ... promitto.»

«Memento, carissime, te unum mihi superesse ... qui mei curam geras ...»

«Immo vero, dulcissima, nunc alia quoque habes quibus animum adicias. Percivalus te amat ...»

Mira quaedam tristis desiderii species in oculis eius apparuit, cum submissa voce murmuraret:

«Amabat ... olim ...»

«At certe ...»

«Age, age, mi frater, ne mea causa animum sollicites. Percivalus mihi valde benignus est ...»

«Minime!» ille ardentius interpellavit. «Ego vero tua causa sollicitus ero, mea Margot. Audi, carissima: de his rebus antea tecum non sum locutus; semper nescio quid me impediebat, quotiens te interrogare volebam. Nunc vero te relinquere non possum, nisi unum aliquid quaesivero. Nec tamen respondere debes, si nolueris», addidit, cum subitum quendam duriorem vultum, paene trepidationis indicem, per oculos eius transcurrere animadvertisset.

«Quidnam?» simpliciter interrogavit.

«Scitne Percivalus Blakeney eques te ... hoc est, scitne quam partem tu in marchionis de St. Cyr comprehensione egeris?»

Illa risit, risu laetitiae experte, amaro et contemptum prae se ferente, qui tamquam dissonus nervus vocis eius dulcem concentum perturbabat.

«Me marchionem de St. Cyr apud iudices detulisse dicis, qui eum omnemque eius familiam postea ad supplicium capitalis machinae damnaverunt? Scit profecto. Post nuptias ipsa ei narravi ...»

«Omnia quoque rei adiuncta exposuisti, quae te prorsus omni culpa liberarent?»

«Sero iam erat de rei adiunctis disputare. Rem ex aliorum narratione cognoverat; mea, ut videtur, confessio nimis tarde accessit. Iam causas quibus culpa mea extenuaretur praetexere non poteram; neque me eo usque deicere poteram, ut rem totam explanare conarer ...»

«Quid deinde?»

«Hoc mihi nunc solacium est, Armande: scio stultissimum totius Angliae virum uxorem suam contemptu quam plenissimo prosequi.»

Haec iam acerbe et ex animo dolente pronuntiavit; Armandus Sancti Iusti, qui sororem tantopere diligebat, intellexit se digito non satis cauto vulnus adhuc dolens tetigisse.

«At te amabat Percivalus, Margot», iterum placide dixit.

«Amabat? Atqui, Armande, olim quidem ita credidi; alioquin ei non nupsissem. Credo etiam te, ut ceteros omnes, existimavisse me Percivalo propter divitias nupsisse; sed crede mihi, mi carissime, non ita fuit. Tanto studio, tam vehementi atque in unum collecto amore me venerari videbatur, ut ille ardor recta ad cor meum perveniret. Neminem umquam antea amaveram, quod scis, et quattuor et viginti annos tum agebam: itaque natura mihi amandi facultatem negasse videbatur. Semper tamen cogitaveram quam caeleste esset caeco, ardenti, integro amore diligi, immo paene tamquam numen coli. Eoque ipso quod Percivalus ingenio tardus ac paene stultus erat, magis ad eum inclinabar: sperabam enim fore ut eo constantius me amaret. Vir ingeniosus alias studiorum curas haberet; vir honoribus cupidus alias spes sequeretur. Stultus vero, ut arbitrabar, me solam veneraretur, nihil aliud cogitaret. Ego quoque amori respondere parata eram, Armande; paterer me sic coli, infinitamque teneritudinem pro tanto amore rependerem ...»

Suspiravit; in eo suspirio omnis dolor spei amissae atque exspectationis deceptae audiri poterat. Armandus Sancti Iusti eam sine interpellatione loqui sivit et, dum verba audiebat, animum suum multis cogitationibus agitari patiebatur. Acerbum erat contemplari tam iuvenem formosamque mulierem, puellam paene adhuc nominandam, quae vix in ipso vitae limine consisteret, et tamen spe omni, dulcibus erroribus, aureis illis mirificisque somniis careret, quae iuventutem eius perpetuis quasi feriis exornare debuissent.

Fortasse tamen, etsi sororem carissimam habebat, causam intellexit. Multos homines in variis gentibus cognoverat, omnis aetatis atque ordinis, varia eruditione praeditos; et secum perpendebat quae Marguerita tacuisset. Esto Percivalum Blakeney natura tardum esse: in illo tamen animo, quamvis hebeti, locum habere poterat superbia illa invicta, quae ex longa generosorum Britannorum serie tradita esset.

Quidam ex gente Blakeney in campo Bosworthensi ceciderat; alius pro perfido quodam e gente Stuart et vitam et fortunas suas impenderat. Eadem igitur nobilitatis superbia, quam Armandus rei publicae studiosus stultam opinionibusque praeiudicatis obnoxiam vocasset, vehementer vulnerata esse debebat, cum audisset quale facinus dominae Blakeney imputaretur. Iuvenis fuerat, decepta fortasse, temere monita, inconsulte egerat.

Id Armandus sciebat, et ii etiam melius sciverant qui Margueritae aetate, impetu, imprudentia ad suos usus abusi erant. Sed Blakeney mente tardus de causis nihil audire voluisset; facta sola arripuerat. Ea autem ostenderant uxorem eius alterum hominem accusavisse apud iudices qui veniae locum non darent. Contemptus igitur quem ex facinore, licet imprudenti, concepisset,

pristinum illius amorem necessario exstinxerat, in quo nec aequa aliorum miseratio nec mentis subtilitas locum habere potuerant.

Attamen soror etiam tum ei quasi aenigma erat. Mirabiles vitae atque amoris casus! Num fieri poterat ut, marito minus iam amante, ipsa Marguerita eum amare coepisset? In amoris itineribus extrema interdum inter se conveniunt. Haec mulier, cuius pedibus dimidia pars Europae doctae olim quasi subiecta iacuerat, animum fortasse in stultum hominem contulerat. Marguerita interea solem occidentem contemplabatur.

Armandus vultum eius videre non poterat; sed mox visum est ei aliquid, quod ad momentum in aureo vespertino lumine micuisset, ex oculis eius in delicatum linteolum reticulatum delabi.

Neque tamen de ea re cum sorore agere poterat. Nimium enim noverat vehementem atque singularem eius indolem; noverat quoque illud occultum animi silentium, quod sub apertis liberisque moribus latebat.

Semper fere una vixerant. Parentes enim, cum Armandus adhuc adulescens esset, Marguerita vero puella, mortui erant. Ille octo fere annis maior natu usque ad nuptias eam custodierat; comitem tutoremque se praebuerat per illos splendidos annos, quibus in aedibus ad viam Richelieu sitis habitabat; atque non sine magno dolore neque sine quadam futuri mali suspicione viderat eam in novam vitam, hic in Anglia degendam, ingredi.

Haec prima eius in Angliam profectio erat post sororis nuptias; paucique menses, quibus seiuncti fuerant, iam tenue quoddam inter eos velum excitavisse videbantur. Amor idem utrinque manebat, altus atque ardens; sed uterque nunc velut pomarium secretum in animo suo habebat, in quod alter ingredi non auderet.

Multa erant quae Armandus sorori dicere non posset. Rerum enim publicarum status in Gallia paene cotidie mutabatur; fortasse illa non intellegeret qua ratione ipsius opiniones studiaque sensim commutarentur, cum atrocitas scelerum ab iis admissorum, quos olim amicos habuerat, in dies cresceret. Marguerita vero de arcanis animi sui fratri loqui non poterat. Ipsa ea vix intellegebat: hoc unum sciebat, se in tanta rerum copia atque luxu solam infelicemque esse.

Iam Armandus discedebat. Illa pro salute eius timebat, praesentiam eius desiderabat; nec extrema illa momenta, tristes simul et dulces, de sua ipsius miseria loquendo corrumpere volebat. Leniter eum per summa saxa duxit, deinde ad litus descendit; brachiis mutuo insertis multa adhuc inter se dicenda habebant, quae extra secretum illud utriusque animi pomarium posita erant.

CAPUT OCTAVUM
LEGATUS MANDATO PRAEDITUS

Iam dies ad finem properabat; vesper aestivus Britannicus, longus et frigidulus, velut caliginosum pallium super virentes Cantiae agros iniciebat.

Navis illa, cui nomen erat Somnium Diurnum, iam vela fecerat. Marguerita Blakeney sola in summa rupis ora plus quam horam stetit, alba illa vela contemplans, quae unicum hominem, cui ipsa vere cordi esset, quem amare auderet cuique confidere se posse sciret, tam celeriter ab ea auferebant.

Ad sinistram, non ita procul, e conclavi deversorii Quies Piscatoris lumina fulva per crebrescentem nebulam micabant. Interdum animo maerore iam exagitato sibi visa est inde audire laetos convivarum clamores, iucundum sermonem, immo perpetuum illum insulsum mariti risum, quo delicatae eius aures assidue offendebantur.

Percivalus eques satis habuerat humanitatis, ut eam omnino solam relinqueret. Putabat illa eum, pro sua benigna ingenii tarditate, fortasse intellexisse ipsam solitudinem desiderare, dum candida vela in incerto tam longinqui maris termino paulatim evanescerent. Ille, qui de decoro atque honestatis officiis nimis etiam subtiliter iudicare solebat, ne ministrum quidem, qui prope ad nutum praesto esset, ei adiunxerat.

Ob haec omnia viro gratiam habebat Marguerita; semper ei pro perpetua cura atque immensa liberalitate grata esse conabatur. Quin etiam amaras illas mordacesque de eo cogitationes interdum reprimere studebat, quibus invita ad verba aspera contumeliosaque proferenda impellebatur; quibus eum laedi posse obscure sperabat.

Saepe enim optabat ut eum vulneraret; ut ille sentiret ipsam quoque se contemnere, ipsam quoque oblitam esse se quondam eum paene amavisse. Amavissetne ineptum illum elegantem homuncionem, cuius cogitationes supra nodum collarii aut novam tunicae formam attolli non posse videbantur? Vah! Et tamen … dulces quaedam ardentesque recordationes, vespero illi tranquillo congruentes, velut occultis lenis aurae marinae alis in animum eius relatae sunt: tempus illud quo primum eam coluerat; quantopere devotus, quam servili paene studio deditus videbatur! In illo amore tamen tacita quaedam vis latebat, quae animum eius ceperat.

Subito autem amor ille atque obsequium, quod toto sponsalium tempore velut servilem canis fidem duxerat, penitus evanuisse videbantur. Vix quattuor et viginti horae post simplicem illam nuptiarum caerimoniam in vetere aede Sancti Rochi praeterierant, cum marito narravisset se imprudenter quaedam de marchione de St. Cyr ad amicos suos rettulisse; eos autem indicio ad

infelicis marchionis exitium usos esse, atque eum cum familia ad supplicium capitalis machinae misisse.

Marchionem oderat. Multis ante annis Armandus, frater carissimus, Angelam de St. Cyr amaverat; sed Sancti Iusti plebeius erat, marchio vero generis sui superbia atque insolentissimis ordinis opinionibus tumebat. Quodam die Armandus, verecundus ac timidus amator, carmen breve, ardore amorisque impetu plenum, puellae quam tamquam numen colebat mittere ausus est. Proxima nocte famuli marchionis eum extra Lutetiam insidiis exceptum turpiter verberaverunt; velut canis ita caesus est ut paene animam efflaret, quod ad filiam hominis nobilis oculos attollere ausus esset. Huiusmodi facinora, duobus ferme annis ante magnam rerum conversionem, prope cotidiana in Gallia erant; ex talibus autem iniuriis ortae sunt cruentae illae ultiones, quae post paucos annos tot superbissimorum virorum capita sub securim egerunt.

Omnia Marguerita memoria repetebat: quantum frater, dignitate virili atque superbia sua laesus, perpessus esset vix cogitari poterat; quantum ipsa una cum eo et eius causa doluisset, ne explorare quidem umquam conata erat.

Deinde vindictae dies advenit. Marchio de St. Cyr et eius similes dominos invenerant in illis ipsis plebeiis quos contempserant. Armandus Margueritaque, ambo ingenio atque iudicio praediti, nova illa rei publicae instituta, quibus optima quaedam civitas promittebatur, iuvenili ardore amplexi sunt; marchio autem et sui pedetemptim ac pertinaciter certabant ut privilegia retinerent, quibus ipsi ceteris hominibus superiores haberentur.

Marguerita autem, impetu animi incauta, nec verborum suorum vim secum reputans, indignatione ob iniuriam fratri a marchione illatam adhuc accensa, inter familiares forte audiverat gentem St. Cyr cum Austriacis de proditione litteras commutare, opem imperatoris implorantem, qua crescente in patria seditioni resisteret.

Eo tempore una delatio satis erat. Pauca illa temere ab ea de marchione dicta intra quattuor et viginti horas fructum tulerunt. Comprehensus est; eius chartae perquisitae; in scrinio litterae ab imperatore Austriaco datae repertae sunt, quibus auxilia militaria contra Lutetiae populum pollicebatur. Reus maiestatis populi constitutus et ad supplicium capitalis machinae damnatus est; eandem miserabilem mortem uxor, filii ceterique familiares subierunt.

Marguerita, atrocibus inconsultae linguae suae exitibus consternata, marchionem servare nulla ratione potuit. Sodales Margueritae, qui novis rebus praeerant, eam unam omnes tamquam fortissimam civem celebrabant. Cum autem Percivalo Blakeney equiti nupsit, fortasse nondum satis intellexit

quam graviter ille iudicaturus esset culpam, quam adeo imprudenter admiserat, quaeque animum eius etiamnum graviter premebat.

Omnia igitur marito confessa est, confisa illum caeco erga se amore teneri, seque tantum apud eum valere ut haud ita multo post oblivisceretur eius rei, quae auribus Anglicis fortasse minus grata sonaret.

Tum quidem rem ille aequissimo animo accipere visus est, immo vix quid illa diceret intellegere. Hoc tamen certius erat: ex eo die ne minimum quidem vestigium illius amoris, quem olim sibi totum proprium existimaverat, reperire potuit. Mox uterque ab altero longius discesserat, Percivalusque amorem suum tam facile deposuisse videbatur quam chirothecam quae manui parum apte conveniret.

Quare illa acumen suum in eius ingenium tardum exercendo excitare eum conabatur; si amorem eius excitare non posset, saltem suspicione alterius amatoris eum exstimulare; eum provocare ut tandem suam voluntatem assereret. Frustra omnia.

Idem semper manebat: patiens, voces segniter trahens, somnolentus, officiosissimus, numquam non ingenuorum morum. Quidquid mundus maritusque locuples formosae feminae praebere possent, habebat; et tamen illo sereno aestivo vespero, cum candida Somnii Diurni vela extremis noctis umbris tandem abscondita essent, se multo magis solam sentiebat quam miserum illum erronem qui per aspera maris saxa fessus gradiebatur.

Alto rursus gemitu edito, Marguerita Blakeney terga mari rupibusque vertit et lente ad Quietem Piscatoris redire coepit. Quo propius accedebat, eo clarior ei sonus convivii et laetorum risuum reddebatur. Iucundam Andreae Ffoulkes vocem, magni Antonii cachinnos, mariti nonnumquam languide ac producte prolata verba discernere iam poterat. Tum, cum viam solitariam et undique celeriter ingravescentes tenebras animadvertisset, gradum properavit. Subito conspexit hominem ignotum, qui celeriter ipsi obviam veniebat. Ne oculos quidem sustulit Marguerita; minime enim meticulosa erat, et deversorium iam tam propinquum erat ut eius clamorem ibi facile exaudire possent.

Homo ignotus, ubi illam sibi adpropinquantem vidit, constitit; et cum ipsa praeter eum celeriter transire conaretur, voce admodum quieta dixit:

«Civis Sancti Iusti.»

Marguerita, cum vetus suum nomen familiariter tam prope pronuntiari audisset, parvam admirationis vocem emisit. Ad ignotum oculos sustulit; tum vera laetitia exclamans ambas ei manus liberaliter porrexit.

«Chauveline!» exclamavit.

«Ipse adsum, civis, tuis obsequiis paratus», respondit ignotus, et summos eius digitos comiter osculatus est.

Marguerita paulisper tacuit, dum pusillam illam et haud admodum formosam hominis figuram aperta voluptate intuetur. Chauvelinus iam quadraginta potius quam triginta annos natus erat; acerrimo ingenio et sollerti vultu, cui vulpina quaedam calliditas ex profunde demersis oculis eminere videbatur. Hic idem erat hospes qui una alterave hora antea cum Jellybando caupone poculum vini amice biberat.

«Chauveline ... mi amice ...» Marguerita grato quodam suspirio inquit, «quam vehementer gaudeo te videre!»

Nec mirum sane si infelix Marguerita Sancti Iusti, inter ipsas opes atque amicos admodum rigidos sola, faciem libenter agnovit quae illos feliciores Lutetiae dies revocaret, cum in contubernio doctorum virorum, qui ad viam Richelieu convenire solebant, tamquam regina regnabat. At minime animadvertit brevem illum subsannantem risum, qui circa tenuia Chauvelini labra vagabatur.

«Sed dic mihi», hilariter addidit, «quidnam hic in Anglia agis, aut cuius potius causa hic versaris?»

«Possem ego quoque eadem subtili urbanitate te vicissim interrogare, domina formosissima», respondit. «Quid tu ipsa hic agis?»

«Egone?» inquit illa umeros leviter attollens. «Je m'ennuie, mon ami: haec tota res est.»

Iam ad porticum Quietis Piscatoris pervenerant; sed Marguerita introire cunctabatur. Aer vespertinus post tempestatem iucundissimus erat; praeterea amicum invenerat qui ipsius Lutetiae quasi spiritum secum ferre videbatur, qui Armandum bene noverat, qui de lepidissimis illis et ingeniosissimis amicis, quos reliquerat, colloqui posset.

Itaque sub eleganti porticu morata est; et per fenestram conclavis in fastigio tecti positam, lucernis splendide illustratam, audiebantur risus, voces quae Sally et cerevisiam poscebant, ictus poculorum, tesserarum strepitus, et inter haec omnia inanis ille risus Percivali Blakeney. Chauvelinus iuxta eam stabat, pallidis subflavisque oculis, acutissimis quidem, in pulchro eius vultu defixis, qui sub molli Britannici aestivi crepusculi lumine tam dulcis ac puellaris apparebat.

«Miror sane te, civis», placide inquit, tabaci pulverem modicum naribus admovens.

«Itane?» illa hilari voce respondit. «Ego vero, mi Chauveline pusille, existimassem tuam prudentiam facile divinaturam esse aerem e nebulis

virtutibusque compositum Margueritae Sancti Iusti numquam convenire posse.»

«Papae! Adeone res male se habent?» ille simulatam trepidationem prae se ferens rogavit.

«Ita prorsus», respondit illa, «immo peius.»

«Mirum! Ego quidem putabam formosae feminae vitam in Britannico rure maxime placituram esse.»

«Ita et ego putabam», illa suspirans respondit. «Formosae mulieres», addidit cogitabunda, «in Anglia egregie vivere debent, cum omnia iucunda eis vetentur, ipsa scilicet quae cotidie facere solent.»

«Optime dicis!»

«Vix crederes, mi Chauveline», illa serio inquit, «me saepe totum diem, totum inquam diem, agere, nulla prorsus tentatione oblata.»

«Haud mirum», Chauvelinus comiter respondit, «si femina totius Europae ingeniosissima taedio laborat.»

Illa dulci ac liquido, paene puellari, risu risit.

«Gravis igitur morbus est, nonne?» lepide respondit; «alioquin adventu tuo tam vehementer non laetarer.»

«Atque hoc nondum anno expleto post nuptias amore contractas … id ipsum me angit …»

«Ah, illa pastoralis amoris insania», Chauvelinus submissa subsannatione inquit, «ne hebdomadas quidem aliquot superavit?»

«Pastorales amoris insaniae numquam diu manent, mi Chauveline. Ut morbilli nos repente corripiunt, ac pari facilitate sanantur.»

Chauvelinus alterum pulveris tabaci modicum accepit. Nimium huic perniciosae consuetudini, illis temporibus pervulgatae, deditus videbatur; fortasse tamen opportunam esse rem intellexerat ad celandos celeres et perspicaces illos oculorum motus, quibus eorum cum quibus agebat intimos animos scrutari conabatur.

«Haud mirum», rursus eadem urbanitate dixit, «si acerrimum Europae ingenium taedio premitur.»

«Sperabam te contra istum morbum medicamentum aliquod habere, mi Chauveline.»

«Quo pacto id efficere sperem in quo Percivalus Blakeney eques ipse frustra laboravit?»

«Possumusne, mi amice, Percivalum paulisper e sermone nostro removere?» frigide rogavit.

«Ah, mi domina, ignosce; at hoc ipsum facere minime licet», Chauvelinus respondit, dum oculi eius, non secus ac vulpis excubantis,

Margueritam celeri ac perspicaci intuitu petebant. «Remedium efficacissimum habeo adversus gravissimum taedium, quod tibi libenter obtulerim; sed ...»

«Sed quid?»

«Obstat Percivalus eques.»

«Quid illi cum hac re est?»

«Permagnum, ut vereor. Remedium enim, quod tibi offero, domina pulcherrima, nomine admodum plebeio appellatur: labor!»

«Labor?»

Chauvelinus diu attenteque Margueritam contemplatus est, quasi pallidi illi et acuti oculi omnes intimas eius cogitationes perlegere possent. Soli stabant; aer vespertinus immobilis erat, susurrique eorum strepitu conclavis opprimebantur. Tamen Chauvelinus e porticu duos gradus progressus circum se celeriter perspexit; cum vero neminem prope auscultare vidisset, ad Margueritam iterum propius accessit.

«Visne, civis, Galliae parvum officium praestare?» rogavit, vultu repente mutato, in quo singularis quaedam gravitas et cura eminuit.

«Eho, homo!» illa leviter respondit. «Quam subito severus factus es! Nescio equidem an Galliae ullum officium praestare velim: certe ex eo pendet quid ipsa Gallia a me postulet, quid tu velis.»

«Audistine umquam, civis Sancti Iusti, de Anagallide Phoenicea?» Chauvelinus subito interrogavit.

«De Anagallide Phoenicea audiverim?» illa longo et hilari risu respondit. «Per fidem, homo! De nullo alio paene loquimur! Petasos Anagallidis Phoeniceae more confectos habemus; equis nostris nomen Anagallidis Phoeniceae imponitur; nuper in cena apud principem Walliae placentam levem atque inflatam Anagallidis Phoeniceae nomine accepimus. Pro Iuppiter!» hilariter addidit, «nuper apud vestium artificem tunicam caeruleam viridi limbo ornatam mihi faciendam curavi, et illa, ita me di ament, Anagallidis Phoeniceae more eam appellavit.»

Chauvelinus, dum illa ita lepide nugas fundebat, immobilis stetit; ne tum quidem, cum suavis eius vox et puerilis risus per tranquillum vesperum resonarent, interpellare conatus est. Sed vultu severo et animo intento exspectavit dum illa ridere desineret; tum voce acuta, distincta, dura, vix supra susurrum elata, dixit:

«Quoniam de hoc homine aenigmatico audivisti, civis, profecto coniectura assequi potes, quin etiam certo scis, eum qui sub insolito hoc nomine occultatur acerrimum esse nostrae rei publicae hostem, Galliae ipsius ... hominum denique Armandi Sancti Iusti similium.»

«Eho!» illa suspirans lepide inquit. «Id profecto crediderim. Multos enim his temporibus hostes acerbos habet Gallia.»

«Tu vero, civis, Galliae filia es: parata igitur esse debes ut patriae in extremo discrimine opem feras.»

«Armandus frater vitam suam Galliae consecravit», illa superbe respondit; «ego autem hic in Anglia nihil efficere possum.»

«Immo tu», Chauvelinus multo vehementius institit, dum tenuis eius vultus vulpinus quadam repente gravitate ac dignitate indui videbatur, «hic in Anglia, civis, tu una nobis prodesse potes. Audi: a gubernatoribus rei publicae legatus in hanc insulam missus sum, et cras Londinii Pittio mandata atque testimonia legationis meae ostendam. Inter cetera mihi iniunctum est ut omnia de societate illa Anagallidis Phoeniceae investigem; haec enim perpetua Galliae pestis evasit, cum se iuramento obstrinxerit ut nefarios aristocratas nostros, proditores patriae et populi inimicos, a meritis suppliciis subducat. Non ignoras, civis, istos Gallos profugos, ubi primum huc pervenerunt, animos Britannorum adversus rem publicam concitare conari. Cum quolibet hoste qui Galliam oppugnare audeat arma coniungere parati sunt. Iam vero mense proxime praeterito complures deni ex his profugis, alii tantum proditionis suspecti, alii a iudicibus Salutis Publicae iam damnati, mare transire potuerunt. Omnes has fugas excogitavit, ordinavit, perfecit ista iuvenum Britannorum manus, ineptorum quidem insolentiumque hominum, sed duce qui quantum ingenio ad res expediendas valeat, tantum nomine occultus est. Quamvis exploratores mei summa contentione laboraverint, nemo tamen invenire potuit quis sit. Ceteri manus sunt, ille caput, quod sub mira illa nominis latebra Galliae exitium tranquillo animo molitur. Hoc caput percutere mihi propositum est; ad id autem auxilio tuo opus habeo. Eo deprehenso, reliquos etiam comprehendi posse scio. Iuvenis est ex Anglicae societatis elegantioribus: hoc mihi persuasum est. Inveni mihi hominem, civis», instanter oravit, «inveni eum Galliae causa!»

Marguerita ardentissimam Chauvelini orationem sine verbo audiverat, vix commota, vix spirare ausa. Iam antea illi dixerat hunc fabulosum ignotum virum in omnibus elegantium coetibus celebrari. Iam antea animus atque imaginatio eius movebantur cogitatione fortissimi viri, qui, nullo nominis splendore notus, multis centenis hominibus vitam servavisset ab atroci ac saepe immitissimo fato.

Minime vero de illis superbis Galliae nobilibus magnopere dolebat, qui generis fastu insolentes erant; quorum exemplum nobilissima de Tournay de Basserive comitissa paene perfectum videbatur. Verum quamvis institutis

rebus publicis et libertati ex animo faveret, rationem tamen qua recens res publica se confirmare voluisset oderat atque exsecrabatur.

Iam aliquot menses a Lutetia aberat; caedes atque sanguinis effusio temporum terroris, quae in caedibus mense Septembri perpetratis ad summum pervenerant, vix tenui quodam rumore trans mare ad eam perlata erant. Robespierium, Dantonem, Maratum nondum noverat quales nunc facti essent, crudeles sanguinariosque iudices, capitalis machinae inexorabiles ministros. Ab istis sceleribus tota mens eius horrore resiliebat, quorum victimam quandoque fore fratrem Armandum, quamquam rei publicae studiosum moderatum, magnopere verebatur.

Cum igitur primum audisset de ista iuvenum Britannorum manu, qui solo erga homines amore feminas et pueros, senes et iuvenes ab horrenda morte eriperent, ingenti pro iis admiratione exarserat. Nunc autem, Chauvelino dicente, tota eius voluntas ad fortem illum et ignotum temerariae parvae societatis ducem convertebatur, qui cotidie suum caput periculo exponeret, qui vitam suam sine iactantia ultro pro communi humanitate offerret.

Ubi Chauvelinus loqui desiit, oculi eius lacrimis maduerant; tenue ad pectus linteum motu crebri anhelitus surgebat et cadebat. Iam nec poculorum strepitum e caupona audiebat, nec mariti vocem, nec stultum eius risum curabat: animus eius ad ignotum illum heroa quaerendum evolaverat. O virum quem amare potuisset, si forte ipsi occurrisset! Omnia in eo animum eius, rebus grandibus delectatum, invitabant: indoles, robur, fortitudo, fides comitum qui sub eius imperio eandem praeclaram causam sequerentur; maxime vero illa nominis occultatio, quae eum quasi aureola quadam fabulosae gloriae cingere videbatur.

«Inveni eum Galliae causa, civis!»

Chauvelini vox ad aurem prope sonans eam e somnio excitavit. Heros ille ignotus evanuerat; duodecim autem fere passibus ab ea vir quidam bibebat ridebatque, cui fidem atque coniugalem observantiam iuraverat.

«Eho, homo», illa ad suam simulatam levitatem rediens inquit, «mirabilia tu dicis. Ubinam terrarum illum quaeram?»

«Tu ubique versaris, civis», Chauvelinus blandis susurris respondit. «Domina Blakeney omnium Londinensium conventuum cardo est, ut audio; omnia vides, omnia audis.»

«Parce, amice», Marguerita rettulit, erecto corpore totoque suo fastu parvam ac tenuem ante se figuram, non sine quadam contemptione, despiciens. «Parce! Oblitus esse videris inter dominam Blakeney atque tale facinus, quale mihi suades, staturam sex pedum Percivali Blakeney longamque maiorum eius seriem intercedere.»

«Galliae causa, civis!» Chauvelinus acrius iteravit.

«Nugas agis, homo. Etiamsi scires quis sit iste Anagallis Phoenicea, nihil contra eum, Britannum civem, facere posses!»

«Illud quidem periculum subire paratus sum», Chauvelinus risu brevi, aspero et arido respondit. «Primum certe eum ad supplicium capitalis machinae mittere possemus, ut calor ille animi paulum refrigeraretur. Deinde, ubi de iniuria inter civitates controversia oriretur, veniam, quam humillime possemus, a gubernatoribus Britannicis peteremus, et, si opus esset, familiae propinquis mortem lugentibus pecuniam ad damnum sarciendum penderemus.»

«Horrendum facinus proponis, Chauveline», illa respondit, ab eo velut a putido insecto retrocedens. «Quisquis ille est, vir fortis et nobilis est. Numquam, audisne? numquam ad tantum scelus manus admoverem.»

«Mavisne igitur ab omni Gallo nobili, qui in hanc regionem venerit, contumeliis affici?»

Sagittulam hanc Chauvelinus certo ictu miserat. Margueritae genae florentes aliquanto pallidiores factae sunt; inferius labrum dentibus momordit, ne indicaret telum ad ipsum animum pervenisse.

«Haec ad rem nihil pertinent», tandem quasi neglegenter dixit. «Me ipsam defendere possum. Sed sordida nec tibi nec Galliae ministeria praestare volo. Habes alia quibus utaris instrumenta; iis, mi amice, utendum est.»

Nec rursus Chauvelinum aspexit: Marguerita Blakeney ei terga vertit et recta in deversorium ingressa est.

«Non hoc ultimum tuum verbum erit, civis», inquit Chauvelinus, cum lux ex aditu effusa elegantem eius figuram pretiosis vestibus ornatam collustraret. «Londinii, spero, iterum conveniemus!»

«Londinii conveniemus», respondit illa, vultu super umerum ad eum converso, «sed hoc ultimum meum verbum est.»

Ianuam conclavis, ubi convivae versabantur, patefecit atque e conspectu eius evanuit. Ille tamen sub porticu paulisper constitit, pulveris tabaci modicum naribus attrahens. Reprehensus erat atque aspernatus; neque tamen in sollerti illo vultu vulpino ullum pudoris aut spei deiectae vestigium apparebat. Immo risus quidam insolitus, partim subsannans, partim plena sui fiducia elatus, circa tenuia labra ludebat.

CAPUT NONUM
FACINUS ATROX

Post diem continuis imbribus exactum nox exstitit pulcherrima, sideribus clara; serenus erat aer, frigidulus simul et suavis, aestate iam ad finem vergente, adeo Britannicus ut umorem quendam redoleret, terram pluvia madidam, folia etiamnum stillantia.

Currus magnificentissimus, quattuor equis praestantissimis, quos tota Britannia haberet, iunctis, viam Londinensem iam ingressus erat. Percivalus Blakeney eques in sede aurigae sedebat, habenas gracilibus ac paene muliebribus manibus moderans; iuxta eum domina Blakeney pretiosis pellibus involuta. Quinquaginta milia passuum per noctem aestivam stellis fulgentem conficere! Hanc itineris rationem Marguerita summa voluptate acceperat.

Percivalus vehiculis regendis studiosissime delectabatur. Quattuor equi illi generosi, qui ante biduum Dubrim missi erant, recenti vigore satis recreati neque habenis facile parebant; eo ipso iucundior erat auriganti labor. Marguerita autem horis aliquot solitudinis iam animo fruebatur, dum aura nocturna leniter genas afflaret et cogitationes incertis itineribus evagarentur. Quorsum enim? Ex usu iam didicerat Percivalum nihil aut paene nihil dicturum esse: saepe eam per noctem in curru praeclaro per longinqua itinerum spatia duxerat, vix uno alterove verbo de tempestate aut viarum statu interiecto.

Nocturnarum profectionum cupidissimus erat; illa vero hanc eius voluptatem celeriter communicare didicerat. Dum iuxta virum hora post horam sedebat et dexteritatem certamque manum admirabatur, qua habenas moderabatur, saepius secum quaerebat quidnam in illo tam tardo capite agitaretur. Ille numquam aperuerat; ipsa numquam quaerere studuerat.

Interea in deversorio cui nomen Quies Piscatoris erat Jellyband caupo lumina per conclavia obiens exstinguebat. Qui in taberna bibere solebant iam omnes abierant; in superioribus tamen cubiculis, parvis illis quidem sed commodis, non paucos hospites illustres habebat: Tournay comitissam cum Susanna et vicecomite. Duo etiam cubicula Andreae Ffoulkes equiti et Antonio Dewhurst domino parata erant, si illi adulescentes hospitio vetusto honorem habere atque ibi pernoctare vellent.

Hi autem duo iuvenes elegantes ad tempus in conclavi potorio ante amplissimum focum commode consederant, ubi, quamquam nox mitis erat, ingentia ligna hilari crepitu in foco ardebant.

«Dic, mi Jelly, omnesne iam discesserunt?» Antonius tandem rogavit, dum caupo honestus pocula vitrea atque fictilia e mensis adhuc colligit.

«Omnes, ut ipse vides, domine.»

«Etiamne famuli tui omnes cubitum iverunt?»

«Omnes praeter puerum qui in taberna excubat; et ille quoque,» subridens Jellyband adiecit, «brevi obdormiet, furcifer, ut opinor.»

«Licetne igitur nobis hic dimidiam horam sine arbitris colloqui?»

«Ut libet, domine. Candelas vobis in abaco relinquam; cubicula autem parata sunt. Ipse in suprema domus parte dormio; sed si me voce satis magna vocaveritis, credo fore ut audiam.»

«Recte, Jelly. Atque audi, lucernam exstingue: ignis nobis satis lucis dabit; neque volumus eos qui foris praetereunt ad nos attendere.»

«Ita faciam, domine.»

Iussa caupo exsecutus est. Lucernam vetustam, quae e tignis nudis contignationis pendebat, exstinxit omnesque candelas flatu restinxit.

«Adfer nobis etiam vini lagenam, Jelly,» Andreas monuit.

«Statim, domine.»

Jellyband ad vinum petendum discessit. Iam nihil in conclavi lucebat praeter tremulum circulum rubentis luminis, quem in foco ligna ardentia circumfundebant.

«Num quid aliud, domini?» Jellyband quaesivit, ubi cum lagena vini duobusque poculis regressus ea in mensa posuerat.

«Satis est, optime Jelly; gratias agimus,» Antonius respondit.

«Bene quiesce hac nocte, domine! Et tu, eques, bene quiesce!»

«Vale, Jelly!»

Audiebant iuvenes gravem Jellybandi incessum per transitum deinde per scalas resonantem; mox etiam ille sonus intercidit, et tota Quies Piscatoris somno obruta videbatur, praeter hos duos qui prope focum taciti vinum bibebant.

Aliquamdiu ne in illo quidem conclavi quicquam audiebatur praeter horologii vetusti ac proceri ponderibus acti crebros ictus et lignorum in igne crepitum.

«Ergone haec quoque res bene cecidit, Ffoulkes?» Antonius postremo interrogavit.

Andreas velut somnio captus flammam intuebatur; ibi sine dubio animo fingebat venustum quendam ac lepidum vultum, magnos oculos fuscos, multitudinem cincinnorum nigrorum, qui frontem adhuc paene puellarem cingerent.

«Bene,» ille adhuc cogitabundus respondit, «optime.»

«Nihilne impedimenti?»

«Nihil.»

Antonius benigne risit, dum sibi aliud vini poculum infundit.

«Non opus est, opinor, quaerere num tibi hoc iter iucundum fuerit?»

«Minime, amice; neque opus est,» Andreas hilari vultu respondit. «Omnia prospere evenerunt.»

«Age igitur, illius saluti bibamus,» Antonius laetus inquit. «Pulchra profecto puella est, quamquam Galla. Bibamus etiam amori tuo: floreat semper et felicissime crescat!»

Poculum ad ultimam guttam exhausit ac deinde ad amicum prope focum accessit.

«Iam tibi, Antoni, hoc iter faciendum erit, ut arbitror,» Andreas ex cogitationibus excitatus dixit; «tibi certe et Hastings. Utinam vobis tam iucundum munus tamque venusta itineris comes contingat quam mihi! Nescis enim, Antoni...»

«Immo nescio,» amicus suaviter interpellavit, «sed tibi credam. Nunc vero,» addidit, et in hilarem vultum subito severitas quaedam irrepsit, «quid de rebus nostris agendum est?»

Uterque sellam propius admovit, vocesque sua sponte, quamvis soli essent, ad susurrum demiserunt.

«Anagallidem Phoeniceam solum per aliquot momenta Caleti vidi,» Andreas inquit, «ante unum alterumve diem. Is biduo ante nos in Britanniam traiecerat. Profugos e Lutetia usque ad mare comitatus erat, indutus, vix credas, vestibus vetulae mercatricis; ipse etiam plaustrum tectum ducebat, donec e moenibus urbis tuto excessissent. Sub illo plaustro Tournay comitissa, Susanna puella et vicecomes inter rapa brassicasque absconditi iacebant; neque quisquam eorum quis esset auriga vel suspicatus erat.»

«Per ipsam militum aciem et turbam ululantem eos provexit, dum omnes clamabant: "À bas les aristos!" Plaustrum mercatorium una cum aliis transiit, et Anagallis Phoenicea, palliolo muliebri, subucula atque cucullo indutus, idem "À bas les aristos!" clamitabat omnium voce maiore. Pro deum fidem!» iuvenis addidit, oculis admiratione erga ducem carissimum ardentibus, «mirabilis homo est! Tanta est illius audacia, hercle, ut ea ipsa ex omnibus periculis evadat.»

Antonius, qui verbis minus quam amicus abundabat, admirationem erga ducem non nisi uno alterove iureiurando declarare potuit.

«Te et Hastings iubet Caleti sibi occurrere secundo die mensis proximi,» Andreas paulo submissius dixit. «Videamus: is dies erit Mercurii proximus.»

«Ita est.»

«Nunc de Tournay comite agitur, ut scis: res est plena periculi. Nam comes, cuius e castello fuga, postquam suspectus a Consilio Salutis Publicae declaratus erat, praeclarum Anagallidis Phoeniceae ingenii documentum fuit, nunc capitis damnatus est. Iucundum sane et periculosum erit facinus eum e Gallia educere, vos autem vix evadetis, si omnino evadere poteritis. Armandus Sancti Iusti ipse iam ad comitem conveniendum profectus est; hunc quidem adhuc nemo suspicatur, sed post id... Utrumque e patria educere! Hercle, arduum erit opus, quo etiam ducis nostri sollertia maxime exerceatur. Utinam mihi quoque imperetur ut particeps sim!»

«Habesne mandata aliqua mihi proprie data?»

«Habeo sane, et aliquanto certiora quam solent. Narrant rei publicae Gallorum rectores legatum publico mandato praeditum in Britanniam misisse, Chauvelinum quendam, qui sodalitati nostrae infensissimus esse dicitur atque explorare statuit quisnam eius dux sit, ut eum, simul ac rursus Galliae fines attigerit, clam rapiendum curet. Hic Chauvelinus totam exploratorum multitudinem secum adduxit. Donec dux omnes illos exploratores pernoverit, censet nos quam rarissime de rebus sodalitatis convenire, neque interim umquam in locis publicis inter nos colloqui debere. Cum nos adloqui voluerit, rationem reperiet qua id nobis significet.»

Ambo adulescentes super focum inclinabantur. Nam flamma iam defecerat, et solus ex prunis paulatim exstinguentibus rubor sinistrum quoddam lumen in angustum ante focum semiorbem fundebat. Reliquum conclave altissimis tenebris obrutum erat. Andreas e vestis loculo libellum chartarum deprompserat, ex eo chartam quandam exemerat explicueratque; eam una exiguo prunarum lumine legere conabantur.

Tam intenti erant in hoc opere, tam penitus causae communi negotiisque, quae carissima habebant, dediti, tam pretiosum eis documentum illud ab ipsa ducis venerandi manu profectum videbatur, ut nihil praeterea neque cernerent neque audirent. Quidquid circa se sonabat iam prorsus neglegebant, nec cineris aridi e crate delabentis strepitum, nec horologii adsiduos ictus, nec mollem prope pedes suos quasi alicuius rei humi serpentis motum audiebant.

Figura hominis, quae sub subsellio quodam latuerat, emerserat; serpentis in modum, sine ullo sonitu, sensim ad duos iuvenes propius reptabat, ne halitum quidem emittens, humi per densissimas cubiculi tenebras labens.

«Haec mandata perlege, memoria complectere,» Andreas inquit, «deinde chartam conscinde.»

Iam thecam epistularum in vestis loculum reconditurus erat, cum schedula perexigua ex ea delapsa leniter ad pavimentum devolavit. Antonius inclinatus eam sustulit.

«Quid est hoc?» interrogavit.

«Nescio,» Andreas respondit.

«Modo e vestis tuae loculo excidit; certe cum ceteris litteris coniuncta non videbatur.»

«Mirum sane! Quando illuc delata sit nescio. A duce est,» addidit, simul ac schedulam inspexit.

Ambo se inclinarunt, ut verba pauca in ultima illa schedula festinanter adscripta aegre legerent, cum subito levis quidam sonus e proximo transitu ortus animos eorum advertit.

«Quid illud est?» ambo sua sponte exclamaverunt. Antonius per conclave ad ostium cucurrit idque celeriter aperuit; eodem ipso momento ictu gravissimo inter oculos accepto ita stupefactus est, ut magna vi retro in conclave impelleretur. Simul figura illa, quae in tenebris serpentis more humi latuerat, prosiluit et in Andream nihil tale suspicantem a tergo impetum fecit, eumque in terram prostravit.

Haec omnia intra duo aut tria brevissima temporis momenta acta sunt, priusquam aut Antonius aut Andreas vocem emittere aut vel leviter repugnare potuisset. Uterque a binis viris correptus est; os utrique fascia celeriter obstrictum est; deinde tergo ad tergum collocati alter alteri alligati sunt, bracchiis manibus cruribusque firmissime vinculis constrictis.

Unus interim hominum ostium tacite clauserat. Personam vultui praetenderat, atque immotus stabat dum ceteri negotium conficerent.

«Omnia tuta sunt, civis!» unus ex iis inquit, vincula quibus iuvenes continebantur extremo intuitu perlustrare non oblitus.

«Bene,» vir qui ad ostium stabat respondit. «Nunc sinus eorum perscrutamini et quaslibet chartas inveneritis mihi tradite.»

Id confestim et sine strepitu factum est. Vir personatus omnibus chartis potitus paulisper aures intendit, num quid intra Quietem Piscatoris audiretur. Ubi intellexit nefarium illud facinus, ut videbatur, neminem excitavisse, ostium rursus aperuit et imperiose versus transitum digitum intendit.

Quattuor illi homines Andream et Antonium humi iacentes sustulerunt, atque eadem qua venerant taciturnitate, sine ullo fere sonitu, iuvenes vinctos e deversorio exportaverunt et per viam Dubrensem in ulteriores tenebras abstulerunt.

Interea in conclavi potorio personatus ille, qui impetum tam audacem duxerat, raptas chartas oculis celeriter percurrebat.

«Si rem reputes, non male hodie actum est,» secum mussitavit, personam lente detrahens; oculi eius pallidi, vulpina quadam calliditate micantes, rubro prunarum lumine fulgebant. «Non male laboratum est.»

Unam alteramve etiam epistulam e libello Andreae Ffoulkes exemit et aperuit; schedulam illam perexiguam, quam duo iuvenes vix legere potuerant, animadvertit. Una tamen epistula, cui Armandus Sancti Iusti nomen suum subscripserat, singulari quadam voluptate eum afficere visa est.

«Ergo Armandus Sancti Iusti tamen proditor est,» submissa voce dixit. «Iam vero, formosa Marguerita Blakeney,» addidit, inter compressos dentes maligne verba exprimens, «puto te mihi ad Anagallidem Phoeniceam inveniendam opitulaturam esse.»

CAPUT DECIMUM
IN SUGGESTU THEATRI

Illo vespere theatrum Covent Garden sollemni apparatu splendebat: prima enim erat illius autumni nox festiva, anno a Christo nato MDCCXCII tam memorabili.

Totum theatrum frequentia oppletum erat, non solum in elegantioribus orchestrae suggestibus et in cavea inferiore, sed etiam in superioribus gradibus atque porticibus, quibus plebs humilior insidebat. Orpheus Gluckii animos eruditiorum spectatorum vehementer tenebat; mulieres autem exquisitissimo cultu ornatae et splendida spectatorum frequentia oculos eorum delectabant quibus haec novissima e Germania invecta musica parum curae erat.

Selina Storace, post praeclaram suam cantilenam, ab admiratoribus multis plausu rite excepta erat; Beniaminus Incledon, feminarum favore omnium consensu florens, ex regii suggestus parte singulari benevolentiae signo honestatus fuerat. Iam vero, secundo actu per magnificum concentum ad finem perducto, aulaeum descendit; tum auditores, qui dulcissimis magistri modulationibus velut fascinati intenti steterant, uno quasi spiritu longum voluptatis suspirium emiserunt, antequam centenae linguae iocis vanisque colloquiis laxarentur.

In orchestrae suggestibus elegantioribus complures homines notissimi conspiciebantur. Pittius, maximis rei publicae curis oppressus, in musica huius noctis brevem animi remissionem quaerebat; princeps Valliae, hilaris, corpore pingui, vultu aliquanto crasso et parum insigni, ab uno suggestu ad alterum commeabat, apud amicos sibi familiariores in singulis ad quadrantem horae commorans.

In Grenvillii quoque suggestu vir quidam singulari specie omnium oculos in se convertebat: homunculus tenuis, parvo corpore, vultu acuto et irridente, oculis cavis, qui musicam attente audiebat, spectatores autem acri iudicio perstringebat. Vestitus erat habitu nigro sine ulla macula; capilli fusci nullo pulvere conspersi erant. Huic virulo Grenvillius, rerum externarum minister, insignem quidem, sed frigidam reverentiam praestabat.

Hic illic inter vultus qui formam Anglicam manifeste redolebant, unus alterve peregrinus eminebat: superba illa et generosa oris species quam nobiles Franci exsules ferebant, qui ab immani factione patriae suae novarum rerum studiosa vexati tranquillum in Britannia perfugium invenerant.

In eorum vultibus luctus curaeque penitus inscriptae videbantur; mulieres imprimis neque musicam neque splendidam frequentiam magnopere animadvertebant. Mente enim procul aberant, ad maritum fortasse aut

fratrem aut filium intentae, qui adhuc inter pericula versaretur vel nuper crudeli fato oppressus esset.

Inter hos maxime conspicua erat comitissa de Tournay de Basserive, quae haud ita pridem e Francia advenerat. Serico atro gravi induta, nullo alio ornamento nisi candida ad collum fascia ex opere reticulato, quae maestum habitum leviter distingueret, iuxta dominam Portarles sedebat. Haec facetis dictis iocisque nonnumquam liberioribus frustra conabatur risum ex maestis comitissae labiis elicere. Post illam sedebant Susanna puella et iuvenis vicecomes, ambo inter tantam ignotorum multitudinem taciti et aliquanto verecundi.

Susannae oculi desiderio quodam languere videbantur. Cum primum in frequentissimum theatrum ingressa esset, undique sollicite respexerat, omnes vultus omnesque suggestus diligenter pervestigaverat. Quem unum videre cupiebat, is profecto aberat; itaque post matrem placide consedit, cantus sine studio audivit, neque deinceps spectatorum ullam curam habuit.

«Ah, domine Grenvilli,» inquit domina Portarles, cum post modestum ad ostium pulsum prudens illud et insigne ministri caput in aditu apparuisset, «opportunius venire non potuisses! Haec enim comitissa de Tournay novissima quaeque de Francia audire ardentissime cupit.»

Illustris minister propius accesserat atque feminarum manus salutandi causa premebat.

«Heu,» inquit maestus, «pessima nuntia affero. Caedes pergunt; Lutetia ipsa sanguinem redolet; machina capitalis centenos homines singulis diebus consumit.»

Pallida lacrimisque madida comitissa in sellam reclinata horrens audiebat brevem illam sed vividam narrationem calamitatum quibus patria sua, pravis consiliis abducta, vexabatur.

«Ah, domine!» inquit Anglice non satis emendate loquens, «quam horribile est haec audire! At maritus meus miser etiam nunc in ista terra terribili manet. Acerbissimum mihi est hic in theatro tuto et quieto sedere, cum ille tantis periculis obiciatur.»

«Pro di immortales, domina!» inquit Portarles, femina candida, aperto animo et sermone rudiori, «si te in monasterium abdideris, maritus tuus nihilo tutior erit. Liberorum quoque tuorum rationem habere debes: adhuc teneri sunt, nec anxietatibus atque luctu ante tempus onerandi.»

Comitissa inter lacrimas amicae ardori subrisit. Domina Portarles, cuius vox habitusque virum rei equestris studiosum potius quam feminam nobilem decerent, aureum tamen pectus habebat; sincerissimam enim misericordiam

atque mitissimam benignitatem sub moribus aliquanto agrestibus celabat, quales nonnullae eo tempore matronae studiose sibi adsciscebant.

«Praeterea, domina,» Grenvillius addidit, «nonne heri mihi dixisti sodalitatem Anagallidis Phoeniceae fide sua obstrictam esse, ut comitem tuum trans fretum salvum deduceret?»

«Ita sane,» comitissa respondit, «et in ea una re spem omnem pono. Heri dominum Hastings vidi; ille me iterum confirmavit.»

«Non est igitur cur timeas. Quod sodales iure iurando receperunt, haud dubie praestabunt. Eheu!» senex rerum peritus suspirans addidit, «utinam aliquot annis iunior essem!»

«Heus, homo!» Portarles ingenua interpellavit. «Etiamnunc satis iuvenis es, ut illi Gallico isto terriculamento, quod hac nocte in suggestu tuo regnare videtur, terga vertas.»

«Utinam id mihi liceret! Sed meminisse debes eos qui patriae serviunt privatas offensiones seponere oportere. Chauvelinus legatus est a magistratibus suae civitatis rite missus …»

«Per Iovem, homo! Num illos ibi sanguinis sitientes latrones magistratum publicum vocas?» illa retorsit.

«Nondum utile visum est,» minister cautissime respondit, «ut Britannia commercium legatorum cum Francia interrumpat. Itaque eum quem illa ad nos mittere voluerit benigne excipere recusare non possumus.»

«Pereant ista legatorum commercia, mi domine! Vulpecula illa versuta nihil est nisi explorator, idque tibi confirmo; nec multum, nisi vehementer fallor, negotiis publicis vacabit, sed id unum aget ut exsulibus regiae causae fautoribus, egregio Anagallidi nostro et fortissimis illius sodalibus damnum inferat.»

«Certe,» inquit comitissa labra tenuia stringens, «si Chauvelinus iste nobis nocere velit, in domina Blakeney fidelem adiutricem inveniet.»

«Bonae deae!» Portarles exclamavit. «Num umquam tanta pertinacia visa est? Domine Grenvilli, cui promptissima est lingua, quaeso huic comitissae explica quam stulte agat. Hic in Britannia, domina,» addidit, vultu irato et obstinato ad comitissam converso, «non licet tibi superbas istas ineptias, quibus nobiles Galli tantopere delectantur, ostentare. Domina Blakeney vel favere illis sceleratis qui Franciam vexant vel non favere potest; potest illam comprehensionem atque damnationem Sancti Cyri, vel quodcumque illius viri nomen fuit, adiuvasse aut non adiuvasse. At haec femina omnem huius gentis elegantiam regit; Percivalus Blakeney pluribus opibus abundat quam sex alii viri simul; cum regia familia intimissime vivit. Si igitur dominam

Blakeney contumelia afficere temptaveris, non illi nocueris, sed te ipsam ridiculam reddideris. Nonne ita est, mi domine?»

Quid autem Grenvillius de his rebus sentiret, quove cogitationes comitissae illa dominae Portarles tam lepida quam vehemens oratio deduxisset, in occulto mansit: nam aulaeum iam ad tertium Orphei actum sublatum erat, et undique in theatro silentium imperabatur.

Grenvillius feminis properanter valedixit atque in suum suggestum rediit, ubi dominus Chauvelinus per totum intermissum spatium sedebat, pyxidem pulveris sternutatorii, quam numquam deponebat, manu tenens; oculis autem pallidis et acutissimis intento obtutu spectabat suggestum adversum. Illuc modo inter vestium sericarum crepitum, risus, et commotam spectatorum curiositatem Marguerita Blakeney cum marito ingressa erat; pulcherrima visa sub copia capillorum aureo colore et rubore mixtorum, leviter pulvere respersorum, qui post collum gracile ingenti taenia nigra religabantur.

Marguerita, quae semper novissimum quodque vestium commentum sequebatur, sola ex feminis ea nocte amiculum pectori transversum atque superiorem vestem latis limbis praeditam deposuerat, quales iam per duos aut tres annos in usu fuerant. Vestem gerebat brevi sub pectore cingulo, forma ad antiquorum exempla accommodata, quae paulo post per totam Europam probatissima futura erat. Illa vero gracilem eius ac regiam corporis formam eximie decebat, confecta e materia tam splendida ut tota auro opulenter intexta videretur.

Ubi ingressa est, paulisper e suggestu prona prospexit, ut notos suos qui adessent oculis percurreret. Multi eam salutando se inclinarunt; e regio quoque suggestu nutus salutantis celer ac benignus factus est.

Chauvelinus per initium tertii actus intentis eam oculis aspexit, dum illa musica tota capta sedebat, delicata manu ventilabrum gemmis ornatum leviter versans; caput superbum, cervix et brachia magnificis adamantibus gemmisque rarissimis ornabantur, dono coniugis amantissimi, qui apud eam corporis membra otiose porrigebat.

Marguerita musicae studio flagrabat; Orpheus hoc vespere eam mirifice oblectabat. Ipsa vivendi laetitia in venusto iuvenili vultu perlucere videbatur, e caeruleis oculis hilaribus emicabat, labra subridentia illustrabat. Vix enim quinque et viginti annos nata erat, aetatis flore vigens, splendidae multitudinis deliciae, amata, celebrata, blanditiis exculta, omni cura fota.

Ante biduum navis quae Somnium Diurnum dicebatur e Caleto redierat, nuntium ferens fratrem quem unice diligebat salvum in Galliam appulisse, sororis memorem esse, atque illius causa caute acturum.

Quid mirum igitur si ad ardentes Gluckii modos animum attendens paulisper deceptas spes obliviscebatur, somnia amoris dissipata obliviscebatur, immo ipsum ignavum et lepidum hominem nihili, qui animi cultus inopiam muneribus et commodis externis compensaverat, prorsus e memoria deponebat?

Is apud eam tantum temporis in suggestu manserat quantum mos exigebat, locum inde principi regio atque admiratorum turbae cedens, qui continua pompa ad elegantiae reginam salutandam accedebant. Postea Percivalus abiit otiosus, fortasse amicos sibi acceptiores allocuturus.

Marguerita ne quaesivit quidem quo is profectus esset, adeo parvi eum faciebat. Turba iuvenum Londiniensium divitiis et luxu insignium quasi aulica eam cinxerat; eos omnes modo dimiserat, cupiens aliquantisper cum solo Gluckio esse.

Modestus ad ostium pulsus eam ex voluptate excitavit.

«Intra,» inquit paulo impatientius, neque caput vertit ut venientem videret.

Chauvelinus, qui occasionem opperiebatur, cum eam solam esse animadvertisset, ne illud quidem «Intra» impatienter dictum exspectavit, sed tacitus in suggestum irrepsit et mox post sellam Margueritae constitit.

«Pauca tecum loqui volo, civis,» submissa voce dixit.

Marguerita repente conversa est, metu correpta, nec prorsus simulato.

«Di boni, homo! Quam me terruisti!» inquit risum coactum emittens. «Prorsus importuno tempore advenisti; Gluckium audire cupio, nec mihi nunc colloquia placent.»

«At mihi haec sola datur occasio,» ille pariter quietus respondit. Sine ulla venia petita sellam ad tergum eius admovit, ita prope ut in aurem susurrare posset nec spectatores impediret neque ipse in obscuro suggestus recessu conspiceretur. «Haec sola occasio,» repetivit, cum illa nihil responderet; «domina enim Blakeney tanta amicorum corona semper cingitur tantisque laudibus celebratur, ut veteri cuidam amico paene aditus negetur.»

«Per fidem, homo!» illa impatienter dixit, «aliam igitur occasionem quaere. Hodie post spectaculum ad Grenvillii convivium saltatorium itura sum; tu quoque, opinor, venies. Ibi tibi quinque minuta concedam …»

«Tria minuta in hoc secreto suggestu mihi abunde sufficient,» ille placide retulit. «Ac te prudenter facturam esse censeo, si me auscultaveris, civis Sancti Iusti.»

Marguerita sponte sua contremuit. Chauvelinus vocem ultra susurrum non sustulerat, immo tum placide pulveris sternutatorii paululum sumebat; tamen in habitu eius et pallidis illis oculis vulpinis aliquid erat quod

sanguinem in venis eius quasi gelu constringeret, velut inopinatus nondum perspecti exitii nuntius.

«Minarisne mihi, civis?» tandem interrogavit.

«Minime, formosa domina,» ille eleganter respondit, «sagittam tantummodo in auras conieci.»

Paulum reticuit, velut feles, quae murem nihil suspicantem intuetur, ad saltum parata, sed innata feritate mora ipsa delectatur. Tum leniter dixit:

«Frater tuus Sancti Iusti in discrimine versatur.»

Ne musculus quidem in pulcherrimo vultu ante eum motus est. Tantum latus oris videre poterat, nam Marguerita in scaenam attentissime spectare videbatur. Chauvelinus tamen observator acerrimus oculos repente fixos, labra compressa, totius corporis elegantis duritiam atque paene stupentem contentionem animadvertit.

«Atqui, per deos,» inquit hilaritatem simulans, «si istud ex commenticiis tuis insidiis est, satius erit ad sellam tuam redire meque cantu frui sinere.»

Simul manu anxie in pulvinum suggestus ad numerum cantus pulsare coepit. Selina Storace tum «Che farò» canebat coram audientibus, qui cantricem omnium principem velut incantati intuebantur. Chauvelinus sedem non reliquit, sed pusillam manum trementem tacitus contemplabatur: ea sola trepidatio indicabat sagittam suam ad scopum pervenisse.

«Quid igitur?» subito illa interrogavit, neque ad verba antecedentia pertinenter, eodemque contemptu simulato.

«Quid, civis?» ille placide rettulit.

«De fratre meo?»

«Nuntium de eo habeo, qui te, ut puto, nonnihil tanget. Sed prius liceat rem exponere ... Licetne?»

Supervacua erat interrogatio. Etsi Marguerita caput ab eo immotum averterat, sentiebat ille nervos omnes eius ad audiendum quae diceret intentos esse.

«Nuper, civis,» inquit, «auxilium tuum poposci. Patria nostra eo indigebat; tibi confidere me posse putabam. Responsum autem dedisti. Ex illo tempore mearum rerum necessitates et tuae societatis officia nos disiunxerunt ... quamquam interea multa acciderunt ...»

«Ad rem, obsecro, civis,» illa lepide dixit. «Musica mentes rapit, et spectatores colloquium nostrum moleste ferent.»

«Paulisper, civis. Eo ipso die quo te apud Dubrim honorifice conveni, nondum integra hora post ultimum tuum responsum, in meam potestatem pervenerunt quaedam scripta. Ex his novum ac subtile consilium cognovi,

quo plures Galli nobiles, inter quos proditor ille de Tournay, eriperentur. Id universum ille summus rerum alienarum perturbator, Anagallis Phoenicea, comparaverat. Nonnulla etiam huius societatis occultae vestigia mihi in manus venerunt, sed non omnia. Volo igitur ut illa mecum colligas; immo necesse est te mihi opitulari.»

Marguerita magna cum impatientia eum audisse videbatur. Tum umeros sustulit et hilariter dixit:

«Pah, homo! Nonne tibi iam dixi nec consilia tua nec Anagallidem Phoeniceam mihi curae esse? Nisi fratrem meum commemorasses …»

«Paululum patientiae, quaeso, civis,» ille immotus perrexit. «Duo viri, dominus Antonius Dewhurst et Andreas Ffoulkes, eadem nocte in deversorio quod Quies Piscatoris vocatur apud Dubrim erant.»

«Scio; eos ibi vidi.»

«Iam exploratoribus meis notum erat eos huius exsecrandae sodalitatis participes esse. Andreas Ffoulkes ipse comitissam de Tournay liberosque eius trans fretum comitatus erat. Postquam duo iuvenes soli relicti sunt, homines mei in conclave potorium deversorii vi irruerunt, os utriusque obstruxerunt, manus pedesque vinxerunt, scripta eripuerunt, eaque ad me attulerunt.»

Statim quantum periculi subesset perspexit. Scripta? Num Armandus incautius egisset? Ipsa huius rei cogitatio inexplicabili terrore eam percussit. Noluit tamen eum intellegere se timere; laetum risum edidit.

«Per fidem, quam incredibilis est insolentia tua!» hilare respondit. «Latrocinium atque vis! In ipsa Britannia! In deversorio hominibus frequentissimo! Poterant enim homines tui in ipso facinore deprehendi!»

«Quid si deprehensi essent? Filii Franciae sunt, ab hoc humili servulo tuo instituti. Si in custodiam aut etiam ad laqueum ducti essent, neque de poena questi essent neque quidquam arcanorum prodidissent. Quidquid eveniret, periculum operae pretium erat. Deversorium refertum ad talia facinora tutius est quam putas, neque hominibus meis exercitatio deest.»

«Quid postea? Quid de scriptis?» interrogavit indifferens videri conata.

«Infeliciter, etsi quaedam nomina, quaedam itinera ex illis didici, satis fortasse ut illorum conatum in praesens frustrem, haec tamen victoria brevis tantum esset; quis autem Anagallis Phoenicea sit etiamnunc ignoro.»

«Heus, mi amice,» inquit eodem studioso levitatis habitu, «in eodem igitur loco haeres quo antea, nonne? Sine me ultimam huius cantilenae stropham audire. Per fidem!» addidit, fictum oscitationis impetum arte comprimens, «nisi de fratre meo locutus esses …»

«Iam ad eum venio, civis. Inter chartas enim epistula quaedam erat, ad Andream Ffoulkes a fratre tuo Sancti Iusti scripta.»

«Quid tum? Perge.»

«Ex ea epistula apparet eum non modo hostibus Franciae favere, sed etiam sodalitati Anagallidis Phoeniceae auxilium re vera ferre, nisi ipse quoque inter sodales numerandus est.»

Ictus tandem descenderat. Marguerita iam dudum hunc casum exspectaverat; metum tamen ostendere nolebat, sed omni modo persuadere studebat sese securam esse, immo levem. Voluerat, cum calamitas instaret, animo parata esse atque ingenii sui plenam potestatem retinere, illius ingenii quod acutissimum in tota Europa vulgo dicebatur. Ne tum quidem cessit aut expavit.

Sciebat Chauvelinum vera dicere. Vir erat nimis ardens, nimis caeco studio perversae illi causae deditus, nimis de suis civibus, rerum novarum auctoribus, superbus, quam ut ad vilia sine causa mendacia descendere vellet.

Epistula Armandi, stulti atque imprudentis Armandi, in manibus Chauvelini erat. Hoc Marguerita non minus certo sciebat quam si ipsis oculis epistulam vidisset. Chauvelinus eam sibi servaturus erat, donec ipsius rationibus conveniret vel delere vel adversus Armandum uti. Haec omnia intelligebat; nihilominus magis ac magis, quam antea fecerat, hilariter et clarius ridebat.

«Age, homo!» inquit, umero verso rectaque in oculos eius intuens, «nonne dixi te commenticium consilium excogitavisse? Armandus cum arcano illo Anagallide coniunctus! Armandus nobilibus Gallis, quos tantopere despicit, in fuga auxilium ferens! Per fidem, narratio ista incredibili ingenio tuo egregie respondet!»

«Sine me rem clarius proponere, civis,» Chauvelinus eadem animi tranquillitate dixit. «Hoc tibi certe affirmo: frater tuus ita implicatus est ut nulla veniae spes supersit.»

In orchestrae suggestu breve silentium secutum est. Marguerita recta, rigida atque immota sedebat; cogitationes colligere, discrimen animo intueri, quid potissimum agendum esset secum reputare conabatur.

In theatro Storace cantilenam finierat et iam, veste ad antiquam formam accommodata induta, moribus tamen saeculi duodevicesimi adprobatis, ante auditores incensos sese inclinabat, qui clamore plausuque eam usque ad ultimam vocis vim celebrabant.

«Chauveline,» tandem Marguerita Blakeney leniter inquit, nulla iam illa audacia simulata qua antea utebatur, «mi Chauveline, experiamur utrum inter nos convenire possimus. Ingenium meum, ut videtur, umido huius caeli aere tamquam rubigine hebetatum est. Dic mihi igitur: summo studio investigas quis sit Anagallis Phoenicea, nonne ita est?»

«Acerbissimus patriae nostrae hostis est, civis; eo perniciosior quod in tenebris rem agit.»

«Eo nobilior, dicere volebas. Age; et nunc me cogere vis ut exploratoris munus pro te suscipiam, eo pretio ut frater meus Armandus salvus sit? Hocne proponis?»

«Pro pudor! Duo vocabula quam foeda, formosa domina!» Chauvelinus lepide reclamavit. «De vi ne cogitari quidem potest; nec ministerium quod patriae nomine a te petam umquam tam turpi nomine, ut exploratio est, appellari meretur.»

«At hoc certe nomen apud nos ei rei datur,» illa sicce retulit. «Nonne hoc ipsum intendis?»

«Hoc intendo, ut Armandi Sancti Iusti veniam plenam tu ipsa minimo mihi beneficio praestito compares.»

«Quodnam est illud?»

«Hoc unum a te peto, ut hac nocte vigiles, civis Sancti Iusti,» inquit ardentius. «Audi: inter chartas ex sinu Andreae Ffoulkes ereptas schedula minima reperta est. Ecce!» Simul libello e sinu deprompto schedulam extraxit et ei tradidit.

Eadem erat schedula quam quattuor ante diebus iuvenes duo legebant eo ipso momento quo satellites Chauvelini in eos impetum fecerant. Marguerita velut sua sponte eam accepit, inclinavit caput atque legit. Duo tantum versus inerant, litteris deformatis, haud dubie consulto dissimulata manu scriptis. Quos submissa voce ita recitavit:

«Memento nos non saepius convenire debere quam necessitas ipsa postulat. Praecepta omnia ad diem mensis secundum accepisti. Si mecum iterum colloqui voles, in convivio G. adero.»

«Quid hoc sibi vult?» interrogavit.

«Iterum lege, civis, tum intelleges.»

«In hoc angulo signum est, flos parvus ruber ...»

«Ita.»

«Anagallis Phoenicea!» alacriter exclamavit. «Et convivium G. Grenvillii convivium significat. Hac igitur nocte apud dominum Grenvillium aderit!»

«Ita ego quoque litteras intellego, civis,» Chauvelinus blande conclusit. «Antonius Dewhurst et Andreas Ffoulkes, postquam ab exploratoribus meis vincti atque perscrutati sunt, meo iussu in quandam domum solitariam iuxta viam Dubrensem positam abducti sunt, quam ad id ipsum conduxeram. Ibi in vinculis arctis usque ad hodiernum mane detinebantur. Cum autem hanc schedulam invenissem, volui eos Londinii tempestive adesse, ut Grenvillii

convivio interesse possent. Vides enim, nonne, multa eos cum duce suo colloqui oportere? Itaque hac nocte ei loquendi occasionem habebunt, sicut ipse praecepit. Quare hodie mane duo illi iuvenes in illa solitaria domo viae Dubrensis omnia claustra atque ostia reserata invenerunt, custodes nusquam, et duos equos bonos stratos paratosque in area vinctos. Eos equidem nondum vidi, sed tuto conicere licet non prius habenas remisisse quam Londinium attigissent. Nunc vides quam simplex sit tota res, civis!»

«Videtur sane simplex, nonne?» illa respondit, extremo amaritudinis conatu levitatem simulans. «Cum gallinam interficere vis, eam prehendis, deinde collum contorques: sola gallina rem non ita simplicem putat. Nunc tu cultrum gutturi meo admoves et obsidem habes quo me ad obsequium cogas. Tibi simplex videtur; mihi non videtur.»

«Immo vero, civis, tibi facultatem offero fratrem carissimum ex sua ipsius stultitia ortis periculis eripiendi.»

Margueritae vultus emollitus est, oculi tandem lacrimis impleti; quasi secum loquens submurmuravit:

«Unus omnium hominum ille me vere constanterque amavit … Sed quid me facere vis, Chauveline?» dixit, voce lacrimis interclusa summam desperationem prodente. «In hoc quo nunc loco versor res paene impossibilis est!»

«Minime, civis,» ille aride et inexorabiliter respondit, nihil motus puellari illo ac desperato precatu, quo etiam saxum emolliri potuisset. «Quippe cum domina Blakeney sis, nemo te suspicatur. Tuo auxilio hac nocte forsitan tandem cognoscam quis ille Anagallis Phoenicea sit. Ad convivium mox itura es: ibi pro me observa, civis; vigila, ausculta. Si quid fortuito audiveris, verbum aut susurrum, mihi referre poteris. Observa quoque omnes homines quos Andreas Ffoulkes aut Antonius Dewhurst adloquantur. Nemo te nunc omnino suspectam habebit. Anagallis Phoenicea hac nocte in Grenvillii convivio erit. Quaere quis sit, et ego, publica Franciae fide interposita, polliceor fratrem tuum salvum futurum.»

Chauvelinus cultrum quasi gutturi eius admovebat. Marguerita se in laqueis quibusdam implicitam sentiebat, unde nullam effugii spem haberet. Carissimus homo velut obses detinebatur, ut illa obtemperaret; nam probe sciebat hunc virum numquam inaniter minari. Haud dubie Armandus iam apud Consilium Salutis Publicae inter suspectos relatus erat, nec iterum e Francia exire permitteretur, sed, si ipsa Chauvelini imperio parere recusavisset, sine misericordia opprimeretur.

Adhuc tamen, ut feminae solent, aliquantisper moram trahere sperabat. Manum porrexit homini quem nunc metuebat atque oderat.

«Si tibi in hac re opem meam pollicita ero, Chauveline,» inquit blande, «num epistulam Sancti Iusti mihi reddes?»

«Si hac nocte mihi vere utilem operam dederis, civis,» ille cum risu irridente respondit, «epistulam illam tibi cras tradam.»

«Non igitur mihi confidis?»

«Plane tibi confido, carissima domina; sed vita Sancti Iusti iudicio rei publicae iam obnoxia est. Te penes est eam redimere.»

«Fortasse, etiamsi maxime velim, nihil tibi prodesse possum,» illa supplex dixit.

«Hoc quidem miserrimum esset,» ille placide respondit, «et tibi et Sancto Iusto.»

Marguerita contremuit; a tali viro nullam misericordiam exspectandam esse sentiebat. Ille, cum in ea re summam potestatem haberet, vitam dilectissimam velut in manu conclusam tenebat. Eum enim melius noverat quam ut ignoraret, si consilia sua frustra evenissent, quam saevus futurus esset.

Frigus eam invasit, quamquam aer theatri nimio calore gravis erat. Modulatio musicae, animos alioqui penitus permovens, tamquam ex longinqua regione ad aures eius pervenire videbatur. Pretiosum amiculum e reticulo contextum umeris circumdedit, et tacita fulgentem multitudinem quasi per somnium spectavit.

Paulisper cogitationes a fratre periclitante ad alterum illum virum aberraverunt, qui ipse quoque fidem eius et amorem sibi quodam iure vindicabat. Sola erat, pro Armando territa; aliquem expetebat cuius consilio et solacio niteretur, qui sciret quomodo eam iuvare atque animum confirmare posset.

Percivalus Blakeney quondam eam amaverat; maritus erat. Cur igitur tam crudele discrimen sola subire deberet? Ingenio quidem ille parum valebat, viribus corporis abundabat. Si ipsa consilium, ille virtutem virilem atque audaciam conferret, certe simul callidum legatum decipere, obsidem ex iratis eius manibus eripere possent, neque tamen nobilis ducis illius parvae fortium sodalitatis vitam periculo obicerent. Percivalus autem Armandum Sancti Iusti bene noverat; quin etiam ei familiaris atque amicus videbatur. Certe auxilium ferre posse credebat.

Chauvelinus de ea nihil iam curabat. Saevam illam condicionem «aut hoc aut illud» proposuerat, eamque deliberare reliquerat. Ipse vicissim nunc Orphei modis animum totum dare videbatur; caput angustum ac mustelae simile ad musicae numeros movebat.

Modestus ad ostium pulsus Margueritam a cogitationibus abstraxit. Aderat Percivalus Blakeney, procerus, somnolentus, comis, risu illo medio inter

verecundiam et stultitiam, quo tum Margueritae omnes animi nervi irritari videbantur.

«Ehem ... sella gestatoria tua foris est, mi cara,» inquit voce sua protracta ac languida. «Arbitror te ad istud exsecrandum convivium ire velle. Ignosce ... ehem ... domine Chauveline ... te non animadverteram ...»

Duos digitos candidos et graciles Chauvelino porrexit, qui, cum Percivalus in suggestum intrasset, e sede surrexerat.

«Venisne, mi cara?»

«Sst! Sst! Tacete!» undique ex theatro indignantium voces audiebantur.

«Pro di, quam impudentes sunt!» Percivalus vultu benevolo subridens commentatus est.

Marguerita impatienter suspiravit. Ultima spes ei subito evanuisse videbatur. Pallio se circumdedit et, ne maritum quidem aspiciens, sic respondit:

«Parata sum,» inquit, eiusque brachium arripuit. Ad ostium suggestus conversa recta in Chauvelinum respexit. Is pileo complanato sub bracchio posito et insolito risu tenuia labra circumstante parabat coniuges illos tam dispares subsequi.

«Au revoir tantum, Chauveline,» inquit blande, «mox enim apud Grenvillium iterum conveniemus.»

In eius oculis perspicax Gallus nescio quid legit quod sibi summam voluptatem attulisse videretur. Nam cum acerbo risu modicum pulveris sternutatorii sumpsisset, et tenue pectoris sui ornamentum e reticulo levibus digitorum ictibus expurgasset, aridas osseasque manus sibi placens inter se fricuit.

CAPUT UNDECIMUM
CONVIVIUM SALTATORIUM GRENVILLII

Celeberrimum illud convivium saltatorium, quod dominus Grenvillius, eo tempore rerum externarum in Britannia minister, instituerat, splendidissimum omnium eius anni conventuum fuit. Quamquam autumnalis urbanae frequentiae tempus vix coeperat, nemo fere ex iis qui aliquo loco habebantur deerat: omnes enim mature Londinium pervenire curaverant, ut huic celebritati interessent atque, pro sua quisque dignitate et facultate, inter ceteros eminerent.

Princeps Valliae, regia stirpe ortus, se adfuturum promiserat; ex theatro paulo post venturus erat. Grenvillius ipse duos priores Orphei actus audiverat, antequam ad hospites excipiendos se compararet. Hora decima vespertina, quae tum admodum sera habebatur, ampla ministerii rerum externarum conclavia, peregrinis palmis floribusque exquisite ornata, tanta hominum multitudine complebantur ut vix quemquam amplius caperent.

Unum ex cubiculis saltationibus destinatum erat; ibi lenes ac suaves minuetorum modi laetis sermonibus et frequentis splendidique coetus risibus quasi in unum concentum miscebantur.

In minore conclavi, quod in summo magnificentium scalarum aditu e regione patebat, illustris hospes ad salutandos advenientes stabat. Viri clarissimi, feminae forma conspicuae, homines undique celebres ex omnibus fere Europae gentibus iam ante eum transierant; singuli, pro immodicis saeculi moribus, profundis inclinationibus flexisque genibus honorem ei habuerant, tum inter risus et colloquia per proximas aulas saltationi, hospitibus excipiendis aleaeque destinatas dispersi erant.

Haud procul a Grenvillii cubito, cuidam mensae parieti appositae innixus, Chauvelinus, veste nigra nitidissima indutus, splendidam turbam tacitus perlustrabat. Animadverterat Percivalum Blakeney uxoremque nondum advenisse; quotiens novus quispiam intrabat, totiens acutos pallidosque oculos ad ostium subito convertebat.

Solus paene inter omnes manebat. Legatus enim novae rei publicae Gallicae, quae ex seditione orta erat, vix gratus apud Anglos esse poterat, cum recens fama atrocissimarum caedium Septembrium atque crudelis terroris rerumque omnium perturbationis trans fretum demum perlata esset.

Legati quidem officio ab Anglis collegis urbane acceptus erat; Pittius manum eius presserat, Grenvillius aliquotiens hospitem ad mensam invitaverat. Sed familiariores Londinensis societatis circuli eum prorsus

neglegebant: mulieres palam terga ei obvertebant; viri qui nullo publico magistratu fungebantur dextram ei porrigere recusabant.

Neque tamen Chauvelinus erat qui his urbanitatis iniuriis moveretur, quas ipse leves legationis suae molestias appellabat. Causae novarum rerum caeco quodam studio deditus, omnem ordinum inaequalitatem contemnebat, patriam vero suam flagranti amore prosequebatur. His tribus animi motibus ita tenebatur, ut contumelias in hac nebulosa, regiae potestati addicta, veteribusque moribus pertinaciter adhaerente Anglia acceptas nihili prorsus faceret.

Unum tamen consilium penitus animo infixum habebat.

Firmissime sibi persuaserat Galliae nobiles omnium patriae suae hostium infestissimos esse; omnes illos funditus delendos esse cupiebat. Quin etiam inter primos fuerat qui per illud funestissimum terroris tempus saevam illam sententiam edicerent: «Utinam universae nobilitati unum tantum caput esset, ut uno ictu guillotinae ferro praecidi posset!» Quocirca quemcumque Francum nobilem e patria elapsum cernebat, eum velut praedam spectabat quam carnificis ferrum iniuria amisisset.

Nec infitiandum est eos, qui ob studium regiae causae exules facti e Gallia effugere potuerant, omni ope enisos esse ut externarum gentium iram in Galliam concitarent. In Anglia, Belgio, Batavia innumerabilia consilia clam inibantur, quibus aliquam ex potentioribus gentibus ad exercitus in Lutetiam novis rebus occupatam mittendos impellerent, Ludovicum regem in libertatem vindicarent, ac sanguinarios illius immanis reipublicae duces sine mora suspenderent.

Itaque minime mirum erat Chauvelinum odio acerbissimo adversus illam fabulis celebratam atque ignotam Anagallidis Phoeniceae personam accendi. Vir ille cum paucis iuvenibus levibus, qui eius imperio parebant, pecunia affatim instructis, summa audacia miraque sollertia praeditis, centenos nobiles ex Gallia servaverat. Eorum qui in Anglica aula exules honorifice excipiebantur novem partes ex decem isti viro eiusque sodalitati salutem suam debebant.

Chauvelinus autem collegis Lutetiae fidem dederat se illius Angli rebus alienis importune se inserentis nomen ac personam patefacturum, deinde eum in Galliam blanditiis ac dolo pellecturum, ac postremo… Sola cogitatio capitis illius viri arcani, quod sub guillotinae ferro tam facile quam cuiusvis alterius caderet, ita ei voluptati erat, ut spiritum alte cum animi oblectatione duceret.

Subito in magnifico scalarum aditu ingens tumultus excitatus est; omnes paulisper a sermonibus abstinuerunt, cum vox praefecti ministrorum, hospites nuntiantis, extra conclave audiretur:

«Serenissimus Valliae princeps cum comitatu; eques Percivalus Blakeney et domina Blakeney!»

Grenvillius festinanter ad ostium processit, ut tam excelsum hospitem exciperet.

Princeps Valliae, pretiosissima aulae veste e holoserico colore inter roseum et subflavum, auro opulentissime acu picto, ornatus, ingressus est Marguerita Blakeney brachio suo innixa; a sinistra eius Percivalus stabat, tunica ex serico subflavescenti nitidissimo conspicuus, ad immodicam eorum quos «Incredibiles» vocabant formam secta, flavis capillis nullo pulvere aspersis, reticulis inaestimabilis pretii ad collum et circa carpos ornatus, pileumque complanatum sub bracchio gerens.

Paucis illis verbis, quibus solemnis reverentia regiis personis exhiberi solet, invicem dictis, Grenvillius ad principem conversus ait:

«Licetne mihi, serenissime princeps, dominum Chauvelinum, a re publica Gallica legatum rite missum, tibi praesentare?»

Chauvelinus, simul atque princeps intraverat, paulum progressus erat, cum speraret se principi commendatum iri. Is se admodum profunde inclinavit; princeps contra brevi tantum capitis nutu salutationem reddidit.

«Domine,» inquit princeps frigide, «conabimur oblivisci cuius rei publicae nomine missus sis, teque non tam legatum quam hospitem nostrum, privatum e Gallia virum, habere. Hoc igitur nomine nobis gratus advenis.»

«Serenissime princeps,» respondit Chauvelinus rursus inclinatus. «Domina,» addidit, cum in conspectu Margueritae nova sollemnitate se demitteret.

«Eho, mi parve Chauveline!» illa subridens nulloque animi motu turbata exclamavit, parvam manum ei porrigens. «Hic dominus mihi vetus amicus est, serenissime princeps.»

«Quod si ita est,» princeps multo benignius inquit, «duplici de causa nobis gratus eris, domine.»

«Est etiam alia persona,» intercessit Grenvillius, «quam, si venia tua liceat, serenissimo principi praesentare velim.»

«Quisnam est?» rogavit princeps.

«Domina comitissa de Tournay de Basserive cum omnibus suis, qui haud ita pridem ex Gallia advenerunt.»

«Perlibenter! Hi igitur ex felicioribus illis fuerunt!»

Grenvillius circumspicere coepit, quaerens comitissam in extrema conclavis parte sedentem.

«Di me ament!» princeps Margueritae submissa voce dixit, ubi primum vetulae rigentem atque immobilem figuram conspexerat. «Di me ament! Quam severae virtutis et quam maestae mulieris speciem prae se fert!»

«Profecto, serenissime princeps,» illa risu comitante respondit, «virtus unguentis pretiosissimis similis est: contrita maxime odorem suum fundit.»

«Eheu, virtus,» princeps suspirans inquit, «pulchro vestro sexui plerumque parum decora est, domina.»

«Domina comitissa de Tournay de Basserive,» inquit Grenvillius, matronam ad principem inducens.

«Pergratum mihi est, domina, te cognoscere. Nosti patrem meum regem semper benigne hospitio excipere eos qui ex Gallia patria sua pulsi sunt.»

«Serenissimus princeps eximia benignitate semper praeditus est,» comitissa pro dignitate sua respondit. Tum filiam, iuxta matrem pavide stantem, manu indicans, «Haec filia mea Susanna est, serenissime princeps,» addidit.

«O quam venusta! Quam venusta!» princeps inquit. «Nunc vero permitte, comitissa, ut tibi dominam Blakeney, cuius amicitia gloriari nobis licet, ostendam. Multa, ut opinor, vobis inter vos erunt communicanda. Quisquis eiusdem patriae est cuius domina Blakeney, eo mihi propter ipsam bis gratus est; amici eius nostri amici erunt, hostes eius Angliae hostes.»

Ad haec tam benigna excelsi amici verba caerulei Margueritae oculi laetitia et quodam malitioso gaudio micuerunt. Comitissam enim, quae paulo ante eam tam palam contumelia affecerat, princeps coram omnibus verecunde reprehenderat; neque poterat Marguerita non gratulari sibi. Illa tamen matrona, quae regiae maiestatis reverentiam paene religionis loco habebat, in omni aulico cultu ita exercitata erat ut nullam ne minimam quidem perturbationis notam prae se ferret, cum ambae aequa sollemnitate genua inter se flecterent.

«Serenissimus princeps nimia semper benignitate utitur, domina,» Marguerita modestum vultum prae se ferens dixit, quamquam caerulei oculi occultis risibus scintillabant, «sed hic eius tam benevola conciliatio necessaria non est. Quam amabiliter me superiore nostro congressu excepisti, id adhuc iucundissime memoria teneo.»

«Nos miseri exules, domina,» comitissa frigidissime respondit, «gratias Angliae pro hospitalitate agimus, cum serenissimi principis voluntati obsequimur.»

«Domina!» inquit Marguerita, iterum sollemniter genu flexo.

«Domina!» comitissa pari dignitate respondit.

Interea princeps pauca benignissime cum iuvene vicecomite loquebatur.

«Gaudeo, domine vicecomes, quod te cognovi,» ait. «Patrem tuum bene noveram eo tempore quo Londinii legatione fungebatur.»

«Heu, serenissime princeps!» vicecomes respondit, «tum ego puer admodum parvulus eram; nunc vero hunc conveniendi honorem patrono nostro, Anagallidi Phoeniceae, debeo.»

«Tace!» princeps celeriter ac serio monuit, Chauvelinum oculis significans, qui paulum a reliquis semotus per totum hoc colloquium steterat, Margueritam et comitissam tenui aculeatoque labrorum risu contemplatus.

«Immo vero, serenissime princeps,» Chauvelinus tum ait, velut ipsi monito respondens, «quaeso ne hunc iuvenem vetes grati animi significationem dare; nomen illius flosculi rubri tam mihi quam universae Galliae satis notum est.»

Princeps eum paulisper acerrime intuitus est.

«Ergo, per fidem, domine,» inquit, «fortasse de nostrae gentis heroe plura nosti quam nos ipsi; fortasse etiam, quis sit, compertum habes. En!» addidit, ad diversos per conclave coetus se convertens, «mulieres verba tua avidissime exspectant. Si earum curiositati satisfeceris, amplissimam apud pulchrum sexum gratiam tibi conciliaveris.»

«Ah, serenissime princeps,» Chauvelinus magna cum significatione respondit, «in Gallia fama fert ipsam tuam celsitudinem, si modo velit, omnium verissimam de arcano illo flore iuxta vias nascente rationem reddere posse.»

Haec dicens acutos oculos subito ad Margueritam rettulit; illa autem nullum animi motum prodidit, sed aspectum eius intrepide sustinuit.

«Minime vero, homo!» princeps respondit. «Labra mea sigillo clausa sunt. Socii eius, qui in sodalitate versantur, ducis sui arcanum summa fide custodiunt; quare pulchris eius cultoribus nihil relinquitur nisi ut umbram tantum colere cogantur. Hic apud Anglos, domine,» addidit mira quadam venustate et maiestate, «vix Anagallidem Phoeniceam nominamus, cum omnes formosae feminae tanto eius studio incensae rubescunt. Nemo praeter fidissimos eius sodales ipsum vidit. Ignoramus utrum procerus an brevis sit, candidus an fuscus, pulcher an deformis; illud tamen scimus, eum esse omnium in terris fortissimum atque honestissimum equitem. Et nos omnes paulum gloriamur, domine, cum recordamur eum Anglum esse.»

«Quin etiam, domine Chauveline,» Marguerita addidit, quasi provocans, dum immotum Galli vultum, Sphingis instar arcanum ex adverso intuetur, «serenissimus princeps dicere debuit nos feminas de illo quasi de prisco aliquo

heroe cogitare. Eum colimus, insignia eius gestamus, pro eo in periculo posito contremiscimus, cum vero vicit, una triumphamus.»

Chauvelinus se coram principe et Marguerita placide inclinavit, neque quicquam praeterea fecit. Intellexerat utramque orationem, quamvis diverso modo, ad suam irrisionem vel provocationem pertinere. Otiosum principem voluptatibus deditum contemnebat; pulcherrimam autem mulierem, cuius aureos capillos ramulus rubrorum flosculorum ex rubinis adamantibusque artificiose compositus ornabat, in sua potestate habebat. Itaque tacere atque eventum opperiri sine periculo poterat.

Subito longus, hilaris, prorsus inanis cachinnus silentium, quod omnes invaserat, rupit.

«At nos infelices mariti,» inquit Percivalus Blakeney, tam magnifice ornatus, voce lenta et affectata, «spectatores tantum stare cogimur… dum illae umbram quandam exsecratam colunt.»

Omnes riserunt, princeps omnium maxime. Subita illa taciti motus contentio ita remissa est, ut paulo post cuncti hilare ridendo colloquendoque in proximas aulas dispersi essent.

CAPUT DUODECIMUM
FRUSTULUM CHARTAE

Marguerita gravissime angebatur. Quamquam ridebat et cum aliis colloquebatur, quamquam nulla femina inter convivas maioribus laudibus, studiis, honoribus celebrabatur, sibi tamen videbatur mulieri ad mortem damnatae similis, quae extremum vitae suae diem ageret.

Nervi eius tanta contentione cruciabantur, quanta vix tolerari posset; ea autem per brevem illam horam quam inter spectaculum musicum et saltationes cum marito transegerat quasi centuplo creverat. Exigua spei lux, fore ut in homine illo benigno quidem sed ignavo utilem amicum consiliariumque reperiret, simul ac sola cum eo remanserat tam cito exstincta erat quam exorta.

Eodem contemptu, quem quis interdum erga animal mansuetum aut servum fidelem cum quadam benevolentia sentit, arridens se avertebat ab eo viro qui in tanto animi discrimine animi sustentaculum esse debuerat. Ille enim mente tranquilla consilium ei dare debuerat, cum misericordia muliebris atque varii animi affectus eam huc illuc raperent, inter fratris procul absentis atque extremo mortis periculo obiecti amorem et horrorem ministerii immanis quod Chauvelinus pro Armandi salute ab ea exigebat.

At ibi stabat ipsum illud firmamentum, ille consiliarius animi compos, circumdatus grege iuvenum mollium, inanium, omnis prudentiae expertium, qui carmen quattuor versiculorum ridiculum, ab eo paullo ante prolatum, inter se summa cum voluptate dictitabant.

Quocumque se vertebat, inepta illa verba audiebat; nihil paene aliud omnibus sermonis argumentum erat. Princeps ipse ridens eam rogaverat quid de recentissimo mariti sui ingenii poetici specimine sentiret.

«Totum carmen dum fasciam collo alligarem composui», Percivalus sodalibus suis, qui eum mirabantur, gloriatus erat.

«Hic quaeritur, illic quaeritur,
A Gallis ubique requiritur.
Caelone latet? an apud inferos?
Anagallis damnata fugit oculos!»

Facetia illa Percivali per omnes splendidarum aularum circulos pervagata erat. Princeps laetitia efferebatur; affirmabat vitam sine Blakeneyo vastam atque tristem solitudinem futuram. Deinde eum brachio prehensum in conclave aleatoribus destinatum duxerat ibique longo aleae certamine secum tenuerat.

Percivalus, cui in plerisque nobilium conventibus mensa aleatoria praecipuae voluptati esse videbatur, uxorem plerumque sine impedimento patiebatur amatores blande excipere, saltare, sese oblectare vel ad fastidium usque taedio affici, prout libuisset.

Ea vero nocte, postquam lepidum dictum protulerat, Margueritam turbae admiratorum, omnis aetatis virorum, reliquerat: omnes paratissimi erant ut eam oblivisci iuvarent alicubi in illis amplis conclavibus esse hominem procerum ac segnem, qui tanta stultitia laboravisset ut crederet mulierem totius Europae ingeniosissimam tranquillis atque cotidianis matrimonii Anglici vinculis contentam futuram.

Nimia nervorum contentio, animi concitatio et sollicitudo insigni Margueritae Blakeney novam quandam venustatem addebant. Magno comitatu virorum variarum aetatum ac diversarum fere gentium stipata, quocumque procedebat admirationis voces undique excitabat.

Iam sibi nullam meditandi moram concedere volebat. Ab ineunte aetate moribus paulo liberioribus assuefacta, quodammodo fato omnia tribuere didicerat. Sentiebat res ipsas suum cursum secuturas esse, neque se earum cursum regere posse. A Chauvelino misericordiam nullam sperare poterat. Is pretio caput Armandi aestimaverat; utrum pretium solvere vellet necne ipsius arbitrio reliquerat.

Serius eadem vespera Andream Ffoulkes equitem et Antonium Dewhurst dominum conspexit, qui tum demum advenisse videbantur. Animadvertit Andream statim ad parvam Susannam de Tournay contendisse; nec multo post iuvenes in alto quodam fenestrae columellis lapideis divisae recessu soli se receperant, ubi diu colloquebantur, sermone utrique, ut apparebat, gravi simul et iucundissimo.

Uterque iuvenis vultu fesso et sollicito videbatur; ceterum omni elegantia vestitus erat, nec quicquam in urbana eorum comitate tantam calamitatem prodere videbatur quantam sibi et duci suo imminere sentire debebant.

Ipsam sodalitatem Anagallidis Phoeniceae propositum suum nequaquam deserturam esse e Susanna didicerat; puella enim aperte narraverat matri sibique certo promissum esse comitem de Tournay intra paucos dies ope illius sodalitatis e Gallia ereptum iri.

Dum oculos per splendidam atque exquisitissimo eius temporis more vestitam multitudinem in aula luminibus laete collustrata circumfert, incerta cogitatione quaerere coepit quis ex istis hominibus mundanis Anagallis illa Phoenicea arcana esset, qui audacissimarum rerum consilia contexeret et multorum hominum pretiosas vitas fortunasque manu teneret.

Ardens eam incessit cupiditas illum cognoscendi. Per multos quidem menses de eo audiverat, atque eius nomen, sicut ceteri nobiles, ignotum esse aequo animo tulerat; nunc vero scire vehementer cupiebat, nullo prorsus privatae utilitatis studio, non propter Armandum, neque, di immortales, propter Chauvelinum, sed suapte causa tantum: quia ipsa fortitudinem eius et sollertiam semper summa admiratione prosecuta erat.

Aderat profecto inter saltantes alicubi: Andreas enim Ffoulkes et Antonius Dewhurst praesentes erant, plane ducem suum conventuros exspectantes, forsitan ut nova ab eo mandata acciperent.

Omnes circumstantes contemplabatur: Normannos nobili vultu insignes, Saxones robusto corpore flavisque capillis, Celtas vultu mitiore facetioreque. Quisnam ex his vim, industriam, calliditatem prae se ferret, quibus tot viros Anglos natalium splendore claros, inter quos etiam ipsum principem fama numerabat, suae voluntati imperioque subiecisset?

Num Andreas Ffoulkes? Minime sane: oculi illi caerulei et mites amore tam tenero tamque cupido Susannam sequebantur, quam mater severa a dulci colloquio abductam secum ducebat. Marguerita eum e longinquo spectabat, cum tandem puellae figura venusta in turba disparuisset et ipse suspirans se avertisset, velut sine consilio et solus, quoniam Susanna iam abierat.

Videbat eum ad ostium ambulare quo in parvum conclave interius patebat aditus; ibi substitit, postibus corpore innixus, oculos adhuc sollicite passim circumferens.

Marguerita effecit ut comitem, qui tum sibi officiosissime adhaerebat, paulisper eluderet; inde per frequentiam eleganter vestitorum hominum progressa ad ostium propius accessit, ubi Andreas innitebatur. Cur ad eum propius accedere cuperet, ipsa dicere non potuisset; fortasse vi fati quadam omnipotenti trahebatur, quae hominum fortunas tam saepe regere videtur.

Repente constitit. Cor ipsum sistere sibi videbatur; oculi magni ac motu ardentes in ostium illud uno temporis puncto coniecti, mox pari celeritate aversi sunt. Andreas Ffoulkes eadem adhuc neglegenti corporis positione ad postes stabat, sed Marguerita perspicue viderat dominum Hastings, iuvenem lautum, mariti sui amicum et ex principis comitatu, dum festinanter praeteriret, nescio quid illi in manum furtim inseruisse.

Ad brevissimum tempus, vix quantum fulgur micat, Marguerita haesit; deinde, summa arte tranquillitatem simulans, per aulam iter repetivit, nunc tamen celerius ad idem ostium tendens, quo Andreas iam evanuerat.

Haec omnia, ex quo primum Andream ad ostium innixum conspexerat usque ad momentum quo eum in exiguum conclave secuta erat, intra spatium

unius minuti acciderant. Fatum enim, cum percutit, plerumque celerrimum est.

Iam domina Blakeney quasi nulla erat. Sola Marguerita Sancti Iusti ibi aderat: Marguerita Sancti Iusti, quae pueritiam primamque iuventutem in tutis Armandi fratris complexibus transegerat.

Omnia cetera memoria exciderant: dignitas, ordo nobilitatis, secreti animi ardor, cuncta praeter unum, Armandum in mortis discrimine versari; nec plus viginti pedibus ab ea remotam, in parvo illo conclavi tum vacuo, in ipsis Andreae Ffoulkes manibus fortasse esse schedulam quasi amuletum, cuius ope fratrem servare posset.

Vix alterum dimidium minuti intercesserat inter id tempus quo Hastings rem illam arcanam Andreae in manum insinuaverat et id quo Marguerita vicissim in vacuum conclave penetravit. Andreas, tergo ad eam verso, prope mensulam stabat, cui magnum candelabrum argenteum impositum erat. In manu schedulam tenebat, cuius verba tum attente perlegebat.

Illa clam accessit; vestis mollis corpori adhaerens super spissum tapete ne levissimum quidem strepitum movebat, nec respirare ausa est donec quod instituerat perficeret. Iam paene post tergum eius stabat... Eodem momento iuvenis conversus eam vidit; illa gemitum edidit, manum per frontem duxit, ac languida voce submurmuravit:

«Quantus calor in aula erat!... Subito paene mihi animus defecit... Ah!...»

Titubabat quasi iam casura; Andreas autem, statim se colligens et schedulam quam legerat manu complicans, eam, ut videbatur, vix satis celeriter sustentare potuit.

«Aegrotasne, domina Blakeney?» magna sollicitudine rogavit. «Sine me...»

«Non, non, nihil est», festinanter interpellavit. «Sellam, cito!»

In sellam, quae mensae propinqua erat, se demisit, capite retro reiecto oculos clausit.

«Iam!» adhuc languide susurravit; «vertigo decedit... Ne me cures, Andrea; iam multo melius me habere tibi confirmo.»

His in rebus dubium non esse videtur, atque id etiam ii qui de animi natura disputant asseverant, sexto quodam sensu nos praeditos esse, qui cum quinque ceteris nihil commune habeat. Non videmus, non audimus, non tangimus, et tamen simul omnia haec facere nobis videmur. Marguerita ibi sedebat, oculis, ut apparebat, clausis. Andreas paulo post tergum eius stabat; ad dextram mensa erat, in qua candelabrum quinque brachiis instructum positum erat. At animo nihil prorsus nisi Armandi vultus obversabatur.

Armandus, cuius vita in summo versabatur periculo, eam intueri videbatur e tenebricoso quodam prospectu, ubi indistincte exprimebantur turbae Parisiorum fremitus, nudi parietes tribunalis Publicae Salutis, Fouquier-Tinville accusator publicus vitam Armandi populi Gallici nomine postulans, et tristis illa machina capitalis, cuius ferrum sanguine infectum novam victimam exspectabat... Armandus!

Exiguum conclave uno momento tanto silentio oppressum est ut nullus sonitus audiretur. Ex splendida aula saltatoria ultra ostium dulces gavottae modi, vestium pretiosarum susurrus, permultorum hilarium hominum sermones et risus, quasi mirum et sinistrum concentum ad scaenam quam hic agebant comitandam afferebant.

Andreas nihil amplius dixerat. Tum demum sextus ille sensus in Marguerita vim suam ostendit. Videre non poterat, nam oculos clausos tenebat; audire non poterat, nam strepitus ex aula veniens tenuem chartulae fricationem obruerat. Nec tamen dubitabat, perinde ac si et vidisset et audivisset, Andream ipso illo momento schedulam ad flammam unius candelae in candelabro ardentis admovere.

Eodem ipso temporis puncto quo charta ignem concipere coepit, oculos aperuit, manum protendit, duobusque digitis delicatis ex manu iuvenis chartulae ardentis frustulum rapuit. Deinde flammulam exsufflavit, chartam ad nares admovit, tanta securitate ut nihil insoliti fecisse videretur.

«Quam diligenter mei curam agis, Andrea!» hilari voce inquit. «Profecto avia tua te docuit chartae combustae odorem haurire certissimum esse remedium adversus vertiginem.»

Cum voluptate suspiravit, schedulam inter digitos gemmis ornatos firmiter tenens, veluti amuletum quo fortasse fratris Armandi vita servaretur. Andreas stupefactus eam intuebatur; primo prae repentino casu quid accidisset ne intellegere quidem poterat. Adeo improviso casu oppressus erat ut vix caperet chartulam quam in manu illa formosa cernebat fortasse tantum momenti habere ut ex ea sodalis sui vita penderet.

Marguerita in longum et laetum cachinnum prorupit.

«Quid me ita obstupefactus intueris?» per iocum quaesivit. «Crede mihi, longe melius iam valeo; remedium tuum efficacissimum fuit. Quam suaviter hic refrigeratur aer!» eadem prorsus animi tranquillitate addidit. «Et sonus gavottae ex aula saltatoria veniens mirifice animum demulcet et delectat.»

Haec omnia quam levissime, quasi nihil curaret, lepide effutiebat; Andreas vero, animo vehementer cruciatus, omnia consilia in mente volvebat quibus quam celerrime schedulam ex pulchrae mulieris manu eripere posset. Vagae confusaeque suspiciones subito mentem eius invaserunt. Repente recordatus

est eam Gallam esse, tum, quod omnium gravissimum erat, illam horribilem de marchione Sancti-Cyri historiam, cui in Anglia nemo, tum Percivali tum ipsius mulieris causa, fidem adhibuerat.

«Quid? Etiamnunc somnians me intueris?» hilari risu inquit. «Parum sane comis es, Andrea! Nunc autem reputanti mihi in mentem venit te, cum modo me conspexisses, non laetum sed potius perterritum visum esse. Profecto suspicor chartulae istius comburendae causam non fuisse aut valetudinis meae sollicitudinem aut remedium ab avia traditum. Credo potius te ultimas litteras amicae tuae crudelis delere voluisse. Age, confitere!» addidit, schedulam iocose sustollens. «Num haec extrema eius repudiatio est, an novissima precatio ut osculo simultatem componatis?»

«Quidquid tandem est, domina Blakeney», respondit Andreas, qui paulatim animi potestatem recuperabat, «certe haec chartula mea est atque...»

Nec curans utrum id adversus mulierem parum urbanum existimaretur, iuvenis impetu facto ad schedulam arripiendam prosiluit; sed Marguerita celerius cogitabat quam ille, ac sub tanto animi stimulo velocius certiusque movebatur. Statura procera et viribus valens erat; uno gradu celeriter retrocessit, mensulam Sheratonianam rebus superimpositis iam nimis oneratam, impulsu evertit. Illa cum ingenti fragore corruit, magno simul candelabro super se posito deiecto.

Subito velut metu perculsa exclamavit:

«Candelae, Andrea, cito!»

Non magnum damnum factum est. Una alterave candela candelabro cadente exstincta erat; aliae tantum ceram liquefactam in pretiosum tapete defuderant; una autem involucrum chartaceum, quo circumdata erat, inflammaverat.

Andreas flammulas celeriter et dextere exstinxit, candelabrumque in mensam reposuit. Sed id pauca tantum temporis momenta occupaverat, quae Margueritae satis superque fuerunt ut schedulam velocissime oculis percurreret et quid contineret memoriae mandaret: duodecim verba, eodem depravato litterarum ductu quem antea viderat scripta, eodemque signo notata, flore stellato atramento rubro delineato.

Cum Andreas rursus ad eam respexisset, nihil in eius vultu praeter metum repentino casu excitatum ac laetitiam quod omnia bene cessissent deprehendit; schedula interim, tanti momenti quamvis tam exigua, in solum decidisse videbatur. Iuvenis eam cupidissime sustulit, vultuque manifeste relevato digitos super ea artissime clausit.

«Pro pudor, Andrea!» inquit, capite quassato et iocose suspirans. «Alicuius ducis uxoris animum, facilem ad motus amoris, perturbas, dum simul dulcissimae Susannae meae animum tibi devincis! Euge vero! Profecto ipse Cupido tibi adstitisse credendus est et totum Ministerium Rerum Externarum incendio perire minatus, tantum ut epistulam amoris ex manibus meis elabi faceret priusquam eam curiosis oculis inquinarem. Cogita, uno adhuc momento et arcana cuiusdam ducis uxoris infidelis cognovissem!»

«Ignosces, spero, domina Blakeney», respondit Andreas, iam aeque atque illa placidus, «si ad operam illam iucundam, quam interpellavisti, revertar?»

«Quin immo, Andrea! Quo pacto rursus deum Amorem impedire audeam? Fortasse ob tantam audaciam mihi gravissimam poenam imponeret. Combure sane munus amoris, ut lubet!»

Andreas schedulam iam in tenuem longamque taeniam convolutam rursus ad flammam candelae quae adhuc ardebat admovebat. Adeo ardenter exitium chartulae curabat, ut singularem risum in vultu mulieris contra sedentis non animadverteret; quod si animadvertisset, fortasse illa tranquillitas, qua vultus eius modo solutus erat, evanuisset. Spectabat schedulam fatalem, dum flamma eam paulatim contraheret. Mox ultimum frustulum in solum cecidit, et ipse cineres calce compressit.

«Iam vero, Andrea», inquit Marguerita Blakeney solita illa venusta securitate, suavissime arridens, «num tantum audebis ut amatae tuae invidiam excites, me ad saltationem minueti invitando?»

CAPUT TERTIUM DECIMUM
AUT HOC AUT ILLUD?

Pauca illa verba, quae Marguerita Blakeney in chartula semusta legere potuerat, ipsius Fati voces esse videbantur. «Cras ipse proficiscar…» Haec quidem satis dilucide legerat; deinde candelae fumus litteras ita obscuraverat, ita ut pauca verba quae sequebantur legi iam non possent. In ima autem chartula altera sententia erat, quae nunc velut litteris igneis exarata ante oculos animi eius clara distinctaque versabatur.

«Si iterum mecum colloqui voles, in conclavi cenatorio ad ipsam horam primam post mediam noctem adero.» Iis subscriptum erat parvum illud signum, festinanter delineatum, flosculo scilicet stellam referente, qui iam ei tam familiaris erat.

Ad ipsam horam primam! Iam fere undecima erat; ultimus minuetus saltabatur, Andrea Ffoulkes et pulcherrima domina Blakeney reliquis saltantibus praeeuntibus inter venustos implicatosque choreae flexus.

Fere undecima! Horologii pulcherrimi, quod aetatis Ludovici Decimi Quinti artificium referebat atque in fulcro aeneo deaurato positum erat, indices tam praecipiti cursu moveri videbantur ut eam paene ad insaniam adigerent. Duae tantum horae supererant; tum et ipsius et Armandi sors in perpetuum constituta foret. Intra easdem horas deliberandum erat utrum ea quae tanta calliditate comperisset apud se retineret fratremque suo fato relinqueret, an consulto proderet virum fortem, qui vitam suam hominibus iuvandis devoverat, nobilem, liberalem, atque ante omnia nihil mali suspicantem.

Id facinus horrendum videbatur. Sed tum Armandus animo eius obversabatur! Armandus quoque nobilis et fortis erat, nec ipse fraudis quidquam suspicabatur. Armandus eam amabat et vitam suam in eius manus libenter commisisset; illa vero nunc, cum fratrem a morte eripere posset, dubitabat. O rem nefandam! Vultus fratris benignus, mitis, erga se amore plenus, eam quasi tacita querela reprehendens, ante oculos eius obversari videbatur.

«Servare me potuisti, Margot!» quasi ille loqui videbatur. «At tu vitam ignoti hominis, quem non nosti neque umquam vidisti, meae anteposuisti, atque eum incolumem manere maluisti, dum me ad guillotinam mitteres!»

Haec tam inter se pugnantia cogitata animum Margueritae exagitabant, dum illa tamen labris subridens per elegantes minueti figuras atque ambages leniter movebatur. Animadvertit autem, qua erat mentis acie, se omnem Andreae sollicitudinem iam plane sedavisse.

Tam perfecte sibi imperabat ut illo ipso momento, totoque tempore quo minuetus agitabatur, partes melius ageret quam umquam in scaena theatri

quod «Comédie-Française» vocant egerat. Sed tum, cum fabulas agebat, fratris dilectissimi vita ex arte eius histrionica non pendebat.

Callidior erat quam ut partes nimis vehementer ageret; itaque de litterulis amatoriis, quas esse simulaverat, ne verbo quidem amplius mentionem fecit, quamquam illa chartula Andreae Ffoulkes quinque minuta gravissimae sollicitudinis attulerat.

Observabat quomodo sub hilari suo risu Andreae timor paulatim evanesceret, ac brevi perspexit, quicquid dubitationis in animo eius subito ortum esset, id antequam ultimi minueti modi absolverentur funditus depulsum esse. Neque ille umquam intellexit quanto ardore animi ipsa intus aestuaret, quantopere sibi imperare cogeretur, ut sine intermissione colloquia vulgaria et levia sereret.

Finito minueto, Andream rogavit ut se in proximum conclave deduceret.

«Serenissimo principi pollicita sum me cum eo ad cenam descensuram esse», inquit; «sed priusquam discedamus, dic mihi… num mihi ignoscis?»

«Tibine ignoscam?»

«Ita! Fatere me tibi modo non parvum timorem incussisse. Sed memento me Anglam non esse, neque amantium litterularum commercium pro crimine ducere; ac per fidem spondeo me Susannae meae parvae nihil narraturam esse. Nunc autem dic: te die Mercurii ad convivium nauticum meum excipere potero?»

«Nescio, domina Blakeney», ambigue respondit. «Fortasse mihi cras Londinio proficiscendum erit.»

«Equidem, si tuo loco essem, id non facerem», serio dixit. Deinde ubi anxietatem rursus in eius oculis apparere vidit, hilari voce addidit: «Nemo globum sollertius quam tu provolvit, Andrea; in prato globorum lusui destinato te profecto magnopere desideraremus.»

Eam iam ex uno conclavi in alterum deduxerat, ubi serenissimus princeps pulchram dominam Blakeney exspectabat.

«Domina, cena nos exspectat», princeps ait, Margueritae brachium suum porrigens, «et magna spe teneor. Fortuna dea in aleae ludo, quem Hazard vocant, tam pertinaciter mihi infensa fuit, ut nunc deae Pulchritudinis risum haud dubie exspectem.»

«Ergone ad mensas ubi chartis luditur, princeps serenissime, adversa usus es fortuna?» Marguerita rogavit, dum brachium principis prehendit.

«Ita sane! Admodum adversa. Blakeneyus, cui parum est inter patris mei subditos omnium esse ditissimum, in ludo quoque inaudita prorsus felicitate utitur. Sed, obiter, ubi ille lepidissimus vir est, cui nemo ingenio comparari potest? Iuro tibi, domina, vitam nostram, si tuus risus illiusque facetiae deessent, instar deserti maesti futuram esse.»

CAPUT QUARTUM DECIMUM
AD IPSAM HORAM PRIMAM!

Cena summa cum hilaritate acta erat. Omnes qui aderant affirmabant numquam dominam Blakeney tam amabilem, neque Percivalum illum, quem «stultum illum damnatum» vocitare solebant, tam lepidum visum esse.

Serenissimus princeps Valliae ad ridiculas quidem, sed iucundas Blakeneyi responsiones adeo riserat, ut lacrimae per genas manarent. Versiculi eius inconditi, «Hic quaeritur, illic quaeritur» ceteraque, ad cantilenae modulos «Heus, Britanni laeti!» cantabantur, dum convivae pocula in mensam magno strepitu illidebant. Praeterea Grenvillius coquum habebat omni laude dignum; quidam homines faceti aiebant illum ex vetere Gallorum nobilitate oriundum esse, qui, patrimonio amisso, in culina ministerii rerum externarum novam fortunam quaereret.

Marguerita Blakeney ingenii sui splendorem maxime ostendebat; neque vero quisquam ex tanta in cenatorio conclavi turba vel suspicari poterat quam atrox certamen in pectore eius agitaretur.

At horologium inexorabili crepitu tempus praeteriens metiebatur. Iam multum post mediam noctem processerat tempus, et princeps ipse Valliae de mensa relinquenda cogitabat. Intra proximam semihoram duorum virorum fortium fata inter se confligere videbantur: fratris carissimi atque alterius, herois ignoti.

Marguerita ne conata quidem erat hac postrema hora Chauvelinum convenire. Sciebat enim oculos eius acutos, vulpinos, sibi statim terrorem incussuros atque sententiam suam in Armandi partem inclinaturos. Dum eum non videret, in intimis tamen animi recessibus spes quaedam incerta et obscura vivebat, fore ut aliquid accideret, aliquid ingens, incredibile, aetati memorabile, quod grave illud officium alterutrum ex duobus tam crudelibus malis eligendi, ab infirmis iuvenilibusque umeris auferret.

Sed minutae praeteribant taediose eodemque semper sono, quo tempus progredi solet cum adsiduis horologii ictibus ipse animus cruciatur.

Post cenam rursus saltari coeptum est. Serenissimus princeps discesserat; natu maiores convivae passim de redeundo domum colloquebantur. Iuvenes autem nullam lassitudinem sentiebant, atque novam gavottam instituerant, quae alterum horae quadrantem occupatura erat.

Marguerita novam saltationem ferre se posse non credebat; ipsa quoque patientia aliquando finem habet. A quodam ministro regii consilii comitata, ad parvum illud conclave interius redierat, quod omnium adhuc

desertissimum erat. Non dubitabat quin Chauvelinus alicubi sibi insidias pararet, primam occasionem capturus qua solus cum sola colloqueretur.

Paulo ante cenam, cum minuetus absolutus esset, oculi Margueritae oculis Chauvelini breviter occurrerant; intellexeratque virum illum callidissimum, cui oculi pallidi omnia rimari videbantur, iam coniecisse opus ab ea perfectum esse.

Sic Fatum voluerat. Marguerita, gravissimo certamine quo mulieris umquam animus divelli potest excruciata, decreta eius tandem acceperat. Armandus tamen quocumque pretio servandus erat, ille ante omnes: frater enim eius erat, qui, cum illa adhuc infantula ambos parentes amisisset, ex eo tempore matris, patris, amici vicem ei praestiterat. Ne cogitari quidem poterat eum proditoris supplicio sub guillotina periturum: res erat horrenda, immo impossibilis. Hoc fieri non poterat, non poterat. Quod ad ignotum hominem, heroem illum, attineret … ibi quidem Fatum iudicaret. Marguerita vitam fratris ab implacabili inimico redimeret; postea callidus ille Anagallis Phoenicea ipse videret qua ratione e periculis se expediret.

Fortasse etiam, quamvis vix sibi confiteretur, sperabat audacem illum conspiratorem, qui tot menses integrum exploratorum exercitum delusisset, Chauvelini insidias denuo elusurum atque usque ad extremum incolumem evasurum esse.

Haec omnia secum reputabat, dum audiebat facete disserentem regium ministrum, qui sibi persuaserat, haud dubie, se in domina Blakeney auditricem omnium perfectissimam invenisse. Subito per velati ostii aperturam vultus Chauvelini acer et vulpi similis apparuit.

«Domine Fancourt», ministro inquit, «visne mihi beneficium aliquod praestare?»

«Paratissimus sum, domina, tibi in omnibus inservire», ille perhumaniter respondit.

«Quaeso vide num maritus meus adhuc in conclavi ubi chartis luditur versetur. Quod si ibi est, dic ei me valde lassam esse ac libenter brevi domum redire velle.»

Pulchrae mulieris iussa omnibus mortalibus imperant, ne regiis quidem ministris exceptis. Fancourtius igitur sine mora parere parabat.

«Nolim tamen te, domina, solam relinquere», inquit.

«Nihil est quod timeas. Hic tuta ero et, ut opinor, nemo mihi molestus erit … sed re vera fessa sum. Scis enim Percivalum ad Richmondiam currum acturum esse. Longum est iter, neque, nisi maturaverimus, ante primam lucem domum perveniemus.»

Fancourtius tandem discedere coactus est.

Vix ille evanuerat, cum Chauvelinus in conclave subrepsit; momento post iuxta eam immobilis et imperturbatus stabat.

«Habesne aliquid novi quod mihi nunties?» interrogavit.

Videbatur pallium glaciale subito circa umeros Margueritae demissum esse. Quamquam genas ardere sentiebat, frigore tamen torpebat. O Armande! Num umquam intelleges quantum superbiae, quantum dignitatis, quantum ipsius pudoris muliebris soror tibi devota tua causa sacrificet?

«Nihil magni momenti», inquit, oculis ante se quasi mente vacua defixis, «sed forsitan vestigium erit. Arte quadam, quam explicare nihil attinet, Andream Ffoulkes deprehendi, dum in hoc ipso conclavi schedam apud unam ex his candelis comburere conaretur. Eam chartulam per duo minuta inter digitos habui; decem autem secundis oculos in eam conicere licuit.»

«Satisne temporis fuit ut quae scripta erant pernosceres?» placide rogavit Chauvelinus.

Illa capite annuit; tum eodem vocis sono aequabili, paene inani, perrexit:

«In angulo chartae signum solitum, rudi manu ductum, conspiciebatur: flosculus stellatus. Supra id duas lineas legi; cetera flamma adusta et atrata erant.»

«Quae vero erant illae duae lineae?»

Guttur eius subito quasi contractum est. Brevi momento sensit sibi vires deesse quibus verba illa proferret, quae virum fortissimum ad mortem mittere possent.

«Bene accidit», Chauvelinus arida irrisione addidit, «quod charta non tota conflagravit; alioquin Armandi Sancti Iusti res in grave discrimen adduci potuisset. Quae erant illae duae lineae, civis?»

«Altera ita habebat: "Cras ipse proficiscar"», placide inquit; «altera: "Si iterum mecum loqui voles, in cenatorio conclavi ad ipsam horam primam adero."»

Chauvelinus ad horologium supra focum positum oculos sustulit.

«Ergo temporis abunde mihi est», tranquillo animo dixit.

«Quid facturus es?» illa rogavit.

Pallida erat tamquam statua, manus glacie frigidiores, caput et cor vi intolerabili sollicitudinis pulsabantur. O rem crudelem, crudelem! Quid fecerat ut haec omnia mereretur? Iam elegerat. Scelusne foedissimum admiserat an rem praeclaram fecerat? Solus angelus ille, qui facta hominum in libro aureo perscribit, id iudicare posset.

«Quid facturus es?» iteravit, quasi vocem alienam reddens.

«Nunc quidem nihil. Postea res ex eventu pendebit.»

«Ex quo eventu?»

«Ex eo, quis mihi in cenatorio conclavi ad ipsam horam primam occurrat.»

«Anagallidem Phoeniceam, utique, videbis. At quis ille sit nescis.»

«Nescio; sed mox cognoscam.»

«Andreas certe eum praemonuerit.»

«Non credo. Cum post minuetum ab Andrea discessisti, ille paulisper te intuitus stetit, tali vultu ut intellexerim aliquid inter vos accidisse. Haudne consentaneum erat me, qua sum prudentia, naturam eius rei coniectura assequi? Itaque iuvenem illum comiter ad colloquium longum atque alacre pertraxi: de singulari successu quem dominus Gluckius Londinii consecutus est disseruimus, donec quaedam domina brachium eius ad cenam sibi posceret.»

«Quid deinde?»

«Tota cena eum ex oculis non amisi. Cum omnes rursus in superiora conclavia rediissemus, domina Portarles ad eum accessit atque sermonem de pulchra Susanna de Tournay exorsa est. Sciebam illum non discessurum donec domina totam rem pertractasset; nec id ante alterum saltem horae quadrantem futurum est. Iam vero quinque tantum minutae ad primam horam restant.»

Iam abire parabat. Ad ostium accessit, velumque subducens paulisper constitit, dum Margueritae in longinqua aula Andream Ffoulkes ostendit cum domina Portarles intentissime colloquentem.

«Itaque», inquit vultu triumphante, «credo me posse tuto sperare eum quem quaero in cenatorio reperiri, pulcherrima domina.»

«Forsitan plures ibi aderunt.»

«Quicumque ibi ad ipsam horam primam aderit, eum unus ex hominibus meis clam persequetur. Ex iis quos sic observabimus unus fortasse, aut duo, aut etiam tres cras in Galliam navigabunt. Unus autem erit Anagallis Phoenicea.»

«Ita? Deinde quid?»

«Ego quoque, pulchra domina, cras in Galliam proficiscar. Chartae, quae Dubris apud Andream Ffoulkes repertae sunt, locum prope Caletum commemorant, deversorium quod bene novi, cui nomen "Le Chat Gris", et locum desertum in litore, tugurium scilicet Patris Blanchard, quod quaerere mihi necesse erit. Haec omnia loca indicantur ut sedes ubi iste Anglus importunus proditorem de Tournay ceterosque ad legatos suos conveniendos vocaverit. Nunc autem videtur statuisse legatos non mittere; ipse potius "cras proficiscetur". Igitur unus ex iis quos mox in cenatorio conspiciam Caletum iter facturus erit. Hunc ego persequar, donec eius vestigiis ad illum locum

pervenero, ubi nobiles illi profugi eum exspectant. Ille enim homo erit, pulchra domina, quem iam fere annum integrum vestigare studui; cuius industria mea consilia vicit, cuius sollertia me delusit, cuius audacia me ipsum in admirationem adduxit, me, inquam, qui non paucos dolos in vita mea expertus sum: ille arcanus et vix umquam capiendus Anagallis Phoenicea.»

«At Armandus?» suppliciter rogavit.

«Num umquam fidem a me datam violavi? Promitto me eo ipso die quo ego et Anagallis Phoenicea in Galliam proficiscemur epistulam illam imprudentem Armandi ad te per tabellarium ad hoc delectum missurum esse. Quin etiam fide publica Galliae spondeo, eo die quo istum Anglum importunum cepero, Sanctum Iustum in Anglia futurum, salvum atque in complexu sororis suae lepidissimae.»

His dictis sollemniter atque admodum profunde se inclinavit; horologium iterum respexit, tum e conclavi tacitus elapsus est.

Margueritae videbatur se, per omnem illum musicae, saltationis, cachinnorum strepitum, felinos eius gressus audire posse, dum per ampla receptionis conclavia furtim progrederetur; immo sibi fingebat eum magnam scalam descendere, ad cenatorium pervenire, ostium aperire. Fatum iam iudicaverat, verba ei extorserat, eam ad rem turpem nefandamque adegerat, ut fratri quem amabat consuleret.

In sella reclinata iacebat, immota atque omni voluntate destituta, imaginem inimici inexorabilis perpetuo ante oculos doloris plenos intuens.

Ubi Chauvelinus ad cenatorium pervenit, id penitus desertum invenit. Tristem illum, relictum, paene sordidum habitum praeferebat, qualem vestis pretiosa saltationis postridie mane ostendere solet.

Pocula semiplena passim in mensa stabant, mappae explicatae hinc atque illinc relictae erant; sellae binae ternaeque in ultimis conclavis angulis arcte inter se conversae stabant.

Earum nonnullae adeo propinquae stabant ut nuper amantium susurros, inter placentam e carne ferina frigidam et vinum e Campania Gallica advectum, testari viderentur; aliae ternae quaternaeque iucundos animatosque sermones de novissimis rumoribus atque flagitiis revocabant. Aliae recto ordine dispositae tam rigidae, tam severe tristes atque acerbae stabant quam vetulae nobiles. Nonnullae solitariae iuxta mensam collocatae de gulosis hominibus monebant, qui delicatissimas dapes studiose sectati essent; aliae in pavimento eversae satis aperte indicabant quantas opes vinorum cellae domini Grenvillii continerent.

Universum enim cenatorium velut umbra elegantium convivarum qui supra versabantur apparebat, talis scilicet species qualis omnem domum post

choros et lautam cenam frequentat: tamquam pictura creta alba in charta cinerea ducta, maesta et sine colore, postquam nec sericae splendentes feminarum vestes nec virorum tunicae auro distinctae picturae partem anteriorem implebant, et candelae iam in candelabris ignem languidum somniculosumque trahebant.

Chauvelinus benigne subridens manus longas exilesque confricuit ac desertum cenatorium circumspexit, unde etiam ultimus famulus, ut amicos in vestibulo inferiore conveniret, discesserat. In obscuro illo lumine silentium summum regnabat. Gavottae autem modi, remoti sermonis risusque murmur atque interdum currus extra aedes per viam strepens ad hoc velut palatium puellae pulchrae dormientis non aliter pervenire videbantur quam leves soni umbrarum procul volitantium.

Tanta ibi pax, tanta luxuria atque quies conspiciebatur, ut nemo, quamvis acerrimus spectator et paene vates, conicere posset cenatorium illud desertum in praesenti nihil aliud esse quam laqueum ad capiendum callidissimum audacissimumque consiliorum auctorem quem illa tempora turbulenta umquam vidissent.

Chauvelinus secum meditans futura, quae iam imminebant, mente prospicere conabatur.

Qualisnam futurus erat vir ille, quem ipse principesque totius revolutionis ad mortem usque persequi iureiurando decreverant? Omnia ad eum pertinentia mira atque arcana erant: persona tam sollerter occultata, imperium quo undeviginti viros nobiles Anglos regebat, qui omnibus eius iussis caeca quadam alacritate parebant, amor ardentissimus atque obsequium quae in parva illa turma disciplina instructa excitaverat; maxime vero incredibilis eius audacia, effrenata confidentia, qua infestissimos inimicos intra ipsos Lutetiae muros ultro lacessere ausus erat.

Nec mirum erat quod cognomen illius Angli ignoti in Gallia populo superstitione mixtam formidinem iniciebat. Ipse Chauvelinus, dum per vastum cenatorium oculos circumferebat, ubi mox ille mirabilis heros appariturus erat, nescio quem tremorem per totam spinam dorsi serpentem sensit.

At consilia sua bene constituerat. Certum sibi persuadebat Anagallidem Phoeniceam nondum praemonitum esse, aeque vero certum Margueritam Blakeney nihil dolo secum egisse. Quod si illum dolo fefellisset … tum in oculis pallidis atque acutis Chauvelini dirus quidam fulgor emicuit, quo illa, si conspexisset, horreret. Si illum lusisset, Armandus Sanctus Iustus summo supplicio afficeretur.

Sed minime, minime! Profecto illum non fefellerat!

Fortuna etiam favebat quod cenatorium vacuum erat. Ita multo facilius insidias suas exsequi posset, cum mox vir ille arcanus nihil suspicans solus intraret. Nemo iam intus aderat praeter ipsum Chauvelinum.

Sed ecce! Dum solitudinem conclavis sibi gratam contemplatur, callidus ille rei publicae Gallicae legatus quietum aequabilemque alicuius spiritum dormientis audivit. Erat procul dubio unus e Grenvillii convivis qui et prudenter et copiose cenatus nunc, remoto supra saltantium strepitu, molli somno fruebatur.

Chauvelinus iterum circumspexit. Ecce in angulo obscuro, in longo sedili molliter reclinatus, ore aperto, oculis clausis, per nares lenes somni sonos effundens, iacebat vir praelongis membris, veste splendida indutus, uxoris omnium Europae mulierum sollertissimae maritus.

Chauvelinus eum iacentem contemplatus est: placidum, rerum omnium ignarum, sibi atque universo mundo amicum, post lautissimam cenam quietissime dormientem. Tum risus, misericordiae paene similis, asperas Galli vultus lineas pallidorumque oculorum aciem irridentem ad breve tempus mitigavit.

Plane apparebat dormientem illum somno alto sine somniis obrutum Chauvelino insidias adversus callidum Anagallidem Phoeniceam struente impedimento non futurum esse. Iterum igitur manus confricuit; tum, Percivali Blakeney exemplum secutus, ipse quoque in angulum alterius longi sedilis se demisit, oculos clausit, os aperuit, placidi somni halitum imitatus est, et … exspectavit.

CAPUT QUINTUM DECIMUM
DUBITATIO

Marguerita Blakeney exiguam Chauvelini figuram atris vestibus indutam oculis secuta erat, dum ille per saltantium turbam iter sibi aperiret. Deinde nihil aliud ei reliquum erat quam exspectare, toto corpore animi commotione velut tremente.

In parvo illo conclavi muliebri, adhuc deserto, languide sedebat; per ostium aulaeo velatum saltantes in proximo conclavi spectabat, spectabat quidem, sed nihil cernebat; musicam audiebat, nihil tamen praeter sollicitam atque lassam exspectationem sentiebat.

Animo fingebat quae fortasse ipso illo momento inferius agerentur: cenatorium paene vacuum, horam fatalem, Chauvelinum insidias observantem; deinde virum ad ipsum temporis punctum ingredientem, eum scilicet, Anagallidem Phoeniceam, ducem arcanum, qui Margueritae iam paene fictus videbatur, adeo mirabile atque incredibile erat quod nemo sciebat quis sub illo nomine lateret.

Utinam ipsa quoque in cenatorio adesset eumque intrantem spectaret! Certo enim sciebat sagacitatem suam muliebrem statim in vultu advenae, quisquis ille esset, singularem illam animi vim agnituram, quae ducem hominum, quae heroem deceret: aquilam illam validam atque in sublime volantem, cuius audaces alae in laqueo mustelae iam implicarentur.

Mulieris more de eo non nisi cum maerore cogitabat; quam crudelis videbatur fatorum ironia, qua leo intrepidus rodentis muris morsibus succumberet! Ah, nisi Armandi vita in discrimine versaretur! ...

«Mehercule, domina, profecto te me officio graviter defuisse existimare opinor,» subito vox iuxta cubitum eius audita est. «Haud parum laboravi, ut mandatum tuum perferrem; primo enim Blakeneyum nusquam reperire poteram ...»

Marguerita maritum ipsiusque ad eum missum nuntium prorsus oblita erat. Etiam nomen eius, a Fancourtio prolatum, novum ei atque alienum sonabat; tam penitus enim per quinque illa minuta ad priorem vitam in via Richelieu Lutetiae redierat, Armandum semper iuxta se habens, qui eam amaret atque defenderet, eamque a subtilissimis insidiis tutaretur quae tum in urbe Parisiensi numquam conquiescebant.

«Tandem tamen eum inveni,» pergebat Fancourtius, «atque mandatum tuum rettuli. Dixit se ilico imperaturum ut equi ad currum iungerentur.»

«Ah!» inquit illa animo adhuc longissime absente. «Maritum igitur meum invenisti eique mandatum reddidisti?»

«Ita vero; in cenatorio tam gravi somno oppressus erat, ut eum primum excitare non possem nisi magno labore.»

«Maximas tibi gratias ago,» velut sine cogitatione respondit, cogitationes suas in unum redigere conata.

«Dignabitur domina interea, dum currus paratur, mecum saltationem quam contredanse vocant ducere?» rogavit Fancourtius.

«Minime vero, gratias tibi ago, domine; sed, pace tua, re vera defessa sum, atque calor in aula saltatoria iam intolerabilis evasit.»

«In viridario sub tecto aer amoenus ac frigidulus est; sine me te illuc ducere et aliquid tibi afferre. Male te habere videris, domina Blakeney.»

«Tantum lassitudine laboro,» fessa repetivit; permisit tamen Fancourtio se in viridarium ducere, ubi lumina remissa plantaeque virentes aerem refrigerare videbantur. Is sellam attulit, in quam illa se demisit. Tam longa mora ferri iam non poterat. Cur Chauvelinus non veniebat, ut nuntiaret quo eventu suae insidiae cessissent?

Fancourtius ei summa diligentia ministrabat; illa tamen vix audiebat quid ille diceret. Subito eum perculit, cum ex improviso interrogavit:

«Domine Fancourt, animadvertistine quis modo in cenatorio praeter dominum Percivalum Blakeney adesset?»

«Nemo praeter legatum gubernationis Gallicae, dominum Chauvelinum; is quoque in altero angulo altissime dormiebat,» respondit. «Quid autem hoc quaeris, domina?»

«Nescio ... ego ... Num observasti quota hora tum esset?»

«Quinque fere aut decem minuta post primam horam erat. ... Miror sane quid animo volvas, domina,» adiecit, cum liquido appareret pulchram illam mulierem cogitationibus longissime abesse neque eius sermonem, quamvis eruditum, attente audire.

At cogitationes eius haud procul aberrabant: uno tantum tabulato inferius, intra easdem aedes, in cenatorio, ubi Chauvelinus adhuc insidiabatur. Num frustratus erat? Momento uno spes quaedam ei suborta est, Anagallidem Phoeniceam ab Andrea praemonitum esse atque Chauvelini laqueum effugisse. Sed illam spem metus continuo repressit. Num frustratus erat? At tum—Armandus!

Fancourtius, ubi se neminem habere qui audiret intellexit, loqui destiterat. Occasionem discedendi quaerebat: nam contra mulierem sedere, quamvis formosissimam, quae acerrimos conatus ad eam oblectandam adhibitos aperte negligeret, ne ministro quidem in intimis regni consiliis versanti quicquam iucunditatis praebebat.

«Visne, domina, ut quaeram num currus tuus iam paratus sit?» tandem dubitanter rogavit.

«O gratias ... gratias tibi ... si id facere velis ... Vereor ne tibi comes haud iucunda fuerim ... sed valde defessa sum ... et fortasse melius erit, si sola mansero.»

Iam pridem cupiebat eum dimittere; sperabat enim Chauvelinum, qui vulpi tam similis erat, huc illuc vagaturum esse, dum eam solam invenire conaretur.

Sed Fancourtius discessit, neque tamen Chauvelinus venit. O di immortales! quidnam acciderat? Sentiebat Armandi fortunam quasi in ancipiti libra pendere. Iam mortali metu pavebat, ne Chauvelinus frustra insidiatus esset et Anagallis Phoenicea, vir ille arcanus, iterum effugisset; tum enim nec misericordiam nec veniam ab illo sperari posse intelligebat.

Chauvelinus enim sententiam illam «aut hoc aut illud» pronuntiaverat, neque minore pretio contentus futurus erat. Malevolus erat; simulaturus erat sibi persuasum esse Margueritam consulto eum in errorem induxisse. Aquila denuo elapsa, animus eius ultionis cupidus humiliori praeda contentus esset: Armando.

At illa pro Armando quidquid potuerat fecerat; omnibus animi viribus contenderat, ut frater servaretur. Cogitationem omnia frustra facta esse tolerare non poterat. Quiescere in sella non poterat; cupiebat statim adire atque pessima quaeque audire; quin etiam mirabatur Chauvelinum nondum advenisse, ut iram suam acremque irrisionem in eam effunderet.

Nec multo post ipse Grenvillius venit, qui diceret currum paratum esse Percivalumque iam eam exspectare, habenis in manibus. Marguerita illustri hospiti vale dixit; dum per ampla conclavia transibat, complures amici eam retinebant, ut pauca colloquerentur atque se mox iterum visuros esse humanissime dicerent.

Minister non prius quam ad summam scalam ventum est pulcherrimae dominae Blakeney ultimum vale dixit. Infra autem in scalae suggestu quasi exercitus quidam virorum officiosissimorum stabant, qui pulchritudinis elegantiaeque reginae valedicere exspectabant; foris interim sub grandi porticu splendidi quattuor equi badii Percivali terram ungulis impatienter pulsabant.

In summa scala, ubi modo hospiti suo ultimum vale dixerat, subito Chauvelinum vidit, qui lente ascendebat manusque tenues tacite inter se confricabat.

In vultu eius mobili singularis quaedam species apparebat, partim iocosa, at prorsus perplexa; cum vero oculi eius acuti Margueritae occurrerunt, nova quadam acerbitate irridere visi sunt.

«Domine Chauvelin,» inquit, cum ille in summo gradu consistens eam profunde salutasset, «currus meus foris me exspectat; licebitne mihi brachium tuum poscere?»

Ille pro sua consueta urbanitate brachium obtulit eamque per gradus deduxit. Turba erat frequentissima; alii Grenvillii convivae discedebant, alii cancellis scalae innixi hominum concursum spectabant, dum multitudo per latos gradus sursum deorsumque flueret.

«Chauveline,» tandem desperata voce inquit, «sciendum mihi est quid acciderit.»

«Quid acciderit, domina carissima?» ille mirationem simulans interrogavit. «Ubi? Quando?»

«Cruciatu me afficis, Chauveline. Hac nocte tibi opitulata sum ... saltem scire debeo. Quid modo in cenatorio, prima hora, evenit?»

Susurrans loquebatur, confisa fore ut in tanto circumstantium strepitu nemo praeter virum iuxta eam gradientem verba perciperet.

«Pax summa et tranquillitas ibi regnaverunt, formosa domina. Illa hora ego in unius longi sedilis angulo dormiebam, dominus vero Percivalus Blakeney in alterius.»

«Nemo igitur omnino in conclave intravit?»

«Nemo.»

«Ergo utrique, tu atque ego, frustra laboravimus? ...»

«Ita vero, frustrati sumus ... fortasse.»

«At Armandus?» orabat.

«Ah! spes salutis Armandi Sancti Iusti ex tenuissimo filo pendet ... Deum precare, domina carissima, ne filum illud rumpatur.»

«Chauveline, pro te egi sincero animo, summo studio ... memento ...»

«Promissi mei memini,» placide ille respondit. «Quo die Anagallis Phoenicea et ego in solo Gallico conveniemus, eo die Sanctus Iustus sororis suae venustissimae complexu tenebitur.»

«Id autem significat fortis cuiusdam viri sanguinem manibus meis haesurum esse,» illa horrescens respondit.

«Eius sanguinem, aut fratris tui. Certe hoc ipso tempore, ut ego, sperare debes fore ut Anagallis ille arcanus hodie Caletum proficiscatur ...»

«Unam tantum spem animo concipio, civis.»

«Quamnam?»

«Ut Satanas, dominus tuus, antequam sol hodie oriatur alibi ministerio tuo egeat.»

«Laudibus me cumulas, civis.»

Per aliquantum temporis eum in media scala detinuerat, dum cogitationes quae post tenuem illum vultum vulpinum latebant perscrutari conaretur. Chauvelinus tamen urbanus, mordax et arcanus permansit; ne unica quidem oris linea prodidit mulieri sollicitudine miserae utrum timeret an sperare auderet.

In inferiore scalae suggestu ilico multitudine circumdata est. Numquam domina Blakeney ex ullis aedibus in currum descendebat, quin turba hominum quasi papiliones volitantes circa splendorem formae eius circumfunderetur. Sed priusquam omnino a Chauvelino discederet, manum parvam ad eum porrexit, gestu illo puellari et venusto, quo supplicare solebat.

«Da mihi aliquantulum spei, Chauveline mi parve,» supplicavit.

Ille summa comitate ad manum pusillam inclinatus est, quae per tenuem chirothecam e nigro reticulo textam adeo candida atque elegans apparebat, et roseos digitorum apices osculatus est.

«Deum precare ne filum illud rumpatur,» iteravit cum risu aenigmatico.

Tum in partem concessit, papilionesque circa candelam propius volitare sivit. Turba splendida iuvenum quos «jeunesse dorée» Gallice appellant, qui singulos dominae Blakeney motus cupidissime observabant, vultum illum acutum atque vulpino similem ex oculis eius occultavit.

CAPUT SEXTUM DECIMUM
RICHMONDUM

Paucis post minutis, pretiosis pellibus involuta, iuxta dominum Percivalum Blakeney in superiore currus magnificentissimi sedili sedebat; currus quattuor equis egregiis badiis tractus iam per tacitam viam magno cum fragore provectus erat.

Nox tepida erat, quamquam aura lenis genas Margueritae ardentes perflabat. Mox domibus Londiniensibus relictis, per veterem pontem Hammersmithensem strepente curru transvecti sunt, dum Percivalus equos suos magno impetu versus Richmondum ageret.

Flumen lenibus anfractibus placide currebat, sub micantibus lunae radiis serpenti argenteo simile. Arborum viae imminentium umbrae longae interdum densam caliginem trans iter fundebant. Equi praecipiti cursu fere ruebant, quos manus domini Percivali robustae nec umquam errantes leviter tantum retinebant.

Itinera haec nocturna, post saltationes atque convivia Londinii habita, Margueritam semper delectabant. Mariti quoque morem probabat, qui eam post talia convivia ad pulchras aedes suas iuxta flumen referre malebat quam in angusta Londinii domo habitare.

Percivali placebat per solitarias vias luna illustratas acriores equos ducere; illi autem gratissimum erat in superiore currus sedili sedere, dum aer lenis Anglicae noctis aestate vergente vultum eius, post calorem saltationis aut cenae, refrigeraret. Nec longum erat iter: interdum etiam minore quam unius horae spatio conficiebatur, si equi vigore abundarent et dominus Percivalus habenas plenissime remitteret.

Hac nocte vero daemon quidam digitis eius insidere videbatur; currus iuxta fluminis ripam paene volabat. Ut solebat, nullum cum ea sermonem serebat, sed intentis ante se oculis prospiciebat; habenae in manibus eius tenuibus candidisque omnino laxe quiescere videbantur. Marguerita eum semel atque iterum furtim contemplata est: formosum vultus latus videre poterat unumque oculum languidum sub supercilio recto eleganter formato et palpebra gravi demissa.

Facies luna collustrata insolita gravitate praedita videbatur et animum Margueritae maerore confectum ad felices illos sponsalium dies revocavit, antequam ille in segnem stultulum et luxuriosum elegantiae sectatorem mutatus videretur, cuius tota vita in aleatoriis cenatoriisque conclavibus consumi videbatur.

Iam tamen, lumine lunae, oculorum caeruleorum desidiosorum affectum discernere non poterat; tantum lineamenta menti firmi, oris robusti angulum, frontis amplae praeclare conformatae lineamenta cernebat. Sane natura Percivalo multa bona dederat; vitia eius matri paene mente captae patrique maerore fracto tribuenda erant, quorum neuter teneram illam vitam inter ipsos nascentem curaverat et quorum incuria fortasse iam tum eam pessum dare coeperat.

Subito Marguerita vehementer mariti misereri coepit. Ex gravissimo conscientiae certamine, quod paulo ante pertulerat, orta est indulgentia erga aliorum peccata atque errata.

Quam facile homo a fortuna huc illuc iactetur eiusque vi penitus opprimatur, ipsa nunc terribili experimento didicerat. Si quis ante septem dies praedixisset eam tam humilia ausuram esse ut amicos suos exploraret, ut virum fortem nihilque mali suspicantem inexorabili inimico traderet, talem sententiam risu contempsisset.

Atqui haec ipsa fecerat; paulo post fortasse eius fortis viri mortem sibi imputandam habitura erat, sicut ante biennium marchio Sancti Cyri per unum eius verbum inconsideratum perierat. Tum quidem animo innocens fuerat: nullum grave damnum inferre voluerat, sed fortuna intervenisset. Nunc autem rem manifeste turpem sciens prudensque commiserat, ob causam quam fortasse ipsi severissimi morum iudices ne probare quidem possent.

Cum iuxta se validum mariti brachium sentiret, simul intellegebat quanto acerbius eam ille odisset atque contempsisset, si quid ea nocte egisset cognovisset. Ita homines inter se iudicant: leviter, temere, facile alterum spernentes, exigua ratione et nulla misericordia adhibita.

Illa maritum propter ineptias eius et vulgares occupationes omni ingenii cultu carentes despiciebat; ille autem, ut ipsa persuasum habebat, eam longe magis despecturus erat, quod ad recte faciendum ob ipsam rectitudinem satis fortis non fuerat nec fratrem suum ad conscientiae praecepta servanda immolare potuerat.

Dum his cogitationibus penitus immergitur, hora illa aestiva, ventis lenibus perflata, brevis nimis Margueritae visa est; magnoque cum dolore animadvertit equos iam intra altas portarum valvas pulcherrimae suae domus Anglicae deflexisse.

Domus domini Percivali Blakeney ad ripam fluminis posita iam inter aedificia memoria digna numeratur. Regiae paene amplitudinis, inter hortos elegantissime dispositos stat, xysto amoeno et fronte ad flumen conversa ornata. Aetate regum Tudororum exstructa est; veteres muri ex lateribus rubris inter virides frutices mirum in modum nitent; gramen pulcherrimum,

vetusto horologio solari praeditum, omnia ante aedes in concinnam pulchritudinem redigit.

Arbores multorum saeculorum hortis frigus atque umbras praebebant; hac autem tepida primi autumni nocte, foliis sensim ad colorem rufum atque aureum vergentibus, hortus antiquus in luce lunae mirifice placidus et quasi carmine dignus videbatur.

Percivalus certissima arte quattuor equos ante amplum vestibulum Elisabethanae aetatis constituerat. Quamvis nox iam multum processisset, stabulariorum tanta multitudo, simul ac currus magno strepitu appropinquavit, quasi ex ipsa terra orta videbatur; omnes circumstantes reverenter exspectabant.

Percivalus celeriter desiluit, tum Margueritae descendenti manum praebuit. Illa paulisper foris mansit, dum maritus uni famulorum quaedam imperaret; deinde aedes circumivit et in viride pratum processit, prospectum argenteo lumine collustratum quasi per somnium contemplans. Natura placide quiescebat, longe aliter ac turbatus Margueritae animus: tenuem fluminis susurrum audiebat, interdum etiam sonum vix perceptibilem folii emortui ex arbore leviter, velut umbra, delabentis.

Reliqua omnia circa eam silebant. Audierat equos calces iactantes in remotas stabuli aedes duci, famulos pedibus properantibus in domum ingressos ad quietem petendam; ipsa quoque domus iam siluit. In duobus separatis conclavium ordinibus, supra magnificentissimas receptionum aulas, adhuc lumina ardebant: alter conclavium ordo eius erat, alter mariti, tota domus latitudine inter se disiuncti, tantum distantes quantum vitae eorum invicem discesserant.

Invita suspiravit; cur id eo ipso tempore faceret, ne ipsa quidem dicere potuisset.

Cor ei graviter ac pertinaciter dolebat. Sui ipsius misericordia penitus et acerbe commovebatur. Numquam tam miserabiliter sola sibi visa erat, numquam tam acri solacii atque benevolentiae desiderio laboraverat. Iterum suspirans a flumine versus domum se convertit, incerta num post talem noctem somnum et quietem invenire omnino posset.

Subito, priusquam ad xystum perveniret, firmum pedum sonitum in calculis aridis audivit. Proximo momento mariti figura ex umbra emersit. Et ille aedes circumiverat, per pratum versus flumen vagans.

Adhuc grave pallium gestabat quo currum ducens tegebatur, multis oris et collaribus ab ipso in morem inductis; id tamen retro reiecerat, manus, ut solebat, in altas bracarum e serico splendente factarum crumenas condiderat. Vestitus splendidus et candidissimus, quo apud Grenvillium saltationi

interfuerat, cum pectoris ornamento e reticulo pretiosissimo contexto, contra obscuram domus faciem umbrae instar candescere videbatur.

Eam animadvertisse non videbatur: postquam paulisper substitit, ad domum regressus recta ad xystum contendit.

«Domine Percivale!»

Alterum pedem iam in infimo xysti gradu posuerat; sed voce eius audita subito commotus constitit atque in obscuram partem, unde appellatus erat, diligenter intuens respexit.

Illa celeriter in lunae lumen processit; simul ac eam conspexit, illa summa et consummata comitate qua semper cum ea loqui solebat dixit:

«Ad imperium tuum, domina.»

Pes tamen adhuc in gradu haerebat; ex toto corporis habitu quamquam obscure, illi tamen plane apparebat eum discedere velle nec nocturnum colloquium appetere.

«Aer mire suavis ac frigidulus est,» inquit, «luna serena et quasi poetica, hortus ipse ad ambulandum invitat. Nonne aliquantisper mecum manebis? Neque hora adhuc nimis tarda est; an tibi tam odiosa est societas mea ut te ab ea quam celerrime liberare festines?»

«Minime vero, domina,» tranquille respondit, «sed tu potius a me quam ego a te discedere cupis. Spondeo tibi nocturnam auram, me absente, multo magis carmine dignam futuram; quo citius ego tibi molestus abiero, eo gratius tibi fore non dubito.»

Rursus abire conatus est.

«Perperam me intellegis, domine Percivale,» festinanter illa respondit, propius ad eum accedens. «Alienatio ista quae, heu, inter nos exorta est non mea opera facta est, memento.»

«Per deos! veniam mihi in hac re dare debes, domina,» frigide ille repugnavit, «nam memoria mihi semper brevissima fuit.»

Recta in eius oculos intuens eam torpenti quadam neglegentia conspexit, quae altera eius natura facta erat. Illa paulisper obtutum reddidit, deinde oculis mollioribus ad extremos gradus propius accessit.

«Brevissima, Percivale? Per fidem! quantopere igitur mutata est! Tresne an quattuor abhinc annos me Parisiis unam tantum horam vidisti, cum ad Orientem iter faceres? Biennio post, cum rediisti, non tamen oblitus eras.»

Mirum quantum pulchritudine praestabat, dum ibi sub luna stabat, pallio ex pellibus facto paulatim ab umeris formosissimis delabente, auro in veste intexto circum eam coruscante, oculis caeruleis puellae similibus in eum sublatis.

Ille ad momentum rigidus immotusque stetit, nisi quod manum contra saxeum xysti cancellum in pugnum contraxit.

«Praesentiam meam poposcisti, domina,» ille gelide inquit. «Credo tamen non eo consilio fecisse ut dulcibus veteris temporis recordationibus vacemus.»

Vox certe frigida et inflexibilis erat, habitus in eam rigidus nec ulli concessioni paratus. Decorum muliebre suadere poterat ut frigori frigus redderet atque sine verbo, capite leviter inclinato, praeteriret; sed muliebris ille sensus, quo formosa mulier vim venustatis suae novit, suadebat manendum esse, ut illum unum virum, qui eam neglegeret, ad pedes suos adduceret. Itaque manum ad eum porrexit.

«Quin immo, domine Percivale, cur non? Praesens aetas tam parum gloriosa est ut libenter paululum in praeteritis morer.»

Procerum corpus inclinavit, extremas digitorum partes quas adhuc offerebat leviter apprehendit, easque ritu sollemni osculatus est.

«Per fidem, domina,» inquit, «ignosces si tardum ingenium meum te ad ea loca sequi nequit.»

Iterum discedere tentavit; iterum vox eius dulcis, quasi puellaris, prope tenera, eum revocavit.

«Domine Percivale.»

«Servus tuus sum, domina.»

«Potestne amor umquam mori?» illa repentina et immoderata animi contentione dixit. «Putabam eum amorem quo olim me amabas ipsam mortalium aetatem superaturum esse. Nihilne igitur illius amoris restat, Percivale, quod tibi auxilio sit … ut triste illud intervallum inter nos positum tandem superes?»

Corpus illius magnum, dum haec verba audiret, magis etiam obriguisse videbatur; os forte durius factum est et in oculis caeruleis, ceteroquin torpidis, pertinaciae inexorabilis vestigium apparuit.

«Quorsum, quaeso, domina?» frigide interrogavit.

«Non te intellego.»

«At res simplicissima est,» inquit, subito amaritudine tanta ut verba ipsa eam exundare viderentur, quamquam omnibus viribus reprimere conabatur. «Humiliter te interrogo, quia ingenium meum tardissimum causam novi huius et tam repentini animi tui motus assequi nequit. An rursus ludum illum diabolicum exercere cupis, quem superiore anno tam feliciter egisti? Visne me iterum amore languentem supplicemque ad pedes tuos videre, ut mihi denuo velut catello molesto abiecto calcibus impingere tibi liceat?»

Illa eum ad momentum certe commovere potuerat; rursus recta eum intuita est, nam talem eum ante annum memoria retinebat.

«Percivale! Per te oro!» submissa voce supplicavit. «Nonne res praeteritas una sepelire possumus?»

«Da veniam, domina; sed audiveram te in iisdem rebus praeteritis morari cupere.»

«Non de illo tempore praeterito loquebar, Percivale!» ait, dum vox eius paulatim teneritudinem induit. «De tempore potius cum adhuc me amabas! Ego autem ... heu! vana et levis eram; divitiae tuae atque dignitas me pellexerunt. Tibi nupsi sperans fore ut amor tuus tantus in me vicissim amorem tui excitaret; sed, heu! ...»

Luna iam humilis post nubium aggerem delituerat. Ab oriente lux mollis et cinerea grave noctis velamen sensim dispellebat. Ille nunc gracilem tantum corporis eius figuram discernere poterat, caput parvum regia forma praeditum, copiosos capillos subrufos aureoque fulgore micantes, et gemmas nitidas in formam parvi floris rubri stellati compositas, quibus caput pro diademate ornabat.

«Quattuor et viginti horis post nuptias nostras, domina, marchio Sancti Cyri cum tota familia sub capitali machina interfectus est; tum fama per vulgus ad me pervenit uxorem Percivali Blakeney mortem eorum adiuvasse.»

«Minime! Ego ipsa illius odiosae rei veritatem tibi narravi.»

«Non prius quam mihi ab alienis hominibus tota illa historia, cum singulis suis horrendis rebus, enarrata erat.»

«Quibus continuo credidisti,» vehementer respondit, «nullam probationem quaerens, nihil interrogans. Credidisti me, quam plus quam vitam tuam amare iuraveras, quam divinis honoribus prosequi te dicebas, rem tam indignam committere potuisse qualem ignoti illi homines narrabant. Putabas me de tota re te fallere voluisse, putabas me ante nuptias tibi dicere debuisse. At si auscultasses, dixissem tibi me usque ad ipsum mane quo marchio Sancti Cyri ad supplicium ductus est summa ope et gratia enisam esse ut illum familiamque servarem. Superbia tamen mihi os clausit, cum tuus amor velut sub eadem supplicii lamina interiisse videretur. Narravissem etiam quam turpiter decepta essem! Ego ipsa, cui vulgi fama acutissimum in Gallia ingenium tribuerat! Fraude illorum hominum in hoc facinus inducta sum, qui amorem meum erga fratrem unicum atque ulciscendi cupiditatem callidissime adhibere sciebant. Num id contra naturam fuit?»

Vox lacrimis quasi suffocata est. Paululum substitit, dum aliquam animi tranquillitatem recipere conaretur. Supplex eum aspexit, paene tamquam iudicem suum. Ille eam impetu suo vehementer omnia proferentem sine ullo

responso, sine verbo solacii loqui permiserat; et nunc cum illa paulisper tacens ardentes lacrimas in oculis coortas reprimere niteretur, ipse immotus et insensibilis exspectabat. Pallida primae aurorae lux corpus eius altum altius etiam ac rigidius reddere videbatur.

Vultus ille desidiosus et benignus mirifice mutatus erat. Marguerita, quamquam perturbatissima, videre poterat oculos non iam languere, os non iam inepta benignitate solvi. Sub palpebris demissis ardebat quasi ardentissima quaedam animi vis; labra arcte compressa erant, velut sola voluntate tantum impetum animi coerceret.

Marguerita Blakeney ante omnia femina erat, omnibus femineis illecebris, omnibus mulierum venustis levitatibus et culpae blanditiis praedita. Uno momento intellexit se per proximos menses erravisse: vir ille, qui tam frigidus quasi signum marmoreum coram ea stabat, cui vox eius modulatissima in aures incidebat, adhuc eam amabat, quemadmodum ante annum amaverat. Amor fortasse sopitus fuerat, sed adhuc vivebat, tam validus, tam ardens, tam invictus, quam cum primum eorum labra longo et mente paene alienante osculo iuncta erant.

Superbia eum ab ea arcuerat; et ipsa more feminarum illam victoriam, quae olim sua fuerat, recuperare statuit. Subito videbatur nullam felicitatem in posterum sibi possibilem fore, nisi rursus viri illius osculum in labris suis sentiret.

«Audi rem, domine Percivale,» inquit, voce iam humili, suavi, infinite tenera. «Armandus mihi omnia erat! Parentes non habebamus et alter alterum educavimus; ille mihi patris parvi partes gerebat, ego illi matris parvae; tantopere nos amavimus! Deinde quodam die—attendisne, domine Percivale?—marchio Sancti Cyri Armandum fratrem meum, quem prae omnibus mortalibus diligebam, a famulis suis verberari iussit; verberatus est! Quodnam delictum eius? Quod homo e plebe ortus filiam nobilis amare ausus erat; ob hoc insidiis exceptus ac caesus est … caesus quasi canis, usque prope ad vitae finem! O quantum dolui! Illa ignominia usque ad intimos animi mei sensus penetraverat. Cum occasio data est ulciscendi, ultionem cepi; sed nihil amplius cogitabam quam ut ille superbus marchio vexatione et contumelia afficeretur. Ille cum Austria clam adversus patriam suam coniuravit; casu hoc comperi atque de eo locuta sum. Sed quid futurum esset nesciebam, nec suspicari poteram me laqueis circumventam atque deceptam esse! Ubi intellexi quid fecissem, nimis sero erat.»

«Fortasse aliquantum difficile est, domina,» dominus Percivalus, post breve silentium, respondit, «ad pristinas res redire. Fateor memoriam mihi brevem esse; sed tamen hoc mihi in animo manet: eo tempore quo marchio

periit, me te summis precibus rogavisse, ut mihi rumores illos foedissimos explicares. Nisi vero memoria etiam nunc me decipit, videtur mihi te tum omnem explicationem recusavisse atque ab amore meo obsequium tam humile postulavisse ut illud praestare non posset.»

«Amorem tuum erga me experiri volebam, sed ille experimentum non sustinuit. Dicebas olim te nullum spiritum ducere nisi propter me et propter amorem mei.»

«Ut illum amorem experireris, postulasti ut honorem meum abicerem,» inquit; et inter haec verba immobilem vultus rigorem paulatim remittere videbatur. «Volebas me omnes actiones dominae meae sine murmure, sine interrogatione, quasi mutum et submissum servum probare. Amore flagranti explicationem non flagitavi, sed exspectavi; non diffidebam, sperabam. Si unum tantum verbum dixisses, quamlibet a te explicationem accepissem, eique fidem habuissem. At tu sine verbo ullo me reliquisti, praeter nudam ipsorum horrendorum factorum confessionem; superba ad fratris domum rediisti, meque solum reliquisti ... per hebdomadas ... nescientem iam cui fidem haberem, cum templum illud quo una omnium spei meae imago condita erat ante pedes meos in terram prolapsum esset.»

Iam causam non habebat querendi illum frigidum et impassibilem esse: ipsa vox tanta animi vehementia tremuit, quantam ille supra humanas vires conatu coercere studebat.

«Ita! quanta insania superbiae meae!» maeste inquit. «Vix discesseram cum iam me facti paeniteret. Sed ubi redii, te quam mutatum inveni! Iam illam personam somnolentae neglegentiae gerebas, quam numquam deposuisti usque ad ... usque ad hoc momentum.»

Tam prope eum stabat ut capilli eius molliter soluti genam illius aura moti tangerent; oculi lacrimis repleti mentem eius commovebant, vocis suavitas velut ignem per venas diffundebat. Sed ille illecebris feminae quam tam profunde amaverat et a qua superbia eius tam acerbe laesa erat cedere recusabat. Oculos clausit, ne faciem teneram, collum nive candidius, graciles corporis formas conspiceret, quas roseus primae aurorae fulgor iam leniter amplecti incipiebat.

«Minime, domina, nulla persona est,» glaciale respondit. «Olim iuravi vitam meam tuam esse. Multos iam menses lusui tuo exposita est ... et officio suo functa est.»

Iam tamen Marguerita compererat ipsam illam frigiditatem personam esse. Curae et dolores quos superiore nocte pertulerat subito in memoriam redierunt; neque tamen acerbitatem attulerunt; potius nova spes ei orta est fore ut hic vir, qui eam amaret, laborum sarcinam una cum ea ferret.

«Domine Percivale,» impetu quodam dixit, «Deus novit quantum laboraveris ut negotium quod mihi proposueram perficere difficillimum redderes. Modo animi mei motum commemorasti; eum sane ita appellabimus, si libet. Tecum loqui cupiebam … quod … quod difficultate premor … et tua … tua misericordia mihi opus est.»

«Mea tibi ad nutum praesto est, domina.»

«Quam frigidus es!» suspiravit. «Per fidem! Vix mihi persuadere possum ante paucos menses unam lacrimam meis in oculis te paene insanum reddidisse. Nunc ad te venio … corde paene fracto … et … et …»

«Quaeso, domina,» respondit, voce haud minus quam Margueritae tremente, «quo modo tibi prodesse possum?»

«Percivale! Armandus in summo mortis periculo est. Epistula eius … temere et fervide, uti omnia facere solet, ad dominum Andream Ffoulkes scripta, in manus fanatici cuiusdam pervenit. Armandus iam in summum discrimen adductus est … cras fortasse comprehendetur … deinde ad supplicium ducetur … nisi … nisi … O rem horrendam!» subito maerore exclamavit, cum res omnes noctis superioris animum rursus inundarent. «Horrendam! Tu non intellegis … non potes … nec quemquam habeo ad quem confugiam … ut auxilium … aut saltem misericordiam petam.»

Lacrimas iam coercere non poterat. Curae omnes, contentiones, tremenda de sorte Armandi incertitudo una eam oppresserunt. Titubavit, prope casura; in saxeum xysti cancellum innixa vultum manibus obtexit et amare flevit.

Statim cum primum Armandi Sancti Iusti nomen et mortis periculum audivit, vultus Percivali paulo pallidior factus est, atque in oculis pertinaciae invictae signum multo apertius apparuit. Nihil tamen protinus dixit, sed eam contemplatus est, dum delicatum corpus singultibus concuteretur, donec vultus ipsius inscius mollior fieret, et aliquid lacrimis simile in oculis eius fulgeret.

«Ergo,» acerba cum irrisione inquit, «canis homicida rerum novarum in ipsas manus quae eum aluerunt convertitur? … Per fidem tamen, domina,» lenissime addidit, cum Marguerita immodice fleret, «lacrimas, quaeso, exsicca. Numquam formosam feminam flentem intueri potui quin ego …»

Vi naturae et repentino ineluctabili amoris impetu, dum illam tam inopem ac maerentem videret, brachia porrexit, paene iam eam complexurus, ut ab omni malo vita sua, sanguine suo defenderet. Sed superbia rursus certamen vicit: ingenti voluntatis nisu se cohibuit, ac frigide, quamquam etiam tum suaviter, dixit:

«Nonne ad me te convertes, domina, ut dicas quibus rebus tibi inservire mihi liceat?»

Maximo conatu se composuit, vultum lacrimis rigatum ad eum convertit, manumque iterum obtulit. Ille solitam comitatem adhibens manum osculatus est; hac tamen vice digiti Margueritae in manu illius paulo diutius quam necessarium erat remanserunt: senserat enim manum eius manifesto tremere atque ardentissimo calore flagrare, labra autem quasi marmore frigida esse.

«Potesne aliquid pro Armando efficere?» dulciter ac simpliciter interrogavit. «Apud regiam tantam auctoritatem habes ... tam multos amicos ...»

«Immo vero, domina, nonne satius est auctoritatem amici tui Galli, Chauvelini, experiri? Eius potestas, nisi fallor, usque ad ipsam Gallicae rei publicae gubernationem pertingit.»

«Eum rogare non possum, Percivale ... O utinam ausim tibi omnia dicere! Sed ... sed ... in caput fratris mei pretium statuit, quod ...»

Omnes divitias dedisset, si satis animi habuisset ut fateretur quid ea nocte egisset, quantum doluisset, qua vi coacta esset. At huic impetui obsequi non audebat, maxime nunc cum paulatim se ab eo adhuc amari sentiret et speraret se amorem eius recuperare posse. Alteram confessionem facere non audebat. Quis enim sciret? Fortasse ille rem non intellecturus erat nec eius certamina atque sollicitudines misericordia prosequeretur.

Amor ille, adhuc sopitus, fortasse in perpetuum exstingueretur.

Fortasse Percivalus quid ipsa animo agitaret divinabat. Totus eius corporis habitus summam cupiditatem prodebat, quasi tacitam precationem ut sibi fidem haberet atque omnia aperiret, quam tamen inepta Margueritae superbia illi denegabat. Cum autem illa tacuisset, suspirans singulari cum frigore dixit:

«Per fidem, domina, quandoquidem res haec tibi dolorem affert, de ea non amplius loquamur. De Armando autem oro ne quid timeas. Fidem meam obligo eum salvum futurum esse. Nunc vero licetne mihi abire? Nox iam multum processit et ...»

«Gratiam saltem meam accipies?» inquit, propius accedens, vero teneritudinis affectu loquens.

Repentino motu, paene invitus, brachiis eam complexurus erat, nam oculi eius lacrimis redundabant quas osculis exsiccare cupiebat; sed semel iam sic illum allexerat, moxque velut chirothecam male aptam abiecerat. Suspicatus est hoc nihil esse nisi animi momentum atque levem libidinem; nimis superbus erat ut iterum illi lusui se permitteret.

«Nondum tempus est, domina,» placide respondit. «Nihil adhuc feci. Sera hora est et fessa esse debes; ancillae tuae in superioribus cubiculis te exspectant.»

In partem recessit, ut ei iter concederet. Illa breviter suspiravit, spe frustrata. Percivali superbia et Margueritae venustas inter se decertaverant, atque superbia victrix evaserat. Fortasse tamen modo ipsa se deceperat: quod in oculis eius pro amoris lumine habuerat, poterat nihil nisi superbiae ardor fuisse, aut etiam—quis scit?—odium potius quam amorem. Paululum diutius eum spectavit; rigidus iterum et impassibilis stabat.

Superbia vicit; ille nihil iam de ea curabat. Aurorae canities roseae solis orientis luci paulatim cedebat. Aves canere coeperunt; natura expergefacta calorem splendidissimi Octobris matutini diei velut laeta salutabat. Inter haec duo tamen corda validum obstaculum inexsuperabile stabat, quod utriusque superbia exstruxerat, quod neuter prior evertere volebat.

Ille procerum corpus inclinavit atque graviter salutavit, dum illa, alio acerbo suspirio edito, gradus xysti conscendere inciperet.

Longae vestis eius auro intextae cauda folia emortua de gradibus trahebat, molli et concinno susurru, quasi s-s-s, sonans, dum una manu lapideo cancello innixa gradus lente ascenderet. Roseum aurorae lumen capillis auream coronam circumfundebat, gemmasque rubras in capite atque brachiis micare faciebat. Ad altas portas vitreas pervenit quae domum aperiebant; antequam intraret, rursus respexit, etiamtum contra spem sperans fore ut ille brachia porrecta ostenderet et voce sua eam revocaret.

Ille tamen ne loco quidem motus erat; procerus corporis habitus ipse inflexibilis superbiae atque pertinaciae saevae imago videbatur.

Calidae lacrimae denuo in oculos ascenderunt; ne ille eas conspiceret, continuo se convertit et quam celerrime ad sua cubicula superiora cucurrit.

Si eo momento conversa iterum in hortum rosea luce perfusum aspexisset, vidisset aliquid quod dolores suos leves et tolerabiles reddidisset: fortem virum, qui amoris sui vehementia ac desperatione paene opprimebatur. Tandem superbia cesserat, pertinacia evanuerat, voluntas nihil iam valebat.

Iam nihil nisi homo erat caeco et furenti ac vehementissimo amore captus; atque ubi leves pedum illius sonitus intra domum exstincti sunt, super gradus xysti in genua procubuit et, amore velut insanus, loca singula quae parvus eius pes attigerat osculatus est; lapideum etiam cancellum osculatus est ubi manus tenuissima novissime requieverat.

CAPUT SEPTIMUM DECIMUM
VALE

Ubi Marguerita ad cubiculum suum pervenit, ancillam de domina sua vehementer sollicitam invenit.

«Nimis defatigata eris, domina,» inquit misella, cui ipsi oculi somno iam paene claudebantur. «Iam quinta hora matutina praeteriit.»

«Ita vero, Ludovica, credo me paulo post lassam futuram,» benigne respondit Marguerita; «at tu iam nunc lassitudine opprimeris: itaque statim cubitum abi. In lectum ipsa me sola conferam.»

«At, domina mea...»

«Noli, Ludovica, mecum contendere; abi cubitum. Da mihi vestem amplam qua me involvam, et me solam relinque.»

Ludovicae pergratum erat obtemperare. Dominam suam magnifica veste saltatoria exuit, eamque tunica molli et ampla, sinibus leniter fluentibus, circumdedit.

«Numquid aliud domina desiderat?» rogavit, cum hoc perfecisset.

«Nihil prorsus. Lumina, dum abis, exstingue.»

«Ita faciam, domina mea. Bene quiescas, domina.»

«Et tu bene quiesce, Ludovica.»

Ancilla egressa, Marguerita aulaea retraxit fenestrasque patefecit. Hortus et flumen ultra hortum fluens roseo lumine perfundebantur; procul ad orientem radii solis orientis colorem roseum in vividum aurum mutaverant. Pratum iam desertum erat, et Marguerita in xystum despexit, ubi paulo ante steterat, frustra conata amorem viri recuperare, qui olim tam integre suus fuerat.

Mirum dictu, inter tot aerumnas atque curam de Armando, tum maxime dolorem amoris amissi sentiebat.

Ipsa membra desiderio eius amoris quasi dolebant: viri qui eam aspernatus erat, blanditias eius repulerat, precibus eius frigidus permanserat, nec fervori illius passionis responderat; is tamen fervor spem ei fecerat priscos illos felices Lutetiae dies nondum omnino exstinctos neque oblivioni traditos esse.

Quam mira res! Adhuc eum amabat.

Iam vero, cum ad superiores menses discordiarum et solitudinis animum referret, intellexit se numquam eum amare desiisse; se in intimo corde semper suspicatam esse vanas illius ineptias, inanem risum, otiosam segnitiem nihil nisi personam esse; verum virum, fortem, animo ardentem, voluntate constantem, adhuc illic latere: illum ipsum quem amaverat, cuius animi impetus eam ceperat, cuius indoles eam allexerat; quippe semper sub tarditate

ingenii, quam ostentabat, nescio quid abditum esse senserat, quod ab universo orbe, maxime autem ab ipsa uxore, occultaret.

Cor mulieris adeo multiplex est, ut ipsa quae eo movetur saepe minime intellegat quid in eo agatur.

Num Marguerita Blakeney, quae «omnium Europae mulierum ingeniosissima» dicebatur, stultum revera diligebat? Num amor erat quo anno superiore, cum ei nuberet, capta fuerat? Num amor ille etiam nunc erat, cum intellegeret eum ipsam adhuc amare, sed servum suum ac rursus ardentem flagrantemque amatorem fieri nolle? Minime; ne ipsa quidem Marguerita hoc indicare potuisset, certe non illo momento. Fortasse superbia animum eius obsignaverat, ne proprii cordis naturam rectius intellegeret.

Hoc tamen certo sciebat: se cor illud obstinatum denuo capturam esse; se iterum victuram, ac deinde numquam eum amissuram. Eum sibi retineret, eius amorem servaret, se eo dignam praestaret et summa cura foveret: unum enim erat exploratum, nullam iam sibi felicitatem sine illius unius viri amore posse contingere.

Ita cogitationes affectusque inter se maxime repugnantes per animum eius furenter ruebant. His cogitationibus intenta tempus elabi non senserat; fortasse tot motibus animi exhausta oculos etiam clauserat et in somnum sollicitum delapsa erat, in quo somnia celeriter fugientia nihil aliud quam anxiarum cogitationum continuationem esse videbantur: cum subito, sive e somno sive e meditatione, strepitu gressuum ante ostium excitata est.

Trepida exsiluit et aures intendit; domus ipsa eadem quiete iacebat, pedum sonitus iam recesserat. Per fenestras late apertas splendidi matutini solis radii cubiculum implebant. Horologium respexit: hora matutina sexta et dimidia iam erat, adeo mature ut vix quisquam domesticorum vigilaret.

Sine dubio, ipsa nesciente, aliquandiu dormiverat. Gressuum sonitus et voces submisse prolatae eam expergefecerant: quidnam sibi vellent?

Summis pedum digitis innixa, cubiculum transiit et ianuam ad auscultandum aperuit. Nullus sonus audiebatur: illa peculiaris primae lucis quies, cum somnus mortalibus gravissimus est. Sed strepitus eam perturbarat; et cum subito ad pedes, in ipso limine, quiddam album iacens animadvertit, epistulam videlicet, vix tangere ausa est. Res paene umbrarum ludibrio similis videbatur.

Illud certe ibi non iacuerat cum ipsa superius ascendisset. Num Ludovica epistulam fortuito demiserat? An ludificabatur aliquod spectrum iocosum, epistulas velut a genio fabularum allatas ante oculos ponens ubi nihil revera erat?

Tandem se inclinavit, epistulam sustulit, et stupore ac perplexitate capta vidit inscriptam esse ipsi, mariti sui grandibus litteris, quas homo negotiis assuetus exarare soleret. Quidnam ille tam intempestiva hora scribendum habuerat, quod in posterum differre non potuisset?

Involucrum festinanter disrupit atque legit:

«Res maxime inopinata me cogit statim in regiones septentrionales proficisci. Qua de causa mihi ignoscas, domina, quod honore tibi coram valedicendi frui nequeo. Negotia mea fortasse per hebdomadem circiter me retinebunt; itaque mihi non continget ut die Mercurii convivio tuo nautico adsim. Maneo tibi, domina, servus humillimus atque obsequentissimus,

PERCIVALUS BLAKENEY.»

Marguerita subito tarditatem intellectus mariti sui contraxisse videbatur; nam paucas illas simplices epistulae lineas iterum atque iterum legere coacta est, priusquam quid significarent plane perciperet.

In superiore graduum podio stabat, brevem illam et arcanam epistulam manibus versans atque revolvens; mens quasi vacua erat, toto corpore inquietudine atque obscuro mali futuri praesagio, cuius causam reddere vix poterat, tremebat.

Domino Percivali ampla quidem in septentrionalibus regionibus praedia erant; illuc saepe solus antea profectus fuerat ibique interdum totam hebdomadem manserat. Sed mirum prorsus videbatur inter quintam et sextam horas matutinas tales subito res intervenisse quae eum ad tam praecipitem discessum compellerent.

Frustra insolitae trepidationis sensum depellere temptabat: a capite ad pedes tota tremebat. Vehemens cupiditas, quam sedare nullo modo poterat, eam invasit maritum continuo iterum videndi, modo is nondum profectus esset.

Oblita se nonnisi levi matutina veste indutam esse, capillis per umeros solutis, per scalas devolavit, per atrium recta ad ianuam principalem contendens.

Ea, ut solebat, vectibus serisque obfirmata erat, quoniam ministri qui intra aedes serviebant nondum surrexerant. Sed acutae aures vocum sonitum et equi ungularum crepitum in lapidibus pavimenti perceperant.

Digitis trepidis et tremulis Marguerita vectes singulos removere coepit, manus sibi contundens et ungues laedens, nam pessuli graves erant atque difficiles ad movendum. Nec quidquam curabat: toto corpore sollicitudine quatiebatur, dum cogitaret se fortasse sero advenire, illum iam abiisse, priusquam ipsum conspicere et faustum ei iter precari potuisset.

Tandem clavem convertit foresque late reseravit. Aures non fefellerant. Stabularius prope stabat duorum equorum habenas tenens; quorum alter erat Sultanus, equus Percivali carissimus idemque celerrimus, ad iter sella equestri instructus.

Proximo momento ipse dominus Percivalus ex ulteriore domus angulo apparuit et ad equos celeri gradu accessit. Magnificam saltatoriam vestem mutaverat; nihilominus, ut semper, elegantissime et splendide indutus erat veste e panno delicatissimo, lacinia pectorali ex opere denticulato et manicis similiter ornatis, calceis equestribus ad genua usque altis bracisque ad equitandum aptis.

Marguerita aliquot passus progressa est. Ille sublatis oculis eam conspexit; levis frontis contractio inter supercilia apparuit.

«Abisne?» celeriter atque trepide dixit. «Quo proficisceris?»

«Ut iam honorem habui tibi, domina, significandi, negotia gravia, plane inopinata, me hodie mane ad septentrionales regiones vocant,» respondit solita sua frigida atque producta pronuntiandi ratione.

«At... hospites tui crastini...»

«Rogavi te, domina, ut Excelsissimo Principi humillimas meas excusationes deferres. Tam egregie hospites excipis, ut me desideratum iri haud putem.»

«At profecto iter differre potuisses... donec convivium nostrum nauticum peractum esset,» inquit, adhuc festinanter et trepide loquens. «Negotium certe non adeo urget... neque modo paulo ante de eo verbum fecisti.»

«Negotium meum, ut iam tibi exposui, domina, tam inopinatum est quam urgens. Quaeso igitur ut abeundi veniam mihi concedas. Numquid tibi in urbe praestare potero, cum rediero?»

«Non... non... gratias... nihil. Sed cito redibis?»

«Perquam cito.»

«Antequam haec hebdomas exeat?»

«Dicere nequeo.»

Manifestum erat illum abire properare, cum illa omnibus animi viribus contenderet ut eum unum aut alterum momentum retineret.

«Percivale,» inquit, «nonne mihi dices cur hodie proficiscaris? Profecto mihi, ut uxori tuae, fas est hoc scire. Non te ad septentrionales regiones accersitum esse scio. Nullae inde litterae, nulli nuntii venerant priusquam heri vesperi ad theatrum proficisceremur; neque quidquam te exspectabat, cum e convivio saltatorio rediissemus. Non ad septentrionem tendis, id mihi certissimum est. Nescio quid arcani subest... atque...»

«Minime, nulla res arcana est, domina,» respondit, levem impatientiae notam voce prodens. «Negotium meum ad Armandum pertinet… en tibi! Nunc tandem licetne mihi discedere?»

«Ad Armandum? At nullumne periculum subibis?»

«Periculum? Ego? Minime, domina; sollicitudo tua mihi honori est. Ut ipsa dicis, aliquid apud potentiores auctoritatis habeo; ea uti constitui, dum nondum sero est.»

«Licebitne mihi saltem tibi gratias agere?»

«Minime, domina,» frigide dixit, «nihil opus est gratiis. Vita mea ad imperium tuum parata est, et iam plus satis praemii consecutus sum.»

«Et mea quoque vita tibi praesto erit, domine Percivale, si eam accipere volueris pro iis quae pro Armando facis,» dixit, simul impetu animi ambas manus ad eum porrigens. «Age, non diutius te morabor… animo te prosequar… vale!»

Quam pulchra in illo matutini solis lumine apparebat, rutilantibus capillis per umeros fluentibus! Ille se profundissime inclinavit manumque eius osculatus est. Illa fervens osculum sensit, et cor gaudio ac spe exsultavit.

«Redibisne?» blande interrogavit.

«Perquam cito!» respondit, in caeruleos illius oculos desiderio plenus diu intuens.

«Atque… memineris, quaeso…?» rogavit; oculi autem eius aspectui viri respondentes infinita quasi promissa ferebant.

«Semper meminero, domina, te tanto me honore affecisse ut ministerio meo uti dignata sis.»

Verba frigida erant et sollemnia, sed hac vice animum eius non refrigeraverunt. Cor muliebre sub vultu imperturbato, quem maritus superbia ductus praeferebat, eius animum perspexerat.

Iterum se coram illa inclinavit, deinde abeundi veniam petiit. Illa in partem secessit dum ille in Sultanum insiliret; cum autem per portas citato equo evectus est, extremo manus gestu ei «Vale!» significavit.

Viae flexus eum mox ab oculis abstulit; stabularius, fidissimus eius famulus, vix eum sequi poterat, adeo Sultanus, domini ardorem quasi sentiens, alis volare videbatur. Marguerita suspirio emisso, quod prope laetum erat, se convertit et in aedes rediit. Ad cubiculum suum regressa est, nam subito, velut parvula fessa, somnolentiam magnam sensit.

Cor eius quasi uno momento penitus tranquillatum erat; quamvis incerto quodam desiderio adhuc doleret, incerta tamen et suavissima spes illud, quasi salutari balsamo, leniter consolabatur.

De Armando iam non erat sollicita. Vir qui nuper equo discesserat ut Margueritae fratri auxilium ferret tantam in ea fiduciam virium potentiaeque suae excitaverat, ut nihil iam timeret. Mirabatur se olim eum pro stultissimo homine habuisse; certe illa stultitia persona erat, qua acerbum vulnus quod ipsa fidei eius atque amori inflixerat occultaret. Quod nisi se cohibuisset, animi ardore superatus esset; sed noluit eam videre quantum adhuc diligeret et quam graviter doleret.

Nunc autem omnia bene eventura erant. Ipsa suam superbiam contereret, coram illo se demitteret, omnia ei confiteretur, omnia fidei eius committeret; redirentque felices illi dies, quibus una per silvas apud Fontainebleau errabant et pauca inter se loquebantur, quoniam ille semper taciturnus fuerat; tunc tamen sentiebat se iuxta illud fortissimum cor semper requiem et felicitatem inventuram esse.

Quo diligentius ea quae nocte praeterita gesta erant reputabat, eo minus Chauvelinum eiusque consilia metuebat. Chauvelinum enim minime comperisse quis revera esset vir Anagallis Phoenicea cognominatus pro certo habebat.

Nam et dominus Fancourt et ipse Chauvelinus ei affirmaverant neminem hora prima in cenaculo fuisse praeter ipsum Gallum atque Percivalum. Percivalum vero! Potuisset eum interrogare, si hoc sibi in mentem venisset! Ceterum nihil timebat ne heros ille ignotus fortisque in insidias Chauvelini incideret; certe morte illius nulla culpa suam conscientiam oneraret.

Armandus quidem adhuc in periculo versabatur; sed Percivalus suam fidem obstrinxerat fore ut Armandus incolumis esset. Et cum eum Marguerita equo discedentem vidisset, ne levissima quidem suspicio in mentem venerat fieri posse ut quidquam quod ille susciperet non perficeret. Ubi Armandus in Angliam tuto pervenisset, numquam eum rursus in Galliam proficisci sineret.

Iam prope felix erat; atque aulaeis rursus arcte obductis ne solis radii nimis acres intrarent, tandem cubitum concessit, caput pulvino imposuit, et velut puella defatigata mox in placidum somnum sine ullis somniis delapsa est.

CAPUT DUODEVICESIMUM
SIGNUM ARCANUM

Dies iam haud parum processerat, cum Marguerita, longo somno refecta, experrecta est. Ludovica lac recens et patinam fructibus plenam ei attulerat; illa autem hoc frugale ientaculum magno sane appetitu sumpsit.

Dum uvas mandebat, cogitationes aliae super alias mentem eius certatim percurrebant; plurimae tamen quasi citatis equis post proceram erectamque mariti figuram currebant, quem plus quinque horis antea equitantem oculis prosecuta erat, donec e conspectu evanuisset.

Ludovica, de his rebus a domina studiose percontata, rettulit equisonem cum Sultano domum revertisse, domino Percivalo Londinii relicto. Existimabat equiso dominum navem suam conscensurum esse, navem illam duobus malis instructam, quae paulo infra pontem Londiniensem in flumine ad ancoras stabat. Percivalum eo usque equitavisse, deinde navis Somnium Diurnum appellatae magistrum, nomine Briggs, convenisse, ac postremo equisonem cum Sultano et sella vacua Richmondum remisisse.

His nuntiis Marguerita etiam magis in dubitationem adducta est. Quorsum igitur Somnio Diurno navigaturus erat Percivalus? Causa Armandi, ut ipse dixerat. Bene sane: Percivalo ubique amici magna auctoritate pollentes erant. Fortasse Grenovicum petebat, aut... Sed Marguerita coniecturis finem fecit. Omnia suo tempore patefierent; promiserat ille se rediturum esse, promiserat etiam se memorem futurum.

Longus dies, nihil agenti paene totus liber, ante Margueritam iacebat. Exspectabat enim ut Susanna de Tournay, sodalis eius iam inde a puellari aetate, ad se veniret. Qua erat festivitate et iocosa malitia, superiore nocte, ipso principe Cambriae praesente, a comitissa petiverat ut parvam Susannam sibi in societatem mitteret. Princeps id consilium magnis laudibus extulerat atque affirmaverat se ipse postmeridiano tempore ad duas dominas salutandas venturum esse.

Comitissa repugnare coram principe non ausa erat; itaque ibi tum ita laqueo quodam quasi comprehensa est, ut polliceretur se Susannam parvam missuram, quae longum iucundumque diem Richmondi cum amica transigeret.

Marguerita avidissime adventum eius opperiebatur. Cum illa puella de communibus pueritiae studiis colloqui vehementer cupiebat; eius consuetudinem omnibus aliorum hominum colloquiis anteponendam esse sentiebat. Una per hortum veterem pulcherrimum et saltum amoenum cervis abundantem errarent, aut ripam fluminis lente perambularent.

Sed Susanna nondum advenerat. Itaque Marguerita, iam vestita, descendere parabat. Ea quidem mane puellulae simillima videbatur, simplici veste e tenui muslino confecta induta, zona lata caerulea gracilem lumborum ambitum cingente, et focali tenui ante pectus decussatim composito, cui nonnullas rosas serotinas purpureas in sinu affixerat.

Per podium ante sua ipsius cubicula transiit et paulisper ad summum scalarum ex quercu pulcherrime factarum gradum constitit; scalae ad inferiorem domus contignationem ducebant. Ad laevam erant mariti cubicula, in quae ipsa vix umquam ingredi solebat.

In eo aedium tractu erant cubiculum dormitorium, cubiculum vestibus mutandis aptum et conclave hospitibus accipiendis; ad extremam autem podii partem parvum quoddam studium erat, quod, nisi ipse eques Percivalus eo utebatur, semper clave clausum tenebatur. Huic conclavi custodiendo Frank, cubicularius eius fidissimus secretorumque conscius, praeerat. Nemini omnino ingredi licebat. Domina numquam id curaverat, ceteri vero famuli tam severam legem violare nequaquam ausi erant.

Marguerita saepe, cum maritum benigne quidem, sed non sine contemptu, nuper tractare coepisset, de hoc secreto quo studium privatum circumdatum erat eum facete irridere solebat. Ridebat atque dicebat eum omnes curiosos ab hoc sanctiore recessu diligenter arcere, ne quis animadverteret quam parum intra quattuor illos parietes vere studeretur: cathedram commodissimam, in qua dulcissimos somnos caperet dominus Percivalus, praecipuum procul dubio ibi supellectilis ornamentum esse.

Haec omnia illo sereno Octobris mane Marguerita recordabatur, dum oculis longum andronem perlustrabat. Frank in domini cubiculis occupatus esse videbatur; nam pleraeque ianuae patebant, inter quas etiam ianua studii.

Subito ardens quaedam atque paene puerilis curiositas eam invasit, ut in secretum Percivali recessum semel saltem inspiceret. Illa interdictio ad se certe non pertinebat; neque Frank, si adesset, dominam suam impedire ausurus esset. Sperabat tamen servum in aliquo alio cubiculo occupatum iri, ut ipsa uno furtivo aspectu rem inspicere posset, nullo impediente neque importune interveniente.

Leniter, summis digitis innixa, podium transiit; atque, velut uxor Caeruleobarbae, de quo fabula narratur, partim animi concitatione partim admiratione tremebunda, in ipso limine paulisper constitit, mira quadam animi perturbatione dubia atque incerta.

Ianua semiadaperta erat, unde quae intus essent nondum prospicere poterat. Leniter eam latius impulit; nullus audiebatur sonus. Frank procul dubio aberat; itaque audacter ingressa est.

Primum omnium severa quaedam ac paene austera rerum omnium circa se simplicitas eam percussit. Aulaea obscura ac gravia, supellex quercina solida atque ponderosa, una aut duae tabulae geographicae parietibus affixae, nihil omnino cum specie pigri illius hominis congruebant qui per urbem otiosus vagari, certamina equestria frequentare, vestem cultumque nimis expolire et elegantium iuvenum turbam ducere solebat; talem enim se foris Percivalus Blakeney eques praebebat.

Hic saltem nulla festinatae profectionis vestigia apparebant. Omnia suo loco disposita erant; ne frustulum quidem chartae in solo iacebat; nullum armarium, nullus armarii loculus apertus relictus erat. Aulaea abducta erant; per fenestram patentem recens aura matutina in cubiculum afflabat.

Contra fenestram, haud procul a medio conclavi, ingens mensa scriptoria stabat, gravis, solida, ad negotia potius quam ad delicias comparata, quae diuturno usu trita videbatur. In pariete a sinistra parte pendebat ingens imago mulieris a capite ad pedes depictae, quae paene a pavimento ad lacunar porrigebatur; opere exquisitissimo picta erat, magnifico circumdata tabulae limbo, et ipsius Boucher pictoris nomine subsignata. Mater Percivali erat.

De qua Marguerita perpauca noverat, praeterquam quod mulier, cum Percivalus adhuc puer esset, peregre mortua erat, corpore aeque ac mente morbis afflicta. Olim, cum Boucher eam pingeret, pulcherrimam fuisse ex imagine apparebat; Marguerita autem imaginem contemplata non potuit quin miraretur quantam inter matrem et filium similitudinem intercessisse oporteret.

Eadem erat frons humilis et quadratae formae, densis crinibus flavis, levibus atque graviter decumbentibus, coronata; iidem oculi caerulei in orbitis reconditi, nonnihil languidi, sub superciliis rectis firmiter descriptis. In illis tamen oculis eadem sub specie languoris animi intentio latebat, idem ardor occultus qui olim, ante nuptias, vultum Percivali illustraverat, quemque Marguerita nocte proxima, prima iam luce, denuo animadverterat, cum ei propius accessisset ac vocem suam blanda quadam teneritate mitigavisset.

Imaginem diligenter perlustravit Marguerita, quippe quae eam magnopere delectaret; tum versa ingentem rursus mensam scriptoriam aspexit. Innumeris chartis tecta erat, diligenter omnibus colligatis atque titulis distinctis, quae rationes accepti et expensi atque apochae videbantur esse, ordine absolutissimo digestae. Numquam antea Marguerita cogitaverat, neque, pro dolor, rem tanti aestimaverat ut quaereret, qua ratione Percivalus, quem universi penitus ingenio destitutum credebant, immensas divitias a patre relictas administraret.

Ex quo in hoc nitidissimum atque ordinatissimum conclave ingressa erat, tam multa ei praeter opinionem occurrerant, ut hoc tam manifestum prudentiae in rebus gerendis argumentum vix nisi admiratione transeunte perciperet. At idem signum confirmabat illam iam certissimam opinionem: maritum, cum ineptias mundanas, cultum nimium et colloquia stulta ostentaret, non modo personam gerere, sed partes sibi consulto ac studiose impositas assidue agere.

Rursus Marguerita mirabatur. Cur tantum laborem sibi sumeret? Cur vir, qui gravis atque industrius esse plane apparebat, apud ceteros homines inanem stultumque videri vellet?

Fortasse ut amorem suum ab uxore, quae eum contemneret, celaret, hoc fecisset; sed profecto id propositum multo minore sui ipsius detrimento multoque facilius assequi potuisset, quam si partes naturae suae prorsus contrarias sine intermissione die noctuque sustineret.

Iam sine ullo consilio oculos per conclave circumferebat, mirum in modum animo perturbata. Ante tot arcana, quorum rationem invenire non poterat, metus quidam cui nomen dare non poterat eam sensim corripuerat. Repente in hoc cubiculo severo atque obscuro se frigore correptam atque animo male affectam sensit. Praeter egregiam illam Boucher imaginem nullae in parietibus picturae erant; duae tantum tabulae geographicae, utraque regiones Galliae exhibens, altera litus septentrionale, altera regiones Lutetiae finitimas. Quidnam Percivalo cum his locis rei esset, secum quaerebat.

Caput iam dolere coeperat. Avertit se ab illo arcano Caeruleobarbae cubiculo, quod intraverat neque intellegere potuerat. Nolebat enim a Frank ibi deprehendi; itaque postremum circumspiciens ad ianuam iterum se convertit. Eo ipso momento pes eius in rem quandam parvam offendit, quae prope mensam super tapete iacuisse videbatur; ictu pedis per conclave longe evoluta est.

Inclinavit se ut eam tolleret. Aureus erat anulus, plano atque scutiformi sigilli capite, cui parvum quoddam insigne incisum erat.

Marguerita anulum inter digitos versavit atque sculpturam in plano eius capite diligentius inspexit. Effigies erat flosculi in modum stellae figurati, cuius figuram bis iam antea tam distincte conspexerat: semel in theatro operatico, iterum in convivio Grenvillii.

CAPUT UNDEVICESIMUM
ANAGALLIS PHOENICEA

Quo primum momento insolita illa suspicio in Margueritae mentem irrepsisset, ne ipsa quidem postea dicere potuit. Anulum manu arcte comprehensum gerens e conclavi effugerat, per gradus decurrerat atque in hortum se proripuerat; ibi, inter flores, flumen aviumque cantus, ab omnibus remota, anulum rursus inspicere poterat et insigne illud diligentius contemplari.

Nunc sub umbra aceris ramis late prominentis sedebat et, quasi stupida sensibusque orbata, planum aurei anuli caput intuebatur, cui flosculus in modum stellae figuratus incisus erat.

Nugas! Res plane ridicula erat! Somniabat profecto! Nimia animi contentione sensus eius hebetabantur, atque in fortuitis etiam levissimis similitudinibus signa arcanaque sibi cernere videbatur. Nonne nuper omnes in urbe elegantes insigni illius viri, quem Anagallidem Phoeniceam vocarent, tam fortis tamque occulti, uti atque gloriari instituerant?

Nonne ipsa eundem flosculum vestibus acu pingendum curaverat, in capillorum ornamentis gemmis encaustoque expressum gerebat? Quid mirum erat, si Percivalus eodem signo anulum suum signatorium ornare voluisset? Facillime id facere potuerat ... immo vero, facillime ... atque praeterea ...

Quae tandem necessitudo inter maritum eius, virum cultu exquisitissimo, vestibus splendidis moribusque urbanis et otiosis, atque audacem illum consiliorum auctorem intercedere poterat, qui Gallos miseros e mediis ipsorum cruentissimae seditionis ducum oculis eriperet?

Cogitationes in capite eius vertigine quadam miscebantur; mens quasi vacua facta erat. Nihil eorum quae circum se fiebant cernebat; itaque vehementer exterrita est, cum clara quaedam vox iuvenilis ex altera horti parte eam appellavit.

«Cara! cara! Ubi es?» Et Susanna parvula, tamquam rosae gemma recens, oculis laetitia micantibus, capillis castaneis leni matutino vento volitantibus, per gramen ad eam cursu contendebat.

«Dixerunt mihi te in horto esse», perrexit illa hilariter garrula, simulque amicae in amplexum puerili impetu iucundissimo se coniecit; «itaque accurri, ut te improviso adventu delectarem. Nonne me serius venturam esse putabas, Margota mea carissima?»

Marguerita, anulo in plicis sudarii festinanter abscondito, puellae impetum eadem hilaritate atque animi securitate excipere conabatur.

«Immo vero, dulcissima», inquit subridens, «pergratum est te mihi soli totum diem adesse, idque per totum hunc longum iucundumque diem. Num taedio afficieris?»

«Egone taedio? Margota, quomodo tam improbe loqui potes? Cum olim in illo nobis tam caro puellarum collegio una eramus, nonne semper felices fuimus, quoties sine ceteris inter nos versari licebat?»

«Et secreta inter nos commutare.»

Puellae bracchia inter se conseruerunt atque per hortum deambulare coeperunt.

«Quam pulchra tibi domus est, Margota carissima!» exclamavit Susanna admodum laetabunda. «Quam beatam te esse oportet!»

«Ita vero! Felicem me esse decet, nonne ita, dulcissima?» Marguerita dixit, suspirio parvo maestoque emisso.

«Quam maeste hoc dicis, cara! Sed profecto, cum iam nupta sis, non amplius curabis secreta tua mihi narrare. O quot, quot arcana in schola nostra habebamus! Meministine? Quaedam ne sorori quidem Theresae a Sanctis Angelis aperiebamus, quamvis tam carissima esset.»

«At nunc tu unum secretum omnium gravissimum habes, nonne, parvula?» Marguerita hilariter respondit. «Quod statim mihi creditura es. Noli erubescere, cara», addidit, cum ruborem in teneras Susannae genas effusum vidisset. «Mehercule, nihil est quod pudeat! Ille vir nobilis est et fide dignus, quo tamquam amatore gloriari possis, atque ... velut marito.»

«Equidem, cara, non erubesco», Susanna leniter rettulit; «et valde, valde gaudeo te tam bene de illo iudicare. Puto matrem consensuram esse», addidit cogitabunda, «atque ego tam felix ero! Sed nihil, ut scis, decernendum est, priusquam pater incolumis sit ...»

Marguerita subito commota est. Pater Susannae! Comes de Tournay! Unus ex iis quorum vita in discrimen adduceretur, si Chauvelinus cognoscere posset quis esset Anagallis Phoenicea.

Iam antea et a comitissa et ab uno alterove sodalium acceperat arcanum illum ducem fide sua promisisse se comitem de Tournay profugum ex Gallia tutum educturum. Dum parva Susanna, nihil nisi maximum illud suum secretum cogitans, garrire pergebat, Marguerita animo res superioris noctis repetebat.

Armandi periculum, Chauvelini minas, illud crudele «aut hoc aut illud», cui ipsa consensisset.

Tum animo repetebat quid ipsa egisset atque ea quae hora prima post mediam noctem in cenaculo Grenvillii acta erant: immitis ille legatus rei publicae Gallicae tandem cogniturus erat quis sub cognomine Anagallidis

Phoeniceae lateret, vir qui totam exploratorum multitudinem palam eluderet et, velut animi causa, hostibus Galliae tam audacter opem ferret.

Ex eo tempore a Chauvelino nihil audiverat. Hunc consilia irrita habuisse coniecerat; neque tamen de Armando anxia fuerat, quoniam maritus ei promisisset fratrem salvum futurum.

Nunc autem, Susanna adhuc hilare fabulante, horror quidam terribilis eam repente invasit, cum reputaret quid ipsa perpetrasset. Nihil sibi Chauvelinus nuntiaverat, id quidem verum; sed meminerat quam maligne atque acerbe irridens eam aspexisset, cum post convivium ab illo discederet. Num iam tum aliquid compererat? Num iam consilia paraverat ut virum audacissimum in Gallia ipso facinore deprehenderet eumque sine mora ac sine misericordia ad supplicium traheret?

Margueritam tanta formido invasit ut nausea paene opprimeretur; manu autem intra sinum vestis convulsa anulum compressit.

«Non me audis, cara», Susanna querula dixit, cum longam illam sibi gratissimam narrationem paulisper intermisisset.

«Immo vero, immo, carissima; certe te audio», Marguerita respondit, vi quadam adhibita ut subrideret. «Delector te loquentem audire … atque felicitas tua mihi tantam laetitiam affert! Noli timere: matrem placabimus. Andreas Ffoulkes vir nobilis Anglus est; et opes et dignitatem habet, nec comitissa consensum denegabit … Sed nunc, parvula … dic mihi … quid novissimi de patre tuo audisti?»

«O!» Susanna incredibili gaudio exclamavit, «nihil melius nuntiari poterat. Dominus Hastings hodie primo mane matrem invisit. Dixit omnia iam patri bene procedere, eumque intra quattuor dies tuto hic in Anglia exspectari posse.»

«Ita», Marguerita inquit, oculis ardentibus in labra Susannae defixis, dum illa laetissime pergebat:

«O, nihil nunc timemus! Nescis, cara, ipsum illum virum tantum tamque generosum, Anagallidem Phoeniceam cognominatum, profectum esse ad patrem meum servandum! Profectus est, cara, profecto iam profectus!» addidit Susanna exsultans. «Hoc mane Londinii fuit; fortasse cras Caletum perveniet, ibique patrem conveniet … atque deinde … atque deinde …»

Iam ictus ille ceciderat. Eum diu praesensisse videbatur, quamquam per dimidiam horam se ipsam fallere, terroremque blandis rationibus deludere conata erat. Caletum profectus erat; Londinii hoc mane fuerat … ille … Anagallis Phoenicea … Percivalus Blakeney … maritus eius … quem superiore nocte Chauvelino prodiderat …

Percivalus ... Percivalus ... maritus eius ... Anagallis Phoenicea! Heu, quomodo tam caeca esse potuerat? Nunc omnia uno momento intellexit: partes illas quas agebat, personam illam quam induerat ... ut ceteros omnes specie falleret.

Atque haec omnia non nisi animi oblectandi causa, mera quadam temeritate atque audacia! Viros, mulieres, liberosque a morte servabat, quemadmodum alii feras ad voluptatem et animi excitationem necant. Homo dives otio abundans aliquod vitae propositum quaerebat: ipse cum paucis iuvenibus elegantibus sub vexillo suo conscriptis iam complures menses hoc sibi ludum fecerant, ut vitam suam in discrimen adducerent atque paucos innocentes servarent.

Fortasse, cum primum matrimonium iniissent, rem ipsi aperire voluerat; tum vero fama de marchione Sancti Cyri ad aures eius pervenerat, atque ille subito ab ea aversus erat, veritus procul dubio ne aliquando se suosque comites, qui sacramento illi se obstrinxissent, prodere posset. Sic eam, sicut omnes ceteros, specie fallaci deceperat, dum iam centeni homines vitam, multaeque familiae et salutem et felicitatem ei acceptam ferrent.

Persona stulti ac delicati hominis egregie excogitata, partesque summa arte actae erant. Nec mirum quod Chauvelini exploratores in eo qui tamquam homunculus mente vacuus videretur virum agnoscere nequiverant, cuius audacia temeraria et sollertia in consiliis excogitandis acutissimos Gallorum exploratores, sive in Gallia sive in Anglia, fefellerant. Quin etiam superiore nocte, cum Chauvelinus in cenaculum Grenvillii ad audacem illam Anagallidem Phoeniceam quaerendam intrasset, nihil ibi viderat praeter Percivalum Blakeney, stultissimum illum equitem, in extremo lecto pulvinaribus instructo alte dormientem.

Num igitur perspicax illius mens arcanum coniecerat? Hoc erat illud totum horrendum, terribile, incredibile aenigma. Num Marguerita Blakeney, dum ignotum hominem in exitium proderet ut fratrem servaret, maritum suum ad mortem miserat?

Minime! Minime! Minime! Milies minime! Non poterat fatum tam crudele vulnus infligere! Ipsa natura contra tale scelus insurrexisset; manus certe illa, cum superiore nocte tenuissimum illud chartae frustulum teneret, prius obriguisset, quam tantum tamque exsecrandum facinus perficeret.

«Quid tibi est, cara?» Susanna parvula, iam serio commota, rogavit; nam vultus Margueritae pallore cinereo suffusus erat. «Aegrotasne, Marguerita? Quid accidit?»

«Nihil, nihil, puella», quasi per somnium susurravit. «Exspecta paululum ... sine me rem reputare ... reputare! Dixistine ... Anagallidem Phoeniceam hodie profectam esse ...?»

«Marguerita carissima, quid est? Terrore me afficis ...»

«Nihil est, puella, tibi dico ... nihil ... Oportet me paulisper solam esse ... atque ... carissima ... fortasse minus temporis hodie tecum degere potero ... fortasse discedendum mihi erit. Intellegesne?»

«Intellego aliquid accidisse, cara, teque solitudine egere. Non te impediam. De me noli cogitare. Ancilla mea Lucilla nondum discessit ... una domum revertimur ... de me noli sollicitari.»

Repentino impetu bracchia circa Margueritae collum coniecit. Quamvis adhuc puella esset, acerbitatem doloris amicae penitus sensit; atque mira quadam teneri amoris prudentia, neque arcana eius exquirere neque animi secreta perscrutari conata est, sed parata erat se ipsa sponte subducere.

Margueritam iterum atque iterum osculata est, deinde per gramen maesta ad domum remeavit. Marguerita immota mansit, cogitans ... quaerens quid faciendum esset.

Iam Susanna gradus xysti ascensura erat, cum equiso circum aedes currens ad dominam properavit. Epistulam obsignatam manu gerebat. Susanna sponte rursus se convertit; animo praesagiebat has litteras fortasse novum malum amicae portare, misellamque Margotam alios dolores iam ferre non posse.

Equiso reverenter ad dominam constitit, tum ei litteras obsignatas tradidit.

«Quidnam est hoc?» Marguerita rogavit.

«Modo per tabellarium allatum, domina.»

Marguerita epistulam velut mente absente accepit, atque inter digitos trementes huc illuc vertit.

«Quis eam misit?» inquit.

«Tabellarius dixit, domina», respondit equiso, «sibi mandatum esse ut has litteras traderet, dominam ipsam facile intellecturam esse a quo missae essent.»

Marguerita involucrum discidit. Iam nescio quo praesagio senserat quid contineret; litteras oculis tantum velut inscia perstrinxit.

Erat epistula ab Armando Sancti Iusti ad Andream Ffoulkes scripta, ea ipsa quam exploratores Chauvelini in deversorio quod «Quies Piscatoris» vocabatur furati erant, quamque Chauvelinus tamquam minationem ipsi imminentem tenuerat ut ad obsequium cogeret.

Iam promissum ille servaverat: epistulam Armandi, qua ille in grave crimen adduci posset, remiserat … quod iam vestigia Anagallidis Phoeniceae persequeretur.

Margueritae sensus caligine quadam obducti sunt; anima ipsa e corpore excedere videbatur. Vacillavit, atque cecidisset, nisi Susanna bracchium circa lumbos eius posuisset. Vix credibili animi vi se rursus cohibuit: multa adhuc erant agenda.

«Tabellarium illum huc ad me adduc», ministro voce mirum in modum tranquilla iussit. «Nondumne discessit?»

«Non, domina.»

Equiso discessit; Marguerita autem ad Susannam se convertit.

«Tu vero, puella, intro curre. Dic Lucillae ut se comparet. Vereor, carissima, ne te domum remittere debeam. Et … mane; unam ancillarum iube mihi vestem itinerariam et pallium parare.»

Susanna nihil respondit. Margueritam tenerissime osculata est et sine verbo paruit; intolerabilis ille dolor, cui nomen dare non poterat, in vultu amicae insculptus puellam ita afflixerat ut paene stupesceret.

Minuto fere interiecto equiso rediit, quem tabellarius epistulae perlatae sequebatur.

«Quis tibi hoc involucrum dedit?» Marguerita quaesivit.

«Quidam vir, domina», respondit tabellarius, «in deversorio quod Rosa et Carduus appellatur, contra locum Charing Cross appellatum sito. Dixit te intellecturam esse.»

«In Rosa et Carduo? Quid ibi agebat?»

«Rhedam exspectabat, domina, quam sibi parari iusserat.»

«Rhedam?»

«Ita, domina. Rhedam privatam sibi comparari iusserat. Ex famulo eius intellexi illum citatis equis recta Dubrim profecturum esse.»

«Satis est. Abire potes.» Tum ad equisonem conversa: «Rhedam meam quattuorque velocissimos equos qui in stabulo sunt ilico parari iube.»

Equiso et tabellarius ad imperata exsequenda properanter discesserunt. Marguerita paulisper in gramine sola stetit. Corpus eius gracile tamquam simulacrum rigidum erat; oculi immoti, manus ante pectus arcte iunctae; labra autem assidue movebantur, dum ipsa misera voce identidem murmurabat:

«Quid agam? Quid agam? Ubi eum inveniam? O Deus, lucem mihi concede!»

Sed iam neque paenitentiae neque desperationi locus erat. Facinus immane atque horrendum ipsa, quamvis inscia, admiserat, quod omnium

scelerum, quae ulla mulier patrare posset, sibi gravissimum videbatur; totam eius atrocitatem agnoscebat. Quin ipsam caecitatem, qua mariti secretum non divinasset, nunc alterum quoddam scelus capitale existimabat. Scire debuerat! Scire debuerat!

Quomodo putare potuerat Percivalum Blakeney, qui eam inde a primo congressu tanto ardore amavisset, stultum illum mente vacuum esse, qualem se praebere studebat? Ipsa certe intelligere debuerat eum personam gestare; atque ubi id cognovisset, illam speciem e vultu eius detrahere debuerat, quotiens soli inter se versarentur.

Amor autem quem illa in eum gerebat exiguus atque infirmus fuerat, facillime propria superbia oppressus; ipsa quoque personam induerat, dum maritum contemnere simularet, cum re vera eum nequaquam intellexisset.

Sed nunc praeterita recogitandi tempus non erat. Propria caecitate peccaverat; nunc culpam non inanibus lacrimis aut paenitentia sterili, sed rebus celeriter utiliterque gerendis compensare debebat.

Percivalus Caletum profectus erat, prorsus nescius hostem suum implacabilissimum vestigiis suis instare. Primo mane a ponte Londiniensi navigaverat. Si secundus ventus afflavisset, intra quattuor et viginti horas sine dubio ad Galliae litus adveniret. Haud dubie ventorum rationem antea habuerat atque hoc iter consulto elegerat.

Chauvelinus contra rheda cursoria celeriter Dubrim petiturus erat, navem ibi conducturus, et haud dubie eodem fere tempore Caletum perventurus. Ubi Caletum pervenisset, Percivalus omnes conventurus erat qui generosum illum fortemque virum, Anagallidem Phoeniceam cognominatum, avidissime exspectabant, quippe qui eos ab iniusta atrocissimaque morte eripere venisset.

Cum Chauvelini oculi iam singulos eius motus custodirent, Percivalus non solum vitam suam in summum periculum adduceret, sed etiam patris Susannae, senis comitis de Tournay, reliquorumque profugorum qui eum exspectarent atque illi confiderent. Ibi etiam Armandus erat, qui discesserat ut comitem de Tournay conveniret, securus quod Anagallis Phoenicea saluti eius invigilaret.

Horum omnium vitae, una cum vita ipsius mariti, in Margueritae manibus positae erant. Hos servare oportebat, si modo humana audacia atque ingenii sollertia tantum efficere possent.

Infeliciter tamen omnia haec sola efficere non poterat. Caletum ubi pervenisset, nesciret quo loco maritum quaereret; Chauvelinus autem, chartis illis Dubri subreptis, totum itineris ordinem compererat. Ante omnia Percivalum de periculo monere cupiebat.

Iam eum satis noverat ut intellegeret numquam illum eos deserturum esse qui se fidei eius commisissent; numquam periculo cessurum esse, neque comitem de Tournay in cruentas manus misericordiae prorsus expertes relicturum. Sin autem monitus esset, nova consilia capere, maiorem cautionem atque prudentiam adhibere posset. Inscius in insidias callide comparatas incidere posset; praemonitus vero fortasse effugeret et rem ad felicem exitum perduceret.

Quod si non succederet, si fatum et Chauvelinus, omnibus suis viribus atque opibus instructus, viro tam audaci tandem superiores exstitissent, tum saltem ipsa ad latus eius adesset, ut eum solaretur, amaret, foveret; fortasse extremam mortis acerbitatem dulcedine quadam eluderet, si ambo inter amplexus mutuos morerentur, summam illam felicitatem adepti, quod mutuo tandem amore coniuncti essent, omnesque errores atque suspiciones inter eos tandem sublati essent.

Totum corpus eius magna et firma voluntate quasi obriguit. Id facere decreverat, si Deus ei mentem viresque tribueret. Oculi iam non torpebant, sed intimo quodam igne fulgebant, cum cogitaret se illum tam cito rursus visuram, in mediis ipsis mortiferis discriminibus. Splendebant etiam laetitia, quod eadem pericula una cum illo subiret, forsitan auxilium ferret, saltem ad extremum iuxta eum consisteret, si non contigisset ut eum servaret.

Vultus ille antea pueriliter dulcis durus atque immobilis factus erat; dentibus compressis, labra arcte premebat. Cum illo atque illius causa aut rem perficere aut mori statuerat. Inter supercilia recta ruga apparuit, quae voluntatem ferream et propositum invictum testaretur. Iam consilia sua ceperat: primum Andream Ffoulkes quaereret. Is Percivali amicus fidissimus erat, atque Marguerita cum quodam animi motu meminerat qua caeca ardentique admiratione iuvenis ille de arcano suo duce semper loqueretur.

Andreas auxilium ei, ubi opus esset, afferret. Rheda iam parata erat. Vestem tantum mutare et Susannae vale dicere supererat; tum statim iter ingredi poterat.

Nec festinans nec haesitans, placide in domum rediit.

CAPUT VICESIMUM
AMICUS

Minus dimidia hora post, Marguerita cogitationibus penitus immersa in rheda sedebat, quae eam quanto poterat cursu Londinium referebat.

Susannae parvulae amantissime valedixerat, puellamque cum ancilla in rhedam suam impositam in urbem incolumem remiserat. Tabellarium unum cum litteris reverenter scriptis ad principem Walliae miserat, quibus excusationem afferens rogabat ut augustissima illa visitatio differretur, quoniam negotia quaedam gravissima atque urgentissima ipsam alio vocarent; alterum ante se praemiserat, qui apud Faversham equos recentes in itinere mutandos pararet.

Deinde tunica e tenui tela xylina deposita vestem itinerariam pullam cum pallio induerat, pecuniam secum sumpserat, quam mariti liberalitas ei semper abunde praebebat, atque iter ingressa erat.

Nec se vana aliqua spe inanique consolatione fallere conabatur. Fratris Armandi salus ea condicione promissa erat, ut Anagallis Phoenicea mox caperetur. Cum Chauvelinus epistulam illam quae Armandum in discrimen adducere posset ad eam reddidisset, dubitari non poterat quin sibi iam satis persuasum haberet Percivalum Blakeney eum ipsum esse, cui mortem inferre iureiurando constituisset.

Non erat igitur locus blandis erroribus. Percivalus, maritus quem nunc toto animi ardore diligebat, cuius fortitudinem admirata eum multo ardentius amare coeperat, per ipsius culpam in proximo mortis periculo versabatur. Illum hosti prodiderat, insciens quidem, sed tamen prodiderat; atque si Chauvelinus insidias ei struere posset, cum ille periculum nondum suspicaretur, ipsa necis eius causa fuisset.

Mortis eius! Eius, quem proprio cordis sanguine defensura esset, pro quo libenter ipsam vitam suam profundere parata erat!

Aurigam iusserat ipsam ad deversorium, cui Corona nomen erat, vehere; quo cum pervenisset, equos pasci requiescereque iussit. Tum sellam gestatoriam sibi comparari curavit, qua ad aedes in vico Pall Mall sitas delata est, ubi Andreas Ffoulkes eques habitabat.

Ex omnibus Percivali amicis qui sub audaci eius vexillo militabant, Andreae Ffoulkes se potissimum committere statuerat. Is semper amicus eius fuerat; amor autem quo parvam Susannam complectebatur nuper artius etiam cum Marguerita eum coniunxerat. Quod si forte abesset, in eadem audaci expeditione cum Percivalo profectus, tum Hastingsium dominum aut Antonium Dewhurst convenire decreverat. Unius enim ex illis iuvenibus

auxilio necessario egebat; alioquin sola ad maritum servandum prorsus impar futura erat.

Andreas tamen domi erat; famulusque dominam Blakeney sine mora admisit. Ea scalas ascendit ad elegantes aedes caelibi iuveni accommodatas atque in conclave parvum quidem sed rebus pretiosis exornatum inducta est. Paulo post Andreas ipse ad eam accessit.

Apparebat eum vehementer commotum esse, cum audivisset quae femina se convenire vellet. Nam Margueritam sollicite, immo aliquanto suspicaciter, intuebatur, dum salutationes inclinato corpore accuratissime peragebat quas severus illius saeculi mos postulabat.

Marguerita vero omnem animi trepidationem iam deposuerat. Tranquillissima erat; postquam igitur iuvenem pari comitate resalutavit, eadem animi constantia sermonem exorsa est.

«Andrea eques, tempus pretiosum multis verbis terere nolo. Quae tibi dictura sum pro compertis sine quaestione habeas oportet; quomodo autem ea cognoverim, nihil ad rem nostram pertinet. Hoc unum ad rem pertinet: dux tuus idemque sodalis, quem Anagallidem Phoeniceam vocatis … maritus meus … Percivalus Blakeney … in extremo mortis periculo versatur.»

Si adhuc vel tenuissima de sua coniectura dubitatio in animo eius fuisset, ea nunc penitus sublata esset. Andreas enim, repentina illa revelatione perculsus, adeo expalluerat ut ne levissima quidem dissimulatione ea tegere posset.

«Nihil refert qua ratione id cognoverim, Andrea», placide perrexit. «Deo potius gratias agamus quod id cognovi, atque fortasse nondum serum est eum servare. Sed hoc sola efficere non possum; ideo ad te veni auxilium rogatura.»

«Domina Blakeney», inquit iuvenis, dum animum colligere nitebatur, «ego …»

«Priusne me audies?» interpellavit illa. «Sic res se habet. Cum legatus ille reipublicae Gallicae apud Dubrim chartas tuas furtim abstulisset, inter eas quaedam consilia reperit quae tu aut dux tuus ad comitem de Tournay aliosque liberandos exsequi paraveratis. Anagallis Phoenicea, Percivalus inquam maritus meus, hodie ipse ad id negotium suscipiendum discessit. Chauvelinus scit Anagallidem Phoeniceam et Percivalum Blakeney unum eundemque hominem esse.»

«Illum Caletum usque persequetur ibique comprehendet. Tu tam bene quam ego nosti quid ei a rerum novarum Galliae rectoribus immineat. Neque Anglia intercedens, ne rex quidem Georgius ipse, eum servare poterit.

Robespierre enim cum sceleratorum grege curabit ut illorum auxilium serius quam oporteat adveniat.»

«Nec id solum. Dux ille cui omnes tantopere confidunt, ipse imprudens latibulum comitis de Tournay omniumque eorum qui etiam nunc in eius fide spem suam collocant hostibus aperiet.»

Haec omnia voce quieta et sine ullo animi impetu, sed firmissima voluntate, exposuerat. Hoc unum contendebat, ut iuvenis sibi crederet atque opem ferret; sine eo nihil agere poterat.

«Non intellego», iteravit Andreas, ut sibi spatium daret cogitandi quid potissimum faciendum esset.

«Immo vero, Andrea, puto te intellegere. Scire debes me vera dicere. Res ipsas intrepidus contemplare. Percivalus ad Caletum navigavit, ut opinor ad aliquam solitariam litoris partem; Chauvelinus autem eius vestigia premit. Rheda cursoria Dubrim profectus est atque hac fortasse nocte fretum traiciet. Quid inde futurum esse censes?»

Iuvenis tacebat.

«Percivalus ad destinatum locum veniet; cum neminem se insequi arbitretur, comitem de Tournay ceterosque quaeret. Inter eos Armandus Sancti Iusti frater meus est. Singulos fortasse conveniet, neque sciet acutissimos orbis terrarum exploratores singulos ipsius motus observare.

Cum ita eos qui ei caeca fide credunt imprudens prodiderit, cum nihil amplius ex eo elici possit atque cum ipse, una cum iis quos tanta fortitudine eripere venerit, in Angliam redire paraverit, tum insidiarum laqueus in eum claudetur, ipseque ad machinam decollatoriam mittetur, ut ibi nobilem vitam finiat.»

Andreas etiam tum tacebat.

«Non mihi credis!» illa ardenter exclamavit. «Deus bone! Nonne vides quam serio haec agam? Obsecro te, Andrea», addidit, manibus suis parvulis utrumque iuvenis umerum repente comprehendens eumque cogens ut recta in se intueretur, «dic mihi: num talis tibi videor qualis vilissima omnium mortalium creatura, mulier quae proprium maritum prodat?»

«Deus avertat, domina Blakeney», tandem respondit ille, «ne tam nefarium consilium tibi attribuam; sed ...»

«Sed quid? Dic, quaeso ... cito! Singula etiam momenta temporis pretiosa sunt!»

«Dic mihi», ille firmo animo rogavit, oculos caeruleos eius acute rimatus, «cuius manu adiutus est dominus Chauvelinus ut ad eam cognitionem perveniret quam eum adeptum esse affirmas?»

«Mea», tranquille respondit. «Fateor; non te mendacio fallam, quoniam cupio ut mihi prorsus confidas. Sed nesciebam … quomodo scire potui? … quis sub Anagallidis Phoeniceae nomine lateret; salus autem fratris mei praemium mihi promissum erat si rem confecissem.»

«Si Chauvelinum ad Anagallidem Phoeniceam persequendam adiuvisses?»

Capite adnuit.

«Nihil prodest tibi exponere quibus minis me coegerit. Armandus mihi plus quam frater est, et … et … unde id divinare potui? Sed tempus consumimus, Andrea … omne momentum magni est … per nomen Dei! Maritus meus periclitatur … amicus tuus, comes tuus! Adiuva me ut eum servemus.»

Andreas difficillima officiorum contentione urgebatur. Iureiurando enim duci sodalique dato ad oboediendum atque arcana celanda astrictus erat; attamen femina pulcherrima quae fidem suam poscebat sine dubio ex animo loquebatur, et amicus idemque dux sine ulla dubitatione in praesentissimo vitae discrimine erat, atque …

«Domina Blakeney», tandem inquit, «Deus novit quantum me perturbaveris, ut iam quid officii sit vix discernere queam. Dic quid a me fieri velis. Novemdecim sumus, qui pro Anagallide Phoenicea, si periclitetur, vitam ipsam libenter ponamus.»

«Nunc, amice, non opus est cuiusquam vitam exponere; ingenio meo quattuorque velocissimis equis opus est», paulo siccius respondit. «Sed oportet sciam ubi illum inveniam. Ecce», subiecit oculis lacrimis perfusis, «me coram te submisi, culpam meam tibi confessa sum. Num etiam infirmitatem meam fatear? Maritus meus et ego inter nos alienati sumus, quod ille mihi non confidebat, ego autem tam caeca eram ut intellegere non possem. Fatearis necesse est densissimam illam fuisse fasciam qua oculos meos obligaverat.

Quid igitur mirum, si per illam nihil perspexi? At superiore nocte, postquam eum imprudens in periculum tam grave conieceram, repente fascia ab oculis delapsa est. Si auxilium mihi negaveris, Andrea, nihilo minus conabor maritum meum servare; omnes ingenii vires pro eo exercebo. Sed nihil fortasse efficere potero, si serius quam oportet advenero. Tum tibi nihil relinquetur nisi perpetua conscientiae cruciatio; mihi vero … mihi cor miserrime fractum.»

«Sed, domina Blakeney», respondit iuvenis, cui pulcherrimae feminae tam lenis tamque vehemens precatio animum moverat, «intellegisne te opus suscipere quod vires viri requirat? Sola Caletum proficisci nullo modo potes.

Maximis te ipsam periculis obicies; spes autem maritum iam inveniendi, etiamsi ego viam tibi quam diligentissime demonstravero, perexiguae sunt.»

«Utinam vero pericula sint!» submissa voce dixit. «Utinam discrimina quoque sint! Tam multa mihi expianda restant! Sed vereor ne fallaris. Chauvelinus vos omnes diligenter observat; me vix animadvertet. Age, Andrea! Rheda iam parata est, nec punctum temporis amittere licet. Ad illum pervenire debeo! Debeo!» Feroci paene impetu verba repetivit. «Monere eum debeo hominem illum vestigia eius premere. Nonne intellegis, nonne vides me ad eum pervenire debere ... etiam ...»

«Etiamsi iam sero erit ut eum servem ... saltem ut extremo tempore iuxta eum adesse possim.»

«Mehercule, domina, impera mihi», dixit ille. «Et ego et omnes sodales mei lubenter pro marito tuo vitam exponemus. Si ipsam te proficisci oportet ...»

«Immo, amice, nonne vides me mente captam fore, si sine me te proficisci sivero?» Manum ei porrexit. «Ergone mihi fidem habebis?»

«Imperata tua exspecto», simpliciter respondit.

«Audi igitur. Rheda mea ad Dubrim me vehere parata est. Tu quantum poteris, equis incitatis, me subsequere. Ad vesperum in diversorio Quietis Piscatoris conveniemus. Chauvelinus id evitabit, cum ibi notus sit; eum locum tutissimum iudico. Libenter te comitem ad Caletum accipiam; nam, ut dicis, etiamsi viam diligentissime monstraveris, Percivalum praeterire possim. Dubris navem veliferam binis malis instructam mercede conducemus atque nocte fretum transibimus.

Si consentis, veste servi mei pedisequi indutus, opinor, oculos exploratorum effugies.»

«Ad omnia quae iusseris paratus sum, domina», graviter respondit iuvenis. «Deum oro ut prius navem Somnium Diurnum conspicias quam Caletum attingamus. Nam, Chauvelino vestigia eius premente, omnis illius in solo Gallico gradus periculo plenus erit.»

«Faxit Deus, Andrea. Sed nunc vale. Hac nocte apud Dubrim conveniemus. Trans fretum cursu certabimus, Chauvelinus et ego, uter prior perveniat; praemium autem erit ipsa Anagallidis Phoeniceae vita.»

Ille manum eius osculatus ad sellam gestatoriam usque deduxit. Quarta parte horae exacta Marguerita ad diversorium Coronae redierat, ubi rheda cum equis parata exspectabat. Protinus per vias Londinii strepitu rotarum pervolaverunt, deinde magno cursu in viam Dubrim ducentem se immiserunt.

Iam nulla erat mora qua desperationi vacaret. Occupata erat in rebus gerendis; nec spatium ad cogitandum supererat. Andrea Ffoulkes socio atque adiutore, rursus spes in pectore revixerat.

Deus, sperabat illa, misericors futurus erat; neque passurus erat ut tantum scelus perficeretur, ut vir fortis per mulieris manum interiret, quae eum amaret atque veneraretur et quae pro eo ipsa libenter moreretur.

Cogitationes Margueritae ad illum redibant, ad ignotum illum heroem quem iam dudum, cum adhuc nesciret quis esset, etiam sibi inscia diligebat.

Olim per iocum eum regem umbratilem cordis sui appellare solebat. Nunc autem compererat eundem illum virum arcanum, quem admirata erat, et hominem qui ipsam tanto amore prosequeretur unum esse. Quid mirum si paucae quaedam laetiores imagines animum eius iam subire inciperent? Leviter secum quaerebat quid tandem dictura esset, ubi primum ei coram constitisset.

Tot sollicitudinibus, tantis motibus animi paucis superioribus horis iactata erat, ut sibi nunc concederet voluptatem hos paucos cogitatus meliores ac spe pleniores fovendi. Paulatim rotarum rhedae strepitus, aequabili et assiduo murmure repetitus, nervos eius lenire coepit. Oculi lassitudine et lacrimis, partim effusis partim retentis, dolentes sponte sua clausi sunt; ea tandem in somnum inquietum delapsa est.

CAPUT VICESIMUM PRIMUM
SOLLICITUDO

Alta iam nocte tandem ad diversorium quod Quies Piscatoris appellabatur pervenit. Totum iter minus octo horarum spatio confecerat, nam equos apud stationes viarias saepissime mutaverat, ubique largiter pecuniam impendens ut optimos velocissimosque quos invenire liceret acciperet.

Auriga quoque indefessa opera usus erat; spes praemii singularis atque amplissimi haud dubie vires eius sustentaverat, adeo ut viam sub rotis rhedae dominae suae paene incendere videretur.

Dominae Blakeney intempesta nocte adventus totam Quietem Piscatoris non mediocriter commovit. Sally e lecto trepida prosiluit; Jellybandus autem summo studio nitebatur ut hospiti tantae dignitatis quam commodissime prospiceret.

Ambo illi boni homines in hospitibus excipiendis adeo erant exercitati ut ne minimam quidem admirationis notam prae se ferrent, quod domina Blakeney sola atque hora tam insolita advenisset. Quid intra se cogitaverint alia res est; Marguerita enim tanta itineris gravitate atque tam mortifera sollicitudine occupabatur ut de nugis eiusmodi ne cogitaret quidem.

Triclinium cauponae, ubi nuper in duos viros Anglos tam indignum facinus commissum erat, prorsus vacuum iacebat. Jellybandus lucernam properanter denuo accendit, ignem in amplo foco laetum suscitavit, deinde sellam mollem ad eum admovit; in quam Marguerita grato animo se demisit.

«Num domina mea hac nocte apud nos manebit?» rogavit venusta Sally, quae iam mensam linteo niveo contegebat, cenulam simplicem tantae dignitatis hospiti paratura.

«Non per totam noctem», respondit Marguerita. «Hoc solum conclave mihi certe sufficiet, si id horam unam aut duas soli mihi concedere poteritis.»

«Tuum omnino est, domina», inquit probus Jellybandus; qui faciem rubicundam quam rigidissime contraxerat, ne coram tam nobili femina stuporem immensum, quem iam sentire coeperat, proderet.

«Primo aestus marini reditu trans fretum navigabo», ait Marguerita, «primaque nave velifera quam nancisci potero. Auriga tamen ministrique mei hac nocte manebunt, fortasse etiam aliquot dies amplius: eos igitur commode excipi velim.»

«Ita fiet, domina; ego eorum curam geram. Num Sally cenam tibi afferat?»

«Afferat sane. Aliquid frigidi super mensam ponite; et simul ac Andreas Ffoulkes eques advenerit, huc eum introducite.»

«Ita fiet, domina.»

Iam vero Jellybandi vultus, ipso invito, molestiam ac maerorem significabat. Percivalum Blakeney equitem magni aestimabat; nec libenter videbat eius uxorem cum iuvene Andrea clam aufugere. Non suum profecto erat id iudicare, neque Jellybandus homo erat qui aliena divulgaret. Intus tamen recordabatur dominam illam, qualiscumque alioquin esset, ex iis «peregrinis» esse: quid mirum si, sicut ceteri, mores haud honestos haberet?

«Noli propter me vigilare, bone Jellybande», benigne perrexit Marguerita; «neque tu, domina Sally. Andreas fortasse sero veniet.»

Jellybandus libentissime concessit ut Sally cubitum iret. Haec omnia iam magis magisque displicebant. Attamen domina Blakeney liberaliter pretium hospitii solutura erat; nec sane ad ipsum res pertinebat.

Sally cenam simplicem e carne frigida, vino fructibusque in mensa disposuit; deinde reverenter genu flexo abscessit, mirata animo suo pusillo cur domina tanto maerore premeretur, quippe quae cum amatore suo fugam pararet.

Tum Margueritae longa et molesta exspectatio coepit. Sciebat Andream, cui vestis ministri comparanda esset, ante duas saltem horas Dubrim pervenire non posse. Eques quidem egregius erat, nec in tali necessitate septuaginta et amplius miliaria quae inter Londinium et Dubrim intercedunt magni laboris putaturus.

Is quoque tanta celeritate equitaturus erat ut solum sub equi ungulis paene flagrare videretur; sed equos succedaneos fortasse non semper aeque bonos accepturus, neque nisi hora saltem una post Margueritae profectionem Londinio discedere potuerat.

Chauvelinum per viam nusquam conspexerat. Auriga, quem interrogaverat, nullum hominem viderat cui conveniret descriptio quam domina de rugosa exiguaque illius Galli figura ei dederat.

Itaque eum toto itinere ante ipsam fuisse manifestum videbatur. Neque tamen apud diversoria, ubi equos mutaverant, quemquam interrogare ausa erat: metuebat ne exploratores Chauvelini per viam dispositi quaestiones eius exaudirent, ac deinde eam cursu superarent hostemque de adventu monerent.

In quo nunc diversorio ille moraretur secum quaerebat, vel an iam navem conducendi occasionem nactus in Galliam ipse navigaret. Haec cogitatio cor eius velut ferreis forcipibus artissime premebat. Quid si iam sero venisset!

Conclavis solitudo eam opprimebat: tanta intus erat quies, ut nihil praeter sonitum magni veteris horologii, quod lente ac constanter momenta temporis signabat, silentium illud terribile interrumperet.

Omni animi virtute atque immota propositi constantia Margueritae opus erat, ut per longam illam ac molestam mediae noctis exspectationem animo non deficeret.

Ceteri omnes, ut videbatur, in domo dormiebant. Sally scalas ascendentem audiverat; Jellybandus vero, postquam aurigae ministrisque eius prospexerat, reversus sub porticu ante fores consederat, illo ipso loco ubi Marguerita ante ferme hebdomadam Chauvelinum primum convenerat.

Andream Ffoulkes equitem illic opperiri propositum ei fuisse apparebat; sed dulcis somnus eum mox vicit, nam paulo post, praeter tardum horologii pulsum, Marguerita aequabile suaveque boni viri leniter spirantis murmur audire poterat.

Iam aliquandiu animadverterat diem Octobris pulchrum atque tepidum, tam laetis auspiciis ortum, in noctem asperam frigidamque commutatum esse. Frigore tremuerat, atque ignem iucundum in foco ardentem libenter viderat; sed procedente tempore tempestas acrior fiebat, fluctuumque ingentium ad molem Admiralitatis, etsi aliquanto spatio distantem, illisorum fragor ad eam velut tonitru procul et submisse resonans perveniebat.

Ventus iam saevire coeperat, fenestras plumbo divisas gravesque antiquae domus ianuas quatiens; arbores foris concutiebat, per vastum fumarium rugiens. Marguerita secum reputabat num ventus navigationi suae secundus futurus esset. Ipsam procellam minime timebat; multo graviora etiam pericula subire maluisset quam unius horae moram pati.

Repentinus extra domum tumultus eam e cogitationibus excitavit. Andream Ffoulkes equitem summo impetu advenisse haud dubie putavit: ungularum enim equinarum in lapidibus ante fores stratis strepitum tonantem audivit, deinde Jellybandi vocem, somno adhuc gravem sed hilarem, qua advenientem salutabat.

Tum brevissimo temporis spatio quam incommoda esset sua condicio ei occurrit: sola hora tam intempesta in loco ubi omnibus nota erat versabatur, conventum constituerat cum iuvene equite pariter notissimo, qui insuper habitu alieno adveniebat! Quantum inde sermonum malitiosis hominibus suppeditari posset!

Haec res praesertim ridicula ei visa est. Tam mira enim discrepantia inter gravitatem muneris quod susceperat et interpretationem quam Jellybandus ingenuus factis eius procul dubio daturus erat intercedebat, ut primum post multas horas tenuis risus in labris eius paene puerilibus appareret; cumque paulo post Andreas, veste ministri indutus adeo ut vix agnosci posset, triclinium intravit, eum etiam hilari risu excipere potuit.

«Mehercule, domine mi minister», inquit, «habitus tuus mihi prorsus placet!»

Jellybandus Andream sequebatur, vultu mira perplexitate referto. Habitus fictus quem nobilis iuvenis induerat pessimas eius suspiciones confirmaverat. Neque solito hilari vultu arridens vinariae lagenae obturaculum exemit, sellas ad mensam composuit, et paratus ad serviendum constitit.

«Gratias ago, bone amice», ait Marguerita, adhuc arridens cum cogitaret quid ille vir probus eo ipso momento animo volvere posset; «nulla alia re indigebimus. Accipe autem hoc pro omni labore quem nostri causa suscepisti.»

Duas tresve aureas monetas Jellybando porrexit, quas ille reverenter atque grato animo accepit.

«Mane paulisper, domina Blakeney», intercessit Andreas, cum Jellybandus discedere pararet. «Vereor ne aliquanto amplius hospitio amici nostri Jelly opus sit. Dolens dico hac nocte nos trans fretum navigare non posse.»

«Hac nocte non navigare?» illa stupens repetivit. «Atqui oportet, Andrea, omnino oportet! Noli dicere id fieri non posse; quanticumque constiterit, navem hac ipsa nocte comparare debemus.»

Iuvenis vero caput maestus concussit.

«Non de pecunia agitur, domina Blakeney. Procella aspera a Gallia spirat; ventus nobis ex adverso flat. Priusquam mutatus fuerit, nullo modo solvere possumus.»

Marguerita mortis instar expalluit. Hoc numquam praeviderat. Natura ipsa crudelissimum ei ludibrium facere videbatur. Percivalus in summo discrimine versabatur, at ad eum pervenire non poterat, quoniam ventus forte ex Gallico litore flabat.

«Sed ire debemus! Ire debemus!» pertinaci quadam ac singulari animi contentione repetebat. «Scis profecto nobis eundum esse. Nullamne viam invenire potes?»

«Iam ad litus descendi», ille respondit, «cum uno alterove navis magistro collocutus sum. Omnes nautae mihi affirmaverunt hac nocte solvere omnino non posse. Nemo», addidit significanter Margueritam intuens, «nemo hac nocte e portu Dubrensi proficisci poterit.»

Marguerita continuo quid sibi vellet intellexit: in eo verbo nemo Chauvelinus non minus quam ipsa continebatur. Jellybando blande adnuit.

«Bene; fato igitur cedendum est», ei dixit. «Num cubiculum mihi habes?»

«Habeo sane, domina. Cubiculum amoenum, lucidum, aeri pervium. Statim id curabo ... atque aliud Andreae equiti paratum est, ambo enim cubicula iam parata sunt.»

«Optime vero, bone Jelly», Andreas hilariter inquit, validam palmam humero hospitis infligens. «Utrumque cubiculum aperi; candelas autem nostras hic in abaco relinque. Equidem video te somno paene confici, et dominam nostram, antequam se ad quietem conferat, cenula aliqua refici oportet. Age, nihil timeas, amice maesto vultu: etsi hac hora insolita advenit, hospitium dominae Blakeney domui tuae magnum est decus; Percivalus autem Blakeney eques duplici mercede te remunerabitur, si eius quieti commodisque diligenter prospexeris.»

Haud dubie Andreas cogitationes variosque metus, qui in sincero Jellybandi animo certabant, facile coniecerat; et cum esset generosus iuvenis, hoc Percivali nomine audacter interiecto suspiciones cauponis aliquatenus lenire conabatur. Nec frustra: statim enim animadvertit faciem rubicundam Jellybandi, audito Percivali nomine, aliquanto serenari.

«Statim omnia curabo, domine», ait ille alacriter, iam minus frigido vultu et sermone. «Num domina ad cenam omnia habet quae desiderat?»

«Omnia, gratias tibi, bone vir; ego vero fame laboro et lassitudine conficior. Quaeso cubiculis prospice.»

«Nunc mihi dic», festinanter illa inquit, simul ac Jellybandus conclavi exierat, «quid novi compereris; omnia dic.»

«Non multa alia tibi referenda habeo, domina Blakeney», respondit iuvenis. «Tempestas efficit ut nulla navis hoc aestu e Dubri portu exeat. At quod tibi primo immane malum visum est, re vera feliciter nobis cessit: nam si nos hac nocte in Galliam traicere non possumus, Chauvelinus eadem necessitate tenetur.»

«Fortasse tamen antequam procella oriretur profectus est.»

«Utinam ita sit!» hilariter Andreas respondit; «nam tum verisimile est illum a recto cursu vi tempestatis depulsum esse. Quis scit? Fortasse iam in maris profundo iacet: tam saeva tempestas grassatur, ut omnibus minoribus navibus quae in ea deprehensae sint pessime eveniat. Sed vereor ne temerarium sit spes nostras in naufragio illius callidi diaboli atque exitio cruentorum eius consiliorum ponere. Nautae enim quos interrogavi omnes confirmaverunt nullam navem veliferam per aliquot iam horas e Dubri portu solvisse. Contra comperi peregrinum quendam hodie post meridiem rheda advenisse, et, quemadmodum ipse feceram, de traiectu in Galliam nonnulla quaesivisse.»

«Ergo Chauvelinus adhuc Dubri est?»

«Sine dubio. Visne ut ei insidias ponam et gladio transfigam? Haec profecto brevissima difficultatis tollendae ratio erit.»

«Minime, Andrea, noli iocari! Heu, fateor me ab heri nocte saepius huius monstri mortem exoptantem deprehendisse. Sed quod suades fieri nequit. Huius patriae leges caedem non permittunt. In sola pulcherrima Gallia nostra homines catervatim lege ipsa trucidantur, et id quidem Libertatis Fraternitatisque nomine!»

Andreas persuaserat ut ad mensam sederet, cenulae aliquid sumeret, atque paulum vini biberet. Quies haec coacta duodecim saltem horarum, usque ad proximum maris aestum, in tanto animi ardore quo tenebatur toleratu difficillima futura erat. Marguerita tamen in rebus parvis puerili quadam oboedientia cibum potumque sumere conata est.

Andreas, ea profunda animi consensione qua veri amantes praediti esse solent, sermones de marito eius instituens tantum ei solacii attulit ut prope beata esset. Narravit aliquot audacissimas evasiones quas fortis Anagallis Phoenicea pro miseris Gallis, quos immitis cruentaque rerum conversio patria expellebat, sollertia sua perfecerat.

Oculos eius admiratione fulgere fecit, dum de fortitudine, ingenio, celeri consiliorum inventione narrabat, quibus viros, feminas, ipsos etiam parvulos ab ipsa acie laminae guillotinae, ad caedem semper paratae, eripuerat.

Quin etiam risum hilarissimum ei movit, cum varias atque insolitas eius personas fictas commemoraret, quibus diligentissimas ad portas Lutetiae custodias eluserat. Novissima autem comitissae de Tournay liberorumque eius fuga verum artificii miraculum fuerat: Blakeneyus anus deformis in foro merces vendentis habitum induerat, tam ridiculus aspectu, sordido pileo caput tectus ac raros canosque capillos passim demittens, ut deos ipsos risu soluturus videretur.

Marguerita toto pectore risit, dum Andreas vultum Blakeneyi describere conabatur; cui maxima in personis mutandis difficultas semper ex procera corporis statura oriebatur, quae in Gallia occultationem dupliciter arduam reddebat.

Sic hora una transacta est. At multae aliae horae Dubris invito otio traducendae restabant. Marguerita a mensa suspirio impatientiae edito surrexit. Noctem in cubiculo superiore agendam iam animo horrebat: ibi anxiae cogitationes ei comites futurae erant, atque ululans procella somnum longius abactura.

Ubinam nunc Percivalus esset secum quaerebat. Navis Somnium Diurnum, quamquam ad voluptatem comparata, firma erat et ad altum mare navigandum diligenter exstructa. Andreas existimaverat eam sine dubio

antequam procella exorta esset ad locum a vento defensum pervenisse; aut fortasse ne in apertum quidem mare egressam esse, sed apud Gravesendum quiete in statione manere.

Briggs navis magister peritissimus erat, atque Percivalus eques navem veliferam non minus scienter quam quilibet peritus navis magister moderabatur. Nihil igitur eis ab illa tempestate periculi imminere videbatur.

Multo post mediam noctem Marguerita tandem cubitum concessit. Ut ante timuerat, somnus pertinaciter ab oculis fugiebat. Per longas illas gravesque horas tristissimae cogitationes animum eius obsederunt, dum procella sine intermissione saeviens eam a Percivalo arcebat. Fragor fluctuum e longinquo auditus maerorem cordi incutiebat; ita affecta erat ut ipsius maris aspectus sonitusque nervos tristitia onerare viderentur.

Nam tum demum, cum felicissimi sumus, immensum illud aquarum spatium nullo fine terminatum, undas perpetuo se invicem insequentes, hilari animo intueri possumus, quamvis eadem inexorabili ac taediosa vicissitudine volvantur atque cogitationes nostras, seu graves seu laetas, comitentur. Si laeti sumus, fluctus laetitiam nostram quasi reddunt; sin maesti, unusquisque fluctus ad litus ruptus novam maestitiam afferre videtur, de rebus desperatis nobis loqui atque nos admonere quam exigua sint omnia gaudia humana.

CAPUT VICESIMUM SECUNDUM
CALETUM

Vel taediosissimae noctes vel longissimi dies, aliquando tamen vi ipsa temporis ad finem perveniunt.

Marguerita plus quam quindecim horas eo animi cruciatu exegerat, ut parum abesset quin mente alienaretur. Nocte insomni transacta prima luce surrexit, sollicitudine paene exanimis, itineris incipiendi cupiditate flagrans, ne nova impedimenta occurrerent perterrita. Priusquam quisquam in tota domo expergisceretur iam e lecto exierat; tantus erat metus ne unicam illam pretiosissimam proficiscendi occasionem amitteret.

Ubi descendit, Andream Ffoulkes in conclavi potorio sedentem invenit. Is dimidia hora ante egressus ad molem Admiralitatis ierat; ibi autem compererat neque navem Gallicam quae inter Galliam Britanniamque commeabat neque ullum navigium privatim conductum adhuc Dubris solvere posse. Tempestas tum summa vi saeviebat, aestus autem maris iam mutari coeperat. Nisi ventus mitior factus aut in aliam partem conversus esset, necesse futurum erat decem aut duodecim horas ulterius exspectare, dum proximus aestus proficiscendi facultatem daret.

At neque tempestas remiserat neque ventus mutatus erat, et mare aestu celeriter recedebat.

Quo nuntio tristi accepto Marguerita desperatione tamquam morbo correpta est. Sola firmissima animi constantia eam continebat, ne penitus concideret atque ita iuvenis sollicitudinem, quae iam acerrima esse videbatur, suo dolore augeret.

Quamquam Andreas sollicitudinem dissimulare conabatur, satis tamen Marguerita perspiciebat eum pari ac se studio ad socium amicumque pervenire cupere. Utrique id invitum otium intolerabile erat.

Quemadmodum totum illum diem taedii plenum Dubris transegerint, Marguerita postea numquam explicare potuit. In publicum prodire verebatur, ne speculatores Chauvelini forte adessent; itaque conclave secretum sibi parari iusserat. Ibi ipsa et Andreas per horas continuas residebant, subinde, longo intervallo interiecto, cibos quos parva Sally inferebat vix degustantes; nihil interea eis relinquebatur nisi cogitare, coniecturas facere, ac raro tantum aliquid sperare.

Tempestas tum demum, cum iam sero esset, remiserat; iam enim aestus adeo recesserat ut navis in altum deduci non posset. Ventus quidem mutatus erat et in placidam auram ab aquilone et occidente flantem considebat, quae ad celerem in Galliam transitum plane divinitus oblata videbatur.

Ita duo illi exspectabant, dubitantes num hora umquam adventura esset qua tandem solverent. Unum tamen laetum intervallum in illa diuturna die affulsit: Andreas enim iterum ad molem descendit, ac paulo post reversus Margueritae nuntiavit se navem veliferam celerem conduxisse, cuius magister, simul ac mare aestu favisset, in altum proficisci paratus esset.

Ex illo tempore minus molestae horae videbantur, neque iam adeo desperata mora; tandem hora quinta post meridiem Marguerita vultu diligenter velato, Andrea Ffoulkes eam subsequente, qui servi vestitu indutus nonnullas sarcinas gerebat, ad molem pervenit.

Simul ac navem conscendit, aura maritima acris et recens animum ei recreavit; ventus tantum valebat quantum satis erat ad vela navis cui Crista Spumae nomen erat commode implenda, dum hilariter mare apertum versus fluctus secabat.

Solis post tempestatem occasus mirificus erat; et Marguerita, dum albas rupes Dubrenses paulatim e conspectu evanescere intuebatur, tranquillior fieri rursusque paene sperare coepit.

Andreas omne officiorum genus benignissime praestabat; atque illa sentiebat quam feliciter accidisset ut in hoc summo suo discrimine talem ad latus comitem haberet.

Paulatim canum Galliae litus inter vespertinas nebulas densiores apparere coepit. Una alterave lux vacillans apparebat, atque e nebula circumiecta aliquot ecclesiarum turres in altum eminere cernebantur.

Post semihoram Marguerita in Gallicum litus egressa est. In patriam redierat, ubi ipso illo momento centenos homines trucidabant atque milia feminarum puerorumque innocentium ad truncum supplicii ducebant.

Ipse regionis incolarumque aspectus, etiam in hac maritima urbe longinqua, illarum turbulentissimarum rerum novarum imaginem referebat, quae trecentis milibus passuum procul Lutetiae Parisiorum fervebant; urbem pulcherrimam assiduus nobilissimorum suorum filiorum cruor, viduarum luctus, orbitate afflictorum puerorum eiulatus foedam reddiderant.

Viri omnes pileos rubros gerebant, alios sordidiores alios mundiores, sed singulis pileis a sinistra parte insigne tricolor adfixum erat. Marguerita horrens animadvertit pro hilari risu ac vultu iucundo, qui popularibus suis proprius olim fuerat, nunc universorum facies callidam quandam diffidentiam prae se ferre.

His temporibus quisque ceteros speculabatur: verbum innocentissimum per iocum dictum quovis tempore in argumentum studii erga nobilitatem aut proditionis in populum vertebatur. Quin mulieres quoque per vias ibant, quarum in oculis fuscis mira timoris odiique mixtura latebat; omnesque

Margueritam in litus descendentem, Andrea comitante, intuebantur atque praetereunti submurmurabant: «Sacrés aristos!» aut «Sacrés Anglais!»

Ceterum eorum adventus nullam maiorem animadversionem excitavit. Caletum enim etiam illis temporibus cum Britannia commercia assidue exercebat; mercatores Angli in hoc litore crebro conspiciebantur. Omnes noverant, propter gravia vectigalia quae in Britannia exigebantur, maximam vini Gallici et aquae vitae copiam per mare furtim deportari.

Hoc Gallis e plebe urbana mire placebat: gaudebant enim cum Britannicum imperium regemque Britanniae, quos ambos oderant, vectigalibus suis fraudari cernerent; atque Anglus merces clam traiciens in caducis Caleti et Bononiae tabernis hospes semper gratus habebatur.

Ita fortasse, cum Andreas Margueritam per flexuosas Caleti vias paulatim duceret, multi ex incolis, qui se convertebant ut peregrinos Britannico more vestitos cum exsecratione aspicerent, eos ad res vectigali obnoxias in patriam suam nebulis obrutam emendas venisse existimabant, nec amplius quam leviter animadvertebant.

Marguerita tamen mirabatur quo pacto maritus procerus ingentique corpore praeditus per Caletum nemine animadvertente transire potuisset; secum quaerebat quam personam indueret ut nobile opus perficeret nec nimios oculos in se converteret.

Paucissimis inter se verbis commutatis, Andreas eam per totam urbem, ad partem ab eo loco ubi navem reliquerant oppositam, ducebat, in viam ad promunturium Gris Nez ducentem. Viae angustae erant, perplexae, pleraeque odore taeterrimo piscis veteris et cellarum uvidarum permixto foetebant. Superiore nocte dum tempestas saeviret imber gravis ibi ceciderat, et interdum Marguerita ad talos in caenum delabebatur; viae enim nulla luce illustrabantur praeter rarum lumen ex aliqua domus fenestra micans.

At illa has molestias exiguas ne curabat quidem. «Fortasse apud diversorium quod Chat Gris vocant Blakeneyum conveniemus», Andreas cum in litus descenderant dixerat; itaque tamquam super tapetem rosarum foliis stratum incedebat, quippe quae eum paene statim visura esset.

Tandem ad destinatum locum pervenerunt. Andreas viam manifeste noverat; nam per tenebras nusquam dubitaverat nec quemquam de itinere interrogaverat. Tanta obscuritas erat ut Marguerita externam aedium speciem percipere non posset. Diversorium Chat Gris, ut Andreas id vocaverat, parva caupona in extremis Caleti partibus sita esse videbatur, iuxta viam ad Gris Nez ducentem. A litore nonnihil aberat; nam sonitus maris longinquo ex loco venire videbatur.

Andreas capulo baculi sui fores pulsavit; Marguerita autem intus fremitum quendam audivit et crebras exsecrationes submurmurari. Iterum pulsavit Andreas, hac vice imperiosius; exsecrationes iteratae sunt, deinde pedum trahentium strepitus ad ostium appropinquare visus est. Mox fores tandem patefactae sunt, atque Marguerita in limine miserrimi ac squalidissimi conclavis constitit quod umquam in vita conspexerat.

Charta parietibus adfixa, qualiscumque olim fuerat, longis lacinis deorsum pendebat; ne unum quidem supellectilis instrumentum ibi videbatur quod vel audacissima imaginatione integrum appellari posset. Plerisque sellis dorsa confracta erant, aliis ipsa sedilia deerant; angulus mensae fasciculo sarmentorum subnixus erat, quarto pede fracto.

In altero conclavis angulo focus ingens exstabat, supra quem olla magna pendebat; inde odor iuris calidi non omnino iniucundus emanabat. In latere uno, alte supra humum, quasi tabulatum quoddam sub tecto patebat, cui antependium lacerum caeruleis et albis quadratis distinctum praetentum erat. Scala gradibus male cohaerentibus ad eum suggestum ascendebat.

In vastis parietibus nudis, charta decolori variis sordibus maculata obductis, passim creta litteris ingentibus scripta erant haec verba: «Liberté — Egalité — Fraternité».

Tota illa sedes sordida obscura luce unius lucernae oleo foetentis illustrabatur, quae e trabibus laquearis male cohaerentibus pendebat. Omnia adeo misera, foeda, inhospitalia apparebant, ut Marguerita vix auderet limen transire.

Andreas tamen sine ulla cunctatione intraverat.

«Viatores Angli sumus, civis!» audacter Gallice locutus est.

Homo qui pulsantibus fores aperuerat, et quem illius sordidae aedis dominum esse conici licebat, rusticus provecta aetate, corpore gravis erat. Indutus erat tunica caerulea spurca, soleis ligneis crassis, e quibus paleae undique prominebant, bracis caeruleis attritis, atque illo necessario pileo rubro cui insigne tricolor adfixum erat, quod eo tempore voluntatem eius in rebus publicis significabat. Brevem fistulam ligneam gerebat, unde foetor tabaci acris spirabat.

Peregrinos suspicaci quidem, sed multo magis contemptuoso vultu aspexit; «Sacrrrés Anglais!» secum mussit et humi exspuit, ut libertatem animi clarius demonstraret. Nihilo minus ad latus se recepit ut intrarent, haud dubie satis sciens eosdem istos Anglos exsecrandos crumenas semper pecunia refertas ferre solere.

«O me miseram!» inquit Marguerita, conclave ingrediens et sudarium ad nasum delicatum admovens. «Quam horrendum hoc latibulum! Certusne es hunc esse locum?»

«Immo hic locus ipse est, pro certo», respondit iuvenis, dum sudario suo ornato limbo reticulato sellam Margueritae, ut ea insideret, detersit; «at profecto nullum umquam vidi habitaculum foedius».

«Edepol!» illa ait, cum curiositate aliqua sed multo maiore horrore parietes ruinosos, sellas confractas, mensam nutantem circumspiciens, «certe haec domus hospites minime allicit».

Brogard, caupo diversorii Chat Gris, peregrinos suos deinceps ne respexit quidem. Statuit eos aliquando cenam iussuros esse; interea autem civi libero haud decorum videbatur cuiquam, quamvis splendide vestito, aut reverentiam aut ullam humanitatem exhibere.

Ad focum figura quaedam contracta sedebat, pannis paene omnino obtecta; mulier videbatur, quamquam id quoque vix cognosci poterat, nisi ex pileolo aliquando albo et eo quod quasi simulacrum vestis inferioris muliebris videbatur. Ipsa sedens sibi aliquid murmurabat et interdum ius in olla versabat.

«Heus, amice!» Andreas tandem ait, «cenare velimus. Civis illa», addidit, pannorum fasciculum ad focum indicans, «ius aliquod sane delicatissimum parat, ni fallor; domina autem mea iam multis horis cibum non gustavit».

Brogard aliquot momentis opus habuit ut hoc postulatum animo volveret. Civis enim liber non nimis prompte se eorum voluntatibus accommodat qui aliquid ab eo desiderant.

«Sacrrrés aristos!» murmuravit et iterum in terram exspuit.

Deinde lentissimo gradu ad abacum in angulo stantem accessit, ex quo vetus vas stanneum ad ius ministrandum sustulit; id sine verbo uxori tradidit, quae pari silentio ius ex magna olla in illud infundere coepit.

Marguerita omnia ista parari summo cum horrore contemplata erat; nisi consilium quod animo gerebat adeo grave fuisset, ex hac sordium foetorisque sede continuo aufugisset.

«Edepol! Neque caupo neque cauponissa nostra hilari animo sunt», ait Andreas, horrorem in vultu Margueritae conspiciens. «Utinam lautiores cibos multoque iucundiores tibi apponere possem! Sed ius, opinor, edi poterit, vinumque bonum invenies; isti in sordibus volutantur, sed plerumque bene vivunt».

«Minime vero, te obsecro, Andrea», illa leniter respondit; «ne pro me sollicitus sis. Animus meus vix ad cogitationem cenae se convertit».

Brogard apparatum suum sordidissimum lente peragebat; duo cochlearia, item duo pocula in mensam posuerat, quae singula Andreas diligenter detersit.

Praeterea Brogard lagenam vini et panem protulerat; Marguerita conata est sellam ad mensam admovere et saltem speciem edendi praebere. Andreas, ut servi personam deceret, post sellam eius stabat.

«Quaeso te, domina», inquit, cum Margueritam cibum sumere paene non posse videret, «oro ut aliquid deglutire coneris; memineris te omnibus viribus tuis egere».

Ius certe non malum erat; et odorem suavem et saporem satis gratum habebat. Marguerita fortasse eo delectata esset, nisi omnia quae eam circumstabant adeo horrenda fuissent. Panem tamen fregit atque vini paulum bibit.

«Minime, Andrea», inquit, «moleste fero quod tu stas. Tibi aeque ac mihi cibo opus est. Haec creatura nihil aliud putabit nisi me mulierem Anglam moribus insolitis esse, quae cum servo suo clam fugiat, si mecum sederis ac saltem speciem cenandi praebueris».

Et sane Brogard, postquam ea tantum quae prorsus necessaria erant in mensam collocaverat, hospites ulterius curare non videbatur. Brogardi uxor tacito gressu e conclavi discesserat; vir autem huc illuc otiosus vagabatur, e fistula sua foetenti fumum hauriens, interdum sub ipso Margueritae naso fumans, quemadmodum civem ingenuum, cuilibet alii homini parem, facere oporteret.

«Istam beluam di perdant!» ait Andreas, Britannica indignatione commotus, cum Brogard mensae innixus fumum e fistula sorberet atque duos illos Anglos exsecrandos desuper fastidiose aspiceret.

«Per caelum, homo!» Marguerita festinanter monuit, quippe quae videret Andream, instinctu Britannico motum, pugnum minaciter contrahere, «memineris te in Gallia versari; hoc ipso anno salutis hi sunt populi mores».

«Ego vero beluae illi cervicem libenter frangerem!» Andreas iratus submurmuravit.

Margueritae monitis obsecutus iuxta eam ad mensam consederat; iam ambo magno conatu alter alterum fallere studebant, simulantes se edere atque bibere.

«Obsecro», ait Marguerita, «effice ut ista belua bene erga nos affecta maneat, quo interrogationibus quas instituere necesse est respondere velit».

«Quantum potero faciam; sed, mehercule, malim illum strangulare quam interrogare. Heus, amice!» inquit, Gallice comiter locutus atque Brogard

humerum leviter contingens, «multosne huius nostrae condicionis homines in his locis videre soles? Multos, inquam, viatores Anglos?»

Brogard caput super humerum convertit eumque intuitus est, aliquantisper fumum e fistula eduxit, quippe cui nulla erat festinandi causa; tum mussit:

«Hem! Nonnumquam!»

«Ah!» Andreas quasi incuriose ait, «Angli viatores semper sciunt ubi bonum vinum invenire possint, nonne, amice? Nunc dic mihi: domina mea nosse cupiebat num forte virum quemdam magnum amicum suum videris, virum Anglum, qui negotiis saepe Caletum venit; is procerus est et nuper Lutetiam proficiscebatur. Domina mea sperabat se cum eo hic Caleti congressuram esse».

Marguerita diligenter cavebat ne Brogard aspiceret, ne ardorem sollicitudinis qua responsum exspectabat coram eo proderet. At civis Gallus liber numquam responsum properat: Brogard spatium sibi sumpsit, deinde lentissime dixit:

«Anglus procerus? Hodie? Ita».

«Vidistine eum?» Andreas negligenter quaesivit.

«Ita, hodie», Brogard torvo vultu mussit. Deinde sine mora petasum Andreae e sella propinqua sustulit, suo capiti imposuit, tunicam suam sordidam huc illuc traxit, atque omnibus corporis gestibus significare conatus est virum de quo ageretur vestimentis splendidissimis indutum fuisse. «Sacrré aristo!» mussit, «Anglus ille procerus!»

Marguerita clamorem vix continere potuit.

«Ipse sine dubio Percivalus est», submurmuravit; «ne quidem persona mutata!»

Inter sollicitudinem atque lacrimas iam subnascentes risit, dum cogitaret quam vera esset illa sententia, quod studium quod per totam vitam dominatur ne in morte quidem languescit: Percivalum enim in pericula extrema ac paene insanissima irruentem sibi fingebat, tunica novissimo more confecta indutum, linteo pectorali ex denticulato opere composito ne minimo quidem flexu perturbato.

«O quam inconsulta haec audacia!» suspiravit. «Cito, Andrea! Quaere quando discesserit».

«Ita vero, amice», Andreas eadem dissimulatione negligentiae Brogard allocutus est, «dominus meus semper vestibus pulcherrimis utitur; Anglus ille procerus, quem conspexisti, certe amicus dominae meae fuit. Abiit, inquis?»

«Abiit… ita… sed rediturus est… huc… cenam imperavit…»

Andreas repentino monendi gestu manum Margueritae bracchio imposuit, vix tempore opportuno: proximo enim momento illa gaudium immodicum atque furens patefecisset. Salvus erat, integer erat, mox huc rediturus; fortasse intra pauca momenta ipsum visura erat. O, quantus laetitiae impetus! Vix eum animi viribus ferre posse sibi videbatur.

«Huc!» illa Brogard allocuta est, quem iam tamquam nuntium e caelo missum, felicitatem ferentem, aspiciebat. «Huc, inquis? Dixistine equitem Anglum huc rediturum esse?»

Nuntius ille e caelo missus in pavimentum exspuit, quo contemptum suum in omnes nobiles cuiuscumque generis significaret, qui in diversorio Chat Gris versari vellent.

«Hem!» mussit, «cenam imperavit; redibit... Sacrré Anglais!» adiecit, ut tot tumultibus pro uno homunculo Anglo ortis reclamaret.

«Sed ubi nunc est? Nostine?» illa studiose quaesivit, candidam delicatamque manum in sordida caeruleae tunicae eius manica ponens.

«Ad equum plaustrumque comparandum abiit», Brogard breviter respondit; simul gestu torvo e bracchio suo manum illam decussit, quam principes olim osculari sibi honori duxerant.

«Qua hora abiit?»

Sed Brogard satis iam harum interrogationum habuisse videbatur. Minime ei decorum videbatur civem cuilibet alii parem, a nobilibus istis exsecrandis ita ad quaestiones vocari, quamvis nobiles Angli divites essent. Novae potius dignitati congruere putabat quam asperrime respondere; nam civilibus rogationibus modeste obtemperare manifestum servitutis indicium esset.

«Nescio», torve dixit. «Satis dixi, voyons, les aristos! Hodie venit. Cenam imperavit. Foras abiit. Redibit. Voilà!»

Atque hac ultima sententia iura sua civis liberi, cui quam liberrime insolentem se gerere liceret, palam asserens, Brogard pedes trahens e conclavi abscessit, et fores post se magno fragore clausit.

CAPUT VICESIMUM TERTIUM
SPES

«Mehercule, domina!» inquit Andreas Ffoulkes, cum Margueritam cauponem illum morosum revocare velle animadvertisset, «satius erit hominem in pace relinquere. Nihil amplius ex eo elicere poterimus, et suspicionem fortasse movebimus. Quis enim sciat quot exploratores in huiusmodi locis a Deo desertis lateant?»

«Quid mea interest?» illa alacriter respondit. «Nunc enim scio maritum meum incolumem esse, meque eum paulo post visuram!»

«Tace!» ille vero timore correptus dixit; nam illa prae gaudio plena voce locuta erat. «His temporibus in Gallia parietes ipsi aures habent.»

A mensa celeriter surrexit et circum nudum squalidumque conclave incessit, ad ianuam, qua Brogard modo discesserat, diligenter auscultans; inde nihil nisi obscura maledicta et sonitus pedum trahentium audiebantur. Gradus quoque labantes, qui ad cenaculum sub tecto ducebant, conscendit, ut certior fieret nullos Chauvelini speculatores ibi delitescere.

«Soline sumus, domine, pediseque mi?» Marguerita laeta quaesivit, ubi iuvenis ad latus eius rursus consedit. «Licetne nobis colloqui?»

«Quam cautissime, obsecro!» ille oravit.

«Edepol, vir! Quam tristis tibi vultus est! Ego vero prae laetitia saltare queam. Nihil profecto iam est quod timeamus. Scapha nostra in litore posita est; navis Crista Spumae minus quam duo milia passuum in alto abest; maritus meus intra semihoram fortasse sub hoc ipso tecto aderit. Nihil, credo, nos morari potest. Chauvelinus cum grege suo nondum advenit.»

«At vereor, domina, ne hoc quidem nobis constet.»

«Quid istud sibi vult?»

«Ille eodem tempore quo nos Dubris aderat.»

«Eadem tempestate impeditus est, quae nos solvere prohibuit.»

«Ita prorsus. Sed—quod antea tacui, ne te terrerem—eum in litore conspexi, vix quinque minutis antequam solveremus. Certe mihi tum persuasi ipsum esse; sacerdotis enim Gallici habitu ita se occultaverat, ut ne Satanas quidem, ipsius tutor, eum facile agnosceret. Audivi tamen eum de navigio sibi conducendo pacisci, quo quam celerrime Caletum veheretur; neque dubito quin minus una hora post nostram profectionem soluerit.»

Ex vultu Margueritae omnis laetitia subito evanuit. Quantum periculum Percivalo immineret, nunc in Gallico solo versanti, repente horribili claritate perspexit. Chauvelinus paene vestigia eius premebat; hic autem Caleti sollers

ille legatus summam potestatem habebat: uno eius verbo Percivalus vestigari, comprehendi atque… poterat.

Omnis sanguis in venis eius quasi obriguisse videbatur. Ne tum quidem, cum in Britannia acerbissimo cruciatu angeretur, tam plane intellexerat quanto in discrimine maritus versaretur. Chauvelinus iuraverat se Anagallidem Phoeniceam ad guillotinam perducturum; nunc autem audacissimus consiliorum auctor, cuius nomen occultum antea certissimum praesidium fuerat, ipsius Margueritae opera inimico acerbissimo atque inexorabilissimo patefactus erat.

Chauvelinus, cum Antonium Dewhurst dominum atque Andream Ffoulkes in conclavi potorio diversorii quod Quies Piscatoris appellabatur insidiis excepisset, omnes huius novissimae expeditionis rationes in potestatem suam redegerat. Armandus Sancti Iusti, comes de Tournay, ceterique regiae causae profugi hoc ipso die, ante diem sextum Nonas Octobres, in loco sodalibus noto, quem epistulae nomine «Tugurium Patris Blanchard» non satis definite commemorabant, Anagallidi Phoeniceae—vel potius, ut initio constitutum erat, duobus eius legatis—occursuri erant.

Armandus, cuius et cum Anagallide Phoenicea societas et saevae Terroris dominationis repudiatio popularibus suis adhuc ignotae erant, paulo amplius hebdomade ante e Britannia profectus erat, praecepta secum ferens quibus reliquos fugitivos convenire atque in illum tutum locum deducere posset.

Haec Marguerita iam ab initio satis perspexerat, atque Andreas Ffoulkes coniecturas eius confirmaverat. Sciebat praeterea Percivalum, cum comperisset consilia sua mandataque legatis tradita Chauvelinum furto abstulisse, iam non potuisse ad Armandum nuntium mittere neque profugis nova praecepta dare.

Itaque illi loco horaque constitutis necessario affuturi erant, prorsus ignorantes quantum iam periculum fortissimo liberatori suo immineret.

Blakeney, qui, ut solebat, universam expeditionem excogitaverat ordinaveratque, nullum e iuvenibus sociis periculum prope certae captionis adire sineret. Inde illa festinata ad eos epistula in saltatione Grenvillii missa: «Cras ipse proficiscar—solus.»

Nunc autem, cum quis ipse esset acerrimo hosti patefactum esset, simul ac in Galliam pedem intulisset, singula eius vestigia observanda essent. Ministri Chauvelini eum indagarent atque usque ad arcanum illud tugurium, ubi profugi eum opperirentur, sequerentur; tum denique laqueus in ipsum atque in illos constringeretur.

Una tantum hora supererat—illa hora qua Marguerita et Andreas hostem antecesserant—qua Percivalum de instante discrimine monerent atque ei

persuaderent ut temerariam expeditionem, quae in mortem ipsius tantum exitura videretur, omitteret.

Sed illa una hora tamen supererat.

«Chauvelinus», Andreas graviter dixit, «ex litteris quas furatus est hoc diversorium novit; simul atque ex nave descenderit, recta huc veniet.»

«Nondum e nave descendit», illa respondit; «hora eum antecedimus, et Percivalus mox aderit. Iam in medio freto erimus priusquam Chauvelinus nos e manibus sibi elapsos esse intellexerit.»

Haec concitata speque plena dicebat, cupiens aliquid eius alacris fiduciae, quae in pectore ipsius adhuc haerebat, iuveni amico inicere. Ille tamen maeste caput quassavit.

«Iterum taces, Andrea?» illa non sine impatientia dixit. «Quid caput quassas, quid tam maesto vultu me intueris?»

«Mehercule, domina», respondit, «tantum quia dum spe nimis laeta haec pulcherrima tibi consilia fingis, rem omnium maxime necessariam omittis.»

«Quamnam rem, obsecro? Nihil prorsus oblita sum. Quidnam istud est?» adiecit maiore cum impatientia.

«Sex pedes et amplius altus est», Andreas placide respondit, «et Percivalus Blakeney vocatur.»

«Non intellego», submissa voce ait.

«Putasne Blakeney Caletum relicturum antequam id effecerit, cuius rei causa huc profectus est?»

«Visne dicere...?»

«Senex ille comes de Tournay...»

«Comes...?» ipsa mussit.

«Et Sanctus Iustus... et alii...»

«Frater meus!» illa exclamavit, gemitu angoris animum lacerante. «Deus me adiuvet! Timeo ne eius oblita sim.»

«Hi profugi hoc ipso tempore adventum Anagallidis Phoeniceae summa cum fiducia et fide immota exspectant; is enim fide sua data spopondit se eos incolumes trans fretum in Britanniam traducturum.»

Vere oblita erat. Incredibili illa ac paene sublimi cupiditate, qua amantis animus in unum dilectum fertur, quae mulierem toto corde amantem tenere potest, per quattuor et viginti horas nihil praeter maritum cogitaverat. Illius vita pretiosissima ac nobilissima, discrimen illius—ipse dilectus, ipse heros intrepidus—solus in mente eius versabatur.

«Frater meus!» susurravit, dum graves lacrimae una post alteram ad oculos ei subibant, et memoria Armandi redibat, illius a pueritia comitis

atque carissimi, propter quem scelus funestum admiserat, quo fortissimi mariti vitam in gravissimum discrimen coniecerat.

«Eques Percivalus Blakeney», Andreas superbe dixit, «non esset viginti virorum nobilium Anglorum dux cui fides et honos tribuuntur, si eos desereret qui sese eius fidei commisissent. Quod vero fidem datam frangat, ne cogitari quidem potest!»

Paulisper silentium fuit. Marguerita faciem manibus abdiderat; lacrimae per digitos trementes lente stillabant. Iuvenis nihil dicebat: pectus eius dolore huius pulcherrimae mulieris in calamitate tanta angebatur. Iam pridem intellexerat in quas angustias illos omnes temerarium Margueritae factum praecipitavisset. Noverat amicum suum atque ducem, quam temere in pericula ruere soleret, quam insana fortitudine praeditus esset, quam sanctam sibi haberet fidem semel datam.

Andreas sciebat Blakeney quodvis discrimen obiturum et pericula omnium saevissima aditurum esse, potius quam promissum falleret; nunc, Chauvelino iam vestigia eius premente, nihilominus ultimum conatum, quamvis desperatum, facturum esse, ut eos eriperet qui in eius fide confidebant.

«Profecto, Andrea», Marguerita tandem dixit, dum lacrimas fortiter abstergere conatur, «recte dicis; mihi vero nunc dedecus adsciscerem, si eum a munere suo obeundo dehortari temptarem. Ut ais, frustra precibus uterer. Deus ei vires sollertiamque tribuat», addidit ardenter et constanti animo, «quibus insequentes eludat. Forsitan, cum ad opus illud nobile proficiscetur, te secum ducere non recusabit; vobis utrisque neque prudentia neque fortitudo deerit. Deus utrumque servet! Interim nihil temporis nobis terendum puto. Etiamnum credo salutem eius in eo positam esse, ut cognoscat Chauvelinum vestigia sua persequi.»

«Sine dubio. Multa ei mira praesidia suppetunt. Ubi primum de discrimine admonitus erit, cautius aget; sollertia eius prope miraculo similis est.»

«Quid igitur censes, si vicum explorandi causa perlustres, dum ego hic adventum eius opperior? Fortasse in Percivali vestigia incides atque ita tempus pretiosum conservabis. Si eum inveneris, mone ut sibi caveat: inimicus acerbissimus ei instat!»

«Sed locus iste tam foedus est, ut vix pati possim te hic solam exspectare.»

«Minime vero; hoc nihil me movet. Potes autem cauponem illum asperum rogare num mihi aliud cubiculum praebere possit, ubi ab oculis peregrinorum fortuito advenientium tutior lateam? Nummos ei offer, ut mihi sine mora nuntiet simul ac vir ille Anglus procerus redierit.»

Iam satis tranquille, immo hilari quodam animo loquebatur; consilia ordinabat, etiam extrema, si res ita postularet, perpessura. Nullam iam animi infirmitatem ostenderet, sed dignam se illo viro probaret, qui pro salute aliorum hominum vitam suam impendere paratus esset.

Andreas sine ulteriore disceptatione paruit. Quodam quasi instinctu senserat eius animum iam firmiorem esse; libenter se consiliis eius permisit, ut ipse velut manus mandata exsequeretur, illa vero velut caput consilia caperet.

Ad ianuam interioris conclavis accessit, per quam Brogard cum uxore antea discesserant, atque pulsavit; e conclavi obscurum maledictorum murmur, ut solebat, auditum est.

«Heus, amice Brogard!» iuvenis imperiose exclamavit. «Domina mea paulisper hic requiescere vult. Num quoddam aliud cubiculum ei concedere possis? Sola manere cupit.»

Nummos ex sinu protulit eosque de industria in manu ita concussit ut tinnirent. Brogard ianuam aperuerat et eadem qua solebat morosa neglegentia iuvenis rogationem audierat. Sed conspecto auro paulum ex eo torpore excitatus est: fistulam ex ore detraxit et in conclave pedes trahens incessit.

Tum supra humerum cenaculum parieti innixum indicavit.

«Illic superne opperiri potest», grunnivit. «Locus commodus est, neque aliud mihi cubiculum est.»

«Nihil melius esse potest», Marguerita Anglice respondit; continuo intellexerat quantum emolumenti sibi illa sedes ab oculis alienis tecta praestaret. «Da illi pecuniam, Andrea; illic optime manebo, et omnia videre potero quin ipsa conspiciar.»

Marguerita Brogardo capite annuit; is tamen dignatus est in cenaculum ascendere et paleas in solo iacentes concutere.

«Obsecro, domina, ne quid temere facias», Andreas dixit, dum Marguerita gradus ligneos male cohaerentes conscendere parabat. «Memento hunc locum speculatoribus infestari. Noli, quaeso, te Percivalo ostendere nisi certissima sis neminem alium vobiscum adesse.»

Dum haec loquebatur, ipse sentiebat monitionem suam paene supervacaneam esse. Marguerita tam quieto animo ac tam perspicaci iudicio praedita erat quam quisquam vir; nihil erat cur timeret ne temere ageret.

«Minime», illa respondit, simul laetitiam leviter simulans, «id tibi bona fide promittere possum. Nolim mariti vitam aut consilia eius in discrimen adducere, si coram ignotis hominibus eum alloquar. Noli timere: occasionem

explorabo atque eo modo ei opitulabor, quo maxime indigere eum iudicavero.»

Brogard gradibus iam descenderat et Marguerita ad tutum perfugium ascendere parata erat.

«Manum tuam osculari non audeo, domina», Andreas ait, cum illa gradus conscendere inciperet, «quoniam pedisequus tuus sum; sed oro ut bono animo sis. Si intra semihoram Blakeneyum non offendero, revertar, sperans me eum hic inventurum.»

«Ita optimum erit. Semihoram tuto exspectare possumus: ante id tempus Chauvelinus nullo modo huc venire potest. Det Deus ut aut tu aut ego Percivalum interim viderimus. Bene tibi eveniat, amice! De me ne timeas.»

Leviter gradus ligneos labantes, quibus in cenaculum ascendebatur, ascendit. Brogard nihil iam de ea curabat; utrum illic commode esset necne, sibi ipsi videret. Andreas eam oculis prosecutus est donec in tabulatum pervenisset atque in paleis consedisset. Illa laceras aulaeas obduxit; iuvenis autem animadvertit locum mirum in modum idoneum esse unde cuncta videri atque audiri possent, cum ipsa ab omnibus lateret.

Brogardo mercedem satis amplam dederat; itaque cauponi moroso nulla erat causa cur eam proderet. Deinde Andreas abire paravit. In limine rursus conversus ad tabulatum respexit. Inter laceras aulaeas Margueritae vultus dulcissimus desuper apparebat, et iuveni magna laetitia fuit quod tranquillus, immo subridens, videbatur. Ad extremum capite ei valere iussit, et in noctem egressus est.

CAPUT VICESIMUM QUARTUM
INSIDIAE EXITIALES

Proximus horae quadrans celeriter ac sine strepitu praeteriit. In conclavi inferiore Brogard aliquamdiu mensam purgando atque ad hospitem alterum excipiendum denuo instruendo occupatus fuerat.

Haec dum observabat Marguerita, tempus ei iucundius labi videbatur. Percivalo enim illud cenae simulacrum parabatur. Brogard virum Anglum procerum nonnihil revereri videbatur; quippe qui aliquantum operae impenderet ut locus paulo minus ingratus appareret quam antea.

Quin etiam e recessu quodam abdito veteris armarii protulit aliquid quod revera mappae mensariae simile videbatur. Quam cum expandisset et foraminibus undique pertusam animadvertisset, paulisper caput dubitanter quassavit; deinde magno studio ita super mensam disposuit ut plurima vitia occultarentur.

Tum mappulam convivalem deprompsit, vetustam quidem ac laceram, sed aliquatenus mundam; ea pocula, cochlearia, patinas, quas in mensam ponebat, diligenter detersit.

Marguerita, haec omnia contemplans, risum vix continere poterat. Brogard enim singula parabat, interea maledicta submissa voce identidem fundens. Scilicet summa Angli statura ingensque corpus, aut fortasse pugni eius pondus, liberum hunc Galliae civem adeo perterruerant; alioqui nullum umquam laborem tantum pro ullo execrando aristocrata suscepisset.

Mensa tandem, qualiscumque erat, instructa, Brogard eam manifesta cum voluptate inspexit. Deinde e sella quadam pulverem extrema tunicae parte detersit; ollam in qua ius coctum erat commovit; novum fasciculum sarmentorum in ignem coniecit; postremo languido gradu ex conclavi excessit.

Marguerita sola cogitationibus suis relicta est. Pallium itinerarium super stramenta sparserat atque satis commode sedebat, quod stramenta recentia erant et foetores qui ex inferiore conclavi ascendebant ad eam iam mitigati perveniebant.

Sed ad breve tempus paene felix erat; felix, quoniam per aulaeas laceras prospiciens sellam labantem, mappam discissam, poculum, patinam et cochlear videbat: nihil praeterea. Hae tamen res mutae ac deformes quasi dicebant se Percivalum exspectare; mox, perquam mox, eum adfuturum esse; atque, cum sordidum conclave adhuc vacuum esset, eam cum illo illic solam futuram esse.

Ea cogitatio adeo caelestis videbatur ut Marguerita oculos clauderet, ne quid aliud animadverteret. Paucis post momentis cum illo sola futura erat; per scalam descensura, se ei ostensura; ille eam bracchiis complexurus erat, et ipsa demonstratura se deinde libenter pro eo atque una cum eo morituram esse, quoniam nulla in terris felicitas maior haberi posset.

Quid autem postea futurum erat? Ne suspicari quidem poterat. Sciebat sane Andream Ffoulkes recte monuisse: Percivalum ea omnia quae suscepisset ad exitum perducturum; se vero, nunc cum huc venisset, nihil posse praeterquam eum admonere ut sibi caveret, cum Chauvelinus ipse vestigia eius premeret. Quo monito dato, necesse esset ut maritum in illud formidolosum atque audacissimum facinus proficiscentem spectaret; ne verbo quidem aut vultu eum retardare conari posset.

Quidquid ille imperasset, parendum sibi esset; fortasse etiam se subducere atque abesse, tum inexprimibili angore exspectare deberet, dum ille, fortasse, ad mortem ipsam tenderet.

At vel hoc tolerabilius videbatur quam si ille numquam cognovisset quantopere ipsa eum amaret; saltem ab hoc dolore liberaretur. Ipsum autem miserum illud conclave, quasi eius adventum praestolans, testabatur mox illum adfuturum esse.

Subito ad aures eius nimium iam intentas sonus passuum e longinquo appropinquantium pervenit; cor eius laetitia vehementissime exsultavit. Num tandem Percivalus aderat? Minime; passus neque tam longi neque tam firmi videbantur quam illius. Quin duorum hominum diversos pedum sonitus audire sibi visa est. Ita profecto! Duo viri huc veniebant. Fortasse peregrini, qui aliquid biberent, aut …

Sed nihil ultra coniectare licuit; nam mox ad ianuam clamor imperiosus auditus est, et proximo momento fores extrinsecus magna vi patefactae sunt, dum vox aspera imperiose exclamavit:

«Heus! Civis Brogard! Heus!»

Advenas Marguerita cernere non poterat; per foramen tamen quoddam aulaearum partem inferioris conclavis conspiciebat.

Brogardi passus trahentes audivit, dum e conclavi interiore exibat et solitam maledictorum seriem murmurabat. Advenis tamen conspectis in medio conclavi restitit, intra ipsum spatium quod Marguerita videre poterat, eosque maiore etiam contemptu quam superiores hospites inspexit atque fremuit: «Maledicta sacerdotalis vestis!»

Cor Margueritae quasi repente pulsare desiit; oculi late patentes in unum ex advenis defixi erant, qui tum celeriter ad Brogard processerat.

Vir veste talari, petaso lato et calceis fibulis ornatis indutus erat, qualibus sacerdotes Galli uti solebant; sed ubi coram caupone constitit, vestem paulisper aperuit atque fasciam trium colorum, publicae potestatis insigne, ostendit. Hoc conspecto, Brogardi contemptus continuo in timidam ac paene servilem observantiam mutatus est.

Ipsa sacerdotis illius species sanguinem in venis Margueritae frigore quodam sistere videbatur. Vultum eius videre non poterat, quia sub amplis petasi marginibus latebat; sed manus graciles et osseas, dorsum leviter incurvum, totum denique incessum agnovit. Chauvelinus erat!

Huius rei horror velut gravi ictu eam percussit. Spes subito frustrata, timor imminentium malorum adeo sensus turbaverunt ut summas animi vires intendere cogeretur ne animo deficiens ibi concideret.

«Patinam iuris et vini lagenam», Brogardo imperiose Chauvelinus inquit; «deinde hinc te aufer; intellegisne? Solus esse volo.»

Brogard tacitus, ne murmurans quidem hac vice, paruit. Chauvelinus ad mensam, quae Anglo procerissimo parata erat, consedit; caupo autem obsequiose circum eum versans ius in patinam infudit vinumque ministravit. Vir qui una cum Chauvelino intraverat, quem Marguerita ex suo loco videre non poterat, prope fores stabat exspectans.

Chauvelinus cum abrupto nutu signum dedisset, Brogard ad interius conclave festinavit. Tum ille comitem suum accedere nutu iussit.

In eo Marguerita statim Desgas agnovit, scribam Chauvelini atque omnium secretiorum eius negotiorum administrum, quem olim Lutetiae saepe viderat. Hic conclave transiit et ad fores cubiculi Brogardorum paulisper attento animo auscultavit. «Num auscultant?» breviter Chauvelinus interrogavit.

«Minime, civis.»

Marguerita paulisper expavit ne Chauvelinus Desgas iuberet aedes perscrutari; quid tum eventurum esset, si ipsa deprehenderetur, vix secum reputare audebat. Feliciter tamen Chauvelinus studiosius cum scriba colloqui videbatur quam exploratores timere; itaque Desgas cito ad se revocavit.

«Quid de navi Anglica duobus malis instructa?» interrogavit.

«Occasu solis e conspectu abiit, civis», Desgas respondit, «sed tum occidentem versus, ad promunturium quod Cap Gris-Nez vocant, cursum tenebat.»

«Ah, bene», Chauvelinus submissa voce dixit. «Quid autem de praefecto Iutleio? Quid ille retulit?»

«Mihi confirmavit omnia mandata, quae superiore hebdomade misisti, ad litteram exsecuta esse. Omnes viae quae huc concurrunt ex eo tempore

nocte dieque stationibus militum custoditae sunt; litus quoque maritimum diligentissime perquisitum custoditumque est, praeruptae vero rupes pari cura observatae sunt.»

«Novitne ubi tugurium illud sit quod Tugurium Patris Blanchardi vocant?»

«Minime, civis. Nemo videtur tugurium illo nomine nosse. Innumerabilia vero piscatorum tuguria per totam oram passim sunt; sed ...»

«Satis est. Quid de hac nocte?» interrupit Chauvelinus impatiens.

«Viae et litus, ut solent, militum excubiis custodiuntur, civis; praefectus autem Iutleius nova mandata exspectat.»

«Ergo ad eum statim redi. Iube ut auxilia ad varias stationes mittat, praecipue vero ad eas quae secundum litus positae sunt. Intellegisne?»

Chauvelinus breviter et distincte loquebatur; singula autem eius verba cor Margueritae velut campanae funebris sonitus, quo spes ei carissimae exstinctae nuntiabantur, feriebant.

«Milites», perrexit, «summa vigilantia quemlibet advenam observare debent, qui per viam aut litus vel pedibus vel equo vel vehiculo iter faciat; imprimis hominem procerum, quem plenius describere non opus est, quia verisimile est eum habitu mutato venturum esse. Staturam tamen, nisi incurvatus incedet, celare non facile poterit. Intellegis?»

«Plane intellego, civis», Desgas respondit.

«Simul ac ulli militum peregrinum conspexerint, duo eum ab oculis non amittant. Qui virum procerum semel conspectum e conspectu amiserit, neglegentiam capite luet; unus tamen equo concitato recta huc redeat et mihi renuntiet. Satisne perspicuum est?»

«Omnino perspicuum, civis.»

«Optime. I nunc statim Iutleium conveni; vide ut auxilia ad stationes proficiscantur; tum praefectum roga ut sex praeterea milites tibi tradat, quos tecum huc adducas. Decem minutis redire poteris. Abi.»

Desgas salutavit et ad ianuam processit.

Dum Marguerita horrore aegra mandata quae Chauvelinus ministro suo dabat auscultat, universa Anagallidis Phoeniceae capiendae ratio terribili perspicuitate ei patefacta est. Chauvelinus fugitivos in latebris suis falsa securitate fretos exspectare volebat, donec Percivalus ad eos accederet. Tum vir audax, ipso in opere regios, quos res publica proditores habebat, iuvandi atque eripiendi deprehensus, undique militibus circumveniretur.

Si igitur eius comprehensio palam nuntiaretur, ne ipsi quidem qui rebus Britannicis praesunt iure pro eo intercedere possent; nam cum hostibus gubernationis Gallicae coniuravisset, Galliae ius esset eum morte multare.

Effugium nec ipsi nec illis patebat. Omnes viae custodiebantur atque observabantur; insidiae comparatae erant, rete, initio late expansum, paulatim autem coartandum erat, donec virum audacem includeret, quem ne sollertia quidem paene supra humanam naturam iam ex his laqueis eripere posset.

Desgas discessurus erat, cum Chauvelinus rursus eum revocavit. Marguerita vix secum cogitabat quas alias diabolicas insidias ille excogitavisset ut virum unum fortem contra quadraginta alios opprimeret. Eum ad Desgas conversum spectabat; partem vultus sub amplo sacerdotali petaso distinguere poterat.

Tum vero tam exitiale odium tamque immanis malignitas in facie gracili atque oculis pallidis exiguis apparebant ut novissima spes in corde Margueritae exstingueretur; intellexit enim ab hoc homine misericordiam frustra exspectari.

«Unum oblitus eram», Chauvelinus risu quodam insolito iteravit, dum manus osseas, unguibus quasi rapacibus instructas, inter se fricabat, nefaria voluptate gestiens. «Homo ille procerus fortasse reluctabitur. Quidquid acciderit, ne quis sclopeto utatur, nisi extrema necessitate cogatur. Volo enim illum vivum capere ... si fieri poterit.»

Risum edidit, qualem Dantes daemones inter damnatorum cruciatus emittere narrat. Marguerita iam omnem dolorem omnemque angorem quem humanum cor sustinere possit pertulisse sibi visa erat; nunc tamen, Desga e domo egresso, cum sola in hoc remoto sordidoque conclavi cum tali monstro remansisset, cuncta quae antea passa erat prae praesenti horrore levia visa sunt.

Ille autem aliquamdiu secum ridere atque cachinnare perrexit, manibus inter se tritis, victoriae futurae voluptate iam fruens.

Consilia eius sollerter disposita erant; neque immerito triumphum animo iam agitabat. Nullus patebat aditus, per quem vel fortissimus vel callidissimus vir elabi posset: viae omnes militibus tenebantur, omnes anguli observabantur; in tugurio solitario alicubi ad litus pauci profugi servatorem suum exspectabant, quem ad mortem — immo ad aliquid morte atrocius — perducturi erant. Illud monstrum, sacri ministri veste indutum, crudelius erat quam ut virum fortem sineret celeri militis morte, in ipso munere obeundo, occumbere.

Ille praesertim inimicum callidum, qui tam diu consilia eius eluserat, in sua potestate inermem habere cupiebat; eius infortunio pasci, ruinam spectare, omnem denique animi mentisque cruciatum inferre quem sola capitalis inimicitia excogitare possit. Aquila fortis capta, alis nobilibus

resectis, morsus muris infesti toleratura erat. Ipsa autem uxor, quae eum amabat quaeque huc eum perduxerat, nihil ad eum sublevandum facere poterat.

Nihil omnino, nisi ut iuxta eum mortem optaret et unum saltem breve momentum haberet, quo diceret amorem suum, integrum verum ardentissimumque, totum ad ipsum pertinere.

Chauvelinus iam prope mensam sedebat; petasum deposuerat, atque Marguerita lineamenta exilis vultus mentique acuti vix cernere poterat, dum super exiguam cenam inclinabatur. Rebus suis plane contentus quae eventura erant aequo animo exspectabat; quin ipsis Brogardi cibis ingratis delectari videbatur. Marguerita mirabatur tantum odium in uno homine adversus alterum latere posse.

Subito, dum Chauvelinum contemplabatur, sonus quidam aures eius attigit qui cor ipsum quasi in saxum vertit. Sonus tamen per se nulli homini terrorem inicere debebat: erat enim vox iuvenilis, hilaris ac clara, quae toto pectore laetum canticum canebat: «Deus regem servet!»

CAPUT VICESIMUM QUINTUM
AQUILA ET VULPES

Margueritae spiritus interclusus est; ipsa vita paulisper consistere videbatur, dum illam vocem illumque cantum audiret. In cantore maritum suum agnoverat. Audiverat etiam Chauvelinus: nam ad ostium oculos subito coniecit, deinde petasum latum propere sustulit caputque eo operuit.

Vox propius accedebat. Per unum brevissimum momentum Margueritam cupiditas effrenata invasit gradibus decurrendi, conclave percurrendi, cantum illum quovis modo interrumpendi, cantoremque hilarem obsecrandi ut fugeret, fugeret pro salute sua, priusquam facultas effugiendi praeterisset. Sed impetum opportunissime repressit. Chauvelinus eam antequam ostium attingeret prohibiturus erat; praeterea ignorabat num milites ad nutum eius intus parati essent. Ipsius impetus signum necis fieri poterat viro cuius salutem ipsa morte sua redemptura erat.

«Diu nobis imperet! Deus regem servet!»

Ita vox multo etiam fortius canebat. Proximo momento ostium late reclusum est; tum breve quoddam silentium, velut mortuum, secutum est.

Marguerita ostium videre non poterat. Spiritu retento conicere nitebatur quid illic ageretur.

Percivalus Blakeney, ubi primum introiit, sacerdotem ad mensam sedentem utique statim conspexerat. Ne quinque quidem momenta temporis haesit; deinde Marguerita proceram eius figuram per conclave ingredientem vidit, dum clara hilarique voce clamaret:

«Heus tu! Nemone hic adest? Ubi stultus ille Brogard?»

Eadem splendida tunica eodemque vestitu equestri indutus erat, quibus ornatum Marguerita Richmundi tot iam horis ante novissime conspexerat. Ut solebat, nihil in cultu eius desiderari poterat. Tenuissima tela Mechliniensis ad collum et circa manuum articulos contexta nitidissima candidissimaque erat; flavi capilli diligenter compositi; vitrum oculare solito illo gestu affectato gerebat.

Re quidem vera eques Percivalus Blakeney, equestri dignitate hereditaria insignitus, eo ipso momento videri poterat ad hortense convivium principis Cambriae pergere, non autem consulto et animo prorsus tranquillo caput suum in laqueum inicere ab inimico suo omnium infestissimo paratum.

Paulisper in medio conclavi stetit. Marguerita autem horrore penitus obriguerat, ut ne spirare quidem posse videretur.

Singulis momentis exspectabat ut Chauvelinus signum daret, ut locus militibus compleretur, ut ipsa gradibus delapsa Percivalum adiuvaret vitam

quam carissime vendere. Dum ille ita tranquille staret, perparum aberat quin exclamaret:

«Fuge, Percivale! Inimicus tibi infestissimus hic adest! Fuge, dum licet!»

Sed ne id quidem facere spatium habuit. Nam Blakeneyus confestim ad mensam tranquillus accessit, atque sacerdotis tergum hilare manu percussit, solita illa voce lente atque affectate producta dicens:

«Di boni! Ehem... domine Chauveline... numquam, mehercule, putavi fore ut te hoc loco offenderem.»

Chauvelinus, qui eodem ipso momento cochleare iuris ad os ferebat, paene suffocatus est. Exilis eius facies tota purpurea facta est; atque vehemens tussis hunc callidum Galliae legatum servavit, ne stuporem, cuius parem numquam antea senserat, apertissime proderet. Dubitari non poterat quin tam audax adversarii ingressus omnino inopinatus ei evenisset; tam effrenata audacia eum ad tempus omni consilio destituit.

Manifestum erat eum cauponam militibus circumdari non curavisse. Id Blakeneyus, ut videbatur, iam coniecerat; nec dubium erat quin mens eius expedita consilium aliquod repperisset quo ex tam inopinato congressu fructum caperet.

Marguerita in superiore tabulato immota manebat. Andreae Ffoulkes sollemniter promiserat se coram alienis virum suum non appellaturam; satisque se continere poterat ne consilia eius inconsulto impetu perturbaret. Hos tamen duos viros simul sedentes spectare durum fortitudinis experimentum erat. Audiverat enim Chauvelinum imperare ut omnes viae militibus perlustrarentur.

Sciebat, si Percivalus tum e Caupona Felis Cinerei discessisset, quacumque via progressurus esset, non longe eum iturum antequam quis ex militibus centurionis Jutley per vias oberrantibus conspexisset. Sin ibi maneret, Desgas interea rediturus erat cum duodecim illis militibus quos Chauvelinus peculiari mandato advocari iusserat.

Laqueus paulatim adstringebatur; Marguerita nihil facere poterat nisi spectare atque mirari. Quam dissimiles erant duo illi viri! Ex his tamen duobus Chauvelinus ipse aliquid timoris prae se ferebat. Marguerita eum satis bene noverat ut suspicaretur quid animo versaret. Pro salute sua minime timebat, quamquam in solitaria caupona solus erat cum viro ingentibus viribus praedito, audaciaeque tam effrenatae ut vix credi posset.

Sciebat Chauvelinum pro causa quam corde amplectebatur periculosissimos congressus libenter subiturum esse. Hoc autem vere metuebat: ne Anglus ille impudens eum solo ictu humi prostratum relinqueret atque ita sibi ipsi duplicem effugiendi facultatem compararet.

Ministri enim eius fortasse minus feliciter Anagallidem Phoeniceam comprehensuri erant, si deerat manus sollers mensque acuta quae omnia moderaretur, inexpiabili odio incitata.

Nunc tamen legato rei publicae Gallorum nihil ab adversario validissimo timendum erat. Blakeneyus enim risu inanissimo atque humanitate iucunda tergum eius placide manu identidem pulsabat.

«Me paenitet... vehementer hercle paenitet», ille hilare dicebat, «quod te ita turbavi... praesertim cum ius sumeres... Res sane molesta atque periculosa, istud ius... ehem... per deos! Amicus meus aliquando mortuus est... ehem... suffocatus... prorsus ita ut tu... uno iuris cochleari.»

Atque in Chauvelinum desuper placide, benigne, non sine aliqua verecundia subridebat.

«Mehercule!» perrexit, ubi ille paulum se receperat, «quam taetrum hoc latibulum est! Nonne ita? Vah! Non molestum tibi erit?» Haec excusans ait, dum sellam iuxta mensam occupat et ollam iuris ad se attrahit. «Brogard iste fatuus aut dormit aut nescio quid agit.»

Altera patina super mensam posita erat. Percivalus sine ulla perturbatione sibi ius infudit, deinde poculum vino implevit.

Marguerita paulisper cogitabat quid Chauvelinus facturus esset. Adeo aptum erat simulacrum sacerdotis ut fortasse, postquam se collegisset, se Chauvelinum esse negaturus videretur. Sed ille nimis callidus erat quam ut tam manifesto mendacio puerilique perfugio uteretur. Iam manum quoque porrexerat atque blande dixerat:

«Quam mihi gratum est te convenire, eques Percivale. Ignoscas oportet... hem... Te trans fretum esse arbitrabar. Repentina tua praesentia mihi prope spiritum ademit.»

«Vah!» inquit eques Percivalus comiter renidens, «id certe ita factum est, nonne... ehem... domine Chaubertine?»

«Ignosce mihi: Chauvelinus.»

«Mille venias peto. Ita, sane, Chauvelinus... ehem... peregrina nomina memoriae mandare numquam didici.»

Interea ius sine sollicitudine sorbebat, humanissime ridens, tamquam consulto Caletum pervenisset non alia de causa nisi ut in hac spurcissima caupona cum inimico suo acerrimo cenam iucundam sumeret.

Marguerita aliquandiu mirabatur cur Percivalus parvulum illum Gallum non statim in terram deiceret. Neque dubium erat quin tale quid ipsius quoque mentem aliquando percurreret: nam languidi eius oculi interdum minaciter coruscare videbantur, cum in Chauvelini corpus exile inciderent. Is autem iam prorsus se collegerat et non minus placide ius sorbebat.

Sed acutum ingenium, quod tot temerarias molitiones et excogitaverat et prospere perfecerat, longius providebat quam ut supervacuo discrimini sese committeret. Locus ille exploratoribus plenus esse poterat; ipse caupo fortasse a Chauvelino mercedem accipiebat. Uno eius clamore, cum de ea re nihil certi scire posset, viginti viri repente se circumfundere poterant: sic priusquam profugos iuvare aut saltem monere posset, captus atque in laqueum coniectus esset.

Id periculum subire noluit. Ceteris opem ferre eosque in tutum educere constituerat; fidem enim suam illis obstrinxerat, quam servaturus erat. Itaque dum ederet et loqueretur, animo cogitabat consiliaque disponebat. Interea misera illa femina, in tabulato superiore, secum anxie quaerebat quid ageret, ardentissimo desiderio cruciata ad virum decurrendi, nec tamen se movere audens ne consilia eius everteret.

«Nesciebam», inquit Blakeneyus festive, «te... ehem... sacris ordinibus adscriptum esse.»

«Ego... ehem... hem...» balbutivit Chauvelinus. Tranquilla adversarii impudentia eum ab illa sua consueta animi aequabilitate evidenter deiecerat.

«At, vah, quocumque loco te vidissem agnovissem», perrexit eques Percivalus placidissime, dum aliud sibi poculum vini infundit, «etsi istud capillamentum fictum petasusque speciem tuam nonnihil immutaverunt.»

«Ita censes?»

«Hercle, quam multum hominis speciem commutant! Sed... mehercule... spero te non graviter tulisse quod hoc animadverti... Facinus parum urbanum est de alieno habitu verba facere... ne succenseas, quaeso.»

«Minime, minime; nihil prorsus. Hem! Spero dominam Blakeney bene valere», respondit Chauvelinus, sermonem festinanter alio avertens.

Blakeneyus lentissime reliquum iuris ex patina exhausit, vinum ebibit, atque Margueritae paulisper visus est oculos per totum conclave circumferre.

«Optime valet, gratias ago», tandem sicce respondit. Silentium secutum est. Marguerita duos illos adversarios intuebatur, qui tacitis consiliis vires inter se metiri videbantur. Percivali faciem paene adversam conspicere poterat, ubi ad mensam sedebat, haud amplius sex passibus ab eo loco distans in quo ipsa trepida delitescebat, dubia quid faceret quidve sibi cogitandum esset. Iam certe impetum illum descendendi et se marito patefaciendi penitus domuerat.

Vir qui, ut ille tunc agebat, personam tam sollerter agere poterat, nullo mulieris admonitu opus habebat ut sibi caveret.

Marguerita dulcissimo illi solacio se dedit, quod omni mulieri tenero corde praeditae carum est: virum amatum intuendi. Per aulaeum lacerum

faciem mariti formosam spectabat. In oculis caeruleis, qui antea languidi videbantur, post inane illud risus simulacrum nunc tam perspicue cernebat firmitatem, vigorem, consiliorum copiam, quibus Anagallis Phoenicea tantam sodalium reverentiam fidemque sibi pepererat.

«Undeviginti sumus qui vitam pro marito tuo ponere parati simus, domina Blakeney», Andreas Ffoulkes ei dixerat. Dum vero frontem illam spectat, humilem quidem sed quadratam latamque, oculos caeruleos sed altius insidentes vehementerque intentos, totam denique speciem viri indomitae virtutis, qui sub ineptiae persona artificiosissime acta vim voluntatis supra humanam paene facultatem mirabilemque sollertiam occultaret, iam intellexit quo ille fascino asseclas devinciret: nonne idem ipsius cor atque imaginationem devinxerat?

Chauvelinus, qui impatientiam suam consueta urbanitate contegere conabatur, horologium furtim oculis perlustravit. Desgas brevi rediturus erat. Duo aut tria tantum minuta supererant; tum Anglus ille protervus sub custodia sex ferme e fidissimis centurionis Jutley militibus futurus erat.

«Lutetiam pergis, eques Percivale?» per speciem neglegentiae rogavit.

«Di immortales, minime!» respondit Blakeneyus ridens. «Lillam tantummodo; Lutetiam ego quidem non... Pessime nunc illic vivitur... nonne, domine Chaubertine? ... Veniam peto... Chauveline!»

«Non tamen viro Anglo generoso qualis tu es, eques Percivale», Chauvelinus per ironiam respondit, «cui nihil curae sit certamen quod illic saevit.»

«Vah! Vides enim, nihil id ad me pertinet; et gubernatores nostri, per deos, vestrae partis studiosissimi sunt. Senex ille Pittus ne anseri quidem voculam minacem edere audet. Tu, mi domine, properare videris», addidit, cum Chauvelinus horologium rursus deprompsisset; «fortasse alicui condixisti. Nequaquam mea causa moreris, obsecro. Tempus meum penes me ipsum est.»

A mensa surrexit sellamque ad focum traxit. Marguerita iterum vehementissime tentabatur ut ad eum descenderet. Tempus enim iam labebatur; Desgas quovis momento cum militibus rediturus erat. Id Percivalus ignorabat; atque, pro di immortales, quam horrendum erat totum hoc negotium, quam ipsa inops atque indefensa sibi videbatur!

«Mihi non est properandum», perrexit Percivalus blande, «sed, vah, nolo in hoc loco a dis derelicto diutius quam necesse est haerere. At, mehercule, domine», addidit, cum Chauvelinus tertio horologium furtim aspexisset, «horologium istud tuis oculis crebro inspectum ne momento quidem celerius ibit. Exspectas fortasse amicum?»

«Ita vero, amicum.»

«Spero non feminam, domine sacerdos», inquit Blakeneyus ridens; «certe sancta Ecclesia tale quid non permittit... nonne? quid ais? Sed, heus, ad focum accede... Frigus iam, hercle, acerrimum fit.»

Calce caligae ligna ardentia concussit, ut flammae in veteri foco erumperent. Discedere minime properare videbatur, neque periculum sibi imminens ullo modo sentire. Aliam sellam ad ignem admovit; Chauvelinus autem, cuius impatientia iam vix sustineri poterat, iuxta focum consedit ita ut ostium ante oculos haberet. Desgas iam paene quartam horae partem abfuerat.

Margueritae, cuius animum dolor torquebat, certissimum videbatur Chauvelinum, ubi Desgas redisset, omnia cetera de profugis consilia statim neglecturum, atque hanc Anagallidem Phoeniceam tam impudentem ilico comprehensurum esse.

«Heus, domine Chauveline», dicebat alter ea solita levitate, «dic mihi, quaeso, pulchrane est amica tua? Interdum, per deos, Gallulae hae venustissimae sunt, nonne? Sed mihi nihil opus est interrogare», addidit, dum neglegenter ad cenandi mensam regreditur. «Ecclesia enim sancta, ubi de venustate iudicanda agitur, numquam cunctari solet. Hem?»

Chauvelinus tamen non auscultabat. Omnis sensus eius in illud ostium defixus erat, per quod Desgas cum militibus mox ingressurus esset. Eodem Margueritae cogitationes convertebantur: nam per nocturnum silentium aures eius repente sonum multorum pedum certo ac moderato gradu procedentium, nondum procul distantium, perceperant.

Desgas erat cum suis. Tria adhuc minuta, et aderunt! Tria minuta, et res illa horrenda accidet: aquila fortissima in laqueum mustelae incidet! Iam se movere atque clamare voluisset, sed non audebat. Dum enim milites adventantes audiret, oculos in Percivalo tenebat singulosque eius motus observabat. Ille stabat ad mensam, cui reliquiae cenae, patinae, pocula, cochlearia, vascula salis piperisque confusa atque dispersa iacebant.

Tergum Chauvelino obverterat; nihilo minus solito affectatoque more garrire pergebat. Interea e sinu pyxidem tabaci sternutatorii extraxit, et subito celeriterque totum vasculi piperis pulverem in illam effudit.

Tum iterum ad Chauvelinum se convertit cum risu inani dicens:

«Hem? Num quid dixisti, domine?»

Chauvelinus tam intentus erat in crepitu passuum appropinquantium audiendo, ut omnino non animadvertisset quid callidus adversarius fecisset. Nunc animum sibi reddidit, studens etiam sub ipsa speratae victoriae hora

securum se praebere. «Minime», post paululum dixit; «hoc est... ut dicebas, eques Percivale...?»

«Dicebam», respondit Blakeneyus, qui ad Chauvelinum prope focum accesserat, «Iudaeum quendam in vico Piccadilly mihi hoc tempore tabacum sternutatorium vendidisse longe melius quam ullum quod antea gustaveram. Visne, domine sacerdos, me hoc honore afficere?»

Ita prope Chauvelinum stabat solita neglegenti et facili urbanitate, pyxidem tabaci inimico suo acerrimo porrigens.

Chauvelinus, qui, ut Margueritae aliquando gloriatus erat, nonnullas iam in vita artes fraudis astutiaeque calluerat, talem tamen ne per somnium quidem suspicatus erat. Alteram aurem ad crepitum pedum iam properantium intendebat, altero oculo ostium observabat per quod Desgas cum suis mox adfuturus erat. Insolenti Angli festivitate in falsam securitatem adductus ne leviter quidem suspicabatur quem dolum adversarius sibi pararet.

Itaque paululum tabaci digitorum apicibus e pyxide sumpsit, idque naribus admovit.

Nemo, nisi qui forte casu ipse vehementer piperis pulverem naribus attraxerit, vel leviter animo concipere potest in quam miserabilem condicionem unus talis haustus quemvis hominem redigere possit.

Chauvelino caput ipsum diffindi videbatur. Sternutatio sternutationem incessanter sequebatur, ita ut paene suffocaretur; videndi audiendique ac loquendi facultate ad tempus prorsus destitutus erat. Eodem autem momento Blakeneyus quietissime, sine ulla festinatione, petasum sustulit, pecuniam e sinu depromptam super mensam reliquit, deinde tranquillo passu ex conclavi excessit!

CAPUT VICESIMUM SEXTUM
IUDAEUS

Margueritae haud exiguo tempore opus fuit ut sensus perturbatos reciperet; totum enim illud novissimum, quamquam breve, spectaculum intra unius minuti spatium actum erat, Desgas autem cum militibus adhuc centum viginti quinque fere passus a caupona Felis Cinerei aberat.

Ubi tandem quid accidisset intellexit, mirus quidam gaudii admirationisque sensus animum eius perfudit. Quam apte omnia, quam sollerter gesta erant! Chauvelinus etiamtum omni agendi facultate carebat, multo magis quam si pugno percussus esset: neque enim videre neque audire neque loqui poterat, dum adversarius callidus tacite e manibus eius elapsus erat.

Blakeneyus abierat, ut profugis, ut apparebat, apud tugurium patris Blanchard occurreret. Quamquam Chauvelinus in praesentia nihil agere poterat, quamquam audax Anagallis Phoenicea adhuc Desgae militumque manus effugerat, viae tamen omnes litusque custodiebantur. Omnis locus explorabatur, omnes peregrini observabantur. Quo tandem usque Percivalus, vestimentis tam magnificis indutus, procedere poterat quin aliquis eum conspiceret atque insequeretur?

Iam se ipsam acerbissime accusabat quod non maturius ad eum descendisset, ut unum illud verbum monitionis amorisque diceret, quo fortasse vel maxime indigebat. Percivalus enim nesciebat quae de comprehendendo ipso Chauvelinus imperavisset; atque etiam nunc fortasse...

At priusquam hae terribiles suspiciones certam in mente eius formam cepissent, foris iuxta ostium strepitum armorum, quae milites humi demittebant, audivit, vocemque Desgae militibus «Consistite!» clamantis.

Chauvelinus aliquantulum se collegerat: sternutatio minus violenta erat, ipseque aegre in pedes surrexerat. Ad ostium pervenire potuit eo ipso tempore quo Desgas extrinsecus pulsavit.

Chauvelinus ostium repente patefecit; priusquam vero scriba eius verbum proferret, ipse inter duas sternutationes vix haec balbutire potuit:

«Ille peregrinus procerus... cito! Num quis vestrum eum vidit?»

«Ubi, civis?» Desgas admirans quaesivit.

«Hic, homo! Per hoc ipsum ostium! Non amplius quinque abhinc minutis.»

«Nihil vidimus, civis! Luna nondum orta est, atque...»

«At quinque minutis serius advenistis quam oportuit, mi amice», respondit Chauvelinus ira compressa aestuans.

«Civis... ego...»

«Quod tibi imperaveram fecisti», inquit Chauvelinus impatiens. «Scio equidem; sed nimis diu rem protraxisti. Feliciter parum mali accidit; aliter profecto, civis Desga, male tecum actum esset.»

Desgas aliquantulum expalluit: tantus furor, tantum odium in omni superioris habitu apparebat.

«Peregrinus ille procerus, civis...» haesitans susurravit.

«Hic erat, in hoc ipso conclavi, abhinc quinque minutis, ad illam mensam cenans. Dii eius impudentiam perdant! Ob causas manifestas solus eum aggredi non ausus sum. Brogard stultior est quam ut prosit; Anglus ille exsecrabilis vires bovis habere videtur. Sic sub ipso tuo naso elapsus est.»

«Non longe proficisci poterit quin conspiciatur, civis.»

«Quid ais?»

«Centurio Jutley quadraginta milites subsidiarios ad stationes custodiae confirmandas misit; viginti ad litus descenderunt. Idem mihi iterum affirmavit vigilias totum diem non interruptas esse, nec quemquam peregrinum ad litus pervenire aut navem attingere posse quin conspiceretur.»

«Bene habet. Num milites officium suum intellegunt?» «Praecepta apertissima acceperunt, civis; eos ipse adlocutus sum qui profecturi erant. Quicumque peregrinus eis occurrerit, eum quam occultissime subsequi debent, praesertim si statura procerus sit aut, tamquam corporis proceritatem dissimulare conetur, curvus incedat.»

«Nullo autem casu talem hominem retineant», inquit Chauvelinus cupide. «Anagallis illa Phoenicea procax e manibus imperitorum facile elaberetur. Sinamus eum ad tugurium patris Blanchard pervenire; ibi circumdabimus atque comprehendemus.»

«Milites hoc intellegunt, civis; simulac autem peregrinus procerus conspectus erit, reliqui eum occultis vestigiis insequantur, unus vero statim redeat ut tibi rem nuntiet.»

«Recte», inquit Chauvelinus, manus sibi invicem confricans, admodum delectatus.

«Aliud etiam nuntium tibi affero, civis.»

«Quidnam?»

«Anglus quidam procerus ante tres ferme horae quadrantes cum Iudaeo, cui nomen Ruben, diu collocutus est. Hic vix decem passus hinc habitat.»

«Ita; quid deinde?» quaesivit Chauvelinus impatiens.

«Omnis sermo de equo plaustroque locando versabatur: Anglus ea conducere volebat, atque ante horam undecimam sibi parata esse iusserat.»

«Illa hora iam praeteriit. Ubi habitat Ruben iste?»

«Paucis minutis hinc pedibus ad eius domum pervenitur.»

«Mitte unum e militibus qui exploret an peregrinus plaustro Rubeniano iam discesserit.»

«Ita fiet, civis.»

Desgas foras exiit ut uni militum praecepta daret. Ex hoc autem colloquio inter eum Chauvelinumque habito ne unum quidem verbum Margueritam fugerat; singula dicta quasi ictus in cor eius descendebant, desperationem atrocem et mali futuri praesagium ferentes.

Tam longo itinere venerat, tanta spe atque tam obstinato animo virum adiuvare decreverat; hactenus tamen nihil efficere potuerat, nisi spectare, corde dolore paene disrupto, dum funestum rete circa audacem Anagallidem Phoeniceam paulatim constringeretur.

Iam ne paucos quidem passus facere poterat Percivalus quin oculi insidiantium eum observarent atque proderent. Sua ipsa impotentia mulierem acerbo spei frustratae dolore afficiebat. Omnis fere facultas marito vel minimum opitulandi evanuerat; unica supererat spes, ut qualiscumque esset futura eius fortuna, eandem ipsa participare sineretur.

Nunc quidem etiam spes virum quem amabat umquam iterum videndi admodum tenuis facta erat. Nihilo minus hostem eius assidue observare decreverat; spes quaedam incerta animum subibat, fore ut, quamdiu Chauvelinum oculis teneret, sors Percivali adhuc in ambiguo penderet.

Desgas Chauvelinum in conclavi tristi animo ultro citroque incedentem reliquit, dum ipse foris reditum militis ad Ruben quaerendum missi exspectabat. Ita aliquot minuta effluxerunt. Chauvelinus impatientia manifeste exedebatur. Nemini iam confidere videbatur: ultima illa fraude, qua audax Anagallis Phoenicea eum eluserat, in dubitationem adductus erat an victoriam consequi posset, nisi ipse adesset qui Angli procacis comprehensionem observaret, regeret, ordinaret.

Circiter quinque post minutis rediit Desgas, senem quendam Iudaeum secum adducens, qui vestimento longo, sordido atque attrito, circa umeros oleo et adipe infecto, indutus erat. Capilli eius rufi, more Iudaeorum Polonorum circa utramque faciei partem in longos annulos torti, canitie passim conspersi erant; sordium autem crassa velut crusta genas mentumque obtegens vultui habitum singularem, squalidum atque foedum dabat.

Corpore solito incurvo ibat, qualem habitum homines eius gentis superioribus saeculis, antequam aequa libertas in religionis rebus obtineretur, ad humilitatem simulandam induere solebant; post Desgam autem pedes trahens incessu quodam peculiari ibat, quo mercatores Iudaei in Europa continentali ad hunc usque diem insigniuntur.

Chauvelinus, praeiudicio illo adversus gentem contemptam, quod Gallis proprium erat, penitus imbutus, hominem nutu iussit procul se sistere. Tres viri sub lucerna oleo ardenti e laqueari pendente stabant, omnesque Marguerita plane conspicere poterat.

«Hicine est ille homo?» interrogavit Chauvelinus.

«Non, civis», respondit Desgas. «Ruben inveniri non potuit; itaque verisimile est eius plaustrum cum peregrino discessisse. Hic tamen aliquid scire videtur, quod pro mercede vendere paratus est.»

«Ah!» inquit Chauvelinus, atque ab homine ante se stante, qui sibi tam foedus videbatur, fastidio aversus est.

Iudaeus patienter et demisse ad latus consistebat, baculo nodoso innixus, dum petasus latus et unguento foedatus faciei sordidae umbram profundam obiceret; exspectabat scilicet dum excellentissimus ille vir dignaretur aliquid ab eo quaerere.

«Civis hic dicit», inquit Chauvelinus imperiose, «te aliquid de amico meo Anglo procero, quem convenire cupio, scire. Malum! Procul consiste, homo!» festinanter addidit, cum Iudaeus alacri passu propius accessisset.

«Ita, excellentissime domine», respondit Iudaeus; Gallice autem loquebatur peculiari quadam linguae blaesitate, quae orientalem originem indicat. «Ego et Ruben Goldstein Anglum procerum hac ipsa vespera in via haud procul hinc convenimus.»

«Cum eo locuti estis?»

«Ipse nos adlocutus est, excellentissime. Scire volebat num equum plaustrumque conducere posset, quo per viam Sancti Martini ad locum quendam hac nocte petendum veheretur.»

«Quid tu ei dixisti?»

«Ego nihil», inquit Iudaeus, velut iniuriam passus. «Ruben Goldstein ille, proditor exsecrandus, filius Belial...»

«Omitte ista, homo!» aspere interpellavit Chauvelinus. «Perge narrare.»

«Verba mihi ex ore rapuit, excellentissime. Nam cum ego Anglo diviti equum plaustrumque meum offerre pararem, quo eum quocumque vellet ducerem, Ruben iam ante me locutus erat, suum miserum caballum fame confectum et plaustrum paene confractum obtulerat.»

«Quid tum fecit Anglus?»

«Anglus Ruben Goldstein auscultavit, excellentissime; statimque manum in sinum immisit atque pugillum nummorum aureorum protulit, quos illi Beelzebub progeniei ostendit, pollicitus omnia illa illius fore, si equus plaustrumque ante horam undecimam parata essent.»

«Ac sine dubio parata erant?»

«Parata quidem aliquo modo, ut ita dicam, excellentissime. Caballus Rubenis, ut semper, claudicabat; primo ne unum quidem passum facere voluit. Post aliquantum demum temporis, cum calcibus crebris impulsus esset, aegre progredi coepit», inquit Iudaeus maligne subridens.

«Tum profecti sunt?»

«Ita, quinque ferme abhinc minutis. Stultitiam illius peregrini indignabar. Et Anglus quidem erat! Scire eum oportebat iumentum Rubenis ad plaustrum trahendum haudquaquam idoneum esse.»

«Sed quid, si nulla alia facultas erat?»

«Nulla facultas, excellentissime?» voce aspera reclamavit Iudaeus. «Nonne duodeciens ei dixi meo equo meoque plaustro celerius atque commodius eum vectum iri quam illo Rubenis osseo iumento? Audire noluit. Ruben enim mendax est et blanditiis fallacibus valet. Peregrinus deceptus est. Si properabat, pecuniam suam melius impendisset meum plaustrum conducendo.»

«Habes igitur et tu equum plaustrumque?» imperiose rogavit Chauvelinus.

«Habeo sane, excellentissime, atque si excellentia tua vehi velit...»

«Scisne forte qua via amicus meus in plaustro Ruben Goldstein discesserit?»

Iudaeus mentum sordidum cogitabundus fricabat. Cor Margueritae tam vehementer palpitabat ut paene rumperetur. Peremptoriam illam quaestionem audierat; Iudaeum sollicite intuebatur, sed faciem eius sub umbra lati petasi legere non poterat. Nescio quo obscuro animi sensu ei videbatur fatum Percivali in illis longis sordidisque manibus contineri.

Longum intercessit silentium, dum Chauvelinus frontem corrugans incurvam viri figuram impatiens intuebatur. Tandem Iudaeus manum lente in interiorem vestis sinum immisit, atque ex eius amplissimis latebris nummos aliquot argenteos extraxit. Quos cum attente contemplatus esset, placida voce sic ait:

«Hos mihi nummos dedit peregrinus ille procerus, una cum Rubene proficiscens, ut de se rebusque suis tacerem.»

Chauvelinus umeris impatiente gestu sublatis taedium ostendit.

«Quantum ibi est?» quaesivit.

«Viginti franci sunt, excellentissime», respondit Iudaeus. «Ego autem tota vita homo probus fui.»

Chauvelinus, nulla addita voce, ex suo sinu paucos nummos aureos protulit; eos in palma retinens leviter concussit, ut tintinnirent, atque ita Iudaeo obtulit.

«Quot nummi aurei in mea palma sunt?» placide interrogavit.

Nolebat plane hominem terrore afficere, sed in suas partes blanditiis trahere: adeo suavis comisque se praebebat. Timebat fortasse ne minae de machina capitali aliisque eiusdem generis modis vim adhibendi senis mentem perturbarent; aviditate lucri potius quam mortis metu eum sibi utilem futurum putabat.

Oculi Iudaei repentino et acuto obtutu in aurum alterius manu comprehensum inciderunt.

«Quinque saltem, ut opinor, excellentissime», adulatorie respondit.

«Satisne sunt, ut honestam illam linguam tuam resolvant?»

«Quid excellentia tua cognoscere cupit?»

«Num equus tuus et plaustrum eo me perducere possint ubi amicum meum Anglum procerum reperiam, qui plaustro Ruben Goldstein discessit.»

«Equus meus plaustrumque te, honoratissime, quocumque iusseris perducere poterunt.»

«Ad locum qui tugurium patris Blanchard appellatur?»

«Id excellentia tua coniecit?» inquit Iudaeus admirans.

«Nosti illum locum?»

«Quae via eo fert?»

«Via Sancti Martini, honoratissime; ex ea deinde per semitam ad scopulos maritimos pervenitur.»

«Viamne novisti?» iteravit Chauvelinus aspere.

«Singulos lapides, singula graminis fila novi, honoratissime», respondit Iudaeus tranquille.

Chauvelinus, nullo amplius verbo, quinque aureos nummos singulos ad pedes Iudaei proiecit. Ille genibus nixus, manibus quoque in solo positis, nummos colligere laboravit. Unus autem prolapsus sub abaco haeserat, unde non sine labore recuperari potuit. Chauvelinus tacitus exspectavit, dum senex per pavimentum reptans aurum quaereret.

Ubi Iudaeus rursus surrexit, Chauvelinus inquit:

«Quam cito equus tuus plaustrumque parari possunt?»

«Iam parata sunt, honoratissime.»

«Ubi?»

«Ne septem quidem passus ab hoc ostio absunt. Num excellentia tua inspicere dignabitur?»

«Non est mihi quod inspiciam. Quo usque me vehere poteris?»

«Usque ad tugurium patris Blanchard, honoratissime; atque longius quam Rubenis caballus amicum tuum vehere poterit. Pro certo habeo, antequam

duas leucas hinc confecerimus, nos Ruben illum callidum, caballum eius, plaustrum atque Anglum procerum uno acervo in media via reperturos esse.»

«Quantum abest hinc proximus vicus?»

«Ea via qua Anglus profectus est, Miquelon vicus proximus est, nec duas leucas hinc distat.»

«Ibi igitur, si longius proficisci vellet, aliud vehiculum invenire posset?»

«Posset, si eo omnino perveniret.»

«Tu vero potesne?»

«Velitne excellentia tua id experiri?» simpliciter Iudaeus interrogavit.

«Hoc mihi consilium est», placidissime inquit Chauvelinus. «Sed memento: si me fefelleris, duobus e militibus meis robustissimis mandabo ut tam graviter te verberent, ut spiritus fortasse ex isto deformi corpore tuo in perpetuum exeat. Sin autem amicum meum Anglum procerum aut in via aut apud tugurium patris Blanchard invenerimus, decem aureos praeterea accipies. Accipisne condicionem?»

Iudaeus mentum iterum cogitabundus perfricuit. Nummos quos manu tenebat intuitus est; tum in severum illum qui secum loquebatur Desgamque, toto tempore post eum tacite stantem, oculos convertit. Paulo post, deliberate pronuntiavit:

«Accipio.»

«Exi igitur atque foris exspecta», inquit Chauvelinus; «mementoque pactum servare, alioquin, per caelum, ego meum servabo.»

Senex Iudaeus, postquam humillime se inclinaverat, pedes trahens ex conclavi exiit. Chauvelinus hoc colloquio delectatus esse videbatur; manus enim inter se confricabat, quo gestu consueto malignam voluptatem ostendere solebat.

«Paenulam mihi et caligas», tandem Desgae dixit.

Desgas ad ostium progressus est atque, ut apparebat, necessaria mandata dedit; mox enim miles ingressus est, paenulam, caligas petasumque Chauvelini ferens.

Chauvelinus vestem sacerdotalem deposuit, sub qua bracas arcte corpori adhaerentes et thoracem laneum gerebat, atque vestes mutare coepit.

«Tu vero, civis», Desgae dixit, «interea quam celerrime ad centurionem Jutley redi, et pete ut alios duodecim milites tibi concedat. Eos tecum per viam Sancti Martini adducito; spero enim te mox Iudaei plaustrum, quo ipse vehar, consecuturum. Nisi vehementer fallor, acre certamen apud tugurium patris Blanchard instabit. Ibi feram nostram in angustias compellemus, tibi affirmo: quippe haec Anagallis Phoenicea procax, nescio utrum audacia an stultitia impulsa, consilium suum pristinum tenere ausa est. Ad comitem de

Tournay, Sanctum Iustum ceterosque proditores conveniendos profectus est; quod quidem paulisper dubitaveram num esset facturus. Cum eos invenerimus, grex virorum desperatorum circumclusus pugnabit. Nonnulli e nostris, ut opinor, ita affligentur ut pugnare nequeant. Isti fautores regis gladiis bene utuntur; Anglus vero mira calliditate utitur atque magnis corporis viribus pollere videtur. Attamen quinque saltem contra unum erimus. Tu cum tuis militibus plaustrum prope sequere tota via Sancti Martini, per Miquelon vicum. Anglus ante nos est; nec verisimile est eum post tergum respecturum.»

Dum haec brevia et distincta mandata dabat, vestes iam mutaverat. Deposito sacerdotali habitu, consuetas vestes fuscas arcte corpori adhaerentes iterum indutus erat. Postremo petasum sustulit.

«Captivum tibi iucundissimum tradam», dixit cachinnans; et, insolita quadam familiaritate brachium Desgae prehendens, ad ostium eum duxit. «Non statim eum occidemus, mi Desga, quid ais? Tugurium patris Blanchard, nisi fallor, solitarium in litore positum est; milites nostri ibidem cum vulpe saucia ludis satis asperis delectabuntur. Viros tuos diligenter selige, mi Desga, tales scilicet quibus id genus ludorum placeat. Oportet videamus Anagallidem illam Phoeniceam paulatim marcescere… quid ais?… contrahi atque tremere… priusquam tandem…» Signum quoddam satis apertum manu fecit, simulque risum demissum et sceleratum emisit, qui Margueritae animum horrendo fastidio perfudit.

«Viros bene selige, civis Desga», iterum inquit, scribam denique suum ex conclavi educens.

CAPUT VICESIMUM SEPTIMUM
VESTIGIA SEQUENTES

Ne punctum quidem temporis Marguerita Blakeney cunctata est. Novissimi iam soni extra cauponam Felis Cinerei in noctis silentium evanuerant. Audiverat Desgam suis militibus imperantem, deinde ad castellum proficiscentem, ut duodecim alios viros auxilio adduceret: sex enim milites ad Anglum illum versutissimum comprehendendum non sufficere iudicabant, cuius ingenium ad consilia reperienda promptissimum etiam magis quam corporis virtutem viresque ipsas timebant.

Paucis deinde minutis interiectis raucam Iudaei vocem rursus audivit, equam, ut videbatur, increpantis; mox rotarum strepitum, currusque veteris ac male compacti per viam asperam subsultantis crepitum.

Intus in diversorio omnia tacebant. Brogardus et uxor eius, Chauvelinum perterriti, nullum vitae signum ediderant: sperabant neminem iam eorum meminisse aut certe neminem eos animadversurum esse; ne solitas quidem eorum submissa voce maledictorum procellas Marguerita audire poterat.

Unum alterumve momentum exspectavit; tum per scalas fractas tacite descendit, pallium fuscum arcte circa corpus collegit, atque e caupona se furtim proripuit.

Nox satis obscura erat, aut certe adeo ut vestem eius atram oculis subduceret, dum illa intentis auribus crepitum currus ante se procedentis diligenter observabat. Sperabat se, si intra umbras fossarum quae utrinque viam cingebant maneret, neque a militibus Desgae, cum appropinquarent, neque ab excubiis, quas adhuc stationes tenere arbitrabatur, conspici posse.

Sic extremum illud longi ac laboriosi itineris spatium suscepit, sola, noctu, pedibus iter faciens. Ad Miquelon tres fere leucae restabant; inde pergendum erat ad tugurium patris Blanchard, ubicumque locus ille fatalis esset, per vias fortasse asperas: nihil eius intererat.

Equa Iudaei celeriter ferri non poterat; atque ipsa, etsi curis animi et nervorum contentione defatigata, facile se ei parem futuram sciebat, praesertim in via collibus distincta, ubi miserum animal, sine dubio semiesuriens, saepe ac diu quiescere oporteret.

Via haud prope mare ducebat, utrinque fruticibus arboribusque exiguis et retortis saepta, quas exiguae frondes aegre vestiebant. Omnes a septentrione quasi refugiebant; earum rami in incerta noctis luce rigidis similes erant capillis larvarum, quos perpetuus ventus huc illuc agitaret.

Feliciter luna, velut e nubibus emergere nolens, delitescebat; itaque Marguerita, extremam viam legens ac fruticibus humilibus quam proxime

adhaerens, satis tuta ab oculis erat. Omnia circa eam tam alta quiete iacebant, ut nihil nisi ex longinquo, ex remotissimo mari, velut longus quidam lenisque gemitus perveniret.

Aer acer erat marinoque sale gravis. Post otium illud coactum in foetido sordidoque diversorio transactum, quam libenter Marguerita suavem noctis autumnalis odorem hausisset, fluctuumque maestum e longinquo murmur audivisset! Quanta cum voluptate solitudinis huius tranquillitate frui potuisset, quam solum subinde maris avis remotae stridulus lugubrisque clamor, atque rotarum haud procul in via crepitus interrumpebat! Amavisset frigidius caelum immensamque naturae pacem in hac deserta litoris regione: sed cor eius diris praesagiis oppressum erat, doloreque et desiderio viri, qui iam ei supra quam dici potest carus factus erat, penitus occupabatur.

Pedibus in herboso aggere labebatur, quippe quae tutius esse putaret media via abstinere; nec facile erat in clivo caenoso satis celeriter incedere. Ne currui quidem nimis appropinquare satius duxit: tanta enim silentia erant, ut rotarum sonitus ei dux certissimus esset.

Solitudinem nulla res minuebat. Pauca Caleti lumina languida iam longe post tergum remanserant, neque in hac via humanum ullum domicilium apparebat, non piscatoris casa, non lignatoris tugurium usquam prope; longe ad dexteram rupis praeruptae ora patebat, sub ea litus asperum, quod aestus crescens assidue verberabat; fremitus tamen e longinquo tantum audiebatur. Ante eam autem rotarum crepitus ibat, hostem implacabilem ad speratam victoriam vehens.

Quo in loco huius deserti litoris Percivalus illo ipso momento versaretur, Marguerita secum quaerebat. Non sane longe aberat: minus enim quarta horae parte ante Chauvelinum profectus erat. An vero sciret in hac frigida Galliae regione, maris odore perfusa, multos insidiatores latere, omnes ardentissime cupientes proceram eius figuram conspicere, eum usque ad amicos nihil mali suspicantes vestigiis persequi, deinde et illum et illos quasi retibus circumdare?

Chauvelinus interea, in Iudaei vehiculo huc illuc iactatus et concussus, cogitationes iucundas animo fovebat. Manus sibi laetus confricabat, cum rete quod texuerat contemplaretur, e quo Anglus ille huc illuc se versans et audacissimus effugere non posset. Quo diutius senex Iudaeus per tenebrosam viam lente quidem sed constanter eum veheret, eo maiore ardore exitum magnificum huius tantae venationis, in qua Anagallidem Phoeniceam arcanam persequebatur, exspectabat.

Illius coniuratorum temerarii ducis capturam inter praeclarissima gloriae suae decora numerabat. Si Anglus ipso in loco, flagranti facinore, dum eos qui

rem publicam Gallicam prodidissent adiuvaret tuereturque, comprehenderetur, nullum e patria sua praesidium iure postulare posset. Chauvelinus certe iam plane constituerat ut quaelibet interventio sero nimis adveniret.

Ne levissimus quidem conscientiae morsus umquam in animum eius obrepsit ob miseram illius uxoris condicionem, quae nesciens maritum suum prodiderat. Quin etiam de ea cogitare omnino desierat Chauvelinus: instrumentum utile fuerat, nec quidquam amplius.

Equa macilenta Iudaei vix ultra incessum procedebat; lento et subsultanti gradu ibat, aurigaque saepe ei longas quietes concedere cogebatur.

«Num adhuc longe abest Miquelon?» identidem Chauvelinus quaerebat.

«Non ita longe, domine honoratissime», eadem semper placida voce respondebat ille.

«Nondum in amicum illum tuum meumque incidimus, in ipsa via in acervum collapsum», Chauvelinus acerbe irridens dixit.

«Patienter exspecta, excellentissime domine», rettulit filius Mosis; «ante nos sunt. Vestigia rotarum currus, quem proditor ille, filius Amalecitae, agit, videre possum.»

«Certusne es te rectam viam tenere?»

«Tam certo hanc viam teneo quam scio decem aureos nummos in loculis excellentiae tuae esse, quos brevi meos fore confido.»

«Ubi primum amico meo peregrino procerissimo manum dedero, tuos profecto habebis.»

«Audi! Quidnam illud fuit?» Iudaeus subito exclamavit.

Inter altissimum illud noctis silentium distincte iam equorum ungularum strepitus in via caenosa audiebatur.

«Milites sunt», subiunxit voce submissa pavidaque.

«Subsiste paulisper: audire volo», inquit Chauvelinus.

Marguerita quoque equorum citato cursu appropinquantium sonitum perceperat; equites ad currum atque ad ipsam veniebant. Diu quidem exspectaverat Desgam cum manu militum brevi eos consecuturum; hi autem ex adversa parte adveniebant, ut videbatur a Miquelon. Tenebrae eam satis occultabant. Animadvertens currum constitisse, summa cautione et pedibus in molli solo sine sono positis propius paulatim irrepsit.

Cor eius vehementer pulsabat, omnia membra tremebant; iam enim quale nuntium hi equites ferrent suspicata erat. «Quicumque peregrinus in viis his aut in litore inventus fuerit, clam observetur, praesertim si procerus sit aut se incurvet tamquam staturam occultaturus; ubi conspectus erit, nuntius eques confestim redeat remque referat.» Haec fuerant Chauvelini imperata.

Num ergo peregrinus ille procerus visus erat? num ex his equitibus aliquis adveniebat nuntiaturus leporem tot periculis circumventum tandem ipso capite in laqueum incidisse?

Marguerita, cum currum stetisse animadvertisset, propius ad eum in tenebris accedere potuit; subrepens admodum appropinquavit, sperans se ita prope futuram ut verba nuntii exaudiret.

Audivit brevia verba quibus inter se provocabant:

«Libertas! Fraternitas! Aequalitas!» Tum Chauvelinus properanter interrogavit:

«Quid novi?»

Duo equites iuxta vehiculum constiterant. Eorum figuras Marguerita adversus medium noctis caelum obscuras cernere poterat. Voces eorum et equorum fremitus audiebat; iam vero post tergum, non multo intervallo, aequalem atque ad numerum compositum sonitum militum appropinquantium percepit: Desgas cum suis aderat.

Diuturnum silentium intercessit, dum Chauvelinus, ut verisimile est, eis quis esset indicabat; mox autem interrogationes responsaque velociter invicem secuta sunt.

«Vidistisne peregrinum?» avide Chauvelinus interrogavit.

«Non, civis. Nullum hominem procerum vidimus: ipsi secundum rupis oram venimus.»

«Quid igitur?»

«Minus quarta parte leucae ultra Miquelon, ad rudem quandam structuram ligneam pervenimus, quae piscatoris casae similis erat, in qua piscator instrumenta retiaque reponere posset. Cum primum eam conspeximus, vacua videbatur; neque initio quicquam suspectum ibi esse putavimus, donec per rimam lateris fumum exire conspeximus. De equo descendi et ad tugurium furtim accessi. Tum quidem nullus ibi homo erat; sed in angulo ignis e carbonibus accensus ardebat, et duo scabella intus erant. Cum sodalibus consilium cepi, atque ita statuimus ut ipsi cum equis extra conspectum se occultarent, ego autem excubias agerem. Quod feci.»

«Age! Num aliquid vidisti?»

«Post dimidiam fere horam, voces audivi, civis; mox duo viri ad extremam rupem accesserunt, qui mihi e via Insulensi venisse visi sunt. Alter iuvenis erat, alter admodum senex. Inter se susurrabant, neque quid dicerent exaudire poteram.»

Alter iuvenis, alter senex. Margueritae cor, iam dolore confectum, paene desiit pulsare dum haec audiret. Num iuvenis Armandus, frater suus, erat? Num senex comes de Tournay? An hi duo profugi erant, qui ipsi nihil mali

suspicantes pro illecebra adhiberentur, ut strenuus nobilisque eorum liberator in laqueum pelliceretur?

«Mox ambo tugurium intraverunt», miles perrexit; Marguerita autem, nervis acerrime cruciata, sibi videbatur risum suppressum Chauvelini victoria exsultantis audire. «Tum propius irrepsi. Tugurium tam ruditer exstructum est, ut particulas sermonis eorum excipere potuerim.»

«Etiam? Cito! Quid audivisti?»

«Senex a iuvene quaesivit num certus esset ipsum locum esse. "Certe", ille respondit, "hic ipse locus est"; atque ad lucem carbonum chartam quam secum ferebat socio ostendit. "Ecce descriptio itineris", inquit, "quam ille mihi tradidit priusquam Londinio proficiscerer. Eam diligenter sequi debebamus nisi aliter imperaret; neque mihi quicquam novi imperatum est. Ecce qua venimus via; aspice... hic ubi in duas vias dividitur... hic ubi viam Sancti Martini transversam traiecimus... atque hic semita qua ad ipsam rupis oram venimus." Tum ego fortasse levem aliquem sonitum edidi, nam iuvenis ad ostium tugurii accessit et anxie circumquaque respexit. Cum ad socium redisset, tam submissa voce locuti sunt ut iam nihil exaudire possem.»

«Age! Quid deinde?» impatienter Chauvelinus interrogavit.

«Sex omnino eramus, illam litoris partem circumeuntes. Consilium igitur inter nos cepimus, atque satius esse statuimus ut quattuor ibi manerent tuguriumque oculis custodirent; ego autem cum socio statim equis huc redirem ut quae vidissemus referremus.»

«Nihilne de peregrino procerissimo vidistis?»

«Nihil, civis.»

«Si socii tui eum viderint, quid facient?»

«Ne punctum quidem temporis eum e conspectu amittent; si fugere conetur, aut si navicula quaepiam appareat, confestim eum circumvenient, et, si necesse erit, sclopetorum ictus in eum dirigent; fragor armorum reliquas excubias ad locum convocabit. Certe peregrinum abire non sinent.»

«At ego nolebam peregrinum vulnerari, nondum quidem», torve murmuravit Chauvelinus. «Sed vos quidem quantum potuistis praestitistis. Fata faxint ne tardius adveniam...»

«Sex circiter milites paulo ante obviam habuimus, qui per aliquot horas hanc viam circumiverant.»

«Quid ergo?»

«Ne illi quidem ullum peregrinum conspexerunt.»

«At tamen alicubi ante nos est, aut in curru aut... Age, nulla mora est! Quantum ab hoc loco abest illud tugurium?»

«Duae fere leucae, civis.»

«Potesne rursus id reperire? statim? sine ulla dubitatione?»

«Prorsus confido, civis.»

«Semitam illam ad rupis oram ducentem? etiam in tenebris?»

«Non tam obscura est nox, civis; scio me viam reperturum», miles constanter iteravit.

«Ergo post currum ordinem tene. Socius tuus ambobus equis Caletum redeat: illis non indigebitis. Tu iuxta currum mane Iudaeumque recta pergere iube; deinde, cum ad quartam leucae partem a semita abfuerit, sistere eum facito; cura ut quam brevissimam viam ingrediatur.»

Dum haec Chauvelinus dicebat, Desgas cum suis celeriter appropinquabat; iam Marguerita ad sexaginta fere passus post se militum gradum audiebat. Ibi permanere periculosum iudicavit, nec utile, cum satis audivisset. Subito omnem etiam dolendi facultatem amisisse sibi visa est; cor, nervi, mens ipsa, post tot horas assidui cruciatus et hanc extremam desperationem, velut stupore torpebant.

Iam enim ne tenuissima quidem spes supererat. Duabus tantum leucis inde profugi fortem liberatorem exspectabant. Ille alicubi hac ipsa deserta via veniebat, moxque se cum iis coniuncturus erat; tum insidiae sollerter paratae clauderentur, et viginti quattuor fere milites, duce homine cuius odium non minus exitiosum quam malignitas astuta erat, exiguam profugorum manum fortemque eius ducem circumdarent. Omnes caperentur.

Armandus, ex fide a Chauvelino data, ad sororem restitueretur; at maritus eius Percivalus, quem ipsa quo saepius spiritum duceret eo vehementius amare colereque sibi videbatur, in manus hostis immitis incideret, qui forti cordi nullam misericordiam, animo generoso nullam admirationem tribueret, sed callidum illum adversarium, qui totiens consilia sua fefellisset, solo odio prosequeretur.

Militem audivit Iudaeo paucis verbis imperantem; ipsa autem confestim ad extremam viam recessit atque post frutices humiles se submisit, dum Desgas cum militibus suis appropinquabat.

Omnes tacite post currum in ordinem se receperunt, atque lento cursu per tenebrosam viam procedere coeperunt. Marguerita, donec tantum recessissent ut voces eorum iam audiri non possent, exspectavit; tum ipsa quoque, in tenebris quae subito etiam densiores factae videbantur, tacitis passibus porro incessit.

CAPUT DUODETRICESIMUM
TUGURIUM PATRIS BLANCHARDI

Velut per somnium Marguerita porro sequebatur; retia autem singulis momentis artius circa dilectissimum hominem constringebantur, cuius vita iam omnibus rebus carior facta erat. Unum hoc sibi propositum reliquum erat, ut maritum semel adhuc videret, ei narraret quantos dolores passa esset, quam graviter in eum peccavisset, quam parum denique eum intellexisset.

Omnem iam spem eum servandi abiecerat: maritum paulatim undique circumveniri videbat; ipsa desperatione oppressa circumquaque in tenebras oculos coniciebat, secum quaerens unde ille brevi adventurus esset, ut in mortiferas insidias caderet quas inflexibilis inimicus ei instruxerat.

Remotus iam fluctuum fremitus eam horrore perstringebat; interdum noctuae aut lari marini lugubris clamor tantum ei terrorem incutiebat ut verbis exprimi non posset. Cogitabat de feris rapacibus, humana specie indutis, quae praedam insidiis exspectarent ac non minus immaniter quam lupi fame incensi discerperent, ut odii sui famem exsatiarent.

Non ipsas tenebras Marguerita timebat, sed illum, qui ante eam in fundo plaustri e lignis ruditer compacti sedebat et secum ulciscendi consilia volutabat, quorum atrocitate vel inferorum daemones laetitia exsultarent.

Pedes ei vulnerati atque dolentes erant; genua ob corporis lassitudinem tremebant. Per aliquot iam dies inter acerrimos animi motus vixerat, tribus noctibus ne semel quidem placide quieverat; nunc per viam lubricam duarum fere horarum iter pedibus emensa erat. Nihilo tamen minus constantia eius ne momento quidem labefactabatur. Maritum visura erat, omnia confessura; atque, si ille facinori, quod caeca rerum ignorantia commiserat, ignoscere paratus esset, id saltem felicitatis sibi superfuturum putabat, ut iuxta eum moreretur.

Fere velut mente alienata incessisse videbatur, solo naturae instinctu sustentata, quo hostis vestigia sequeretur; cum repente, eodem instinctu admonita, auribus ad minimum quemque sonum intentissimis, intellexit plaustrum stetisse militesque constitisse. Ad destinatum locum venerant. Procul dubio ad dextram, haud longe ante eos, semita erat quae ad rupis maritimae oram atque ad tugurium ducebat.

Periculorum omnium immemor usque prope Chauvelinum accessit, quem pauci eius milites circumstabant. Ille e plaustro descenderat et quaedam iussa suis dabat. Haec ipsa exaudire volebat: si qua adhuc spes esset ut Percivalo prodesse posset, ea in hoc uno posita erat, ut singula hostis consilia, ne unum quidem verbum praetermittens, cognosceret.

Locus quo agmen constiterat quingentis quadraginta fere passibus a litore distare videbatur; maris sonitus tam tenuis audiebatur, ut procul admodum oriri videretur. Chauvelinus et Desgas, insequentibus militibus, a publica via subito dextrorsum deflexerant, ut apparebat, in semitam quae ad maritimas rupes ferebat. Iudaeus autem cum equa et plaustro in via manserat.

Marguerita quoque summa cautione, manibus genibusque humi innixa ac paene repens, dextrorsum se contulerat. Ut semitam attingeret, inter humiles ac spinosos frutices serpebat, quam minimum strepitum facere conans; interea siccis virgultorum ramulis faciem manusque sibi lacerabat. Hoc unum spectabat, ut omnia audiret neque ipsa videretur aut audiretur. Feliciter, ut in ea Galliae regione fieri solet, semita humilem asperamque saepem ad latus habebat, ultra quam fossa sicca et gramine horrido plena iacebat.

In ea fossa latibulum Marguerita invenit; tota ab oculis hominum tecta erat, et tamen ad duos fere passus a Chauvelino, qui suis imperabat, appropinquare potuit.

«Nunc», inquit ille submissa quidem sed imperiosa voce, «ubi est tugurium patris Blanchardi?»

«Quingentis quadraginta fere passibus hinc distat», respondit miles qui agmen nuper duxerat, «hac semita eundum est; medio fere rupis descensu situm est.»

«Optime. Tu nobis dux eris. Priusquam per rupem descendere incipiemus, quam tacitissime ad tugurium repes, et explorabis num ibi sint perfidi illi regiae causae fautores. Intellegisne?»

«Intellego, civis.»

«Nunc omnes diligentissime attendite», perrexit Chauvelinus, graviter atque ad universos milites conversus, «nam post haec fortasse ne unum quidem verbum invicem proferre poterimus. Quare singulas quae de ore meo cadunt syllabas memoria complectimini, quasi vita vestra ab ea memoria pendeat. Fortasse enim pendet», sicce addidit.

«Audimus, civis», inquit Desgas, «neque rei publicae miles ullum umquam imperium obliviscitur.»

«Tu, qui ad tugurium repseris, intro per rimam prospicere conaberis. Si cum perfidis istis Anglus quispiam aderit, vir statura solito procerior, aut curvus quasi corporis altitudinem dissimulare velit, tum brevi et acuto sibilo sociis signum dabis.»

«Vos autem omnes», rursus ad milites universos conversus adiecit, «confestim tugurium circumdabitis atque intro irruetis; singuli singulos qui aderunt antequam sclopeta educere possint comprehendetis. Si quis

repugnaverit, in crura aut bracchia ignem facite; sed virum procerum nullo pacto occidatis. Intellegitisne?»

«Intellegimus, civis.»

«Vir ille, cum statura ceteris antecellat, viribus quoque fortasse ceteros superabit; quattuor saltem aut quinque ex vobis ad eum opprimendum necessarii erunt.»

Brevi interiecto silentio Chauvelinus ita perrexit:

«Sin profugi regiae causae fautores soli adhuc erunt, id quod verisimilius est, sodales vestros, qui iam ibi in insidiis latent, certiores facite; deinde omnes paulatim accedite et post saxa ingentesque rupium moles circa tugurium delitescite, ibique summo silentio exspectate dum Anglus procerus advenerit. Tum demum in tugurium irrumpite, cum ille tuto iam limen intraverit. Memineritis autem tantum vobis silentium servandum esse quantum lupus noctu circa ovilia obrepens servat.»

«Nolo perfidos illos rei certiores fieri; unus enim sclopeti ictus, unus eorum clamor aut vociferatio fortasse satis sit ut vir procerus monitus rupes tuguriumque vitet. Atque», insigni vi vocis adiecit, «illum ipsum Anglum procerum hac nocte capere vobis mandatum est.»

«Iussis tuis sine ulla exceptione parebitur, civis.»

«Ite igitur quam tacitissime; ego vos subsequar.»

«Quid autem de Iudaeo fiet, civis?» interrogavit Desgas, dum milites unus post alium, umbrarum instar, per asperam angustamque semitam taciti prorepebant.

«Ah vero, Iudaeum paene oblitus eram», inquit Chauvelinus; conversusque ad senem eum asperrime advocavit.

«Heus tu, Aaron, Moses, Abraham, aut quodcumque tibi infame nomen est!» inquit seni qui prope macilentam equam suam placide stabat, quam longissime a militibus se continens.

«Beniamin Rosenbaum appellor, si dominationi vestrae placet», submississime respondit.

«Non placet mihi vocem tuam audire; placet tamen quaedam tibi imperare, quibus obtemperare prudentissimum tibi erit.»

«Si dominationi vestrae placet...»

«Tace et linguam istam maledictam compesce. Hic manebis, audisne? cum equa tua et plaustro, donec redierimus. Ne levissimum quidem sonum emittere tibi licet, ne altius quidem spirare quam necesse est. Neque ullo modo hunc locum relinques, priusquam ego ipse discedendi potestatem dederim. Intellegisne?»

«At domine...» misere reclamavit senex Iudaeus.

«Nullum hic "at" locum habet, nulla disputatio», inquit Chauvelinus ea voce quae timidum senem a capite ad pedes contremiscere fecit. «Si reversus te hic non invenero, gravissime tibi confirmo me, ubicumque te occultaveris, reperturum esse, poenamque celerem, certam atque horribilem serius ocius in te venturam. Audisne?»

«At excellentissime domine...»

«Audisne, inquam?»

Milites iam omnes discesserant; tres viri soli in via tenebrosa ac deserta constiterant, Marguerita autem trans saepem latebat, ipsa Chauvelini iussa haud aliter quam suae mortis sententiam audiens.

«Audivi, domine», iterum supplicavit Iudaeus, simul propius ad Chauvelinum accedere conatus. «Per Abraham, Isaac et Iacob iuro me prorsus omnibus iussis vestris pariturum, neque ab hoc loco moturum esse pedem, donec vestra dominatio dignata sit rursus vultus sui lumen in humilem servum suum diffundere. Sed mementote, quaeso, me hominem pauperem esse, neque mihi eandem ac iuveni militi animi firmitatem esse.»

«Quod si nocturni latrones hanc desertam viam oberrent, fieri potest ut metu conclamem aut fugam capessam. Num igitur vita mea peribit, num poena aliqua horrenda miserum senis caput obruet propter id quod cavere non potero?»

Iudaeus vere vehementer angi videbatur; toto corpore tremuit. Plane non erat homo qui in hac deserta via solus tuto relinqui posset. Recte senex dixerat: fieri poterat ut imprudens ipso terrore talem clamorem emitteret, quo callida Anagallis Phoenicea de periculo moneretur.

Chauvelinus paulisper secum reputavit.

«Equa tua et plaustrum, ut putas, hic sine custode tuto manebunt?» aspere quaesivit.

«Equidem existimo, civis», intercessit Desgas, «sine isto sordido ac timido Iudaeo tutiora fore quam cum eo. Vix dubitari potest quin, si subito timore correptus fuerit, aut aufugiat aut summis viribus vociferetur.»

«Quid igitur cum ista belua faciam?»

«Num eum Caletum remittes, civis?»

«Minime: mox eo indigebimus qui saucios plaustro revehat», respondit Chauvelinus atroci quadam significatione.

Rursus tacitum spatium intercessit; Desgas ducis arbitrium exspectabat, senex autem Iudaeus prope equam suam querulas voces edebat.

«Age igitur, senex ignavissime, tardissime atque timidissime», tandem inquit Chauvelinus, «melius est ut post nos tardis passibus sequaris. Tu vero, civis Desgas, hoc sudarium circum os hominis arctissime alligato.»

Chauvelinus Desgae linteolum tradidit, quo ille cum quadam gravitate Iudaei os obligare coepit. Beniamin Rosenbaum placide os sibi obligari passus est: plane malebat id incommodum ferre quam solus in obscura via Sancti Martini relinqui. Tum tres viri in ordinem sese composuerunt.

«Properate!» impatienter inquit Chauvelinus; «iam nimium pretiosi temporis perdidimus.»

Mox Chauvelini Desgaeque firmi pedum sonitus atque senis Iudaei tarda et labantia vestigia per angustam semitam sensim evanuerunt.

Marguerita ne unum quidem verbum Chauvelini imperantis amiserat. Omnes nervos intenderat, primum ut totam rerum condicionem accurate perciperet, deinde ut ingenium suum, quod totiens in tota Europa acutissimum iudicatum erat, ad ultimum conatum excitaret. Hoc uno nunc fortasse aliquid proficere poterat.

Res profecto desperata videbatur: manus exigua virorum, qui nihil suspicabantur, tranquille exspectabat adventum liberatoris, qui ipse nihil de insidiis omnibus paratis cogitabat. Horrendum erat cogitare retia velut in orbem nocte intempesta in deserto litore circa paucos homines inexspectantes contrahi; nec enim ad se defendendos parati erant, quod fraude decepti nullum sibi periculum imminere suspicabantur. Ex eis unus erat maritus quem supra vitam colebat, alter frater quem diligebat.

Quinam vero ceteri essent, qui et ipsi securi Anagallidem Phoeniceam exspectarent, dum mors post singula rupium saxa delitesceret, vago animo secum quaerebat.

In praesens nihil aliud facere poterat nisi milites Chauvelinumque sequi. Metuebat ne viam amitteret; alioquin statim praecurrisset ad tugurium ligneum, fortasse satis mature ventura ut profugos fortemque liberatorem periculi admoneret.

Subito animum eius percussit consilium, ut acutissimis clamoribus, quos Chauvelinus ne Anglus admoneretur adeo timebat, Anagallidem Phoeniceam eiusque amicos moneret; spes temeraria suberat fore ut ii voces exaudirent atque, antequam sero esset, effugerent. Sed incertum erat num clamores eius ad aures eorum qui exitio destinabantur pervenirent. Fortasse frustra, immo intempestive, vocem ederet, neque iterum id conari sineretur.

Tum enim os eius, quemadmodum Iudaei, arcte obligaretur, et ipsa captiva inermis militibus Chauvelini traderetur.

Umbrae instar tacitissime pone saepem pervolitabat. Calceos exuerat; iam etiam tibialia lacerata pedes eius nudos reliquerant. Nec vulnera nec lassitudinem sentiebat; voluntas invicta ad maritum, adversante fortuna et

insidioso hoste, perveniendi omnem corporis dolorem restinxerat sensusque eius et naturae instinctum multo acutiores reddiderat.

Nihil praeter mollem atque aequabilem inimicorum Percivali ante se gradientium sonitum audiebat; nec quicquam animo versabat praeter ligneum tugurium maritumque, qui ad exitium sibi paratum inscius pergeret.

Subito eadem praesentiendi vis eam, dum velut amens curreret, repente consistere coegit atque altius intra saepis umbram se contrahere. Luna, quae antea ei velut amica fuerat dum nubium mole condita manebat, tum in omnem primae autumnalis noctis claritatem emersit; momentoque totam illam desertam et horridam regionem splendida luce perfudit.

Ibi, centum triginta quinque nondum passibus ante se, rupis extrema ora apparebat, et infra mare, longe ad liberam felicemque Angliam porrectum, lenibus fluctibus tranquillum volvebatur. Marguerita ad argenteam aquarum lucem paululum oculos defixit; dum autem spectat, cor eius, quod tot horarum acerbo dolore velut torpuerat, repente mollescere atque dilatari visum est, oculosque ardentes lacrimae impleverunt: non amplius tribus milibus ducentis fere passibus inde aberat navis elegans duobus malis instructa, velis candidis expansis, quae in ancoris exspectabat.

Hanc Marguerita potius animo divinaverat quam vere agnoverat. Erat Somnium Diurnum, carissima Percivalo navis velifera, cui nautae omnes Britanni ministrabant. Vela eius candida, lunari lumine nitentia, velut nuntium gaudii atque spei ad Margueritam ferebant, cui tamen iam impossibile videbatur spem ullam veram esse.

Ibi in alto mari navis dominum suum exspectabat, quasi avis pulcherrima et alba, iam ad evolandum parata; ille autem ad eam numquam perventurus erat, nec rursus nitidum eius tabulatum visurus, nec umquam denuo candidas Angliae rupes, patriae libertatis et spei, contemplaturus.

Navis conspectus miserae et viribus fractae feminae desperatione quasi supra humanas vires robur addidisse videbatur. Ibi rupis ora erat, paululum infra tugurium, ubi maritus eius mox mortem obiturus esset. Sed luna nunc lucebat: iam viam cernere poterat; e longinquo tugurium visura, ad id cursu contenderet, omnes excitaret, moneret certe ut praemoniti vitam quam carissime venderent potius quam tamquam mures in antro caperentur.

Per crassum humileque fossae gramen pone saepem impingens ac labans contendit. Tam celeriter cucurrisse debebat ut Chauvelinum Desgamque praeterisset; mox enim ad ipsam rupis oram pervenit, eorumque gradum clare post terga audivit. Sed iam non nisi paucis passibus aberant, et ipsa in aperta lunae luce posita adversus argenteum maris fulgorem lineamentis corporis perspicue eminere poterat.

Id tamen unum tantum momentum duravit; continuo enim se contraxit, tamquam bestiola quae sese in orbem contrahit. Ex alto asperas rupes despexit: descendere non nimis difficile erat, quod non praeceps erat declivitas et saxa ingentia satis multos pedibus gradus praebebant. Subito, dum oculos per rupes circumferret, haud longe ad laevam, medio fere rupis descensu, conspexit ligneum quoddam informe tugurium, cuius per parietem exiguum lumen rubrum quasi pharus elucebat.

Cor ipsum consistere sibi visum est; tantus subitae laetitiae impetus eam perculit ut paene doloris acerbissimi instar esset.

Quantum tugurium abesset aestimare non poterat; nihilominus sine dubitatione arduum descensum ingressa est, de saxo in saxum serpens, nec hostem a tergo nec milites curans, qui manifesto omnes in occultis locis consederant, quoniam procerus ille Anglus nondum adparuerat.

Pergebat, mortiferi hostis, qui vestigia eius persequebatur, immemor; currens, labans, pedibus saucia, mente paene perdita, nec tamen cursum repressit. At repente fissura aliqua saxi, aut lapis, aut lubricus scopulus eam violenter humi deiecit. Rursus se conata sustulit atque denuo praecurrere coepit, ut tempestive moneret, ut profugos oraret ante illius adventum fugerent, ut ipsum, si veniret, moneret ne ad mortiferas insidias, ad horrendum exitium appropinquaret.

Iam vero sensit alios gradus suis celeriores prope ad terga accedere. Proximo momento manus vestem eius retro arripuit; iterum in genua procidit, et os eius panno circumligatum est, ne clamorem edere posset.

Attonita, paene insana ob tam acerbum frustratae spei dolorem, circum se inops respexit. Atque, dum quidam proxime ad eam se inclinabat, per nebulam quandam quae oculis offundi videbatur conspexit duos oculos acutos et malignos, qui perturbato eius animo viridi quodam et praeter naturam lumine lucere videbantur. In umbra magni saxi iacebat; Chauvelinus vultus eius lineamenta videre non poterat, sed digitos tenues albosque per faciem eius circumducebat.

«Mulier!» submissa voce dixit. «Per omnes sanctos fastis inscriptos!»

«Solutam certe dimittere non possumus», secum mussitavit. «Quidnam hoc rei sit...»

Subito conticuit; post aliquot momenta silentii mortiferi longum, submisse editum, mirum cachinnum protulit. Marguerita interea, horrore tremens, rursus illos digitos graciles per faciem suam errantes sentiebat.

«Papae! papae!» lepide simulatoque honore susurravit. «Quam iucunda profecto inopinataque res!» Tum Marguerita sensit manum suam, quam retrahere non valebat, ad labra illius tenuia atque irridentia attolli.

Res, nisi tam miserabiliter tragica fuisset, plane ridicula videri poterat: infelix femina, lassitudine et animi maerore fracta, desperatione propemodum furens, in genua prolapsa ab infestissimo hoste inanibus et tritis blanditiis afficiebatur.

Iam sensus eam deficiebat; arctis circa os vinculis paene suffocata, nec tantum virium habebat ut se moveret aut vel tenuissimam vocem ederet. Animi concitatio, quae corpus eius tenue tantum temporis sustentaverat, repente omnis defluxisse videbatur, atque desperatio omni spe vacua mentem nervosque funditus torpore oppressisse.

Chauvelinus quaedam, ut verisimile est, imperavit, quae illa stupefacta exaudire non valuit; sensit enim se a terra sustolli, ligamen ori circumdatum etiam artius alligari, brachiisque validis versus illud exiguum rubrum lumen ferri, quod paulo ante velut pharum ultimamque spei scintillam contemplata erat.

CAPUT UNDETRICESIMUM
INSIDIIS IRRETITI

Quamdiu ita baiulata esset, prorsus ignorabat; omnis temporis locorumque notio ex animo eius exciderat, atque per aliquot momenta natura defessa, velut misericordia ducta, sensibus eam privaverat.

Ubi rursus sui compos facta est, intellexit se nonnihil commodius in pallio viri cuiusdam collocatam esse, dorso ad saxi fragmentum reclinato. Luna iterum nubibus occultabatur, tenebraeque, lumine paulo ante conspecto, eo densiores videbantur. Mare ducentis circiter pedibus infra eam fremebat; cum autem circumquaque oculos circumtulisset, ne tenuissimum quidem rubri luminis vestigium usquam conspicere potuit.

Iter confectum esse ex eo coniecit, quod haud procul ab ipsa interrogationes responsaque celeriter et submissa voce vicissim proferri audiebat.

«Quattuor homines intus sunt, civis; ad ignem sedent atque tranquilli aliquid exspectare videntur.»

«Quae hora est?»

«Iam fere secunda hora post mediam noctem est.»

«Aestus maris?»

«Celeriter accedit.»

«Navis?»

«Britannica plane videtur, duobus fere milibus passuum a litore distans; scapham tamen eius conspicere non possumus.»

«Num milites in latebras se receperunt?»

«Receperunt, civis.»

«Num imprudentia consilium nostrum evertent?»

«Ne se quidem movebunt antequam ille procerus Anglus advenerit; tum quinque viros circumdabunt atque vi oppriment.»

«Bene. Quid de femina?»

«Adhuc, ut opinor, attonita iacet; prope ipsum te iacet, civis.»

«Quid Iudaeus?»

«Os ei obligatum est, cruraque loris inter se constricta sunt. Neque moveri neque clamare potest.»

«Optime. Sclopetum igitur paratum habe, si eo opus fuerit. Tu ad tugurium proxime accede; ego feminam curabo.»

Desgas procul dubio dicto paruit; Marguerita enim eum super saxosam rupem tacite prorepentem audivit. Tum duas manus calidas gracilesque,

unguibus rapacis avis similes, ambas manus suas prehendere sensit, tanta vi constringentes ut ferreum vinculum esse viderentur.

«Priusquam istud sudarium ab ore tuo formoso removeatur, pulcherrima domina», Chauvelinus iuxta aurem eius susurravit, «pauca te monere aequum esse arbitror. Qua de causa tam venusta itineris comes me trans fretum secuta sit, equidem divinare non possum; verumtamen, nisi vehementer fallor, hic tantae observantiae honos non eo spectat, ut mihi blandiri aut superbiam meam alere velis. Quin etiam, nisi fallor, prima vox, quam ista pulchra labra, simul ac crudelis ille pannus solutus erit, emittent, callidam illam vulpem de periculo admonebit, quam tanto labore usque ad ipsum cubile vestigiis persecutus sum.»

Paululum tacuit; interim ille ferreus manuum complexus circa medium eius corpus etiam arctior fieri videbatur. Mox eadem festinanti submissaque voce prosecutus est:

«In isto tugurio, nisi iterum fallor, frater tuus Armandus Sancti Iusti cum perfido illo de Tournay aliisque duobus viris tibi ignotis sedet, exspectans adventum arcani liberatoris, cuius vera persona tam diu Consilium nostrum Salutis Publicae fefellerat: audacis illius Anagallidis Phoeniceae. Si clamorem edideris, si hic tumultus ortus fuerit, si sclopeta displosa fuerint, fieri sane poterit ut eadem longa crura, quae rubrum hoc aenigma huc attulerunt, ipsum aeque celeriter in locum aliquem tutum asportent. Ita vero irritum erit consilium, cuius causa tot milia passuum emensus sum. At contra in tua sola potestate est efficere ut frater tuus, Armandus, hac ipsa nocte liber, si velis, tecum in Britanniam aut in quemlibet alium locum tutum proficiscatur.»

Marguerita ne minimum quidem sonum edere poterat, quippe cui sudarium circa os arctissime contortum esset; Chauvelinus tamen vultum eius per tenebras intentissime contemplabatur. Fortasse etiam manum Margueritae ad postremam condicionem illius suppliciter respondentem sensit; nam paulo post ita perrexit:

«Quod te facere volo, carissima domina, ut Armandus servetur, perquam simplex est.»

«Quidnam?» manus Margueritae, manum Chauvelini tenens, tacito tactu rogare videbatur.

«Ut hoc ipso loco maneas neque ullum sonum edas, donec ego tibi loquendi veniam dedero. Sed parebis, ut opinor», addidit illo suo sicco et singulari cachinno, cum Margueritae totum corpus in signum repugnantiae subito obriguisset; «nam scito, si clamaveris, immo si vel unam vocem emiseris aut hinc te movere conata eris, milites mei, quorum triginta fere hic circumstant, Sanctum Iustum, de Tournay duosque eorum socios

comprehensuros esse atque, me iubente, his ipsis in locis ante oculos tuos plumbeis glandibus confestim interfecturos.»

Marguerita inimici implacabilis verba horrore paulatim crescente audiverat. Quamvis doloribus corporis torperet, tantum tamen vigoris animi retinebat ut omnem atrocitatem condicionis sibi oblatae perciperet: iterum illud «aut hoc aut illud», sed decies milies gravius atque intolerabilius quam quod illa funesta nocte, cum saltatio celebraretur, ei propositum erat.

Nunc enim aut immota tacitaque manere debebat, dum maritus, quem summo amore colebat, inscius ad certissimam mortem procederet; aut, si vel unum monendi verbum proferre conaretur, quo fortasse ne maritum quidem servaret, ipsa mortis fratri suo et tribus aliis nihil mali suspicantibus viris signum daret.

Chauvelinum videre non poterat, sed oculos illos acutos atque pallidos in corpus eius inerme maligne defixos prope sentire sibi videbatur; verba autem festinantia, quae ille susurrabat, quasi funebris sonitus ultimam spei tenuissimam scintillam exstinguere videbantur.

«Immo vero, formosissima domina», comiter adiecit, «nullius tibi praeter Sanctum Iustum rationem habendam esse constat; ad illum servandum satis est hoc loco manere et tacere. Militibus meis severissime praeceptum est ne quidquam ei noceant. Quid vero tibi cum arcana illa Anagallide Phoenicea? Crede mihi, nullo tuo monitu servari poterit. Age nunc, carissima domina, istud incommodum vinculum, quod ori tuo pulchro impositum est, auferam: nam volo ut, cum deliberabis quid agendum sit, omnino libera sis.»

Cogitationibus huc illuc abrepta, temporibus dolore pulsantibus, nervis quasi obrigescentibus, toto corpore doloribus torpente, Marguerita inter tenebras, quibus velut funebri veste obvolvebatur, immota considebat. Ex eo loco ubi sedebat mare cernere non poterat; perpetuum tamen illud aestus increscentis triste murmur exaudiebat, quod ipsi de spe interfecta, de amore amisso, de marito, quem suis ipsa manibus prodidisset atque in mortem misisset, loqui videbatur.

Chauvelinus sudarium ori eius circumdatum removit. Nec vero illa clamavit: eo enim tempore vix satis virium habebat ut corpus erectum sustineret aut mentem ad cogitandum cogeret.

Cogitandum! cogitandum! cogitandum! Quidnam faceret? Minuta temporis intervalla praetervolabant; neque in illo terribili silentio discernere poterat num celeriter an tarde fluerent. Nihil audiebat, nihil videbat; nec autumnalis aurae suavitatem, marini salis odore redolentis, sentiebat; nec iam fluctuum murmur aut lapilli interdum per praeceps clivum devoluti crepitum

exaudiebat. Quae circum eam gerebantur, omnia magis magisque somnio similia atque incredibilia videbantur.

Fieri non poterat ut ipsa, Marguerita Blakeney, Londinensis elegantiae quasi regina, media nocte in solitaria hac ora maritima sederet, hoste omnium acerrimo iuxta sedente; neque, heu, fieri poterat ut haud procul inde, vix paucis centenis pedibus ab ea distans, ille vir, quem olim sprevisset, sed qui nunc quo diutius hoc somnio horribili versaretur eo carior ei fieret, inscius ad exitium procederet, dum ipsa ad eum servandum nihil ageret.

Cur non clamorem adeo dirum emitteret ut per omnem desertam oram hinc inde resonaret, atque eum moneret ut consisteret, ut retro verteretur, quoniam mors ei procedenti hic insidias struebat? Semel atque iterum clamor ei ad fauces, quasi naturali impetu, ascendit; sed statim ante mentis oculos altera condicio horrenda obversabatur: frater suus et tres illi viri ante oculos eius, suo propemodum iussu, plumbeis glandibus confossi; ipsa eorum interfectrix.

O monstrum illud humana specie praeditum, quod prope eam sedebat, muliebris animi naturam quam penitus perspexerat! Sic affectus eius commovebat, quemadmodum peritus fidicen chordas pulsando moderatur; ipsas etiam cogitationes eius singulari subtilitate exploraverat.

Signum illud dare non poterat: infirma enim erat, mulierque. Quomodo Armandum data opera coram se trucidari iuberet? Quomodo pati posset ut carissimi fratris sanguis in suum caput redundaret, ut ille moriens fortasse eam maledictis prosequeretur? Atque parvulae Susannae pater, senex ille, atque ceteri! O rem atrocissimam, cuius vel cogitatio sustineri non posset!

Exspectandum! exspectandum! exspectandum! Sed quamdiu? Primae matutinae horae praeteribant, nec tamen aurora aderat. Mare eodem perpetuo luctuosoque murmure fremere pergebat; autumnalis aura per noctem leniter suspirabat; litus desertum sepulcri instar tacebat.

Subito e loco quodam haud ita procul hilaris validaque vox cantantis audita est: «Deus regem servet!»

CAPUT TRICESIMUM
NAVIS DUOBUS MALIS INSTRUCTA

Cor Margueritae, dolore confectum, velut subito substitit. Custodes ad pugnam se comparare magis sensit quam audivit; singulos, gladiis destrictis, se prope ad terram demisisse, ut dato momento prosilirent, tacito quodam sensu intellexit.

Vox propius propiusque accedebat; sed inter immensa illa scopulorum desertorum spatia, subiecto mari magno murmure strepente, neque quam procul neque quam prope neque unde veniret ille hilaris cantor dignosci poterat, qui Deum orabat ut regem suum servaret, cum ipse inter gravissima mortis pericula versaretur.

Vox, primo tenuis, paulatim magis magisque clara fiebat; interdum lapillus, velut sub firmo cantantis pede avulsus, per saxa ad litus infra positum volvebatur.

Marguerita, dum haec audiret, vitam ipsam sibi elabi sentiebat, quasi, quo propius illa vox accederet, quo propius cantor in laqueos incideret...

Tum proxime iuxta se sclopeti Desgae crepitum distincte audivit, cum machina armaretur.

Non, non, non, non! Deus caeli, hoc fieri non potest! Sanguis igitur Armandi in ipsius caput redundet; ipsa fratris interfectrix habeatur; quin etiam vir quem amaret ob id eam contemnat atque oderit: sed, Deus, o Deus, illum quovis pretio conserva!

Clamore immani sublato, in pedes exsiluit et saxum, cui hactenus adhaeserat, circumcurrit; tenuem ruborem per tugurii rimas exsplendescentem vidit; illuc properavit atque in parietem ligneum impingens pugnis constrictis tanta mentis perturbatione pulsare coepit, ut prope insana videretur, simul haec exclamans: «Armande! Armande! per Deum, sclopeta explodite! Dux vester prope adest! Venit! Proditus est! Armande! Armande! per caelum, tela explodite!»

Statim comprehensa in terram deiecta est. Iacebat gemens, contusa, nihil iam curans; nec tamen cessabat inter singultus et clamores vociferari:

«Percivale, marite mi, per Deum fuge! Armande! Armande! Cur tela non exploditis?»

«Aliquis vestrum istam mulierem a clamando cohibeat», sibilans dixit Chauvelinus, vix sibi temperans ne eam percuteret.

Nescio quid vultui eius superiectum est; spirare non poterat, atque ita invita tacere coacta est.

Cantor ille audax quoque conticuerat: sine dubio Margueritae clamoribus furentibus insidiarum sibi imminentium admonitus. Milites in pedes prosilierant, neque iam silentio opus erat; ipsi enim scopuli miserae mulieris, cuius cor frangebatur, voces resonabant.

Chauvelinus, dira quaedam submurmurans adversus eam quae carissima ipsius consilia turbare ausa esset, propere militibus imperavit:

«Irrumpite, milites, neque quemquam ex illo tugurio vivum effugere sinite!»

Luna iterum e nubibus emerserat; tenebrae, quae scopulos texerant, discesserunt, et loca iterum argenteo splendore collustrabantur. Pars militum ad rudem tugurii ligneam ianuam procurrit; unus interim Margueritam custodiebat.

Ianua paulum patebat; miles quidam eam latius impulit; sed intus omnia obscura erant, carbone ardente extremo tugurii angulo tenuem tantum rubentem lucem praebente. Milites ad limen sponte constiterunt, machinis similes quae nova iussa exspectarent.

Chauvelinus, vim ex interioribus erupturam atque quattuor profugorum acriter resistentium pugnam sub tenebrarum praesidio exspectans, paulisper obstupuit, cum milites velut stationarios ante limen immobiliter stare videret, neque ex tugurio ullus sonus emitteretur.

Novo quodam anxioque mali praesagio correptus, ipse ad ianuam accessit et in tenebras intuens propere interrogavit:

«Quid sibi hoc vult?»

«Opinor, civis, neminem iam intus esse», unus e militibus animo minime commoto respondit.

«Num quattuor illos viros elabi sivistis?» minitanti voce tonuit Chauvelinus. «Iusseram ne quis vivus effugeret! Cito, omnes eos persequimini! Cito, in omnes partes!»

Milites, iussis velut machinae parentes, per saxosum clivum ad litus ruerunt, alii dextrorsum alii sinistrorsum discurrerunt, qua quisque celerrime poterat.

«Tu tuique milites huius erroris poenas capitibus luetis, civis centurio», centurioni, qui militibus praefuerat, furens dixit Chauvelinus; «tu quoque, civis», addidit ad Desgam se conversus, «quod mandata mea neglexisti.»

«Iusseras nos, civis, exspectare donec Anglus ille procerus adveniret atque quattuor viris in tugurio se adiungeret. Nemo advenit», centurio morose respondit.

«At paulo ante, ubi mulier vociferata est, iussi vos irrumpere neque quemquam elabi sinere.»

«Sed, civis, quattuor illi qui antea intus erant iam aliquanto tempore, ut opinor, abierant...»

«Ut opinaris? Tu?» Chauvelinus ira paene suffocatus exclamavit. «Et eos abire passi estis...»

«Exspectare iusseras, civis», centurio reclamavit, «et omnia tua imperata ad unum exsequi, morte pro poena proposita. Exspectavimus.»

«Audivi eos e tugurio sensim egredi, paucis minutis postquam in latebras nos receperamus, multo ante quam mulier clamaret», addidit, cum Chauvelinus ira obrutus adhuc verba proferre nequiret.

«Audite!» subito Desgas dixit.

Longe inde complures sclopetorum explosiones auditae sunt. Chauvelinus oculos ad litus infra positum intendere conatus est; sed luna, perverse quasi fortuna favente profugis, lumen inaequabile post nubium aggerem iterum abscondit, neque quidquam videre potuit.

«Unus vestrum tugurium ingrediatur atque lumen accendat», tandem balbutiens imperavit.

Centurio, ut erat obtuso animo, iussum exsecutus est: ad prunas carbonum accessit atque lucernulam, quam cingulo suspensam ferebat, accendit. Neminem in tugurio remansisse iam perspicuum erat.

«Qua via ierunt?» Chauvelinus quaesivit.

«Dicere non possum, civis», centurio respondit; «primum recta per declivem scopulum descenderunt, deinde post saxa quaedam evanuerunt.»

«Tacete! Quidnam illud fuit?»

Tres illi viri intentis auribus auscultabant. Ex longinquo, longe admodum, tenuis sonus, iam paulatim evanescens, audiebatur: remorum fere sex aquam crebro ac valide ferientium ictus. Chauvelinus sudarium prompsit atque frontis sudorem abstersit.

«Scapha navis duobus malis instructae!» haec tantum anhelans dixit.

Armandus Sancti Iusti et tres eius comites, dum milites, ut veri bene exercitati rei publicae milites, caeca oboedientia suisque capitibus metuentes Chauvelini mandata exacte servarent, secundum latus rupium lente repere potuerant. Militibus enim imperatum erat ut Anglum procerum, quem potissimum capere volebant, exspectarent.

Procul dubio ad unum ex sinibus maritimis, qui hac in ora passim in mare porriguntur, pervenerant; post saxum prominentem scapha e Somnio Diurno eos observans exspectaverat; iamque omnes in nave Britannica tuto recepti erant.

Quasi ut hanc coniecturam firmaret, ex alto mari tormenti bellici gravis sonus auditus est.

«Navis, civis», placide Desgas dixit, «solvit.»

Omni animi firmitate atque praesentia usus est Chauvelinus, ne irrito et indecoro iracundiae impetu se prorsus effunderet. Non erat iam dubium quin sollertia illa Britannica, ipsi exsecranda, eum iterum superasset. Quo pacto, triginta militibus locum custodientibus, Anglus ipse tugurium attigisset neque ab ullo visus esset, Chauvelinus cogitare nequibat.

Antequam triginta illi in scopulos venissent, Anglum eo pervenisse satis planum erat; sed quomodo in plaustro Rubenis Goldstein a Caleto advectus tot stationes excubitorum per omnem viam dispositas effugisset, explicari nullo modo poterat. Potens quoddam fatum illi audaci Anagallidi Phoeniceae praesidere videbatur; inimicus eius sollertissimus superstitionis quodam horrore commotus est, dum rupes in caelum imminentes et huius extremae orae solitudinem circumspectat.

At certe haec omnia re vera gerebantur, anno salutis millesimo septingentesimo nonagesimo secundo; nulla hic aderant numina fabulosa, nulli lemures. Chauvelinus cum triginta suis militibus exsecrandam illam vocem ipse auribus audiverat «Deus regem servet!» canentem, post viginti omnino minuta ex quo circa tugurium omnes se occultaverant. Quattuor interim profugi ad sinum maris pervenire atque scapham ascendere debuerant; proximus autem sinus plus mille et centum passibus a tugurio aberat.

Quo igitur abiisset audax ille cantor? Nisi Satanas ipse alas ei commodasset, tantum saxei clivi spatium intra duo minuta conficere non potuisset; duo enim tantum minuta inter carmen auditum et remorum in mari sonitum praeterierant. Itaque ille post alios remansisse, atque etiam nunc alicubi inter rupes latere debebat. Excubiae adhuc per rupes passim aderant; fieri non poterat quin ille tandem conspiceretur. Ita Chauvelino spes denuo rediit.

Unus aut alter e militibus, qui profugos persecuti erant, lente rupem rursus ascendebat; unus eorum ad Chauvelinum pervenit, eodem prorsus momento quo haec spes in animo callidi legati exorta est.

«Serius advenimus, civis», miles dixit. «Litus attigimus paululum antequam luna post nubem illam occultaretur. Scapha haud dubie post primum sinum, qui mille et centum circiter passibus hinc abest, exspectabat; sed, cum nos ad litus pervenissemus, iam aliquanto ante solverat atque in alto procedebat. Post eam tela emisimus, sed frustra. Recta et celeriter ad navem veliferam contendebat. Per lunam apertissime eam vidimus.»

«Ita est», Chauvelinus impatientia ardens respondit; «iam aliquanto ante solverat, inquis, et sinus proximus mille et centum fere passibus abest.»

«Ita, civis. Recta ad litus quam celerrime cucurri, quamquam conieceram scapham prope sinum maris exspectaturam, quippe ubi aestus primum aquam attolleret. Scapha aliquot minutis antequam mulier vociferaretur solvisse debet.»

«Lucernam huc afferte!» studio flagrans praecepit, dum in tugurium regressus est.

Centurio lucernam intulit; ambo parvum tugurium perscrutati sunt. Chauvelinus uno aspectu omnia notavit: ahenum sub foramine parietis positum, in quo ultimae carbonum exustorum prunae iam exstinguebantur; duo scamna, velut festinanti fuga eversa; instrumenta piscatoria retiaque in angulo iacentia; iuxta quae parvum quiddam candidum apparebat.

«Illud tolle», dixit Chauvelinus centurioni, chartaceam illam particulam demonstrans, «et mihi affer.»

Erat charta rugosa, quam profugi nimia discedendi festinatione ibi obliti esse videbantur. Centurio, ira civis impatientiaque vehementer perterritus, schedulam sustulit atque Chauvelino reverenter tradidit.

«Lege, centurio», ille breviter imperavit.

«Vix legi potest, civis... pessime scriptum est...»

«Legere te iussi», Chauvelinus ferociter iteravit.

Centurio, lucernae lumine adiutus, verba pauca raptim exarata paulatim explicare coepit.

«Ad vos accedere nequeo, quin vitam vestram in discrimen coniciam et prosperum liberationis exitum pericliter.

Cum haec acceperitis, duo minuta exspectate; tum singuli e tugurio clam egredimini, subito sinistrorsum flectite, caute per clivum descendite; semper sinistram tenete, donec ad primam rupem perveniatis, quam longe in mare prominentem videbitis. Post illam, in sinu, scapha vos exspectat. Sibilum longum acutumque edite: appropinquabit. Eam ascendite; mei vos remis ad navem ducent, unde incolumes in Britanniam pervenietis. Cum in Somnio Diurno conscenderitis, scapham ad me remittite; dicite meis me ad illum sinum venturum esse qui recta regione cauponae Felis Cinerei, prope Caletum iacet.

Ipsi locum norunt. Quam primum potero adero; tuto interea procul a litore in mari me exspectent, donec solitum signum audiverint. Ne moramini: his mandatis ad unum parete.»

«Subest deinde nomen subsignatum, civis», centurio addidit, chartam Chauvelino reddens.

Sed Chauvelinus ne momentum quidem moratus est: una enim e litteris illis tam gravibus sententia aures eius perculerat: «Ad illum sinum venturus

sum qui recta regione cauponae Felis Cinerei prope Caletum iacet.» Haec verba victoriam etiam nunc ei polliceri poterant.

«Quis vestrum huius orae maritimae peritus est?» ad milites inclamavit, qui iam ex vano cursu singuli redierant atque circum tugurium denuo congregabantur.

«Ego sum, civis», unus respondit, «Caleti natus sum neque saxum ullum harum rupium ignoro.»

«Estne sinus maris qui recta regione cauponae Felis Cinerei iaceat?»

«Est sane, civis. Eum optime novi.»

«Anglus ad sinum illum pervenire sperat. Singulas autem harum rupium vias non novit; fortasse longissimo circuitu eo perget, et certe, ne in excubitores incidat, caute procedet. Adhuc igitur facultas est eum comprehendendi. Mille francos unicuique eorum dabo, qui ad illum sinum ante Anglum illum longis cruribus praeditum pervenerit.»

«Ego breviorem quandam per rupes semitam novi», miles dixit et, clamore laetitiae edito, proripuit; socii, aeque alacres, statim eum secuti sunt.

Paucis minutis pedum currentium sonitus longe evanuit. Chauvelinus paulisper auscultavit; praemii spes militibus rei publicae quasi calcaria subdiderat. In vultu eius iterum odium atque speratae victoriae laetitia relucebant.

Desgas haud procul mutus atque immotus stabat, alia mandata opperiens; duo autem milites iuxta Margueritae humi prostratae corpus genibus nitebantur. Chauvelinus secretarium oculis trucibus respexit. Consilium tam diligenter constitutum ceciderat; quid sequeretur incertum erat; magnum tamen etiamnum periculum erat ne Anagallis Phoenicea effugeret. At Chauvelinus ira illa sine ratione, qua interdum animi etiam validiores corripiuntur, in aliquem saevire cupiebat, cui dolorem suum iracundiamque expromeret.

Milites Margueritam solo affixam tenebant, quamquam misera ne minimam quidem resistendi voluntatem ostendebat. Natura labore nimio tandem victa imperium suum sibi vindicaverat: illa gravi animi deliquio correpta iacebat; oculos fuscae violaceaeque umbrae cingebant, multarum sine somno noctium indices; capilli madidi atque confusi fronti adhaerebant, labia in acutum quendam rictum diducta corporis dolores indicabant.

Quae mulier ingenio tota Europa praestantissima habebatur, domina illa Blakeney elegantissima, quae pulchritudine, acumine ingenii, luxu Londinensium conventus stupefecerat, nunc maestissimam prae se ferebat speciem mulieris labore atque cruciatu defessae; ea miserationem cuiuslibet

excitavisset, nisi inimici consiliis frustrati cor durum atque ultionis avidissimum fuisset.

«Nihil prodest mulierem paene mortuam custodire», milites malevole compellavit, «cum quinque viros vegetos atque incolumes effugere sivissetis.»

Milites continuo et oboedienter assurrexerunt.

«Melius facietis si semitam illam mihi rursus reperiatis, atque plaustrum vetustum ac labefactum quod in via reliquimus.»

Tum subito egregium quoddam consilium ei in mentem venisse visum est.

«Hem! Sed ubi est Iudaeus?»

«Prope hic, civis», Desgas dixit; «os ei obstruxi cruraque inter se vinxi, ut imperaveras.»

Ex propinquo lugubris quidam gemitus ad Chauvelinum pervenit. Secretarium secutus est, qui eum ad alterum tugurii latus duxit; ibi infelix ille Israelita, quasi totus in miseriarum acervum collapsus, cruribus arctissime colligatis atque ore obturato, humi iacebat.

Vultus eius in lunari argenteo lumine metu prorsus horridus apparebat; oculi late patentes paene vitrei erant, totum corpus quasi febri correptum quatiebatur, et ex labiis exsanguibus miserandus eiulatus erumpebat.

Funis, quo brachia initio cum umeris constricta fuerant, evidenter ruptus erat; confusus enim circa corpus iacebat. Ille tamen id nescire videbatur, quippe qui ne levissimum quidem conatum fecisset se e loco ubi Desgas eum posuerat amovendi: gallinae territae similis, quae albam cretae lineam in mensa ductam pro vinculo habet, quo motus sui quasi veneficio retineantur.

«Huc ferte ignavum hoc pecus», Chauvelinus imperavit.

Saevissimo certe animo erat; cum autem milites, qui mandatis eius etiam nimis exacte paruerant, iure reprehendere non posset, filium illius gentis quam spernebat irae suae ludibrio optimum fore existimavit. Illo Gallorum erga Iudaeos contemptu, qui post tot saecula ad hunc usque diem permanet, commotus, propius ipse accedere noluit; sed miserandus senex a duobus militibus in plenum lunae lumen productus est, tum Chauvelinus acerrimo ludibrio eum affatus est:

«Opinor te, qui Iudaeus sis, pactorum memorem satis esse?»

«Responde!» iterum imperavit, cum senex labris tremulis metu impeditus loqui non auderet.

«Ita, domine», miser balbutiens respondit.

«Meministine igitur eius quod Caleti inter nos pepigimus, cum recepisses te Ruben Goldstein, caballum eius, amicumque meum peregrinum procerum consecuturum esse? Hem?»

«S...s...sed... domine...»

«Nullum sed admittitur. Num meministi? hoc quaero.»

«I...i...ita... domine!»

«Quid autem pacti sumus?»

Altum silentium secutum est. Infelix ille circumspiciebat rupes immensas, supra caput lunam, militum vultus immotos, quin etiam miseram mulierem prope se exanimem humi iacentem; nihil tamen loquebatur.

«Nonne tandem loqueris?» Chauvelinus graviter minatus intonuit.

Conabatur quidem, miser, sed plane non poterat. Neque tamen dubium erat quin satis intellegeret quid ab homine illo severo ante se stante exspectandum esset.

«Domine...» supplici voce tandem dicere ausus est.

«Quando metus linguam tibi obstruxit», Chauvelinus acerbe derisit, «ipse memoriam tibi refricabo. Convenit inter nos ut, si amicum meum Anglum procerum antequam ad haec loca perveniret assecuti essemus, tibi decem aureos solverem.»

Ex tremulis Iudaei labiis gemitus tenuis emicuit.

«Sin autem», Chauvelinus lento verborum pondere addidit, «in promisso tuo me decepisses, verberibus tam gravibus mulctareris ut posthac mendacium vitare disceres.»

«Non te decepi, domine; per Abraham iuro...»

«Atque per ceteros omnes patriarchas, scio. Infeliciter, ut vestra fides docet, ipsi adhuc apud inferos sunt, nec tibi in praesenti calamitate multum proderunt. Tu autem partem pacti tuam non praestitisti; ego meam praestare paratus sum. Vos», ad milites conversus addidit, «huius exsecrandi Iudaei tergum fibulis duorum cingulorum vestrorum caedite.»

Milites gravia illa e corio facta cingula solvere coeperunt. Iudaeus vero eiulatum sustulit, qui satis valuisse videretur ad omnes patriarchas ab inferis vel quibuscumque aliis locis evocandos, ut nepotem suum a Galli magistratus saevitia liberarent.

«Confidere vobis possum, milites cives», Chauvelinus improbe ridens inquit, «ut vetusto huic mendaci quam gravissimas acerbissimasque, quas umquam senserit, plagas infligatis. Sed eum ne occidatis», sicce addidit.

«Mandatis tuis parebimus, civis», milites eadem semper placiditate responderunt.

Non exspectavit ut imperata exsequi videret; satis enim sciebat milites illos, quos paulo ante obiurgasset, nihil remissuros, ubi in tertium quempiam libere saevire liceret.

«Postquam istud ignavum pecus verbera acceperit», Desgae dixit, «milites nos usque ad plaustrum ducant; unus eorum nos eo Caletum revehat. Iudaeus et mulier invicem sibi solacio sint», asperius addidit, «donec cras mane aliquem mittere poterimus qui eos repetat. In eo statu non longe fugient; nunc nos eis curandis impediri non patimur.»

Chauvelinus non omnino de spe decesserat. Milites suos spe mercedis incitari sciebat. Vix credibile erat virum illum, qui Anagallis Phoenicea cognominabatur, arcanum quidem atque audacem, solum tamen, cum triginta viri vestigia eius premerent, iterum elabi posse.

At minus iam sibi confidebat: Angli audacia semel consilia eius eluserat; militum obtusa imperitia atque mulieris intercessio ei, quamquam omnia rei gerendae adiumenta penes se habebat, victoriam eripuerant. Nisi Marguerita tantum temporis ei abstulisset, nisi milites vel tantillum prudentiae habuissent, nisi... longissima erat illa «nisi» series; Chauvelinus paulisper immobilis stetit et plus triginta homines una gravissima maledictione complexus est.

Natura suavis, poetae digna, tacita atque tepida, luna candida, mare tranquillum argenteoque lumine nitens pulchritudinem et quietem praedicabant; Chauvelinus autem naturae, viris feminisque maledicebat, ac maxime illa aenigmata Britannica, longis cruribus praedita et in aliena negotia se ingerentia, una immani exsecratione devovebat.

Iudaei post tergum sub verberibus eiulatus menti eius ultionis aviditate confectae quasi medicina quaedam erant. Arridebat: solacio quippe ei erat saltem unum hominem praeter se ipsum cum humano genere non omnino pacem habere.

Conversus extremum conspexit solitarium illud litoris tractum, ubi tugurium ligneum lunae lumine iam perfusum stabat: ibi maximam quam umquam acceperat cladem passus erat unus e primoribus Consilii Salutis Publicae.

Ad saxum in duro lapideo lecto Marguerita Blakeney sensibus orbata iacebat; paucis passibus ab ea infelix Iudaeus lato tergo ictus duorum gravium cingulorum excipiebat, quos duo milites rei publicae robustis, torpentibus velut machinae brachiis vibrare pergebant. Beniamin Rosenbaum tantis vocibus eiulabat ut mortuos sepulcris excitare videretur. Certe omnes laros dormientes expergefecisse debuerant, qui fortasse haud sine admiratione despexerunt quid domini rerum omnium agerent.

«Satis est», Chauvelinus imperavit, ubi gemitus Iudaei languidiores fiebant atque miser quasi exanimatus esse videbatur; «non eum occidere volumus.»

Milites statim cingula sibi rursus accinxerunt; unus, ira adhuc ardens, Iudaeum in latus calce percussit.

«Ibi relinquite», Chauvelinus dixit, «et nunc celerrime ad plaustrum viam praebete. Ego sequar.»

Ad locum ubi Marguerita iacebat accessit atque in vultum eius despexit. Illa iam sensus reciperaverat, atque se erigere debili conatu temptabat.

Oculi eius magni caerulei loca circumiecta lunae lumine illustrata pavide atque trepide intuebantur; in Iudaeum deinde cum horrore simul et misericordia defixi sunt, cuius miseram fortunam dirosque eiulatus primum post reversam conscientiam cognoverat; tum Chauvelinum aspexit, nitidis obscuris vestibus indutum, quae post tot superiorum horarum turbas vix corrugatae videbantur. Is subridens eam deridebat, oculis pallidis in eam infestis intentis.

Simulata urbanitate se inclinavit atque manum eius glacie frigidiorem labris admovit; quo contactu indescribilis fastidii horror per totum lassum Margueritae corpus transiit.

«Vehementer doleo, formosa domina», suavissima voce dixit, «quod res, quas moderari non possum, me cogunt ut te aliquantisper hic relinquam. Abeo tamen certus me non sine praesidio te relicturum esse. Amicus noster Beniamin hic, quamvis nunc paulum fatigatus et male acceptus, fortissimus, ut non dubito, corporis tui custos erit. Prima luce comitatum qui te deducat mittam; interea eum, etsi fortasse paulo tardior sit, tibi studiosissimum fore confido.»

Marguerita vix satis virium habuit ut caput averteret. Cor eius atroci dolore fractum erat. Cum sensus redirent, una horrenda cogitatio animum rursus occupavit: «Quid Percivalo accidit? Quid Armando?»

Quid postquam hilarem vocem «Deus regem servet!» canentem audivisset, quam ipsam exitii signum esse crediderat, actum esset, penitus ignorabat.

«Ipse autem», Chauvelinus perrexit, «te, quamvis invitus, nunc relinquere debeo. Vale interim, pulchra domina. Spero nos brevi Londinii iterum conventuros. Num te in principis Valliae hortis ad convivium videbo? Nonne? Age, vale interim! Percivalo Blakeney salutem, quaeso, meis verbis nuntia.»

Tum ultimo ironico risu atque inclinato capite manum eius iterum osculatus est; deinde per angustam semitam post milites descendit, Desga, qui animo minime commovebatur, insequente, atque e conspectu evanuit.

CAPUT TRICESIMUM PRIMUM
EFFUGIUM

Marguerita, quamquam adhuc paene attonita, quattuor virorum firmos celeresque passus, iam procul abeuntes, intentis auribus audiebat.

Tanta erat ubique naturae quies, ut illa, aure prope terram admota, sonum passuum eorum clare persequi posset, donec in viam deflecterent; mox rotarum veteris plaustri exilis strepitus atque macilenti equi claudicantis incessus ei significaverunt hostem quartam leucae partem abesse. Quam diu ibi iacuisset ignorabat. Temporis numerum amiserat; velut per somnium in caelum luna collustratum suspiciebat et undarum aequabili murmuri aures praebebat.

Odor maris, qui vires reficere solet, corpori eius defesso instar nectaris erat; immensa autem rupium solitudo tacita atque somno similis apparebat. Mens tamen sola infinitum incertitudinis cruciatum pati numquam desinebat.

Nesciebat!

Nesciebat utrum Percivalus iam in militum rei publicae manus incidisset et, quemadmodum ipsa, maligni hostis convicia ludibriaque pateretur; an vero in tugurio corpus Armandi exanime iaceret, Percivalo evadente, qui postea auditurus esset uxorem suam canes illos hominum venatores ad Armandum eiusque amicos necandos deduxisse.

Tantus erat in membris dolor ex lassitudine summa, ut certo speraret corpus suum hic denique post tumultus, animi aestus atque insidias horum dierum perpetuo requieturum: hic sub sereno caelo, ubi sonitus maris audiretur et lenis autumnalis aura supremum quasi carmen soporiferum ei susurraret. Omnia tam sola tam tacita erant ut in somnis versari videretur. Etiam ultimi plaustri procul abeuntis soni iam pridem per immensum spatium evanuerant.

Subito... sonus quidam... omnium sonorum, quos illae Galliae rupes umquam audiverant, maxime insolitus, litoris silentium sollemne interpellavit.

Tam insolitus fuit, ut aura ipsa leniter spirare, lapilli e praerupto clivo devolvi desiisse viderentur. Tam insolitus, ut Marguerita, fessa et animi perturbationibus fracta, putaret sensus suos, iam semisopitos salutarique illi sensuum oblivioni, quae mortem appropinquantem comitari solet, propinquos, ludibrio quodam inaudito deludi.

Vox enim valida audita est, plane Britannica, unum illud verbum efferens: «Maledictum!»

Lari e nidis excitati capita circumtulerunt admirantes; noctua quaedam procul sola ululatum media nocte edidit; excelsae rupes maiestate superba despicere videbantur sacrilegium illud novum atque antea inauditum.

Marguerita auribus suis non confidebat. Manibus subnixa corpus paulum erexit omnesque sensus intendit, ut aliquid cernere aut audire posset, unde sonus ille tam terrenus proficisceretur.

Per pauca rursus momenta quies altissima fuit; idem silentium iterum per vastam illam et desertam regionem incubuit.

Tum Marguerita, quasi mente capta auscultans, cum sub frigido illo et inexplicabiliter blando lunae lumine se somniare necesse esse arbitraretur, iterum vocem audivit. Hoc autem tempore cor paene consistere sensit; oculi late aperti per circumstantia loca ferebantur, dum ceteris sensibus necdum credere auderet.

«Per vitam! Utinam improbi illi homines non tam vehementer me verberavissent!»

Iam nulla poterat esse dubitatio. Unius tantum Britannici hominis labra verba illa somnolenta, lentissima et ex industria affectata voce pronuntiare poterant.

«Maledictum!» eadem labra magna vi repetiverunt. «Per Herculem! Debilior nunc sum quam mus!»

Confestim Marguerita in pedes se sustulit.

Somniabatne? Erantne rupes illae praedurae ipsae paradisi ianuae? An suavis aurae halitus subito ex angelorum alis motis ortus erat, quibus post tantos dolores caelestis laetitiae nuntius ad eam deferebatur? An imbecilla, prope exanimis, delirio affligebatur?

Rursus auscultavit et rursus audivit eadem plane terrestria, vere sinceraque Britannicae linguae verba, quae neque voces paradisi neque alarum angelicarum susurrum ullo modo referebant.

Cupide circumspiciebat rupes arduas, tugurium solitarium, longam saxis obsessam litoris planitiem. Alicubi ibi, supra vel infra, post ingens saxum aut intra rimam aliquam, sed adhuc oculis eius ardentibus atque desiderio tabescentibus occultus, esse debebat illius vocis dominus. Quae vox olim ei molesta fuerat; nunc vero, modo locum unde proficisceretur inveniret, eam omnium Europae mulierum beatissimam redditura erat.

«Percivale! Percivale!» inter spem atque dubitationem quasi mente alienata clamavit. «Hic sum! Ad me veni! Ubi es? Percivale! Percivale!»

«Facile est, mea cara, me vocare!» eadem vox somnolenta tarde et producte respondit. «Sed per vitam, ad te venire non possum! Isti damnandi

ranarum voratores me quasi anserem ad veru alligatum devinxerunt; imbecillior sum quam mus... neque hinc me expedire possum.»

Ne tum quidem Marguerita intellexit. Decem saltem temporis secundae partes elapsae sunt, antequam cognosceret unde illa vox prodiret, tam lente prolata, tam cara, sed heu! novo quodam infirmitatis ac doloris sono infecta. Nemo cernebatur... nisi iuxta saxum illud... Deus immortalis!... Iudaeus!... Num mente capta erat? Num somniabat?

Vir ille luce pallida lunae pone tergum cadente semigenuflexus sedebat, frustraque brachiis arcte post tergum colligatis se erigere conabatur. Marguerita ad eum accurrit, caput eius ambabus manibus complexa est et recta in duos oculos caeruleos inspexit, benignos, immo nonnihil lepore iocoso micantes, qui e deformi atque contorta Iudaei persona emicabant.

«Percivale!... Percivale!... marite mi!» gaudio paene exanimis suspiravit. «Deo gratias! Deo gratias!»

«Age vero, mea cara», ille comiter respondit, «ambo id mox faciemus, si modo hos damnandos funes solvere atque me ex hoc parum eleganti corporis habitu liberare potueris.»

Culter ei deerat, digiti riguerant viribusque carebant; dentibus tamen ipsis funes rodere atque nodos laxare coepit, lacrimis interea, quas laetitia tandem emittere licebat, in miseras manus vinctas crebro decidentibus.

«Per vitam!» inquit, cum post anxios eius conatus funes tandem cedere viderentur. «Miror equidem an umquam antea acciderit ut vir Britannicus ingenuus se ab extero quodam tam turpiter caedi passus sit, neque par pari referre temptaverit.»

Manifestum erat eum doloribus corporis prorsus exhaustum esse; nam, simul atque vinculum dissolutum est, tamquam membris omnibus destitutus iuxta saxum corruit.

Marguerita circum se desperanter oculos circumtulit.

«O si guttam aquae in hoc horrendo litore invenire possem!» dolore exclamavit, cum videret eum iterum sensibus paene deficere.

«Minime, mea cara», subridens ille leniter murmuravit. «Ego quidem mallem guttam optimi vini adusti Gallici! Si manum in huius sordidae vestis sinum immiseris, lagenulam meam invenies... Maledictum, ne movere quidem me possum!»

Cum ille aliquantum vini adusti hausisset, Margueritam quoque ex eo bibere coegit.

«Euge! Nunc melius valemus, nonne, muliercula?» satis recreatus suspirans inquit. «Heu me miserum! Quam mirum sane spectaculum, si domina sua equitem Percivalum Blakeney, baronettum, isto habitu ornatum

reperiat! Per Iovem!» addidit mentum manu perfricans. «Viginti fere horae elapsae sunt ex quo barbam rasi; foedissimum monstrum videri debeo. Crines autem isti...»

Risu profuso capillamentum illud informe cum cirris detraxit, longa membra, quae multarum horarum incurvatio contraxerat, quantum potuit porrexit; deinde pronus uxoris oculos caeruleos diu atque attente contemplatus est.

«Percivale», illa submissa voce dixit, dum pudoris rubor genas teneras collumque perfunderet, «si modo scires...»

«Scio, carissima... omnia», infinita quadam benignitate respondit.

«At poterisne umquam mihi ignoscere?»

«Nihil est, amica mea, quod tibi ignoscam. Tua fortitudo, tua in me pietas, quibus ego, pro dolor, tam parum dignus fui, illius infelicis rei, quae in saltationibus accidit, culpam plus quam satis expiaverunt.»

«Ergo sciebas?...» illa susurravit. «Semperne sciebas?...»

«Sciebam», tenera voce ille respondit, «semper sciebam. Sed per Iovem! Si tunc novissem quam generoso animo praedita esses, Margota mea, tibi confisus essem, ut par erat; neque tantas his proximis horis miserias perpessa esses, ut maritum sequereris qui ipse tot peccata commisit, quorum veniam petere debeat.»

Iuxta saxum consederant alter alteri accumbentes, et ille caput doloribus gravatum in uxoris umero reclinaverat. Nunc profecto iure optimo «beatissima Europae mulier» appellari poterat.

«Nunc sane caecus claudum ducit, carissima, nonne?» veteri sua hilaritate subridens ait. «Per vitam! Haud facile dixerim utri magis doleant, umeri mei an pedes tui parvuli.»

Inclinatus eos osculatus est: per tibialia lacera apparebant et quam multa ob maritum fortiter pertulisset miserabili specie testabantur.

«Sed Armandus...» subito illa timore conscientiaeque morsu perculsa dixit: in summa enim laetitia ante animum ei rediit imago carissimi fratris, cuius causa tam graviter peccaverat.

«De Armando nihil metuas, carissima», ille blande respondit. «Nonne tibi fidem dedi eum incolumem futurum? Iam cum de Tournay ceterisque in nave Somnio Diurno versatur.»

«Sed quo modo?» illa anhelans rogavit. «Rem intellegere nequeo.»

«At facillimum est, mea cara», respondit risu illo suo ridiculo, partim verecundo, partim tamquam stolido. «Videsne? Ubi intellexi Chauvelinum, beluam illam, me instar hirudinis insectari statuisse, cum eum excutere nequirem, optimum duxi mecum eum ducere. Ad Armandum ceterosque

aliqua ratione pervenire necesse erat; omnes autem viae stationibus militum tenebantur, omnes me, humillimum tuum famulum, investigabant.

Sciebam illum, postquam in caupona Felis Cinerei e manibus suis elapsus eram, quocumque itinere irem hic mihi insidiaturum. Cupiebam autem ipse oculis prosequi quid ille ageret et moliretur; Britannicum ingenium certe Gallico par est.»

Revera Britannicum ingenium longe praestitisse exitus docuerat; Marguerita autem gaudio admirationeque perfundebatur, dum maritus narrabat qua ratione, incredibili audacia usus, profugos vel ex ipsis Chauvelini naribus eripuisset.

«Sordidi illius Iudaei vestibus indutus», hilariter inquit, «neminem me agniturum esse sciebam. Ruben Goldstein Caleti eadem vespera paulo ante conveneram. Is, paucis aureis nummis acceptis, vestes istas mihi tradidit atque promisit se ab omnium oculis abstrusurum, dum ego plaustro equoque eius uterer.»

«At si Chauvelinus te deprehendisset», illa ardore quodam exclamavit, «habitus quidem fallax erat... ille autem tam acuto ingenio praeditus est!»

«Per Herculem!» placide respondit, «tum certe actum esset de nobis. Periculum subire tantum poteram. Naturam humanam iam satis bene novi», addidit, maestitia quadam in voce iuvenili et alioqui hilari resonante, «Gallos autem hos penitus cognovi. Iudaeos adeo oderunt ut ne intra sex quidem pedes ad eos accedere velint; atque, per Iovem, effeci, opinor, ut nihil me foedius aut fastidiosius fingere possent.»

«Ita vero! Deinde quid?» illa avidissime rogavit.

«Per Herculem, deinde consilium exsecutus sum! Immo primo omnia fortunae committere statueram; at ubi audivi Chauvelinum militibus imperare, putavi tandem Fortunam mecum conspirare. Militum caeca oboedientia uti constitueram: morte enim illis minatus erat, nisi immobiles manerent donec Anglus ille procerus advenisset.

Desgas me ad terram prope tugurium velut fascem proiecerat. Milites nihil curabant Iudaeum illum qui civem Chauvelinum eo plaustro advexerat. Tandem manus meas funibus, quibus ille scelestus me constrinxerat, expedire potui; graphium chartamque semper mecum fero. Itaque in parva charta mandata quaedam gravissima festinanter perscripsi; tum circum me circumspexi.

Ad tugurium rependo processi sub ipsis paene militum oculis. Illi, in occulto abditi, ne digitum quidem movebant, quemadmodum Chauvelinus iusserat. Schedulam igitur per parvam parietis rimam in tugurium demisi atque exspectavi. In ea profugis imperavi ut nullo strepitu excitato e tugurio

exirent, per rupes repentes descenderent, sinistrorsum pergentes donec primum maris sinum attigissent; ibi signo quodam inter nos constituto dato scapha e Somnio Diurno, non longe in mari opperiente, eos exceptura erat.

Sine ulla haesitatione paruerunt, id quod et ipsis et mihi salutare fuit. Neque milites, qui eos viderant, minus oboedientes fuerunt Chauvelini mandatis: non se moverunt! Ego dimidiam fere horam exspectavi; ubi profugos in tuto esse comperi, signum illud dedi quod tantas turbas excitavit.»

Haec erat tota rerum gestarum narratio: quam simplicia nunc omnia videbantur! Marguerita autem admirari non desinebat mirabile illud ingenium, invictum animi robur audaciamque infinitam, quibus consilium tam periculosum et excogitatum et ad exitum perductum erat.

«At illi te caederunt!» illa horrore perculsa exclamavit, cum ad memoriam rediret indignitas tam saeva viro illata.

«Id vero vitari non poterat», molliter respondit. «Dum de sorte uxoris meae nihil certi compertum haberem, hic prope ipsam remanere debebam. Per vitam!» subiecit iocans. «Nihil timueris! Chauvelinus haud frustra exspectabit, id ego spondeo. Exspectet dum eum rursus in Angliam reducam: tunc, per Iovem, verberum, quae mihi intulit, cum usuris usurarum rationem reddet!»

Marguerita risit. Quam dulce erat iuxta eum sedere, hilarem vocem audire, benignam illam in caeruleis oculis scintillam cernere, dum validos lacertos extendens hostem cupide exspectaret, iustique ei supplicii spem voluptate quadam complecteretur.

Subito tamen expavit. Rubor ille laetitiae ex genis fugit, ex oculis exstinctus est gaudii splendor: occultos enim supra caput passus audiverat, et lapis e rupium summitate in litus subiectum devolutus erat.

«Quid est hoc?» pavore plena susurravit.

«Nihil, mea cara», ille iucundo risu rem levans murmuravit. «Unum tantum est quod forte oblita es... amicus meus Ffoulkes...»

«Andreas eques!» illa anhelans exclamavit.

Sane fidissimum illum amicum comitemque, qui per tot sollicitudinis atque doloris horas ei crediderat eamque constanter iuverat, penitus oblivioni dederat. Sero eius recordata, conscientiae morsu perculsa est.

«Ita, oblita es illius, nonne, mea cara?» Percivalus laetus inquit. «Feliciter autem eum haud procul a Felis Cinerei caupona conveni, priusquam cum amico Chauvelino cenam illam singularem haberem. Per vitam, cum illo adulescente improbo rationes aliquando componendae mihi erunt! Sed interim ei iter longissimum atque flexuosissimum monstravi, quod

Chauvelini milites minime suspicarentur. Nunc autem haud dubie sub tempus, quo eum desideramus, aderit, nonne, muliercula?»

«Et tibi paruit?» summa admiratione Marguerita quaesivit.

«Sine verbo sine quaestione. Ecce iam advenit. Cum nollem adesse, abfuit; nunc ipso opportunissimo tempore adest. O quam egregius, quam ordinatus maritus pulcherrimae Susannae futurus est!»

Interea Andreas Ffoulkes magna cautione per rupes descendebat; semel iterumque subsistebat atque aures intendebat, sperans verba aliqua submissa auditurum, quibus ad Blakeney latentem duceretur.

«Blakeney!» tandem, vix ausus vocem emittere, dixit. «Blakeney! Adesne?»

Mox saxum, cui Percivalus et Marguerita accumbebant, circumivit; et, ubi miram figuram in longa adhuc Iudaei veste conspicatus est, stetit animo penitus obstupefactus.

Iam autem Blakeney aegre in pedes surrexerat.

«Adsum, amice», risu illo suo inepto atque ridiculo respondit. «Adhuc vivus sum; quamquam, per Iovem, his damnandis vestibus indutus plane terriculamentum videri debeo.»

«Per Herculem!» Andreas, ubi ducem agnovit, infinita admiratione exclamavit. «Omnium profecto...»

Sed iuvenis Margueritam viderat; itaque verba illa vehementiora, quae ad conspectum elegantissimi Percivali tam foedo atque insolito cultu induti in linguam venerant, feliciter repressit.

«Ita!» Blakeney placide respondit. «Omnium profecto... hem!... Mi amice, nondum mihi occasio fuit te interrogandi quid in Gallia ageres, cum Londinii manere tibi imperavissem. Contumacia haec? Quid? Exspecta dum umeri minus doleant: per Iovem, tum quam poenam lueris videbis.»

«Per Herculem, lubens eam feram», Andreas hilari risu respondit, «quoniam vivis qui mihi irrogare possis. Num dominam Blakeney solam tantum iter facere sivissem? Sed, per deos, unde istas mirabiles vestes nactus es?» «Papae! Vestes istae paulo insolitae sunt, nonne?» Percivalus laetus risit. «Sed per Herculem!» subita gravitate atque imperantis auctoritate addidit, «iam quia advenisti, Ffoulkes, nihil amplius temporis teramus. Belua illa Chauvelinus aliquem nos vestigatum mittere potest.»

Marguerita adeo beata erat, ut ibi in perpetuum manere potuisse sibi videretur, dum illius vocem audiret et centum rogationes ei proponeret. At nomine Chauvelini audito subito expavit, metuens pro cara illa vita, quam salvam ut videret ipsa mori parata fuerat.

«At quomodo redire poterimus?» anhelans quaesivit. «Viae omnes inter hunc locum et Caletum militibus plenae sunt, et…»

«Caletum non repetemus, carissima», ille respondit, «sed ad alteram promunturii Gris Nez partem, quae ne dimidia quidem leuca hinc abest, ibimus. Ibi scapha e Somnio Diurno nobis occurret.»

«Scapha e Somnio Diurno?»

«Ita!» laeto risu inquit. «Alia est ista parva mea astutia. Antea tibi dicere debueram me, cum illam schedulam in tugurium demisissem, alteram quoque ad Armandum scripsisse, quam ei iussi ibi relinquere. Haec posterior Chauvelinum cum militibus ad cauponam Felis Cinerei, me illic frustra quaesituros, cursu incitatissimo remisit; prima autem schedula vera mandata mea continebat, etiam ea quae seni Briggio dedi. Iusseram eum longius in altum provehi, deinde ad occidentem navigare.

Praeceperam praeterea ut, cum e conspectu Caleti satis recessisset, scapham ad sinum quendam maris demitteret, quem ipse et ego novimus, paulo ultra Gris Nez situm. Ibi nautae adventum meum observabunt: signum inter nos ante constitutum habemus, et omnes tuto in navem ascendemus, dum Chauvelinus eiusque viri summa gravitate sedent et sinum illum observant qui "recta regione Felis Cinerei" esse dicebatur.»

«Ultra Gris Nez? At ego… ego ambulare non possum, Percivale», illa infirma voce querebatur, cum surgere conata ne stare quidem se posse invenisset.

«Ego te portabo, carissima», simpliciter ille respondit; «caecus claudum ducit, ut scis.»

Andreas quoque ad tam pretiosum onus sustinendum paratus erat; Percivalus tamen dilectam uxorem nullis praeter suos lacertis committere volebat.

«Cum tu et illa ambo in Somnio Diurno tuto eritis», iuveni sodali dixit, «et intellexero me in Angliam reversum nullos Susannae oculorum querulos obtutus passurum, tum tandem mihi ipsi requiescere licebit.»

Atque lacertis, qui, quamquam labore doloribusque afflicti erant, pristinum robur retinebant, corpus Margueritae miserum ac fessum complexus est, eamque tam leviter sustulit ac si pluma esset.

Deinde, Andrea prudenter extra audiendi spatium remoto, multa inter coniuges dicta sunt, immo susurrata, quae ne aura quidem autumnalis excepit: ipsa enim iam quiescere concesserat.

Omnis eius fatigatio oblitterata videbatur. Umeri profecto vehementer dolebant, quippe quos milites tam duris ictibus caecidissent; sed musculi viri velut ex chalybe fabricati erant et animi vigor paene supra humanam

naturam. Longum atque laboriosum erat iter semileucae per saxosa rupium latera; neque tamen momento uno animus eum defecit neque membra lassitudini cesserunt. Procedebat firmis passibus, fortibus brachiis pretiosum onus amplectens; illa vero, quieta atque felix in eius sinu recumbens, nunc somno brevissimo sopiebatur, nunc per lumen aurorae paulatim crescentis vultum illum benignum intuebatur, oculis caeruleis languide demissis, semper hilarem, semper comi risu collustratum. Multa haud dubie ei susurrabat, quibus et iter longum brevius videretur et lacerti doloribus affecti quasi blandis medicaminibus levarentur.

Iam in oriente varii aurorae colores lucescebant, cum tandem ad sinum maris ultra Gris Nez pervenerunt. Scapha exspectabat; dato a Percivalo signo, propius accessit, et duobus validis nautis Britannicis honos contigit dominae in scapham deportandae.

Dimidia hora post in Somnium Diurnum ascenderant. Nautae, quibus necessario arcana domini nota erant quique ei toto pectore devoti erant, non mirabantur eum habitu tam insolito rediisse.

Armandus Sancti Iusti ceterique profugi salvatoris fortissimi adventum cupide exspectabant. Ille tamen eorum gratiarum actiones audire noluit; quam celerrime in suum navis conclave se recepit, Margueritam interea in fratris amplexu felicissimam relinquens.

Omnia in Somnio Diurno exquisita illa luxuria instructa erant, quae Percivali Blakeney animo tam cara erat; atque antequam Dubris e nave descenderent, iam tempus invenerat ut splendidissimis vestibus, quas adeo diligebat quarumque copiam semper in nave servabat, denuo indueretur.

Difficillimum erat Margueritae calceos comparare; quanta autem fuit laetitia iuvenis illius rei nauticae tironis, cum domina intellexisset se optimis eius calceis indutam in litus Anglicum descendere posse!

Cetera silentio tegantur: silentio atque gaudio eorum qui tam multa perpessi tandem magnam et perpetuam felicitatem invenerunt.

Hoc tamen memoriae proditum est: in splendidissimis nuptiis Andreae Ffoulkes equitis baronetti cum Susanna de Tournay de Basserive celebratis, quibus serenissimus princeps Valliae et universi elegantioris societatis proceres interfuerunt, omnium consensu formosissimam feminam Margueritam Blakeney visam esse; vestes autem quas Percivalus Blakeney gerebat per multos dies Londinii iuvenum delicatissimorum sermonibus celebratas esse.

Constat praeterea dominum Chauvelinum, rei publicae Gallicae legatum publica auctoritate probatum, neque illis nuptiis neque ulli alii Londinii coetui interfuisse post memorabilem illam vesperam, qua apud Grenvillium saltatum est.